This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

VERIFIED
CONVERTED
CONVERTED

QUÆSTIONES

IN RUBRICAS

BREVIARII ET MISSALIS ROMANI.

Déposé.

Tous les droits réservés.

QUÆSTIONES

IN RUBRICAS

BREVIARII ET MISSALIS ROMANI

AD USUM

SEMINARII MECHLINIENSIS,

AUCTORITATE

EMINENTISSIMI DOMINI

ENGELBERTI S. R. E. PRESB. CARD. STERCKX,

ARCHIEPISCOPI MECHLINIENSIS,

IN LUCEM EDITÆ.

EDITIO ALTERA.

MECHLINIÆ.
H. DESSAIN,
SUMMI PONTIFICIS, S. CONGREGATIONIS DE PROPAGANDA FIDE
ET ARCHIEP. MECHL. TYPOGRAPHUS.
M. D. CCC. LXXVII.

69487844

Cum duo præcipue in sacerdote et animarum pastore requirantur, probitas videlicet et doctrina, earum utraque in Seminario est comparanda.

S. CAROLUS BORROMÆUS, INSTIT. SEMINARII, Part. 3. cap. 1.

In signum authenticitatis.

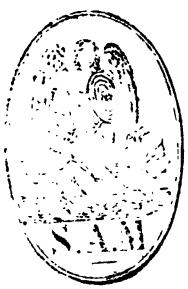

LOAN STACK

X99
547A

BX1999
A3M4
1877
MAIN

ENGELBERTUS,

MISERATIONE DIVINA TITULI S. BARTHOLOMÆI IN INSULA S. R. E. PRESBYTER CARDINALIS STERCKX, ARCHIEPISCOPUS MECHLINIENSIS, PRIMAS BELGII, ETC.

Omnibus has visuris salutem in Domino.

Cum hæ quæstiones in rubricas generales breviarii et missalis romani, in gratiam alumnorum seminarii nostri conscriptæ, claritate et utilitate multum commendentur, libenter eas approbamus, adhortamurque nostrum clerum ut hoc opusculum diligenter perlegendo et perscrutando, quotidie magis in necessariis hujusmodi scientiis proficiat.

Datum Mechliniæ die 15 Octobris 1865.

ENGELBERTUS Card. Arch. Mechl.

De mandato Eminentiæ suæ :

L. Grietens, secret.

RUBRICÆ

BREVIARII ROMANI.

BULLÆ PONTIFICIÆ.

PIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI,

ad perpetuam rei memoriam.

Quod a nobis postulat ratio pastoralis officii, in eam curam incumbimus, ut omnes quantum Deo adjutore fieri poterit, sacri Tridentini Concilii decreta exequantur: ac multo id etiam impensius faciendum intelligimus, cum ea, quæ in mores inducenda sunt, maxime Dei gloriam, ac debitum Ecclesiasticarum personarum officium complectuntur. Quo in genere existimamus in primis numerandas esse sacras preces, laudes, et gratias Deo persolvendas, quæ Romano Breviario continentur. Quæ divini Officii formula pie olim ac sapienter a summis Pontificibus,

RUBRICÆ

BREVIARII ROMANI.

BULLÆ PONTIFICIÆ.

PIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI,

ad perpetuam rei memoriam.

Quod a nobis postulat ratio pastoralis officii, in eam curam incumbimus, ut omnes quantum Deo adjutore fieri poterit, sacri Tridentini Concilii decreta exequantur: ac multo id etiam impensius faciendum intelligimus, cum ea, quæ in mores inducenda sunt, maxime Dei gloriam, ac debitum Ecclesiasticarum personarum officium complectuntur. Quo in genere existimamus in primis numerandas esse sacras preces, laudes, et gratias Deo persolvendas, quæ Romano Breviario continentur. Quæ divini Officii formula pie olim ac sapienter a summis Pontificibus,

præsertim Gelasio ac Gregorio primis constituta, a Gregorio autem septimo reformata, cum diuturnitate temporis ab antiqua institutione deflexisset: necessaria visa res est, quæ ad pristinam orandi regulam conformata revocaretur. Alii enim præclaram veteris Breviarii constitutionem, multis locis mutilatam, alii incertis et alienis quibusdam commutatam, deformarunt: plurimi specie Officii commodioris allecti, ad brevitatem novi Breviarii, a Francisco Quignonio tituli Sanctæ Crucis in Jerusalem Presbytero Cardinale compositi, confugerunt. Quin etiam in provincias paulatim irrepserat prava illa consuetudo, ut Episcopi in Ecclesiis, quæ ab initio communiter cum ceteris veteri Romano more Horas Canonicas dicere ac psallere consuevissent, privatum sibi quisque Breviarium conficerent, et illam communionem, uni Deo, una et eadem formula, preces et laudes adhibendi, dissimillimo inter se, ac pene cujusque Episcopatus proprio Officio discerperent. Hinc illa tam multis in locis divini cultus perturbatio: hinc summa in Clero ignoratio cæremoniarum ac Rituum Ecclesiasticorum, ut innumerabiles Ecclesiarum ministri, in suo munere indecore, non sine magna piorum offensione, versarentur. Hanc nimirum orandi varietatem gravissime ferens fel. mem. Paulus Papa quartus emendare constituerat: itaque provisione adhibita, ne ulla in posterum novi Breviarii licentia permitteretur, totam rationem dicendi ac psallendi Horas Canonicas, ad pristinum morem et institutum redigendam suscepit. Sed eo postea, nondum iis quæ egregie inchoaverat perfectis, de vita decedente, cum a piæ mem. Pio Papa quarto Tridentinum Concilium, antea varie intermissum, revocatum esset, Patres in illa salutari reformatione ab eodem Concilio constituta, Breviarium ex ipsius Pauli Papæ ratione restituere cogitarunt. Itaque quidquid ab eo in sacro opere collectum elaboratumque fuerat, Concilii Patribus Tridentum a prædicto Pio Papa missum est. Ubi cum doctis quibusdam et piis viris a Concilio datum esset negotium, ut ad reliquam cogitationem, Breviarii quoque curam adjungerent, instante jam conclusione Concilii, tota res ad auctoritatem judiciumque Romani Pontificis ex decreto ejusdem Concilii relata est: qui, illis ipsis Patribus, ad id munus delectis, Romam

vocatis, nonnullisque in Urbe idoneis viris ad eum numerum adjunctis, rem perficiendam curavit. Verum eo etiam viam universæ carnis ingresso, Nos, ita divina disponente clementia, licet immerito, ad Apostolatus apicem assumpti, cum sacrum opus, adhibitis etiam ad id aliis peritis viris, maxime urgeremus, magna in nos Dei benignitate (sic enim accipimus) Romanum hoc Breviarium vidimus absolutum. Cujus ratione dispositionis, ab illis ipsis; qui negotio præpositi fuerant, non semel cognita, cum intelligeremus eos in rei confectione ab antiquis Breviariis nobilium Urbis Ecclesiarum, ac nostræ Vaticanæ bibliothecæ, non discessisse, gravesque præterea aliquot eo in genere scriptores secutos esse, ac deinde remotis iis, quæ aliena et incerta essent, de propria summa veteris divini Officii nihil omisisse: opus probavimus, et Romæ imprimi impressumque divulgari jussimus. Itaque ut divini hujus Operis effectus re ipsa consequatur, auctoritate præsentium, tollimus in primis et abolemus Breviarium novum a Francisco Cardinale prædicto editum, et in quacumque Ecclesia, Monasterio, Conventu, Ordine, Militia, et loco virorum et mulierum, etiam exempto, tam a primæva institutione, quam aliter, ab hac Sede permissum: ac etiam abolemus quæcumque alia Breviaria, vel antiquiora, vel quovis privilegio munita, vel ab Episcopis in suis Diœcesibus pervulgata, omnemque illorum usum de omnibus orbis Ecclesiis, Monasteriis, Conventibus, Militiis, Ordinibus, et locis virorum et mulierum, etiam exemptis, in quibus alias Officium divinum Romanæ Ecclesiæ ritu dici consuevit, aut debet: illis tamen exceptis, quæ ab ipsa prima institutione, a Sede Apostolica approbata, vel consuetudine, quæ, vel ipsa institutio, ducentos annos antecedat, aliis certis Breviariis usa fuisse constiterit: quibus ut inveteratum illud jus dicendi et psallendi suum Officium non adimimus, sic eisdem, si forte hoc nostrum, quod modo pervulgatum est, magis placeat, dummodo Episcopus, et universum Capitulum in eo consentiant, ut id in Choro dicere et psallere possint, permittimus. Omnes vero, et quascumque Apostolicas et alias permissiones ac consuetudines, et statuta etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel alia firmitate munita, necnon privilegia, licentias, et

indulta precandi et psallendi, tam in Choro, quam extra illum, more et ritu Breviariorum sic suppressorum, prædictis Ecclesiis, Monasteriis, Conventibus, Militiis, Ordinibus, et locis, necnon S. R. E. Cardinalibus, Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus, et aliis Ecclesiarum Prælatis, ceterisque omnibus et singulis personis Ecclesiasticis, sæcularibus et regularibus utriusque sexus, quacumque causa concessa, approbata, et innovata, quibuscumque concepta formulis, ac decretis et clausulis roborata, omnino revocamus : volumusque illa omnia vim et effectum de cetero non habere. Omni itaque alio usu quibuslibet, ut dictum est, interdicto, hoc nostrum Breviarium, ac precandi psallendique formulam in omnibus universis orbis Ecclesiis, Monasteriis, Ordinibus, et locis etiam exemptis, in quibus Officium ex more et ritu dictæ Romanæ Ecclesiæ dici debet, aut consuevit, salva prædicta institutione, vel consuetudine prædictos ducentos annos superante, præcipimus observari. Statuentes Breviarium ipsum nullo unquam tempore vel totum, vel ex parte mutandum, vel ei aliquid addendum, vel omnino detrahendum esse : ac quoscumque, qui Horas Canonicas ex more et ritu ipsius Romanæ Ecclesiæ, jure, vel consuetudine dicere vel psallere debent, propositis pœnis per Canonicas sanctiones constitutis in eos, qui divinum Officium quotidie non dixerint, ad dicendum et psallendum posthac in perpetuum Horas ipsas diurnas et nocturnas, ex hujus Romani Breviarii præscripto et ratione omnino teneri, neminemque ex iis, quibus hoc dicendi psallendique munus necessario impositum est, nisi hac sola formula satisfacere posse. Jubemus igitur omnes et singulos, Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, Abbates, et ceteros Ecclesiarum Prælatos, ut omissis quæ sic suppressimus, et abolevimus, ceteris omnibus etiam privatim per eos constitutis, Breviarium hoc in suis quisque Ecclesiis, Monasteriis, Conventibus, Ordinibus, Militiis, Diœcesibus, et locis prædictis introducant : et tam ipsi, quam ceteri omnes presbyteri, et clerici sæculares et regulares, utriusque sexus, nec non milites et exempti, quibus Officium dicendi et psallendi quomodocumque, sicut prædicitur, injunctum est, ut ex hujus nostri Bre-

viarii formula, tam in Choro, quam extra illum, dicere et psallere procurent. Quod vero in Rubricis nostri hujus Officii præscribitur, quibus diebus Officium Beatæ Mariæ semper Virginis, et Defunctorum, item Septem Psalmos Pœnitentiales, et Graduales dici, ac psalli oporteat : Nos, propter varia hujus vitæ negotia, multorum occupationibus indulgentes, peccati quidem periculum ab ea præscriptione removendum duximus ; verum debito providentiæ pastoralis admoniti, omnes vehementer in Domino cohortamur, ut remissionem nostram, quantum fieri poterit, sua devotione ac diligentia præcurrentes, illis etiam precibus, suffragiis, et laudibus, suæ et aliorum saluti consulere studeant. Atque ut fidelium voluntas ac studium magis etiam ad salutarem hanc consuetudinem incitetur, de Omnipotentis Dei misericordia, Beatorumque Petri et Pauli Apostolorum ejus auctoritate confisi, omnibus, qui illis ipsis diebus, in Rubricis præfinitis, Beatæ Mariæ, vel Defunctorum Officium dixerit, toties centum dies, qui vero Septem Psalmos, vel Graduales, quinquaginta de injuncta ipsis pœnitentia relaxamus. Hoc autem concedimus sine præjudicio sanctæ consuetudinis illarum Ecclesiarum, in quibus Officium parvum Beatæ Mariæ semper Virginis in Choro dici consueverat, ita ut in prædictis Ecclesiis servetur ipsa laudabilis et sancta consuetudo celebrandi more solito prædictum Officium. Ceterum, ut præsentes litteræ omnibus plenius innotescant, mandamus illas ad valvas Basilicæ Principis Apostolorum de Urbe, et Cancellariæ Apostolicæ, et in acie Campi Floræ publicari, earumque exemplar de more affigi. Volumusque, et Apostolica auctoritate decernimus, quod post hujusmodi publicationem, qui in Romana Curia sunt præsentes, statim lapso mense : reliqui vero, qui intra montes, tribus : et qui ultra ubique locorum degunt, sex mensibus excursis, vel cum primum venalium hujus Breviarii voluminum facultatem habuerint, ad precandum, et psallendum, juxta illius ritum, tam in Choro, quam extra illum, maneant obligati. Ipsarum autem litterarum exempla manu Notarii publici, et sigillo alicujus Prælati Ecclesiastici, aut illius curiæ obsignata, vel etiam ipsis voluminibus absque prædicto, vel alio

quopiam adminiculo Romæ impressa, eamdem ubique locorum fidem faciant, quam ipsæ præsentes, si essent exhibitæ, vel ostensæ. Sed ut Breviarium ipsum ubique inviolatum et incorruptum habeatur: prohibemus, ne alibi usquam in toto orbe, sine nostra, vel specialis ad id Comissarii Apostolici, in singulis Christiani orbis regnis et provinciis deputandi, expressa licentia imprimatur, proponatur, vel recipiatur. Quoscumque vero, qui illud secus impresserint, proposuerint, vel receperint, excommunicationis sententia eo ipso innodamus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc Paginam nostræ ablationis, abolitionis, permissionis, revocationis, jussionis, præcepti, statuti, indulti, mandati, decreti, relaxationis, cohortationis, prohibitionis, innodationis, et voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei ac Beatorum Petri et Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Datum Romæ apud S. Petrum anno Incarnationis Domini M. D. LXVIII., septimo Idus Julii, Pontificatus nostri anno tertio.

M. Dat. Cæs. Glorierius. *A. Cumyn.*

Anno a Nativ. Domini 1568., Indict. XI., die 15 mensis Julii, Pont. SS. D. N. Pii Papæ V anno III, prædictæ Litteræ Apost. lectæ, affixæ, et publicatæ fuerunt ad valvas Basil. Principis Apostol. et in acie Campi Floræ, dimissis ibidem litteris ipsis per aliquantulum temporis spatium ut moris est, affixis et deinde amotis per Jul. Parinum et Joan. Barnotum SS. ipsius Domini Cursores.

Ant. Clerici Mag. Cursorum.

CLEMENS PAPA VIII.

Ad perpetuam rei memoriam.

Cum in Ecclesia Catholica a Christo Domino nostro sub uno capite ejus in terris Vicario instituta, unio, et earum rerum quæ ad Dei gloriam, et debitum Eccle-

siasticarum personarum officium spectant, conformatio semper conservanda sit, tum præcipue illa communio uni Deo, una et eadem formula preces adhibendi, quæ Romano Breviario continetur, perpetuo retinenda est, ut Deus in Ecclesia per universum orbem diffusa, uno et eodem orandi et psallendi ordine a Christi fidelibus semper laudetur, et invocetur. Quamobrem ex decreto Sacri Concil. Trident. fel. rec. Pius Papa V prædecessor noster pie ac sapienter admodum varietatem illam Breviariorum, quæ in singulis Ecclesiis fere diversa habebantur, nonnullis tantum exceptis sustulit, ac ipsum Breviarium restituit, et Romæ accuratissime imprimi et promulgari curavit: quod ut integrum, inviolatumque ab omnibus haberetur, debita provisione adhibita, inter alia statuit, ne ullo unquam tempore totum, vel ex parte mutaretur, aut illi aliquid adderetur, vel omnino detraheretur, sub pœnis in ejusdem constitutione contentis. Cum vero progressu temporis Typographorum negligentia et incuria, et nimia aliorum etiam, ea quæ ad ipsos non pertinent, temere sibi assumentium, audacia, ac licentia, multi errores in illud irrepserint: ac tum in sacra Scriptura et lectionibus Patrum, tum in vitis Sanctorum et Rubricis, aliisque locis, sine nostra, et Romanorum Pontificum prædecessorum nostrorum auctoritate, pro cujusque arbitrio pleraque addita et immutata fuerint, ita ut nulla jam reperiantur Breviaria, quæ a prima editione ejusdem Pii in multis non discrepent, atque dissentiant, et aliqua recognitione indigeant: Nos qui pro Pastorali nostra sollicitudine in eam curam præcipue incumbimus, ut ea quæ a prædecessoribus nostris sancte ac pie instituta sunt, perpetuo integra et inviolata conserventur: quæ vero hominum culpa immutata sunt atque corrupta, et quæ recognitionem exigunt, in pristinum statum restituantur, et reformentur: mandavimus nonnullis piis et eruditis viris, quorum consultatione et opera in hujusmodi rebus frequenter utimur, ut idem Breviarium nova adhibita diligentia accuratius inspicerent, atque examinarent, et ea quæ depravata esse, et recognitione indigere animadverterent, pro sua doctrina et pietate restituerent. Quod cum ab iis exacte ac profecto non mediocri cum

emolumento præstitum sit, ita ut ex superiori illo incommodo per occasionem non parum utilitatis provenerit; Nos illud in nostra Typographia Vaticana quam emendatissime imprimi, ac divulgari jussimus. Ut autem illius usus in omnibus Christiani orbis partibus, perpetuis futuris temporibus conservetur, ipsum Breviarium in alma Urbe nostra in eadem Typographia tantum, et non alibi imprimi posse decernimus; extra Urbem vero juxta exemplar in dicta Typographia nunc editum, et non aliter, hac lege imprimi posse permittimus, ut nimirum Typographis, quibuscumque illud imprimere volentibus, id facere liceat, requisita tamen prius et in scriptis obtenta dilectorum filiorum Inquisitorum hæreticæ pravitatis in iis locis, in quibus fuerint, ubi vero non fuerint, Ordinariorum locorum licentia: alioquin si absque hujusmodi licentia dictum Breviarium sub quacumque forma de cetero ipsi imprimere, aut Bibliopolæ vendere præsumpserint, Typographi, et Bibliopolæ extra statum nostrum Ecclesiasticum existentes excommunicationis latæ sententiæ, a qua nisi a Romano Pontifice, præterquam in mortis articulo constituti, absolvi nequeant; in alma vero Urbe, ac reliquo statu Ecclesiastico commorantes, quingentorum ducatorum auri de Camera, ac amissionis librorum et typorum omnium Cameræ prædictæ applicandorum pœnas absque alia declaratione irremissibiliter incurrant eo ipso. Et nihilominus eorumdem Breviariorum per eos de cetero absque hujusmodi licentia imprimendorum, aut vendendorum usum ubique locorum, et gentium sub eisdem pœnis perpetuo interdicimus, et prohibemus. Ipsi autem Inquisitores, seu Ordinarii locorum, antequam hujusmodi licentiam concedant, Breviaria ab ipsis Typographis imprimenda, et postquam impressa fuerint, cum hoc Breviario auctoritate nostra recognito, et nunc impresso, diligentissime conferant, nec in illis aliquid addi, vel detrahi permittant, et in ipsa licentia originali de collatione facta, et quod omnino concordent, manu propria attestentur, cujus licentiæ copia initio, vel in calce cujusque Breviarii semper imprimatur: quod si secus fecerint, Inquisitores videlicet privationis suorum officiorum, ac inhabilitatis ad illa, et alia in posterum obtinenda, Antistites vero et

Ordinarii locorum suspensionis a divinis, ac interdicti ab ingressu Ecclesiæ, eorum vero Vicarii privationis similiter officiorum et beneficiorum suorum, et inhabilitatis ad illa, et alia, in posterum obtinenda, ac præterea excommunicationis absque alia declaratione, ut præfertur, pœnas incurrant eo ipso. Ceterum pauperum Clericorum, et aliarum personarum Ecclesiasticarum, ac Typographorum et Bibliopolarum quorumcumque indemnitatis ex benignitate Apostolica rationem habentes, eisdem Breviaria hactenus impressa penes se habentibus, ut ea retinere, et illis uti, eaque vendere respective possint, similiter permittimus, et indulgemus. Non obstantibus licentiis, indultis, et privilegiis quibuscumque Typographis hactenus per nos, seu Romanos Pontifices prædecessores nostros Breviarium prædictum Pii V imprimendi concessis, quæ per præsentes expresse revocamus, et revocata esse volumus, necnon constitutionibus et ordinationibus Apostolicis generalibus, et specialibus, in contrarium præmissorum quomodocumque concessis, confirmatis et approbatis, quibus omnibus, etiamsi de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, et expressa mentio habenda esset tenores hujusmodi præsentibus pro expressis habentes, hac vice dumtaxat specialiter, et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque. Volumus autem, ut præsentium nostrarum litterarum exemplaribus etiam in ipsis Breviariis impressis, vel manu alicujus personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides habeatur, quæ ipsis præsentibus haberetur, si essent exhibitæ, vel ostensæ.

Datum Romæ apud S. Marcum sub annulo Piscatoris die x. Maji, M. DC. II., Pontificatus nostri Anno undecimo.

M. Vestrius Barbianus.

URBANUS PAPA VIII.

Ad perpetuam rei memoriam.

Divinam Psalmodiam sponsæ consolantis in hoc exilio absentiam suam a sponso cœlesti, decet esse non

habentem rugam, neque maculam, quippe cum sit ejus hymnodiæ filia, quæ canitur assidue ante Sedem Dei et Agni, ut illi similior prodeat, nihil, quantum fieri potest, præferre debet, quod psallentium animos, Deo ac divinis rebus, ut convenit, attentos, avocare alio ac distrahere possit : qualia sunt, si quæ interdum in sententiis aut verbis occurrant non tam apte concinneque deposita, ut tantum tantique obsequii ac ministerii opus exigeret. Quæ causæ quondam impulere summos Pontifices prædecessores nostros felicis memoriæ Pium hujusce nominis quintum, ut Breviarium Romanum incertis per eam ætatem legibus vagum, certa stataque orandi methodo inligaret, et Clementem VIII ut illud ipsum lapsu temporis, ac Typographorum incuria depravatum, decori pristino restitueret. Nos quoque in eamdem cogitationem traxere et sollicitudo nostra erga res sacras, quas primam et optimam partem muneris nostri censemus, et piorum doctorumque virorum judicia et vota, conquerentium in eo contineri non pauca, quæ sive a primo nitore institutionis excidissent, sive inchoata potius quam perfecta forent ab aliis, certe a Nobis supremam imponi manum desiderarent. Nos itaque huic rei sedulam operam navavimus, et jussu nostro aliquot eruditi et sapientes viri suam serio curam contulerunt, quorum diligentia studioque perfectum opus est, quod gratum omnibus, Deoque et Sanctæ Ecclesiæ honorificum fore speramus : siquidem in eo Hymni (paucis exceptis) qui non metro, sed soluta oratione, aut etiam rhythmo constant, vel emendatioribus codicibus adhibitis, vel aliqua facta mutatione ad carminis et latinitatis leges ubi fieri potuit, revocati : ubi vero non potuit, de integro conditi sunt : eadem tamen, quoad licuit, servata sententia. Restituta in Psalmis et Canticis interpunctio editionis Vulgatæ, et canentium commoditati, ob quam eadem interpunctio mutata interdum fuerat, additis Asteriscis consultum. Patrum Sermones et Homiliæ collatæ cum pluribus impressis editionibus, et veteribus manuscriptis, ita multa suppleta, multa emendata atque correcta. Sanctorum Historiæ ex priscis, et probatis auctoribus recognitæ. Rubricæ detractis nonnullis, quibusdam adjectis, clarius et commodius explicatæ. Denique omnia

magno et longo labore diligenter accurateque ita disposita et expolita, ut quod erat in votis, ad optatum exitum perductum sit. Cum igitur tanta tamque exacta doctorum hominum industria, ne plane in irritum recidat, requirat Typographorum fidem, mandavimus dilecto filio Andreæ Brogiotto, Typographiæ nostræ Apostolicæ Præfecto, procurationem hujus Breviarii in lucem primo edendi : quod exemplar, qui posthac Romanum Breviarium impresserint, sequi omnes teneantur. Extra Urbem vero nemini licere volumus idem Breviarium in posterum typis excudere, aut evulgare, nisi facultate in scriptis accepta ab Inquisitoribus hæreticæ pravitatis, siquidem inibi fuerint, sin minus ab locorum Ordinariis. Quod si quis quacumque forma contra præscriptam Breviarium Romanum aut Typographus impresserit, aut impressum Bibliopola vendiderit, extra ditionem nostram Ecclesiasticam excommunicationis latæ sententiæ pœnæ subjaceat, a qua nisi a Romano Pontifice (præterquam in mortis articulo constitutus) absolvi nequeat; in alma vero Urbe, ac reliquo Statu Ecclesiastico commorantes quingentorum ducatorum auri de Camera, ac amissionis librorum, et typorum omnium eidem Cameræ applicandorum pœnas, absque alia declaratione irremissibiliter incurrant; et nihilominus Breviaria sine prædicta facultate impressa, aut evulgata, eo ipso prohibita censeantur. Inquisitores vero, locorumque Ordinarii facultatem hujusmodi non prius concedant, quam Breviarium tam ante, quam post impressionem cum hoc ipso exemplari, auctoritate nostra vulgato, diligenter contulerint, et nihil in iis additum detractumque cognoverint. In ipsa autem facultate, cujus exemplum in fine aut initio cujusque Breviarii impressum semper addatur, mentionem manu propria faciant absolute hujusmodi collationis, repertæque inter utrumque Breviarium conformitatis, sub pœna Inquisitoribus privationis suorum officiorum, ac inhabilitatis ad illa, et alia in posterum obtinenda; Ordinariis vero locorum suspensionis a divinis, ac interdicti ab ingressu Ecclesiæ; eorum vero Vicariis privationis officiorum et beneficiorum suorum, et inhabilitatis ad illa, et alia in posterum obtinenda, necnon excommunicationis absque alia declaratione incurrendæ. Sub iisdem

etiam prohibitionibus et pœnis comprehendi intendimus et volumus ea omnia, quæ a Breviario Romano ortum habent, sive ex parte, sive in totum; cujusmodi sunt Missalia, Diurnalia, Officia parva Beatæ Virginis, Officia majoris Hebdomadæ, et id genus alia, quæ deinceps non imprimantur, nisi prævia illorum, et cujuslibet ipsorum in dicta Typographia per eumdem Andream impressionem, ut omnino cum Breviario de mandato nostro edito concordent. Injungimus autem Nuntiis nostris ubique locorum degentibus, ut huic negotio diligenter invigilent, cunctaque ad præscriptum hujus voluntatis nostræ confici curent. Nolumus tamen his litteris Breviaria, et alia prædicta, quæ impressa sunt hactenus, prohiberi, sed indemnitati omnium consulentes, tam Typographis et Bibliopolis vendere, quam Ecclesiis, Clericis, aliisque retinere, atque iis uti Apostolica benignitate permittimus et indulgemus. Non obstantibus licentiis, indultis et privilegiis Breviaria imprimendi quibuscumque Typographis per Nos, seu Romanos Pontifices prædecessores nostros hucusque concessis, quæ per præsentes expresse revocamus, et revocata esse volumus; necnon constitutionibus, et specialibus in contrarium præmissorum quomodocumque editis, confirmatis et approbatis. Quibus omnibus, etiamsi de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica et expressa mentio habenda esset, tenores hujusmodi præsentibus pro expressis habentes hac vice dumtaxat specialiter, et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque. Volumus autem, ut præsentium litterarum nostrarum exemplaribus, etiam in ipsis Breviariis impressis, vel manu alicujus Notarii publici subscriptis et sigillo alicujus personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si essent exhibitæ vel ostensæ.

Datum Romæ apud S. Petrum sub Annulo Piscatoris die vigesima quinta Januarii, M. DC. XXXI., Pontificacatus nostri Anno octavo.

M. A. Maraldus.

I. Savenier.

EX DECRETORUM REGISTRO SACRÆ RITUUM CONGREGATIONIS

Hæc ad Breviarium Romanum attinent.

Sacra Rituum Congregatio declaravit et decrevit, non potuisse post Bullam S. Pii V de Breviario Romano, neque posse locorum Ordinarios, tam sæculares quam regulares, addere Kalendariis, etiam propriis, Sanctorum Officia, nisi ea dumtaxat, quæ Breviarii Romani Rubricis, vel Sacræ Rituum Congregationis, seu Sedis Apostolicæ licentia conceduntur: neque propria auctoritate, quovis prætextu, mutare ritum, qui habetur in Kalendario Romano, seu Rubricis Breviarii, in altiorem ritum: neque extendere concessa Officia de loco ad locum.

Item vetuit et prohibuit celebrari per totam civitatem vel diœcesim, etiam de cujuscumque Ordinarii auctoritate, Festum cum Officio, eo quod in loco adsit Ecclesia parochialis, vel regularis, vel abbatialis, aut aliqua Reliquia; sed tantum in ipsius Sancti Ecclesia titulari, seu ubi asservatur Corpus aut insignis Reliquia, et non alibi.

Insignes autem Reliquias declaravit esse caput, brachium, crus, aut illam partem corporis, in qua passus est Martyr, modo sit integra, et non parva, et legitime ab Ordinariis approbata.

De Sanctis Episcopis locorum, Martyribus, Civibus, et aliis Festis, de quibus in Kalendario Romano, seu Rubricis Breviarii nihil habetur, uti etiam de Beatis nondum canonizatis, nihil propria auctoritate constituatur, sed omnino consulatur Sacra Rituum Congregatio.

Decretum quoque nuper editum super electione Sanctorum in Patronos, et impressum, omnino servetur.

Et hæc omnia decrevit, statuit, et mandavit, innovando pœnas constitutionis S. Pii V respective.

Facta demum relatione horum decretorum Sanctis-

simo D. N. Urbano Papæ VIII, ea laudavit et approbavit, atque ab omnibus ubique sub prædictis pœnis servari præcepit, necnon in novis Breviariis de mandato Sanctitatis suæ imprimendis apponi jussit.

Loco † Sigilli.

T. Tegrimius, Episc. Assisiens. Secret.

Ejusdem pro Sanctis ad libitum.

Eadem Sacra Rituum Congregatio, habita die 2 Decembris 1673, statuit ex mandato Clementis X Festa Sanctorum ad libitum in posterum non esse transferenda, si eorum festivitas incidat in diem Dominicum, vel aliquem diem Festorum mobilium; sed tunc illo anno eorum Officia esse omittenda. Quod ipsum postea Innocentius Papa XI in Congregatione habita 24 Januarii 1682 generali decreto confirmavit, et extendit insuper etiam ad Octavas et Natalitia Sanctorum, de præcepto in aliqua religione vel diœcesi, ex indulto Apostolico recitanda. Ita ut ne quidem dictis Festis, vel Octavis Festa ad libitum tunc incidentia possint recitari, sed omitti prorsus debeant.

Permisit tamen, ut Festum translatum quod alias eo die celebrandum foret, in alium diem non impeditum transferatur: item ut eodem die omitti possit Officium semel per hebdomadam, aut mensem recitandum ex indulto Apostolico, ut ita locus sit celebrando Officio ad libitum.

Ejusdem pro Sanctis in Martyrologio non descriptis.

Officia Sanctorum ratione Corporis, seu insignis Reliquiæ recitanda ex decreto S. R. C. 11 Augusti 1691 intelligi debere de Sanctis dumtaxat in Martyrologio Romano descriptis, et dummodo constet de identitate Corporis, seu Reliquiæ insignis illiusmet Sancti,

qui reperitur in Martyrologio Romano descriptus: de ceteris autem Sanctis in prædicto Martyrologio non descriptis, aut quibus a S. Sede non fuerit specialiter concessum, Officia recitari, et Missas celebrari vetuerunt, non obstante quod ipsorum Corpora vel insignes Reliquiæ in Ecclesiis asserventur, quibus tamen ab Ordinariis locorum approbatis debitam fidelium venerationem (prout hactenus servatum est) exhibendam esse censuerunt, sed absque Officio et Missa, sub pœnis de non satisfaciendo præcepto recitandi Officium, aliis que in constitutione S. Pii V contentis. Die 11 Augusti 1691 et Sanctissimus approbavit die 19 Octobris ejusdem anni 1691.

Loco † Sigilli.

J. Vallemanus S. R. C. Secret.

Decreta generalia circa Rubricas.

Cum Sacrorum Rituum Congregationi demisse supplicatum fuerit sequentia dubia declarare:

Primum. An, cum multis congregationibus, religionibus, sive ecclesiis, vel nationibus concessum sit a Sancta Sede Apostolica, ut semel, vel pluries in singulis hebdomadis, vel mensibus celebrentur varia Officia per annum, verbi gratia de SS. Sacramento vel de Sanctis, in diebus non impeditis aliquo Festo Duplici vel Semiduplici, liceat ejusmodi Officia facere etiam in diebus sanctæ Quadragesimæ, Adventus, Vigiliarum, et Quatuor Temporum, etiamsi de his diebus nulla sit facta specialis mentio in aliquibus Officiorum concessionibus.

Secundum. An dies impeditus Festo Duplici vel Semiduplici pro dictis Officiis recitandis, intelligantur etiam dies, in quibus ponendum est Officium de Festo Duplici, vel Semiduplici translato; quemadmodum dicitur responsum fuisse olim a Sacra Congregatione: quod scilicet Festum Duplex, vel Semiduplex etiam translatum, nec non dies Octavæ sit dies impeditus respectu talium Officiorum.

Tertium. An regulares absque speciali privilegio, sed sola communicatione privilegiorum aliarum religionum possint addere nomen Sancti Fundatoris in Litaniis, et *Confiteor*, itemque recitare Officia et Missas concessas aliis religionibus.

Sacrorum Rituum eadem Congregatio ad relationem Eminentissimi et Reverendissimi Domini Cardinalis Colloredo respondit:

Ad Primum. Negative, et hujusmodi indulta non habere locum in Feriis Adventus, Quadragesimæ, Quatuor Temporum, Vigiliarum, sive cum jejunio, sive absque jejunio, nec in Feria II Rogationum, nec in illa Feria, in qua secundum Rubricas sit reponendum Officium Dominicæ.

Ad Secundum. Affirmative.

Ad Tertium. Negative in omnibus.

Et ita declaravit, ac servari voluit, ac insuper ut declarationes, seu decreta prædicta omnibus innotescant, typis ea imprimi mandavit. Die 20 Martii 1706.

G. Card. Carpineus.

Loco † Sigilli.

B. Inghirami, S. R. C. Secret.

DE ANNO

ET EJUS PARTIBUS.

Annus menses habet duodecim, hebdomadas duas et quinquaginta, et diem unum, dies vero trecentos sexaginta quinque, et fere sex horas : tanto enim temporis intervallo sol Zodiacum perlustrat. Quater autem sex horæ singulis quaternis annis diem constituunt : hinc annus ille intercalaris Bissextus, vel Bissextillis dicitur.

De anni correctione ejusque necessitate, ac Kalendario gregoriano.

Quod dictum est, annum continere trecentos et sexaginta quinque dies, et fere sex horas, intelligendum est, sex horas non esse integras, cum ad earum complementum aliqua minuta deficiant.

Ex quorum minutorum neglectu progressum est, ac si annus, ultra dies 365, contineret integras sex horas : et factum est, ut minuta, quæ ultra debitam quantitatem annis singulis tribuebantur, tractu temporis ita excreverint, ut invicem juncta constituerint dies decem, qui causam dederunt, ut Æquinoctium vernum sedem suam mutaverit.

Cui malo occurrens Gregorius XIII, non solum Æquinoctium vernum restituit in pristinam sedem, a qua jam a Concilio Nicæno, decem circiter diebus in anno correctionis 1582 præcedendo recesserat, quod a Concilio ad xij Kalendas Aprilis fuerat constitutum, et xiv Lunam paschalem suo in loco reposuit : sed viam quoque tradidit,

et rationem, qua cavetur ut in posterum et Æquinoctium vernum, et xiv Luna paschalis a propriis sedibus numquam removerentur.

Ut enim Æquinoctium vernum ad xij Kalendas Aprilis restitueretur, statuit, ut dicti decem dies in mense Octobris ipsius anni 1582 eximerentur, ut post quartam diem Octobris S. Francisco sacram, sequens dies non esset quinta, sed decima quinta Octobris. Et ita error, qui in præteritum tot annorum circulis irrepserat, in momento temporis fuit correctus.

Ut autem in posterum idem error vitaretur, ne a xij Kalend. Aprilis Æquinoctium vernum recederet, statuit idem Gregorius, Bissextum quarto quoque anno (uti mos est) continuari debere, præterquam in centesimis annis; qui quamvis Bissextiles antea semper fuerint, qualem etiam esse voluit annum 1600, anno correctionis proximum, post eum tamen, qui deinceps consequentur centesimi non omnes Bissextiles essent, sed in quadringentis quibusque annis primi quique tres centesimi sine Bissexto transigerentur: quartus vero quisque centesimus esset Bissextilis, ita ut anni 1700, 1800, 1900 Bissextiles non sint, anno vero 2000 more consueto dies Bissextus intercaletur, Februario dies 29 continente; idemque ordo intermittendi intercalandique Bissextum diem in quadringentis quibusque annis perpetuo conservaretur.

Quatuor Tempora.

Quatuor Tempora celebrantur IV et VI Feriâ, ac Sabbato post tertiam Dominicam Adventus, post primam Dominicam Quadragesimæ, post Dominicam Pentecostes, post Festum Exaltationis S. Crucis.

Nuptiæ quanda celebrari non possint juxta decretum Concilii Tridentini.

A Dominica I Adventus usque in diem Epiphaniæ, et a Feria IV Cinerum usque in Octavam Paschatis

inclusive, sancta Synodus solemnitates nuptiarum prohibet: in aliis vero temporibus nuptias solemniter celebrari permittit.

De Cyclo decennovennali Aurei numeri.

Cyclus decennovennalis Aurei numeri est revolutio numeri 19 annorum ab 1 usque ad 19; qua revolutione peracta, iterum ad unitatem reditur. Verbi gratia, anno 1577 numerus Cycli decennovennalis, qui dicitur Aureus, est 1, anno sequenti 1578 est 2, et ita deinceps in sequentibus annis, uno semper amplius usque ad 19, qui Aureus numerus cadet in annum 1595, post quem iterum ad unitatem redeundum est, ita ut anno 1596 Aureus numerussit rursus 1, et anno 1597 sit 2, etc.

Igitur ut Aureus numerus quolibet anno proposito inveniatur, composita est sequens tabella Aureorum numerorum, cujus usus incipit ab anno 1582 inclusive, duratque in perpetuum. Ex ea enim Aureus numerus cujuslibet anni post annum 1582, reperietur hoc modo:

6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.
16.	17.	18.	19.	1.	2.	3.	4.	5.	

Anno 1582 tribuatur primus numerus tabellæ qui est 6; secundus autem, qui est 7, sequenti anno 1583, et ita deinceps in infinitum, donec ad annum, cujus Aureum numerum quæris, perveniatur redeundo, ad principium tabellæ, quotiescumque eam percurreris. Nam numerus, in quem annus propositus cadit, dabit Aureum numerum quæsitum.

Modus brevis cognoscendi Aureum numerum cujusque anni.

Numero anni, de quo quæris, adde unicam unitatem 1. Exempli gratia, 1710 adde 1; summam inde conflatam divide per 19; quod superest erit Aureus numerus ipsius anni: si nihil superest, erit Aureus numerus 19.

De Epactis et Noviluniis.

Epacta nihil aliud est, quam numerus dierum, quibus annus Solaris communis dierum 365, annum communem Lunarem dierum 354, superat, ita ut Epacta primi anni sit 11, cum hoc numero annus Solaris communis Lunarem annum communem excedat, atque adeo sequenti anno Novilunia contingant 11 diebus prius, quam anno primo. Ex quo fit, Epactam secundi anni esse 22, cum eo anno rursum annus Solaris Lunarem annum superet 11 diebus, qui additi ad 11 dies primi anni, efficiunt 22, ac proinde, finito hoc anno, Novilunia contingere 22 diebus prius, quam primo anno: Epactam autem tertii anni esse 3, quia si rursus 11 dies ad 22 adjiciantur, efficietur numerus 33, a quo si rejiciantur 30 dies, qui unam lunationem Embolismalem constituunt, reliquentur 3, atque ita deinceps. Progrediuntur enim Epactæ omnes per continuum augmentum 11 dierum, abjectis tamen 30, quando rejici possunt. Solum quando perventum erit ad ultimam Epactam Aureo numero 19 respondentem, quæ est 29, adduntur 12, ut abjectis 30 ex composito numero 41, habeatur rursus Epacta 11, ut in principio. Quod ideo fit, ut ultima lunatio Embolismica currente Aureo numero 19, sit tantum 29 dierum. Si enim 30 dies contineret, ut aliæ sex lunationes Embolismicæ, non redirent, Novilunia post 19 annos Solares ad eosdem dies, sed versus calcem mensium prolaberentur, contingerentque uno die tardius quam ante 19 annos. De qua re plura invenies in libro

novæ rationis restituendi Kalendarii Romani. Sunt autem novemdecim Epactæ, quot et Aurei numeri, respondebantque ipsis Aureis numeris ante Kalendarii correctionem eo modo, quo in hac tabella dispositæ sunt:

Tabella Epactarum respondentium Aureis numeris ante Kalendarii correctionem.

Aurei num.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
Epactæ.	xj.	xxij.	iij.	xiv.	xxv.	vj.	xvij.
8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.
xxviij.	ix.	xx.	j.	xij.	xxiij.	iv.	xv.
16.	17.	18.	19.				
xxvj.	vij.	xviij.	xxix.				

Quia vero Cyclus decennovennalis Aurei numeri imperfectus est, cum Novilunia post 19 annos Solares non præcise ad eadem loca redeant, ut dictum est, imperfectus etiam erit hic Cyclus 19 Epactarum. Quamobrem ita emendatus est, ut in posterum loco Aurei numeri, et dictarum 19 Epactarum, utamur 30 numeris epactalibus ab 1 usque ad 30, ordine progredientibus, quamvis ultima Epacta, sive quæ ordine est trigesima, notata numero non sit, sed signo hoc *, propterea quod nulla Epacta esse possit 30. Variis autem temporibus ex his 30 Epactis respondent decem et novem Aureis numeris variæ decem et novem Epactæ, prout Solaris anni ac Lunaris æquatio exposcit: quæ quidem decem et novem Epactæ progrediuntur, ut olim, per eumdem numerum 11, addunturque semper 12 illi Epactæ, quæ respondet Aureo numero 19, ut habeatur sequens Epacta respondens Aureo numero 1, ob rationem paulo ante dictam. Id quod sequens tabella perspicuum faciet, quæ continet Aureos numeros et Epactas inter se respondentes ab anno 1582, usque ad annum 1700 exclusive. Quamvis autem vulgares Epactæ mutentur in Martio, re ipsa tamen in principio anni mutandæ sunt una cum

Aureo numero, in cujus locum hæ nostræ Epactæ succedunt.

Tabella Epactarum respondentium Aureis numeris ab Idibus Octobris anni correctionis 1582, (detractis prius decem diebus) usque ad annum 1700 exclusive.

Aurei num.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	
Epactæ.	xxvj.	vij.	xviij.	xxix.	x.	xxj.	ij.	
13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	1.	2.
xiij.	xxiv.	v.	xvj.	xxvij.	viij.	xix.	j.	xij.
3.	4.	5.						
xxiij.	iv.	xv.						

Itaque si Epacta quocumque anno proposito invenienda sit, quærendus est Aureus numerus illius anni in superiori ordine illius tabellæ, quæ illi tempori, in quo propositus annus continetur, congruit. Mox enim sub Aureo numero in inferiori ordine tabellæ reperietur Epacta anni propositi, vel certe hoc signum *. Ubi ergo illa Epacta vel signum * in Kalendario inventum fuerit, eo die Novilunium fiet. Invenietur autem Aureus numerus, vel ex antecedente canone, vel ex tabella Epactarum proposito tempori congruente, tribuendo primum Aureum numerum illius tabellæ illi anno, a quo usus tabellæ incipit, et secundum Aureum numerum sequenti anno, etc. Eodem modo reperietur Epacta sine Aureo numero, si prima Epacta tabellæ tribuatur illi anno, a quo ejus usus incipit, et secunda Epacta sequenti anno, etc.

Exemplum. Anno correctionis 1582 Aureus numerus est 6, nempe primus primæ tabellæ, cujus usus incipit ab Idibus Octobris dicti anni 1582, detractis prius decem diebus; erit ergo tunc Epacta xxvj, quæ sub Aureo numero 6 collocatur; fietque Novilunium die 27 Octobris, et 26 Novembris, et 25 Decembris. Item anno 1583 jam correcto Aureus numerus est 7, cui in eadem tabella supposita est Epacta vij, quæ toto eo anno in Kalendario Novilunia indicabit: ut in Januario die 24, in Februario die 22, in Martio die 24. etc.

Alia tabella Epactarum respondentium Aureis numeris ab anno 1700 inclusive, usque ad annum 1900 exclusive.

Aurei num.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.
Epactæ.	ix.	xx.	j.	xij.	xxiij.	iv.	xv.
17.	18.	19.	1.	2.	3.	4.	5.	6.
xxvj.	vij.	xviij.	*	xj.	xxij.	iij.	xiv.	xxv.
7.	8.	9.						
vj.	xvij.	xxviij.						

Ad tollendam dubitationem de usu hujus novæ tabellæ Epactarum, ostendemus rem exemplis. Anno 1700 tribuatur Epacta ix, quæ sub Aureo numero 10 collocatur: fietque Novilunium 22 Januarii, 20 Februarii, 22 Martii. Item anno 1701 tribuatur Epacta xx, sub Aureo numero 11 collocata, quæ toto eo anno in Kalendario Novilunia monstrabit: ut in Januario die 11, in Februario die 9, in Martio die 11. Et sic deinceps per ordinem annis progredientibus, redeundo ad principium tabellæ, quotiescumque eam percurreris. Rursus anno 1710 Epacta non signatur numero, sed hoc signo * quod collocatur sub Aureo numero 1, et in Kalendario toto eo anno Novilunia indicabit, nimirum in Januario die 1, et 31, n Martio (nam in Februario nullum tunc erit Novilunium, cum in eo signum hoc * non reperiatur) die 1, et 31, et Aprilis die 29, etc. (*)

(*) *Alia tabella Epactarum respondentium aureis numeris ab anno 1900 inclusive usque ad annum 2200 exclusive.*

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
xxix.	x.	xxj.	ij.	xiij.	xxiv.	v.	xvj.	xxvij.	viij.
11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	
xix.	*	xj.	xxij.	iij.	xiv.	25.	vj.	xvij.	

Postremo anno 1916 Aureus numerus est 17, sub quo Ordine Epactarum tertiæ tabellæ, quæ proposito anno congruit, reperitur Epacta 25 non antiquo numero, ut aliæ Epactæ, sed vulgari numero scripta. Ubicumque ergo anno 1916 in Kalendario Epacta 25 vulgari numero scripta reperitur, ibi novilunium fit

Tabella Litterarum Dominicalium ab Idibus Octobris anni correctionis 1582, (detractis prius decem diebus) usque ad annum 1700 exclusive.

c	b	A g	f	e	d	c b	A	g	f	e d	c	b	A	g f
e	d	c	b A	g	f	e	d c	b	A	g	f	d	e	

Usus hujus tabellæ hic est. Anno correctionis 1582 post Idus Octobris, (detractis prius decem diebus) tribuatur Littera *c* primæ cellulæ, et sequenti anno 1583 Littera *b* secundæ cellulæ, et anno 1584 dentur Litteræ *A g* tertiæ cellulæ, et sic deinceps aliis annis ordine aliæ cellulæ tribuantur, donec ad annum propositum perventum sit, redeundo ad principium tabellæ quotiescumque eam percurreris. Nam cellula, in quam annus propositus cadit, dummodo minor sit quam annus 1700, dabit Litteram Dominicalem propositi anni: quæ si unica occurrerit, annus erit communis: si vero duplex, Bissextilis; et tunc superior Littera Dominicam diem ostendet in Kalendario a principio anni usque ad Festum S. Mathiæ Apostoli: inferior autem ab hoc Festo usque ad finem anni.

Exempli gratia: Sit invenienda Littera Dominicalis anno 1587: numera ab anno 1582, quem tribue primæ Litteræ *c* usque ad annum 1587, tribuendo singulis cellulis singulos annos, (computando geminas Litteras

---

ut in Januario die 6, in Februario die 4, in Martio die 6, in Aprili die 4, etc. Quotiescumque enim Epacta 25 respondet Aureis numeris majoribus quam 11, quales sunt posteriores octo a 12 usque ad 19, sumenda est in Kalendario Epacta 25, vulgari numero scripta, quando vero eadem Epacta respondet minoribus numeris quam 12, quales sunt priores undecim ab 1 ad 11 inclusive, accipienda est in Kalendario Epacta xxv antiquo numero scripta: atque hoc solum contingit in Epacta 25, in aliis nunquam: quod ideo fit, ut anni lunares solaribus annis perfectius respondeant. Ob quam etiam causam in sex locis Kalendarii duæ Epactæ scilicet xxv et xxiv sunt adscriptæ.

quascumque, superiorem et inferiorem, pro una cellula) cadetque annus 1587 in Litteram *d*, quæ sextum locum in tabella occupat. Est ergo toto eo anno Littera Dominicalis *d;* annusque communis est, cum Littera simplex occurrat. Rursus sit investiganda Littera Dominicalis anno 1616 : numera ab anno 1582, ut dictum est, usque ad annum 1616, redeundo ad principium tabellæ, postquam eam percurreris, perveniesque ad duas hasce Litteras *c b*, septimo loco positas. Est ergo annus ille Bissextilis, cum duplex Littera occurrat superiorque Littera *c* Dominicam diem indicabit a principio anni illius usque ad Festum S. Mathiæ, inferior autem *b* in reliqua parte anni.

Tabella Litterarum Dominicalium ab anno 1833 usque ad annum 1900 exclusive.

f	e	d	c b	A	g	f	e d	c	b	A	g f	e	d	c
b A	g	f	e	d c	b	A	g	f e	d	c	b	A g		

Usus autem hujus tabellæ hic est. Anno 1833 tribuatur littera *f* primæ cellulæ, et sequenti anno 1834 littera *e*, et sic deinceps ceteris annis ordine aliæ cellulæ tribuantur, donec ad annum propositum perventum sit, redeundo ad principium tabellæ, quotiescumque eam percurreris. Nam cellula, in quam annus propositus cadit dabit litteram Dominicalem propositi anni. Quæ si unica occurrerit, annus erit communis; si vero duplex, Bissextilis, et tunc superior Littera Dominicalem diem ostendet in Kalendario a principio anni usque ad Festum Sancti Mathiæ Apostoli, inferior autem ab hoc Festo usque ad finem anni. (*)

(*) In romana editione Missalis anni 1874 legitur :

Alia tabella Litterarum Dominicalium ab anno 1700 inclusive, usque ad annum 1800 exclusive,

d c	b	A	g	f e	d	c	b	A g	f	e	d	c b	A
g	f	e d	c	b	A	g f	e	d	c	b A	g	f	e

De Indictione.

Indictio est revolutio 15 annorum ab 1 usque ad 15; qua revolutione peracta, iterum reditur ad unitatem, initiumque sumit quilibet annus hujus Cycli a Januario in Bullis pontificiis. Et quoniam Indictionum frequens usus est in diplomatibus, et scripturis publicis, facile

Alia tabella Litterarum Dominicalium ab anno 1800 ad 1900 exclusive.

f e	d	c	b	A g	f	e	d	c b	A	g	f	e d	c
b	A	g f	e	d	c	b A	g	f	e	d c	b	A	g

Alia tabella Litterarum Dominicalium ab anno 1900 ad 2100 exclusive (annus 2000 erit Bissextilis).

A g	f	e	d	c b	A	g	f	e d	c	b	A	g f	e
d	c	b A	g	f	e	d c	b	A	g	f e	d	c	b

Usus hujus tabellæ (*) talis est. Anno 1700 tribuatur unica Littera inferior *c* primæ cellulæ, relicta Litiera *d* superiori, quia annus ille 1700 non est Bissextilis, sed communis et Littera *d* fuit Dominicalis præcedenti anno 1699. Anno sequenti 1701 tribuatur Littera *b*, secundæ cellulæ etc. Item anno 1704 tribuantur geminæ Litteræ *f e*, quintæ cellulæ, et sic deinceps aliis annis per ordinem aliæ cellulæ tribuantur, donec ad annum propositum pervenias redeundo ad principium tabellæ, quotiescumque eam percurreris. Nam cellula, in quam annus propositus cadit, dummodo minor sit, quam annus 1800, dabit Litteram Dominicalem propositi anni: quæ si unica occurrerit, annus erit communis; si vero duplex, Bissextilis: et tunc superior Littera Dominicam diem indicabit in Kalendario a principio anni usque ad Festum S. Mathiæ Apostoli, inferior autem ab hoc Festo usque ad finem anni.

(*) Pagina præcedenti in Nota primo loco positæ.

annum Indictionis currentem quolibet anno proposito inveniemus ex sequenti tabella, cujus usus perpetuus est; initium tamen sumit ab anno correctionis 1582.

Tabella Indictionis ab anno correctionis 1582.

10.	11.	12.	13.	14.	15.	1.	2.	3.	4.
5.	6.	7.	8.	9.					

Nam si anno 1582 tribuas primum numerum, qui est 10, et sequenti anno 1583 secundum numerum, qui est 11, et sic deinceps usque ad annum propositum, redeundo ad principium tabellæ, quotiescumque eam percurreris, cadet annus propositus in Indictionem, quæ quæritur. (*)

De Festis mobilibus.

Quoniam ex decreto sacri Concilii Nicæni Pascha, ex quo reliqua Festa mobilia pendent, celebrari debet die Dominico, qui proxime succedit xiv Lunæ primi mensis (is vero apud Hebræos vocatur primus mensis, cujus xiv Luna vel cadit in diem verni Æquinoctii, quod die 21 mensis Martii contingit, vel propius ipsum sequitur) efficitur, ut si Epacta cujusvis anni inveniatur, et ab ea in Kalendario notata inter diem octavum Martii inclusive, et quintum Aprilis inclusive (hujus enim Epactæ xiv Luna cadit vel in diem Æquinoctii verni, id est, in diem 21 Martii, vel eum propius sequitur) numerentur inclusive deorsum versus dies quatuordecim, proximus dies Dominicus diem hunc xiv sequens (ne cum Judæis conveniamus, si forte dies xiv Lunæ caderet in diem Dominicum) sit dies Paschæ.

Exemplum. Anno 1605 Epacta est x et Littera Domi-

(*) Numerus 10 correspondet anno 1867.

nicalis *b*. Et quoniam invenimus Epactam x inter diem 8 Martii et 5 Aprilis inclusive positam esse e regione diei 21 Martii, a quo inclusive si deorsum versus numerentur 14 dies, inveniemus xiv Lunam die 3 Aprilis, quæ est Dominica, cum e regione illius sit Littera Dominicalis *b*. Ne igitur cum Judæis conveniamus, qui Pascha celebrant die xiv Lunæ, sumenda est Littera Dominicalis *b*, quæ sequitur xiv Lunam, nempe ea quæ e regione diei 10 Aprilis collocatur : atque eo anno Pascha celebrandum erit die 10 Aprilis. Item anno 1604 Epacta est xxix et duplex Littera Dominicalis *d c*, cum annus ille sit Bissextilis. Si igitur ab Epacta xxix, quæ e regione diei 1 Aprilis ponitur inter diem 8 Martii et 5 Aprilis inclusive, numerentur dies 14, cadet xiv Luna in diem 14 Aprilis. Et quia tunc currit posterior Littera Dominicalis, nempe *c*, quæ post diem 14 Aprilis, id est, post xiv Lunam collocata est e regione diei 18 Aprilis, celebrabitur eo anno Pascha die 18 Aprilis.

Ceterum ut facilius omnia Festa mobilia inveniantur, compositæ sunt duæ sequentes tabulæ paschales, una antiqua, et nova altera. Ex antiqua ita Festa mobilia reperientur. In latere sinistro tabulæ accipiatur Epacta currens, et in linea Litterarum Dominicalium sumatur Littera Dominicalis currens, infra tamen Epactam currentem, ita ut si Littera Dominicalis currens reperiatur e regione Epactæ currentis, assumenda sit eadem Littera Dominicalis proxime inferior. Nam e regione hujus Litteræ Dominicalis omnia Festa mobilia continentur.

Exemplum. Anno 1606 Epacta est xxj et Littera Dominicalis *A*. Si igitur in tabula antiqua sumatur Littera Dominicalis *A*, quæ primo infra Epactam xxj occurrit, reperietur e regione hujus Litteræ Dominica Septuagesimæ die 22 Januarii, dies Cinerum 8 Februarii, Pascha 26 Martii, Ascensio Domini 4 Maii, Pentecostes 14 Maii, et Festum Corporis Christi 25 Maii. Dominicæ autem inter Pentecosten et Adventum eo anno erunt 28, et Adventus celebrabitur die 3 Decembris, et sic de ceteris. Item anno 1605 Epacta est x, et Littera Dominicalis *b*, quæ in tabula reperitur e regione Epactæ x. Quare sumenda est alia Littera *b*, quæ proxime infra

Epactam invenitur e regione cujus invenies Septuagesimam die 6 Februarii, diem Cinerum 23 Februarii, Pascha 10 Aprilis etc.

Notandum autem est, quod quemadmodum in anno communi, cadente Littera Dominicali e regione Epactæ in tabula antiqua, sumitur eadem Littera proxima infra Epactam, ut diximus: ita quoque in anno Bissextili, si alterutra duarum Litterarum Dominicalium tunc currentium e regione Epactæ, reperiatur, assumendæ sunt aliæ dum similes Litteræ proxime inferiores, ut Festa mobilia inveniantur.

Ex tabula vero paschali nova ita eadem Festa mobilia reperientur. In cellula Litteræ Dominicalis currentis quæratur Epacta currens. Nam e directo omnia Festa mobilia deprehendentur. Ut anno 1609, in cellula Litteræ Dominicalis *d* tunc currentis e regione Epactæ xxiv, quæ eodem anno currit, habetur Septuagesima die 15 Februarii, dies Cinerum 4 Martii, Pascha 19 Aprilis etc.

Sed sive antiqua, sive nova tabula paschali utamur, invenienda sunt omnia Festa mobilia in annis Bissextilibus per Litteram Dominicalem posteriorem, quæ nimirum currit post Festum S. Mathiæ Apostoli, ne scilicet ambigamus, utra duarum Litterarum pro hoc aut illo Festo indagando accipienda sit; ita tamen ut Septuagesimæ, et diei Cinerum inventæ in Januario, aut Februario, addatur unus dies. Quod ideo fit, quia ante diem S. Mathiæ currit prior Littera Dominicalis, quæ in Kalendario posteriorem semper sequitur; post Festum autem S. Mathiæ in Februario, licet posterior Littera currat, additur tamen tunc dies intercalaris, ita ut dies 24 Februarii dicatur 25, et dies 25 dicatur 26, etc. Quod si dies Cinerum cadat in Martium, nihil addendum est, quia tunc et Littera posterior currit, et dies mensis propriis numeris respondent, cum dies intercalaris Februarii sit additus. Imo nisi per posteriorem Litteram investigarentur, non invenirctur recte Septuagesima in anno Bissextili, currente Epacta xxiv vel xxv, et Littera Dominicalis *d c*, ut in secundo ac tertio exemplo perspicuum fiet pro annis 4088, et 3784. Exempli gratia, anno 2096 Bissextili Epacta erit v et Littera Dominicalis *A g*. Si igitur

per posteriorem Litteram, quæ est *g*, Festa mobilia investigentur, reperietur Septuagesima die 11 Februarii, et dies Cinerum 28 Februarii. Si autem addatur unus dies, cadet Septuagesima in diem 12 Februarii, quæ est Dominica, et dies Cinerum in diem 29 Februarii, quæ est Feria IV. Pascha autem, et reliqua Festa in eos dies cadent qui in tabula expressi sunt. Item anno 4088 Bissextili Epacta erit xxiv et Litteræ Dominicales *d c*. Si igitur per Litteram *c*, quæ posterior est, inquirantur Festa mobilia, invenietur Septuagesima die 21 Februarii : et si addatur unus dies, cadet in diem 22 Febrarii, quæ est Dominica. Dies autem Cinerum cadet in diem 10 Martii, quare nihil additur, etc. Rursus anno 3784 Bissextili Epacta erit xxv et Litteræ Dominicales *d c*. Ergo iterum per posteriorem *c* reperietur Septuagesima die 21 Februarii hoc est, addita 1 die 22. Quod si per priorem Litteram *d* in utroque horum duorum annorum agendum esset, nihil efficeretur, cum infra Epactas xxiv et xxv, Littera *d* indicet Septuagesimam die 15 Februarii, quod falsum esset, cum eo anno posterior Littera *c* Pascha offerat die 25 Aprilis, ac proinde Septuagesima die 22 Februarii celebranda sit ut liquido constat, si a die Paschæ, Dominicæ retro numerentur usque ad Septuagesimam.

In priori porro tabula paschali antiqua reformata Epactis ad sinistram præposuimus Aureos numeros eodem ordine, quo ante emendationem Kalendarii collocari solebant, ut ex iis Festa mobilia invenirentur. Hoc autem idcirco a nobis factum est, ut Pascha ceteraque Festa mobilia, a Concilio Nicæno usque ad annum 1582, quilibet indagare possit. Eodem autem prorsus artificio ex Aureis numeris ita distributis Festa mobilia eruuntur quo ex Epactis. Sit enim explorandum, exempli causa quando Festa hæc celebrata fuerint anno 1450, quoniam eo anno Aureus numerus 7 et Littera Dominicalis *d*: si Aureus numerus 7 in sinistro latere accipiatur, et prima Littera *d*, infra eam occurens, reperietur e regione hujus Litteræ *d*, Septuagesima die 1 Fabruarii, dies Cinerum 18 Februarii, Pascha die 5 Aprilis etc.

Adventus Domini celebratur semper die Dominico, qui propinquior est Festo S. Andreæ Apostoli, nempe a die

27 Novembris inclusive usque ad diem 3 Decembris inclusive: ita ut Littera Dominicalis currens, quæ reperitur in Kalendario a die 27 Novembris usque ad diem 3 Decembris, indicet Dominicam Adventus. Ut, verbi gratia, si Littera Dominicalis est *g*, Dominica Adventus cadet in diem 2 Decembris; quia ibi est Littera *g* in Kalendario, etc.

Ad finem tandem tabularum paschalium apposita est tabula temporaria multorum annorum, e regione quorum omnia Festa mobilia inveniuntur: quæ quidem tabula ex tabulis paschalibus excerpta est, ex quibus infinitæ aliæ erui possunt pro quibuscumque annis.

Tabula Paschalis

Aureus num.		Cyclus Epact.	Litteræ Domin.	Septuag.	Dies Cinerum.
16		xxiij	———	Jan.	Febr.
5		xxij	d	18	4
		xxj	e	19	5
13		xx	f	20	6
2		xix	g	21	7
		xviij	A	22	8
10		xvij	b	23	9
		xvj	c	24	10
18		xv	d	25	11
7		xiv	e	26	12
		xiij	f	27	13
15		xij	g	28	14
4		xj	A	29	15
		x	b	30	16
12		ix	c	31	17
1		viij	d	1 Febr.	18
		vij	e	2	19
9		vj	f	3	20
		v	g	4	21
17		iv	A	5	22
6		iij	b	6	23
		ij	c	7	24
14		j	d	8	25
3		*	e	9	26
		xxix	f	10	27
11		xxviij	g	11	28
		xxvij	A	12	1 Mart.
19	25.	xxvj	b	13	2
8	xxv.	xxiv	c	14	3
			d	15	4
			e	16	5
			f	17	6
			g	18	7
			A	19	8
			b	20	9
			c	21	10

Antiqua Reformata.

Pascha.	Ascensio.	Pentec.	Corpus Christi.	Dom. post Pent.	I. Dom. Advent.
Mart.	Apr.	Maii	Maii		
22	30	10	21	28	29 Nov.
23	1 Maii	11	22	28	30
24	2	12	23	28	1 Dec.
25	3	13	24	28	2
26	4	14	25	28	3
27	5	15	26	27	27 Nov.
28	6	16	27	27	28
29	7	17	28	27	29
30	8	18	29	27	30
31	9	19	30	27	1 Dec.
1 Apr.	10	20	31	27	2
2	11	21	1 Jun.	27	3
3	12	22	2	26	27 Nov.
4	13	23	3	26	28
5	14	24	4	26	29
6	15	25	5	26	30
7	16	26	6	26	1 Dec.
8	17	27	7	26	2
9	18	28	8	26	3
10	19	29	9	25	27 Nov.
11	20	30	10	25	28
12	21	31	11	25	29
13	22	1 Jun.	12	25	30
14	23	2	13	25	1 Dec.
15	24	3	14	25	2
16	25	4	15	25	3
17	26	5	16	24	27 Nov.
18	27	6	17	24	28
19	28	7	18	24	29
20	29	8	19	24	30
21	30	9	20	24	1 Dec.
22	31	10	21	24	2
23	1 Jun.	11	22	24	3
24	2	12	23	23	27 Nov.
25	3	13	24	23	28

Tabula Paschalis

Litteræ Dominicales.	Cyclus Epactarum.	Septuagesima.	Dies Cinerum.
D	23. 22. 21. 20. 19. 18. 17. 16. 15. 14. 13. 12. 11. 10. 9. 8. 7. 6. 5. 4. 3. 2. 1.*29. 28. 27. 26. 25. 25. 24.	18 Jan. 25 Jan. 1 Febr. 8 Febr. 15 Febr.	4 Febr. 11 Febr. 18 Febr. 25 Febr. 4 Mart.
E	23. 22. 21. 20. 19. 18. 17. 16. 15. 14. 13. 12. 11. 10. 9. 8. 7. 6. 5. 4. 3. 2. 1. *29. 28. 27. 26. 25. 25. 24.	19 Jan. 26 Jan. 2 Febr. 9 Febr. 16 Febr.	5 Febr. 12 Febr. 19 Febr. 26 Febr. 5 Mart.
F	23. 22. 21. 20. 19. 18. 17. 16. 15. 14. 13. 12. 11. 10. 9. 8. 7. 6. 5. 4. 3. 2. 1. * 29. 28. 27. 26. 25. 25. 24.	20 Jan. 27 Jan. 3 Febr. 10 Febr. 17 Febr.	6 Febr. 13 Febr. 20 Febr. 27 Febr. 6 Mart.
G	23. 22. 21. 20. 19. 18. 17. 16. 15. 14. 13. 12. 11. 10. 9. 8. 7. 6. 5. 4. 3. 2. 1. * 29. 28. 27. 26. 25. 25. 24.	21 Jan. 28 Jan. 4 Febr. 11 Febr. 18 Febr.	7 Febr. 14 Febr. 21 Febr. 28 Febr. 7 Mart.
A	23. 22. 21. 20. 19. 18. 17. 16. 15. 14. 13. 12. 11. 10. 9. 8. 7. 6. 5. 4. 3. 2. 1. * 29. 28. 27. 26. 25. 25. 24.	22 Jan. 29 Jan. 5 Febr. 12 Febr. 19 Febr.	8 Febr. 15 Febr. 22 Febr. 1 Mart. 8 Mart.
B	23. 22. 21. 20. 19. 18. 17. 16. 15. 14. 13. 12. 11. 10. 9. 8. 7. 6. 5. 4. 3. 2. 1. * 29. 28. 27. 26. 25. 25. 24.	23 Jan. 30 Jan. 6 Febr. 13 Febr. 20 Febr.	9 Febr. 16 Febr. 23 Febr. 2 Mart. 9 Mart.
C	23. 22. 21. 20. 19. 18. 17. 16. 15. 14. 13. 12. 11. 10. 9. 8. 7. 6. 5. 4. 3. 2. 1. * 29. 28. 27. 26. 25. 25. 24.	24 Jan. 31 Jan. 7 Febr. 14 Febr. 21 Febr.	10 Febr. 17 Febr. 24 Febr. 3 Mart. 10 Mart.

Nova Reformata.

Pascha.	Ascensio.	Pentecostes.	Corpus Christi.	D.inter Pent.et Adv.	Prima Dñica Advent.
22 Martii	30 Apr.	10 Maii	21 Maii	28	29 Nov.
29 Martii	7 Maii	17 Maii	28 Maii	27	29
5 Aprilis	14 Maii	24 Maii	4 Junii	26	29
12 Aprilis	21 Maii	31 Maii	11 Junii	25	29
19 Aprilis	28 Maii	7 Junii	18 Junii	24	29
23 Martii	1 Maii	11 Maii	22 Maii	28	30 Nov.
30 Martii	8 Maii	18 Maii	29 Maii	27	30
6 Aprilis	15 Maii	25 Maii	5 Junii	26	30
13 Aprilis	22 Maii	1 Junii	12 Junii	25	30
20 Aprilis	29 Maii	8 Junii	19 Junii	24	30
24 Martii	2 Maii	12 Maii	23 Maii	28	1 Dec.
31 Martii	9 Maii	19 Maii	30 Maii	27	1
7 Aprilis	16 Maii	26 Maii	6 Junii	26	1
14 Aprilis	23 Maii	2 Junii	13 Junii	25	1
21 Aprilis	30 Maii	9 Junii	20 Junii	24	1
25 Martii	3 Maii	13 Maii	24 Maii	28	2 Dec.
1 Aprilis	10 Maii	20 Maii	31 Maii	27	2
8 Aprilis	17 Maii	27 Maii	7 Junii	26	2
15 Aprilis	24 Maii	3 Junii	14 Junii	25	2
22 Aprilis	31 Maii	10 Junii	21 Junii	24	2
26 Martii	4 Maii	14 Maii	25 Maii	28	3 Dec.
2 Aprilis	11 Maii	21 Maii	1 Junii	27	3
9 Aprilis	18 Maii	28 Maii	8 Junii	26	3
16 Aprilis	25 Maii	4 Junii	15 Junii	25	3
23 Aprilis	1 Junii	11 Junii	22 Junii	24	3
27 Martii	5 Maii	15 Maii	26 Maii	27	27 Nov.
3 Aprilis	12 Maii	22 Maii	2 Junii	26	27
10 Aprilis	19 Maii	29 Maii	9 Junii	25	27
17 Aprilis	26 Maii	5 Junii	16 Junii	24	27
24 Aprilis	2 Junii	12 Junii	23 Junii	23	27
28 Martii	6 Maii	16 Maii	27 Maii	27	28 Nov.
4 Aprilis	13 Maii	23 Maii	3 Junii	26	28
11 Aprilis	20 Maii	30 Maii	10 Junii	25	28
18 Aprilis	27 Maii	6 Junii	17 Junii	24	28
25 Aprilis	3 Junii	13 Junii	24 Junii	23	28

Tabella Temporaria

Anni Dñi.	Litt. Dom.	Aur. num.	Epactæ.	Septuag.	Dies Cinerum	Pascha.
1876	b A	15	iv	13 Febr.	1 Mart.	16 Apr.
1877	g	16	xv	28 Jan.	14 Febr.	1 Apr.
1878	f	17	xxvj	17 Febr.	6 Mart.	21 Apr.
1879	e	18	vij	9 Febr.	26 Febr.	13 Apr.
1880	d c	19	xviij	25 Jan.	11 Febr.	28 Mart.
1881	b	1	*	13 Febr.	2 Mart.	17 Apr.
1882	A	2	xj	5 Febr.	22 Febr.	9 Apr.
1883	g	3	xxij	21 Jan.	7 Febr.	25 Mart.
1884	f e	4	iij	10 Febr.	27 Febr.	13 Apr.
1885	d	5	xiv	1 Febr.	18 Febr.	5 Apr.
1886	c	6	xxv	21 Febr.	10 Mart	25 Apr.
1887	b	7	vj	6 Febr.	23 Febr.	10 Apr.
1888	A g	8	xvij	29 Jan.	15 Febr.	1 Apr.
1889	f	9	xxviij	17 Febr.	6 Mart.	21 Apr.
1890	e	10	ix	2 Febr.	19 Febr.	6 Apr.
1891	d	11	xx	25 Jan.	11 Febr.	29 Mart.
1892	c b	12	j	14 Febr.	2 Mart.	17 Apr.
1893	A	13	xij	29 Jan.	15 Febr.	2 Apr.
1894	g	14	xxiij	21 Jan.	7 Febr.	25 Mart.
1895	f	15	iv	10 Febr.	27 Febr.	14 Apr.
1896	e d	16	xv	2 Febr.	19 Febr.	5 Apr.
1897	c	17	xxvj	14 Febr.	3 Mart.	18 Apr.
1898	b	18	vii	6 Febr.	23 Febr.	10 Apr.
1899	A	19	xviij	29 Jan.	15 Febr.	2 Apr.
1900	g	1	xxix	11 Febr.	28 Febr.	15 Apr.
1901	f	2	x	3 Febr.	20 Febr.	7 Apr.
1902	e	3	xxj	26 Jan.	12 Febr.	30 Mart.
1903	d	4	ij	8 Febr.	25 Febr.	12 Apr.
1904	c b	5	xiij	31 Jan.	17 Febr.	3 Apr.
1905	A	6	xxiv	19 Febr.	8 Mart.	23 Apr.
1906	g	7	v	11 Febr.	28 Febr.	15 Apr.
1907	f	8	xvj	27 Jan.	13 Febr.	31 Mart.
1908	e d	9	xxvij	16 Febr.	4 Mart.	19 Apr.
1909	c	10	viij	7 Febr.	24 Febr.	11 Apr.
1910	b	11	xix	23 Jan.	9 Febr.	27 Mart.
1911	A	12	*	12 Febr.	1 Mart.	16 Apr.

Festorum Mobilium.

Anni Dñi.	Ascensio.	Pentec.	Corpus Christi.	Indictio.	Dom. post Pentec.	I. Dom. Advent.
1876	25 Maii	4 Junii	15 Junii	4	25	3 Dec.
1877	10 Maii	20 Maii	31 Maii	5	27	2 Dec.
1878	30 Maii	9 Junii	20 Junii	6	24	1 Dec.
1879	22 Maii	1 Junii	12 Junii	7	25	30 Nov.
1880	6 Maii	16 Maii	27 Maii	8	27	28 Nov.
1881	26 Maii	5 Junii	16 Junii	9	24	27 Nov.
1882	18 Maii	28 Maii	8 Junii	10	26	3 Dec.
1883	3 Maii	13 Maii	24 Maii	11	28	2 Dec.
1884	22 Maii	1 Junii	12 Junii	12	25	30 Nov.
1885	14 Maii	24 Maii	4 Junii	13	26	29 Nov.
1886	3 Junii	13 Junii	24 Junii	14	23	28 Nov.
1887	19 Maii	29 Maii	9 Junii	15	25	27 Nov.
1888	10 Maii	20 Maii	31 Maii	1	27	2 Dec.
1889	30 Maii	9 Junii	20 Junii	2	24	1 Dec.
1890	15 Maii	25 Maii	5 Junii	3	26	30 Nov.
1891	7 Maii	17 Maii	28 Maii	4	27	29 Nov.
1892	26 Maii	5 Junii	16 Junii	5	24	27 Nov.
1893	11 Maii	21 Maii	1 Junii	6	27	3 Dec
1894	3 Maii	13 Maii	24 Maii	7	28	2 Dec.
1895	23 Maii	2 Junii	13 Junii	8	25	1 Dec.
1896	14 Maii	24 Maii	4 Junii	9	26	29 Nov.
1897	27 Maii	6 Junii	17 Junii	10	24	28 Nov.
1898	19 Maii	29 Maii	9 Junii	11	25	27 Nov.
1899	11 Maii	21 Maii	1 Junii	12	27	3 Dec.
1900	24 Maii	3 Junii	14 Junii	13	25	2 Dec.
1901	16 Maii	26 Maii	6 Junii	14	26	1 Dec.
1902	8 Maii	18 Maii	29 Maii	15	27	30 Nov.
1903	21 Maii	31 Maii	11 Junii	1	25	29 Nov.
1904	12 Maii	22 Maii	2 Junii	2	26	27 Nov.
1905	1 Junii	11 Junii	22 Junii	3	24	3 Dec.
1906	24 Maii	3 Junii	14 Junii	4	25	2 Dec.
1907	9 Maii	19 Maii	30 Maii	5	27	1 Dec.
1908	28 Maii	7 Junii	18 Junii	6	24	29 Nov.
1909	20 Maii	30 Maii	10 Junii	7	25	28 Nov.
1910	5 Maii	15 Maii	26 Maii	8	27	27 Nov.
1911	25 Maii	4 Junii	15 Junii	9	25	3 Dec.

JANUARIUS.

Cyc. Epact.	Litt. Dom.	Dies mensis.	Kalendarium romanum.	Kalendarium diœcesanum.
*	A	Kal. 1	CIRCUMCISIO DOMINI, *Duplex 2 classis.*	* Festum PATRONI LOCI celebratur ritu *Dup. 1 cl.* cum Oct. * SOLEMNITAS transfertur in Dominicam seq. nisi Festum in Dom. occurrat.
xxix	b	iv 2	Octava S. Stephani, *Dup.* Com. Oct.	
xxviij	c	iij 3	Octava S. Joannis Apost., *Dup.* Com. Oct.	
xxvij	d	Prid. 4	Octava SS. Innocentium, *Dup.*	
xxvj	e	Non. 5	Vigilia Epiphan., *Semid.* Com. S. Telesphori Pap. et Mart.	
25. xxv	f	viij 6	EPIPHANIA DOMINI *Dup. 1 cl.* cum Octava.	* Dom. infra Oct. SOLEMNITAS EPIPHANIÆ.
xxiv	g	vij 7	De Octava Epiphaniæ.	
xxiij	A	vj 8	De Octava.	
xxij	b	v 9	De Octava.	
xxj	c	iv 10	De Octava.	
xx	d	iij 11	De Octava. Com. S. Hygini Pap. et Mart.	
xix	e	Prid. 12	De Octava.	
xviij	f	Idib. 13	Octava Epiphaniæ, *Dup.* * Dom. II post Epiph. FESTUM SS. NOMINIS JESU, *Dup. 2 cl.*	
xvij	g	xix 14	Hilarii Episc., Conf. et Doct., *Dup.* Com. S. Felicis Presb. et Mart.	
xvj	A	xviij 15	Pauli primi Eremitæ Conf., *Dup.* Com. S. Mauri Abb.	
xv	b	xvij 16	Marcelli Pap. et Mart., *Semid.*	
xiv	c	xvj 17	Antonii Abb., *Dup.*	
xiij	d	xv 18	CATHEDRA S. PETRI ROMÆ, *Dup. maj.* Com. S. Priscæ Virg. et Mart.	
xij	e	xiv 19	Canuti Regis et Mart., *Semid. ad libitum.* Com. SS. Marii et Soc. Mart.	
xj	f	xiij 20	Fabiani et Sebastiani Mart., *Dup.*	

Cyc. Epact.	Litt. Dom.		Dies mensis.	Kalendarium romanum.	Kalendarium diœcesanum.
x	g	xij	21	Agnetis Virg. et Mart., *Dup.*	
ix	A	xj	22	Vicentii et Anastasii Mart., *Semid.*	
viij	b	x	23	Raymundi de Pennafort Conf., *Semid.* Com. S. Emerentianæ Virg. et Mart.	DESPONSATIO B. M. V. CUM S. JOSEPH, *Dup. maj.* (*In fine Brev.*).
vij	c	ix	24	Timothei Episc. et Mart., *Dup.*	Com. S. Joseph et S. Emerentianæ Virg. et Mart.
vj	d	viij	25	CONVERSIO S. PAULI APOST., *Dup. maj.*	
v	e	vij	26	Polycarpi Episc. et Mart., *Dup.*	
iv	f	vj	27	Joannis Chrysostomi Episc., Conf. et Doct., *Dup.*	
iij	g	v	28	Agnetis secundo.	Juliani Episc. et Conf., *Semid. ad libitum* (*In fine Brev.*). Com. S. Agnetis.
ij	A	iv	29	Francisci Salesii Episc. et Conf., *Dup.*	
j	b	iij	30	Martinæ Virg. et Mart., *Semid.*	
*	c	Prid.	31	Petri Nolasci Conf., Dup.	Petri Nolasci Conf., *Dup.* Com. S. Veroni Conf. (*Off. Diœc.*)

FEBRUARIUS.

xxix	d	Kal.	1	Ignatii Episc. et Mart., *Dup.*	* Fer. III post Dom. Septuag.
xxviij	e	iv	2	PURIFICATIO B. M. V., *Dup. 2 cl.*	ORATIONIS D. N. J. C., *Dup. maj.* (*In fine Brev.*).
xxvij	f	iij	3	Blasii Episc. et Mart.	* Fer. III post
25. xxvj	g	Prid.	4	Andreæ Corsini Episc. et Conf., *Dup.*	Dom. Sexag. PASSIONIS D. N. J. C., *Dup. maj.* (*In fine Brev.*).
xxv. xxiv	A	Non.	5	Agathæ Virg. et Mart., *Dup.*	* Fer. VI post Dom. Quinquag. SS. SPINEÆ CORONÆ D. N. J. C., *Dup. maj.* (*In fine Brev.*).

Cyc. Epact.	Litt. Dom.	Dies mensis.		Kalendarium romanum.	Kalendarium diœcesanum.
xxiij	b	viij	6	Titi Episc. et Conf., *Dup.* Com. S. Dorotheæ Virg. et Mart.	Amandi Episc. et Conf., *Dup.* (*Off. diœc.*). Com. S. Dorotheæ Virg. et Mart.
xxij	c	vij	7	Romualdi Abb., *Dup.*	
xxj	d	vj	8	Joannis de Matha Conf., *Dup.*	
xx	e	v	9	Apolloniæ Virg. et Mart.	Gudulæ Virg., *Dup.* (*Off. Diœc. 8 Jan.*). Com. S. Apolloniæ Virg. et Mart.
xix	f	iv	10	Scholasticæ Virg., *Dup.*	
xviij	g	iij	11		Vedasti Episc. et Conf., *Dup.* (*Off. Diœc. 6 hujus.*).
xvij	A	Prid.	12		Titi Episc. et Conf., *Dup.* (*Brev. Rom. 6 hujus ex 4 Jan.*).
xvj	b	Idib.	13		Raymundi de Pennafort Conf., *Semid.* (*Brev. Rom. 23 Jan.*).
xv	c	xvj	14	Valentini Presb. et Mart.	
xiv	d	xv	15	Faustini et Jovitæ Mart.	
xiij	e	xiv	16		
xij	f	xiij	17		
xj	g	xij	18	Simeonis Episc. et Mart.	
x	A	xj	19		Bonifacii Episc. et Conf., *Dup.* (*Off. Diœc.*)
ix	b	x	20		
viij	c	ix	21		
vij	d	viij	22	CATHEDRA S. PETRI ANTIOCHIÆ, *Dup. maj.*	
vj	e	vij	23	Petri Damiani Episc., Conf. et Doct., *Dup.* Com. Vigiliæ.	
v	f	vj	24	MATHIÆ APOST., *Dup. 2 cl.*	
iv	g	v	25		Walburgis Virg. *Dup.* (*Off. Diœc.*).
iij	A	iv	26		
ij	b	iij	27		
j	c	Prid.	28		

In anno Bissextili Februarius est dierum 29, et Festum S. Mathiæ celebratur 25 Februarii, et bis dicitur Sexto Kalendas,

id est die 24 et die 25, et Littera Dominicalis, quæ assumpta fuit in mense Januario, mutatur in præcedentem, ut si in Januario Littera Dominicalis fuerit A, *mutatur in præcedentem quæ est* g, *etc. et Littera* f *bis servit 24 et 25.*

MARTIUS.

Cyc. Epact.	Litt. Dom.	Dies mensis.		Kalendarium romanum.	Kalendarium diœcesanum.
*	d	Kal.	1		* Fer. VI post Dom. I Quadrag. LANCEÆ et CLAVORUM D. N. J. C., *Dup. maj.* (*In fine Bren.*).
xxix	e	vj	2		
xxviij	f	v	3		* Fer. VI post Dom. II Quadrag. SS. SINDONIS D. N. J. C., *Dup. maj.* (*In fine Brev.*).
xxvij	g	iv	4	Casimiri Conf., *Semid.* Com. S. Lucii Pap. et Mart.	
xxvj	A	iij	5		* Fer. VI post Dom. III Quadrag. SS. QUINQUE VULNERUM D. N. J. C., *Dup. maj.* (*In fine Brev.*).
					* Fer. VI post Dom. IV Quadrag. PRETIOSISSIMI SANGUINIS D. N. J. C., *Dup. maj.* (*In fine Brev.*).
♀5. xxv	b	Prid.	6		Coletæ Virg., *Dup.* (*Off. Diœc.*).
xxiv	c	Non.	7	Thomæ de Aquino Conf. et Doct., *Dup.* Com. SS. Perpetuæ et Felicitatis Mart.	
xxiij	d	viij	8	Joannis de Deo Conf., *Dup.*	
xxij	e	vij	9	Franciscæ Vid. Romanæ. *Dup.*	
xxj	f	vj	10	Quadraginta Mart., *Semid.*	
xx	g	v	11		Vindiciani Episc. et Conf., *Semid.* (*Off. Diœc.*).

Cyc. Epact.	Litt. Dom.	Dies mensis.		Kalendarium romanum.	Kalendarium diœcesanum.
xix	A	iv	12	Gregorii Pap., Conf. et Doct., *Dup.*	
xviij	b	iij	13		
xvij	c	Prid.	14		
xvj	d	Idib.	15		
xv	e	xvij	16		
xiv	f	xvj	17	Patritii Episc. et Conf., *Dup.*	Gertrudis Virg., *Dup.* (*Off. Diœc.*).
xiij	g	xv	18		Gabrielis Arch.,
xij	A	xiv	19	Joseph Conf., *Dup. 1 cl.*	*Dup. maj.* (*In fine Brev.*).
xj	b	xiij	20		
x	c	xij	21	Benedicti Abb., *Dup.*	
ix	d	xj	22		
viij	e	x	23		
vij	f	ix	24		
vj	g	viij	25	Annuntiatio B. M. V., *Dup. 2 cl.*	Si occurrat inter Dom. Palmarum et Dom. in Albis transfertur in. Fer III post Oct. Paschæ.
v	A	vij	26		
iv	b	vj	27		
iij	c	v	28		
ij	d	iv	29		
j	e	iij	30		
*	f	Prid.	31	* Feria VI. post Dom. Passionis: Festum Septem Dolorum B. M. V., *Dup. maj.*	

APRILIS.

xxix	g	Kal.	1		
xxviij	A	iv	2	Francisci de Paula Conf., *Dup.*	
xxvij	b	iij	3		
25. xxvj	c	Prid.	4	Isidori Episc., Conf. et Doct., *Dup.*	
xxv. xxiv	d	Non.	5	Vincentii Ferrerii Conf., *Dup.*	Julianæ Virg., *Dup.* (Off. Diœc.).
xxiij	e	viij	6		Vincentii Ferrerii
xxij	f	vij	7		Conf., *Dup.*
xxj	g	vj	8		(*In Brev. Rom. 5 hujus.*).
xx	A	v	9		
xix	b	iv	10		
xviij	c	iij	11	Leonis I Pap., Conf. et Doct., *Dup.*	

Cyc. Epact.	Litt. Dom.	Dies mensis.	Kalendarium romanum.	Kalendarium diœcesanum.
xvij	d	Prid. 12		
xvj	e	Idib. 13	Hermenegildi Regis, mart., *Semid.*	
xv	f	xviij 14	Tiburtii, Valeriani et Maximi Mart.	
xiv	g	xvij 15		
xiij	A	xvj 16		
xij	b	xv 17	Aniceti Pap. et Mart.	
xj	c	xiv 18		
x	d	xiij 19		
ix	e	xij 20		
viij	f	xj 21	Anselmi Episc., Conf. et Doct., *Dup.*	
vij	g	x 22	Soteris et Caji Pont. et Mart., *Semid.*	
vj	A	ix 23	Georgii Mart., *Semid.*	
v	b	viij 24	Fidelis a Sigmaringa Mart., *Dup.*	
iv	c	vij 25	MARCI EVANGEL., *Dup. 2 cl.*	
iij	d	vj 26	Cleti et Marcellini Pont. et Mart., *Semid.*	
ij	e	v 27		
j	f	iv 28	Pauli a Cruce Conf., *Dup.* Com. S. Vitalis Mart.	
*	g	iij 29	Petri Mart., *Dup.*	
xxix	A	Prid. 30	Catharinæ Senensis Virg., *Dup.*	
			* Dom. III post Pascha. FESTUM PATROCINII S. JOSEPH, *Dup. 2 cl.*	* Dom. III post Pascha PATROCINII S. JOSEPH, *Dup. 1 cl.* (*ut in Brev. Rom.*). Com. Dom.
				* Dom. IV post Pascha (*In Civit. Mech.*). TRANSLATIONIS RELIQUIARUM S. Rum. Episc. et Mart., *Dup. 1 cl.* (*Off. Diœc.*).

MAJUS.

Cyc. Epact.	Litt. Dom.	Dies mensis.		Kalendarium romanum.	Kalendarium diœcesanum.
xxviij	b	Kal.	1	PHILIPPI ET JACOBI APOST., *Dup. 2 cl.*	
xxvij	c	vj	2	Athanasii Episc., Conf. et Doct., *Dup.*	
xxvj	d	v	3	INVENTIO S. CRUCIS, *Dup. 2 cl.* Com. SS. Alexandri, et Soc. Mart. ac Juvenalis Episc. et Conf. in Laud. et Missis priv. tantum.	
25. xxv	e	iv	4	Monicæ Vid., *Dup.*	
xxiv	f	iij	5	Pii V. Pap. et Conf. *Dup.*	
xxiij	g	Prid.	6	JOANNIS ANTE PORTAM LATINAM, *Dup. Maj.*	
xxij	A	Non.	7	Stanislai Episc. et Mart., *Dup.*	
xxj	b	viij	8	APPARITIO S. MICHAELIS ARCHANG., *Dup. Maj.*	
xx	c	vij	9	Gregorii Nazianzeni Episc., conf. et Doct., *Dup.*	
xix	d	vj	10	Antonini Episc. et Conf., *Dup.* Com. SS. Gordiani et Epimachi Mart.	
xviij	e	v	11		
xvij	f	iv	12	Nerei, Achillei, Domitillæ virg. atque Pancratii Mart., *Semid.*	
xvj	g	iij	13		Servatii Episc. et
xv	A	Prid.	14	Bonifacii Mart.	Conf., *Dup.* (*Off. Diœc.*).
xiv	b	Idib.	15		Dympnæ Virg. et
xiij	c	xvij	16	Ubaldi Episc. et Conf. *Semid.*	Mart., *Dup.* Com. S. Gereberni
xij	d	xvj	17	Paschalis Baylon Conf., *Dup.*	Mart., (*Off. Diœc.*)
xj	e	xv	18	Venantii Mart., *Dup.*	
x	f	xiv	19	Petri Cœlestini Pap. et Conf., *Dup.* Com. S. Pudentianæ Virg.	

Cyc. Epact.	Litt. Dom.	Dies mensis.		Kalendarium romanum.	Kalendarium diœcesanum.
ix	g	xiij	20	Bernardini Senensis Conf., *Semid.*	
viij	A	xij	21		Ubaldi Episc. et Conf., *Semid.* (*Brev. Rom. 16 hujus.*)
vij	b	xj	22		
vj	c	x	23		
v	d	ix	24		B. M. V. titulo AUXILIUM CHRISTIANORUM, *Dup. maj.* (*Off. Diœc.*).
iv	e	viij	25	Gregorii VII Pap. et Conf., *Dup.* Com. S. Urbani Pap. et Mart.	
iij	f	vij	26	Philippi Nerii Conf. *Dup.* Com. S. Eleutherii Pap. et Mart.	
ij	g	vj	27	Mariæ Magdalenæ de Pazzis Virg., *Semid.* Com. S. Joannis Pap. et Mart.	
j	A	v	28		
*	b	iv	29		
xxix	c	iij	30	Felicis Pap. et Mart.	Ferdinandi Reg. et Conf., *Dup.* (*In fine Brev.*). Com. S. Felicis Pap. et Mart.
xxviij	d	Prid.	31	Angelæ Mericiæ Virg., *Dup.* Com. S. Petronillæ Virg.	* Dom. infra Oct. corporis Chi. SOLEMNITAS CORPORIS CHRISTI.
				* Fer. VI post Oct. Corporis Christi, FESTUM SS. CORDIS JESU, *Dup. Maj.*	* Dom. post Oct. Corporis Chi. SS. CORDIS JESU, *Dup. maj.* (*Ut in Brev. Rom. Fer. VI post Oct. Corp. Chi.*).

JUNIUS.

xxvij	e	Kal.	1	
25. xxvj	f	iv	2	Marcellini, Petri, atque Erasmi Mart.
xxv. xxiv	g	iij	3	
xxiij	A	Prid.	4	Francisci Caracciolo Conf., *Dup.*

Cyc. Epact.	Litt. Dom.	Dies mensis.		Kalendarium romanum.	Kalendarium diœcesanum.
xxij	b	Non.	5	Bonifacii Episc. et Mart., *Dup.*	
xxj	c	viij	6	Norberti Episc. et Conf., *Dup.*	
xx	d	vij	7		
xix	e	vj	8		
xviij	f	v	9	Primi et Feliciani Mart.	
xvij	g	iv	10	Margaritæ Reginæ Scotiæ, *Semid.*	
xvj	A	iij	11	BARNABÆ APOST., *Dup. Maj.*	
xv	b	Prid.	12	Joannis a S. Facundo Conf., *Dup.* Com. SS. Basilidis, et Soc. Mart.	
xiv	c	Idib.	13	Antonii de Padua Conf., *Dup.*	
xiij	d	xviij	14	Basilii Episc. Conf. et Doct., *Dup.*	
xij	e	xvij	15	Viti, Modesti atque Crescentiæ Mart.	
xj	f	xvj	16		Ludgardis Virg., *Dup.* (*Off. Diœc.*)
x	g	xv	17		
ix	A	xiv	18	Marci et Marcelliani Mart.	
viij	b	xiij	19	Julianæ de Falconeriis Virg., *Dup.* Com. SS. Gervasii et Protasii Mart.	Alenæ Virg. et Mart., *Dup.* (*Off. Diœc.*). Com. SS. Gervasii et Protasii Mart.
vij	c	xij	20	Silverii Pap. et Mart.	Julianæ de Falconeriis Virg., *Dup.* (*Brev. Rom. 19 hujus*).
vj	d	xj	21	Aloysii Gonzagæ Conf., *Dup.*	
v	e	x	22	Paulini Episc. et Conf.	
iv	f	ix	23	Vigilia.	Mariæ Oigniocensis, *Dup.*, (*Off. Diœc.*). Com. Vigiliæ.
iij	g	viij	24	NATIVITAS S. JOANNIS BAPTISTÆ, *Dup. 1 cl.* cum Octava.	
ij	A	vij	25	Guilielmi Abb., *Dup.* Com. Oct.	
j	b	vj	26	Joannis et Pauli Mart., *Dup.* Com. Oct.	
*	c	v	27	De Octava.	

yc. pact.	Litt. Dom.		Dies mensis.	Kalendarium romanum.	Kalendarium dicecesanum.
xix	d	iv	28	Leonis II Pap. et Conf., *Semid.* Com. Oct. et Vigiliæ.	
xviij	e	iij	29	PETRI ET PAULI APOST., *Dup. 1 cl.* cum Octava.	PETRI et PAULI et COM. OMNIUM APOST. (*In fine Brev.*) *Dup. 1 cl.* cum Octava. * Dom infra Oct. SOLEMNITAS SS. PETRI et PAULI.
xvij	f	Prid.	30	COMMEMORATIO S. PAULI APOST., *Dup. Maj.* Com. S. Petri et Oct. S. Joannis.	COMMEMORATIO S. PAULI APOST., *Dup. maj.* Com. S. Petri, Oct. S. Joannis et S. Adiliæ Virg.(*Off. Diœc.*).
				JULIUS.	
				* Dom. I PRETIOSSISIMI SANGUINIS D. N. J. C. *Dup. 2 cl.*	
xvj	g	Kal.	1	Octava S. Joannis Baptistæ, *Dup.* Com. Oct. Apost.	RUMOLDI Episc. et Mart., Ecclæ Metrop. Civit. et Diœc. Mech. Patroni *Dup. 1 cl.* (*Off. Diœc.*)cum. Oct. Com. Oct. S. Joannis. * *Dom. infra Oct.* SOLEMNITAS S. RUM. (*pro Civit Mech. et locis ubi est Patronus.*) * *Dom. infra Oct. S. Rum.* RELAT. ET RECOLL. RELIQUIARUM ejusdem Sancti *Dup. maj.* (*Quando Dom. est impedita transf. in 3 Julii tantum*).

Cyc. Epact.	Litt. Dom.	Dies mensis.		Kalendarium romanum.	Kalendarium diœcesanum.
25. xxv	A	vj	2	VISITATIO B. M. V., *Dup. 2 cl.* Com. SS. Processi et Martiani Mart. in Laud. et Missis priv. tantum.	VISITATIO B. M. V *Dup. 2 cl.* (*ut in Brev.*) sine com Oct.
xxiv	b	v	3	De Octava.	De Oct. SS. Apost., Com. Oct. S. Rum.
xxiij	c	iv	4	De Octava.	De Oct. SS. Apost., Com. Oct. S. Rum.
xxij	d	iij	5	De Octava.	De Oct. SS. Apost., Com. Oct. S. Rum.
xxj	e	Prid.	6	Octava SS. Apost. Petri et Pauli, *Dup.*	Octava SS. Apost., *Dup.* Com. S. Rum.
xx	f	Non.	7		De Oct. S. Rumoldi (*Off. Diœc.*).
xix	g	viij	8	Elisabeth Reginæ Portugalliæ Vid., *Semid.*	Octava S. Rumoldi, *Dup.* (*Off. Diœc.*). * Dom. II Julii, LIBERTI MART. *Dup. 2 cl.* (*Off. Diœc.*). Com. Dom.
xviij	A	vij	9		Mart. Gorcomiensium, *Dup.* (*Off. Diœc.*).
xvij	b	vj	10	Septem Fratrum Mart. et SS. Rufinæ ac Secundæ Virg. et Mart., *Semid.*	
xvj	c	v	11	Pii I Pap. et Mart.	Triumphus S. Norberti Episc. et Conf., *Dup.* (*Off. Diœc.*) Com. S. Pii.
xv	d	iv	12	Joannis Gualberti Abb. *Dup.* Com. SS. Naboris et Felicis Mart.	
xiv	e	iij	13	Anacleti Pap. et Mart., *Semid.*	

Cyc. Epact.	Litt. Dom.	Dies mensis.		Kalendarium romanum.	Kalendarium diœcesanum.
xiij	f	Prid.	14	Bonaventuræ Episc., Conf. et Doct., *Dup.*	Bonaventuræ Episc., Conf. et Doct., *Dup.* Com. S. Ragenuflæ Virg. (*Off. Diœc.*)
xij	g	Idib.	15	Henrici Imperatoris Conf., *Semid.*	DIVISIO DUODECIM APOST. *Dup. maj.*
xj	A	xvij	16	B. M. V. DE MONTE CARMELO, *Dup. maj.*	(*Off. Diœc.*).
x	b	xvj	17	Alexii Conf., *Semid.*	Tredegandi Abb.,
ix	c	xv	18	Camilli de Lellis Conf., *Dup.* Com. SS. Symphorosæ cum septem filiis Mart.	*Dup.* (*Off. Diœc.*).
viij	d	xiv	19	Vincentii a Paulo Conf., *Dup.*	
vij	e	xiij	20	Hieronymi Æmiliani Conf., *Dup.* Com. S. Margaritæ Virg. et Mart.	
vj	f	xij	21	Praxedis Virginis.	Raineldis Virg. et Mart. *Dup.* (*Off. Diœc. 16 hujus*).
v	g	xj	22	Mariæ Magdalenæ, *Dup.*	*MARIÆ MAGD.* (*In Metrop. et Civit. Mechl.*) *Dup. 1 cl. cum Oct.*
iv	A	x	23	Apollinaris Episc. et Mart., *Dup.* Com. S. Liborii Episc. et Conf.	*Ut in Kal. Rom.* (*In Civit. Mechl.*) *cum Com. Oct.*
iij	b	ix	24	Vigilia et Com. S. Christinæ Virg. et Mart.	Elisabeth Reg. Port. Vid., *Semid.* (*Brev. Rom. 8 hujus*). Com. Vigiliæ. S. Christinæ Virg. et Mart. *et* (*In Civit Mechl.*) *Oct.*
ij	c	viij	25	JACOBI APOST., *Dup. 2 cl.* Com. S. Christophori Mart. in Laud. et Missis priv. tantum.	*Ut in Kal. Rom.* (*In Civ. Mechl.*) *Sine Com. Oct.*
j	d	vij	26	ANNÆ MATRIS B. M. V., *Dup. Maj.*	*Ut. in Kal Rom.* (*In Civ. Mechl.*) *Com. Oct.*

Cyc. Epact.	Litt. Dom.	Dies mensis.	Kalendarium romanum.	Kalendarium diœcesanum.
*	e vj	27	Pantaleonis Mart.	Henricii Imp Conf., *Semid.* (*Brev. Rom. 15 hujus*). Com. (*in Civ. Mechl.*)*Oct.* et S. Pantaleonis Mart.
xxix	f v	28	Nazarii, Celsi et Victoris Pap. Mart. ac Innocentii Pap. et Conf., *Semid.*	*Ut in Kal. Rom.* (*In Civ. Mechl.*) *Com. Oct.*
xxviij	g iv	29	Marthæ Virg., *Semid.* Com. SS. Felicis pap. Simplicii etc. Mart.	(*In Civit. Mechl.*) *Octava S. Mariæ Mag. Dup. Com. SS. Felicis et Soc.*
xxvij	A iij	30	Abdon et Sennen Mart.	Alexii Conf., *Semid.* (*Brev. Rom. 17 hujus.*) Com. SS. Abdon et Sennen Mart.
25. xxvj	b Prid.	31	Ignatii de Loyola Conf., *Dup.*	

AUGUSTUS.

xxv.xxiv	c Kal.	1	PETRI AD VINCULA, *Dup. maj.* Com. SS. Machabæorum Mart.	
xxiij	d iv	2	Alphonsi Mariæ de Liguorio Episc., Conf. et Doct., *Dup.* Com. S. Stephani Pap. et Mart.	
xxij	e iij	3	Inventio S. Stephani protomart., *Semid.*	
xxj	f Prid.	4	Dominici Conf., *Dup.*	
xx	g Non.	5	DEDICATIO S. MARIÆ AD NIVES, *Dup. Maj.*	
xix	A viij	6	TRANSFIGURATIO DOMINI, *Dup. Maj.* Com. SS. Xysti Pap. etc. Mart.	
xviij	b vij	7	Cajetani Thienæi Conf., *Dup.* Com. S. Donati Episc. et Mart.	
xvij	c vj	8	Cyriaci, Largi et Smaragdi Mart., *Semid.*	

Cyc. Epact.	Litt. Dom.		Dies mensis.	Kalendarium romanum.	Kalendarium diœcesanum.
xvj	d	v	9	Vigilia. Com. S. Romani Mart.	(*In Civit. Mechl.*) Marthæ *Virg. Semid.* (*Brev. Rom. 29 Julii*). *Com. Vigiliæ et S. Romani Mart.*
xv	e	iv	10	LAURENTII MART., *Dup. 2 cl.* cum Octava.	
xiv	f	iij	11	De Octava. Com. SS. Tiburtii et Susannæ Mart.	Gangericii Episc. et Conf., *Semid.* (*Off. Diœc.*). Com. Oct. et SS. Tiburtii et Susannæ Mart.
xiij	g	Prid.	12	Claræ Virg., *Dup.* Com. Oct.	
xij	A	Idib.	13	De Octava. Com SS. Hippolyti et Cassiani Mart.	Joannis Berchmans Conf., *Dup.* (*Off. Diœc.*). Com. Oct. et SS. Hippolyti et Cassiani Mart.
xj	b	xix	14	De Octava. Com. Vigil. et S. Eusebii Conf.	
x	c	xviij	15	ASSUMPTIO B. M. V., *Dup. 1 cl.* cum Octava. * Dom. infra Oct. Assumpt.: FESTUM S. JOACHIM CONF., *Dup. Maj.*	
ix	d	xvij	16	Hyacinthi Conf., *Dup.* Com. Octt.	Rochi Conf., *Dup.* (*Off. Diœc.*). Com. Octt.
viij	e	xvj	17	Octava S. Laurentii., *Dup.* Com. Oct. Assumpt.	
vij	f	xv	18	De Octava. Com. S. Agapiti Mart.	Hyacinthi Conf., *Dup.* (*Brev. Rom. 16 hujus.*)
vj	g	xiv	19	De Octava.	Ludovici Flores aliorumque Mart. Japoniæ, *Dup.* (*Off. Diœc.*). Com. Oct.
v	A	xiij	20	Bernardi Abb. et Doct., *Dup.* Com. Oct.	
iv	b	xij	21	Joannæ Franciscæ Fremiot de Chantal Vid. *Dup.* Com. Oct.	
iij	c	xj	22	Octava Assumpt. B. M. V., *Dup.* Com. SS. Timothei etc. Mart.	
ij	d	x	23	Philippi Benitii Conf., *Dup.* Com. Vigiliæ.	
j	e	ix	24	BARTHOLOMÆI APOST., *Dup. 2 cl. Romæ 25.*	
*	f	viij	25	Ludovici Regis Franciæ Conf., *Semid. Romæ 26.*	

Cyc. Epact.	Litt. Dom.	Dies mensis.		Kalendarium romanum.	Kalendarium diœcesanum.
xxix	g	vij	26	Zephyrini Pap. et Mart.	
xxviij	A	vj	27	Josephi Calasanctii Conf., *Dup.*	
xxvij	b	v	28	Augustini Episc., Conf. et Doct., *Dup.* Com. S. Hermetis Mart.	
xxvj	c	iv	29	DECOLLATIO S. JOANNIS BAPTISTÆ, *Dup. Maj.* Com. S. Sabinæ Mart.	* Dom. proxim. Kalendis Sept. SS. ANGELORUM CUSTODUM *Dup. 2 cl.* cum Oct. (*In fine Brev.*). Com. Dom. Per. hebd. de Oct. vel Com. Oct.
25. xxv	d	iij	30	Rosæ Limanæ Virg., *Dup.* Com. SS. Felicis etc. Mart.	
xxiv	e	Prid.	31	Raymundi Nonnati Conf., *Dup.*	

SEPTEMBER.

xxiij	f	Kal.	1	Ægidii Abb., Com. SS. Duodecim Fratrum Mart.	
xxij	g	iv	2	Stephani Regis Hungariæ Conf., *Semid.*	
xxj	A	iij	3		
xx	b	Prid.	4		Rosaliæ Virg., *Semid.* (*In fine Brev.*). Com. Oct. SS. Angelorum.
xix	c	Non.	5	Laurentii Justiniani Epi. et Conf., *Semid.*	* Dom. quæ dicitur 2ª Septembris Octava SS. Angelorum, *Dup.* Com. Dom.
xviij	d	viij	6		
xvij	e	vij	7		
xvj	f	vj	8	NATIVITAS B. M. V. *Dup. 2 cl.* cum Octava. Com. S. Adriani Mart. in Laud. et Missis priv. tantum. * Dom. infra Oct.: FESTUM SS. NOMINIS B. M. V., *Dup. Maj.*	
xv	g	v	9	De Octava. Com. S. Gorgonii Mart.	

Cyc. Epact.	Litt. Dom.		Dies mensis.	Kalendarium romanum.	Kalendarium diœcesanum.
xiv	A	iv	10	Nicolai de Tolentino Conf., *Dup.* Com. Oct.	
xiij	b	iij	11	De Octava. Comm. SS. Proti, et Hyacinthi Mart.	
xij	c	Prid.	12	De Octava.	Guidonis Conf. *Dup.*,(*Off. Diœc.*)
xj	d	Idib.	13	De Octava.	
x	e	xviij	14	EXALTATIO S. CRUCIS. *Dup. Maj.* Com. Oct.	Com. Oct.
ix	f	xvij	15	Octava Nat. B. M. *Dup.* Com. S. Nicomedis Mart. * Dom. III.: FESTUM SEPTEM DOLORUM B. M. V., *Dup. Maj.*	
viij	g	xvj	16	Cornelii et Cypriani Pont. et Mart., *Semid.* Com. SS. Euphemiæ etc. Mart.	
vij	A	xv	17	Impressio Stigmatum in corpore S. Francisci., *Dup.*	Lamberti Episc. et Mart., *Dup.* (*Off. Diœc.*).
vj	b	xiv	18	Josephi a Cupertino Conf. *Dup.*	
v	c	xiij	19	Januarii Episc. et Soc. Mart., *Dup.*	
iv	d	xij	20	Eustachii et Soc. Mart., *Dup.* Com. Vigiliæ.	
iij	e	xj	21	MATTHÆI APOST. ET EVANG. *Dup. 2 cl.*	
ij	f	x	22	Thomæ a Villanova Episc. et Conf., *Dup.* Com. SS. Mauritii et Soc. Mart.	Mariæ de Socos Virg., *Dup.* (*In fine Brev.*). Com. SS. Mauritii et Soc. Mart.
j	g	ix	23	Lini Pap. et Mart., *Semid.* Com. S. Theclæ Virg. et Mart.	
*	A	viij	24	B. M. V. DE MERCEDE, *Dup. Maj.*	
xxix	b	vij	25		Thomæ a Villanova Episc. et Conf., *Dup.* (*Brev. Rom. 22 hujus.*)

Cyc. Epact.	Litt. Dom.		Dies mensis.	Kalendarium romanum.	Kalendarium diœcesanum.
xxviij	c	vj	26	Cypriani et Justinæ Mart.	Impressio Stigmatum in corpore S. Francisci, *Dup.*(*Brev. Rom. 17 hujus*). Com. SS. Cypriani et Justinæ Mart.
xxvij	d	v	27	Cosmæ et Damiani Mart., *Semid.*	
25. xxvj	e	iv	28	Wenceslai Ducis et Mart., *Semid.*	
xxv.xxiv	f	iij	29	DEDICATIO S. MICHAELIS ARCHANG., *Dup. 2 cl.*	
xxiij	g	Prid.	30	Hieronymi Presb., Conf. et Doct., *Dup.*	

OCTOBER.

				* Dom. I.: SOLEMNITAS SS. ROSARII B. M. V., *Dup. Maj.*	
xxij	A	Kal.	1	Remigii Episc. et Conf., *Semid. ad libitum vel Simplex de præcepto.*	Remigii Episc. et Conf., *Dup.* (*Off. Diœc.*).
xxj	b	vj	2	Angelorum Custodum, *Dup.*	Bavonis Conf., *Dup.* (*Off. Diœc. 1 hujus*).
xx	c	v	3		
xix	d	iv	4	Francisci Conf., *Dup.*	
xviij	e	iij	5	Placidi et Soc. Mart.	
xvij	f	Prid.	6	Brunonis Conf., *Dup.*	
xvj	g	Non.	7	Marci Pap. et Conf. Com. SS. Sergii etc. Mart.	
xv	A	viij	8	Birgittæ Vid., *Dup.*	
xiv	b	vij	9	Dionysii, Rustici et Eleutherii Mart., *Semid.*	
xiij	c	vj	10	Francisci Borgiæ Conf., *Semid.*	FRANCISCI BORGIÆ Conf., *Dup. 2 cl.* (*In fine Brev.*).
xij	d	v	11		Gummari Conf., *Dup.* (*Off. Diœc.*).
xj	e	iv	12		Ludovici Bertrandi Conf., *Dup.* (*In fine Brev. 10 hujus*).
x	f	iij	13	Eduardi Regis Conf., *Semid.*	
ix	g	Prid.	14	Callisti Pap. et Mart., *Dup.*	
viij	A	Idib.	15	Teresiæ Virg., *Dup.*	
vij	b	xvij	16		
vj	c	xvj	17	Hedwigis Vid., *Semid.*	
v	d	xv	18	LUCÆ EVANG. *Dup. 2 cl.*	
iv	e	xiv	19	Petri de Alcantara Conf., *Dup.*	
iij	f	xiij	20	Joannis Cantii Conf., *Dup.*	

Cyc. Epact.	Litt. Dom.	Dies mensis.		Kalendarium romanum.	Kalendarium diœcesanum.
ij	g	xij	21	Hilarionis Abb. Com. SS. Ursulæ et Soc. Virg. et Mart.	Ursulæ et Soc. Virg. et Mart., *Dup.*(*Off. Diœc.*).
j	A	xj	22		Com. S. Hillarionis Abb.
*	b	x	23		
xxix	c	ix	24		Raphaelis Archang., *Dup.* (*In fine Brev.*).
xxviij	d	viij	25	Chrysanthi et Dariæ Mart.	
xxvij	e	vij	26	Evaristi Pap. et Mart.	
xxvj	f	vj	27	Vigilia.	
25. xxv	g	v	28	SIMONIS ET JUDÆ APOST. *Dup. 2 cl.*	
xxiv	A	iv	29		Ermelindis Virg., *Dup.* (*Off. Diœc.*)
xxiij	b	iij	30		* Dom. ultima
xxij	c	Prid.	31	Vigilia.	Oct. Festum SS. RELIQUIARUM, *Dup. maj.* (*Off. Diœc.*). Com. Dom.

NOVEMBER.

xxj	d	Kal.	1	FESTUM OMNIUM SANCTORUM, *Dup. 1 cl.* cum Octava.	* Dom. post Festum Omn. Sanct.
xx	e	iv	2	Commemoratio Omnium Fidelium Defunct., *Dup.* et de Octava Omn. Sanct.	PATROCINIUM B. M. V. *Dup. maj.* (*In. fine. Brev.*). Com. Dom. et Oct.
xix	f	iij	3	De Octava.	Huberti Episc. et
xviij	g	Prid.	4	Caroli Ep. et Conf., *Dup.* Com. Oct. et SS. Vitalis, et Agricolæ Mart.	Conf., *Dup.* (*Off. Diœc.*). Com. Oct.
xvij	A	Non.	5	De Octava.	Odradæ Virg.,
xvj	b	viij	6	De Octava.	*Dup.* (*Off. Diœc. 3 hujus*). Com. Oct.
xv	c	vij	7	De Octava.	Willibrordi Episc. et Conf., *Dup.* (*Off. Diœc.*). Com. Oct.

Cyc. Epact.	Litt. Dom.	Dies mensis.	Kalendarium romanum.	Kalendarium diœcesanum.
xiv	d vj	8	Octava Omnium Sanctorum, *Dup.* Com. SS. Quatuor Coronatorum. Mart.	* Dom. post Oct. Omn.Sanct.Festum DEDICATIONIS ECCL. METROP.etOMN. ECCL. *Dup. 1 cl.* cum Octava. Com. Dom.
xiij	e v	9	Dedicatio Basilicæ Salvatoris, *Dup.* Com. S. Theodori Mart.	
xij	f iv	10	Andreæ Avellini Conf., *Dup.* Com. SS. Tryphonis etc. Mart.	Fer. II. III. IV. V. VI et Sabb. De Oct. vel Com. Oct.
xj	g iij	11	Martini Episc. et Conf., *Dup.* Com. S. Mennæ Mart.	
x	A Prid.	12	Martini Pap. et Mart., *Semid.*	Livini Episc. et Mart., *Dup.*(*Off. Dicec.*).
ix	b Idib.	13	Didaci Conf., *Semid.*	
viij	c xviij	14		Martini Pap. et Mart., *Semid.* (*Brev. Rom. 12 hujus*).
vij	d xvij	15	Gertrudis Virg., *Dup.*	
vj	e xvj	16		
v	f xv	17	Gregorii Thaumaturgi Episc. et Conf., *Semid.*	* Dom. II post Oct.Omn.Sanct. Octava Dedicationis,*Dup.*Com. Dom.
iv	g xiv	18	Dedicatio Basilicarum SS. Petri et Pauli, *Dup.*	
iij	A xiij	19	Elisabeth Vid., *Dup.*Com. S. Pontiani Pap. et Mart.	* Dom. III Novemb. Institui potest Solemnitas in hon. B. Joannis Berchmans.
ij	b xij	20	Felicis de Valois Conf., *Dup.*	
j	c xj	21	PRÆSENTATIO B. M. V. *Dup. Maj.*	
*	d x	22	Cæciliæ Virg. et Mart.*Dup.*	
xxix	e ix	23	Clementis Pap. et Mart., *Dup.* Com. S. Felicitatis Mart.	
xxviij	f viij	24	Joannis a Cruce Conf., *Dup.* Com. S. Chrysogoni Mart.	
xxvij	g vij	25	Catharinæ Virg. et Mart., *Dup.*	
25. xxvj	A vj	26	Petri Alexandrini Episc. et Mart.	Alberti Episc. et Mart., *Dup.* (*Off. Dicec. 21 hujus*).
xxv.xxiv	b v	27		
xxiij	c iv	28		Com. S. Petri
xxij	d iij	29	Vigilia. Com. S. Saturnini Mart.	Episc et Mart.
xxj	e Prid.	30	ANDREÆ APOST., *Dup. 2 cl.*	

DECEMBER.

Cyc. Epact.	Litt. Dom.	Dies mensis.		Kalendarium romanum.	Kalendarium diœcesanum.
xx	f	Kal.	1		Eligii Episc. et
xix	g	iv	2	Bibianæ Virg. et Mart., *Semid.*	Conf., *Dup.* (*Off. Diœc.*).
xviij	A	iij	3	Francisci Xaverii Conf., *Dup.*	
xvij	b	Prid.	4	Petri Chrysologi, Episc., Conf. et Doct., *Dup.* Com. S. Barbaræ Virg. et Mart.	Barbaræ Virg. et Mart., *Dup.* (*Off. Diœc.*).
xvj	c	Non.	5	Sabbæ Abb. com.	Petri Chrysologi
xv	d	viij	6	Nicolai Episc. et Conf., *Dup.*	Episc. Conf. et Doct., *Dup.*
xiv	e	vij	7	Ambrosii Episc., Conf. et Doct., *Dup.*	(*Brev. Rom. 4 hujus*). Com. S.
xiij	f	vj	8	IMMACULATA CONCEPTIO B. M. V. *Dup. 2 cl.* cum Octava.	Sabbæ Abb.
xij	g	v	9	De Octava.	
xj	A	iv	10	De Octava. Com. S. Melchiadis Pap. et Mart.	
x	b	iij	11	Damasi Pap. et Conf., *Semid.* Com. Oct.	
ix	c	Prid.	12	De Octava.	Autberti Episc. et
viij	d	Idib.	13	Luciæ Virg. Mart., *Dup.* Com. Oct.	Conf., *Semid.* (*Off. Diœc. 13 hujus*). Com. Oct.
vij	e	xix	14	De Octava.	Nicasii Episc. et
vj	f	xviij	15	Octava Imm. Conc. *Dup.*	Mart., *Semid.*
v	g	xvij	16	Eusebii Episc. et Mart., *Semid.*	(*Off. Diœc.*). Com. Oct.
iv	A	xvj	17		Beggæ Vid., *Dup.* (*Off. Diœc.*).
iij	b	xv	18		EXPECTATIO PARTUS B. M. V. *Dup. maj.* (*In fine Brev.*).
ij	c	xiv	19		Wivinæ Virg., *Dup.* (*Off. Diœc. 17 hujus*).
j	d	xiij	20	Vigilia.	
*	e	xij	21	THOMÆ APOST., *Dup. 2 cl.*	

Cyc. Epact.	Litt. Dom.	Dies mensis.		Kalendarium romanum.	Kalendarium diœcesanum.
xxix	f	xj	22		
xxviij	g	x	23		
xxvij	A	ix	24	Vigilia.	
xxvj	b	viij	25	NATIVITATIS D. N. JESU CHRISTI, *Dup. 1 cl.* cum Octava.	
25. xxv	c	vij	26	STEPHANI PROTOMART., *Dup. 2 cl.* Com. Oct. Nat.	S. STEPHANI (*ut in Brev. Rom.*) et COM. OMN. SS.
xxiv	d	vj	27	JOANNIS APOST. ET EVANG., *Dup. 2 cl.* Com. Octt.	MART. (*In fine Brev.*). *Dup. 2*
xxiij	e	v	28	SS. INNOCENTIUM, *Dup. 2 cl.* Com. Octt.	*cl.* Com. Oct. Nat. et Omn. SS.
xxij	f	iv	29	Thomæ Cantuariensis Episc. et Mart., *Semid.* Com. Octt.	Mart.
xxj	g	iij	30	De Dominica infra Oct. Nat. vel de Oct. Nat., Com. Octt.	
19. xx	A	Prid.	31	Silvestri Pap. et Conf., *Dup.* Com. Octt.	

Hæc Epacta 19. *nunquam est in usu, nisi quando eodem anno concurrit cum Aureo numero* XIX.

RUBRICÆ

GENERALES BREVIARII.

Officium quotidie fit aut Duplex, aut Semiduplex, aut Simplex.

I. De Officio Duplici.

1. Officium fit Duplex in diebus a Feria quinta in Cœna Domini usque ad Feriam tertiam Paschæ inclusive, in Dominica in Albis. in Ascensione Domini, in Dominica Pentecostes, et duobus diebus sequentibus, in Festo SS. Trinitatis, Corporis Christi, et Dedicationis propriæ Ecclesiæ ; in Festis, quibus in Kalendario apponitur hæc vox *Duplex;* in die octava Festi habentis Octavam ; in Festo Patroni unius vel plurium alicujus loci, vel Titularis Ecclesiæ: et in Festis Sanctorum, qui apud quasdam Ecclesias, Religiones vel Congregationes consueverunt solemniter celebrari, cum Officiis propriis a Sede Apostolica approbatis, aut ex ejusdem Sedis auctoritate receptis, vel recipiendis (servata forma hujus Breviarii) alioquin de Communi, etiam si prædicta Festa in hoc Kalendario non sint descripta. Præterea Officium fit Duplex pro Defunctis in Commemoratione Omnium Fidelium Defunctorum et in die obitus, seu depositionis Defuncti, ut in eodem Officio dicitur circa finem Breviarii.

2. Festum Duplex celebratur eo die quo cadit, nisi

illud contingat transferri, ut dicetur in Rubrica de Translatione Festorum.

. Habet primas et secundas Vesperas integras, nisi cum alio simili concurrat, ut dicetur in Rubrica de Concurrentia Officii; et totum Officium fit de Duplici, incipiendo a primis Vesperis, usque ad Completorium sequentis diei inclusive, nisi aliter in propriis locis assignetur. Officium autem Defunctorum habet tantum primas Vesperas, Matutinum et Laudes, ut circa finem Breviarii ponitur.

4. In utrisque Vesperis, Matutino et Laudibus tantum, non autem in aliis Horis, duplicantur Antiphonæ, id est, integræ dicuntur in principio et in fine Psalmorum.

5. Ad Matutinum regulariter dicuntur tres Nocturni, cum novem Psalmis, et totidem Lectionibus, hoc est, in unoquoque Nocturno tres Psalmi, et tres Lectiones præterquam in Paschate Resurrectionis et Pentecostes, cum duobus sequentibus diebus, in quibus dicitur unum tantum Nocturnum cum tribus Psalmis, et totidem Lectionibus, ut ibidem ponitur.

6. Preces ad Primam et Completorium, et Suffragia de Sancta Maria, Apostolis, et Pace ad Vesperas et Laudes, non dicuntur in Officio Duplici, ut etiam in propriis eorum Rubricis dicetur.

7. Quomodo sit ordinandum Officium Duplex in Vesperis, Matutino, et ceteris Horis; similiter et de Antiphonis, Responsoriis, Versibus, Capitulis, et aliis in eo dicendis, habentur inferius de singulis propriæ Rubricæ.

II. De Officio Semiduplici.

1. Officium fit Semiduplex diebus Dominicis (excepta Dominica in Albis, in qua fit Duplex) et diebus infra Octavas: item in Festis, quibus in Kalendario apponitur hæc vox *Semiduplex*, et in Festis propriis quorumdam locorum, seu Congregationum, quæ solemnius apud illas, quam simplicia, consueverunt celebrari.

2. De Festo Semiduplici fit eo die quo cadit, nisi contingat transferri, ut dicetur in Rubrica de Translatione Festorum.

5. Habet totum Officium integrum, sicut Duplex, sed non duplicantur Antiphonæ.

4. Ad Matutinum dicuntur tres Nocturni, præterquam infra Octavas Paschæ et Pentecostes, in quibus dicitur unum Nocturnum cum tribus Psalmis, et totidem Lectionibus, et regulariter quando dicuntur tres Nocturni, dicuntur novem Psalmi, et totidem Lectiones, exceptis iis Dominicis, in quibus fit Officium ut in Psalterio, quæ habent octodecim Psalmos, ut ibi.

5. Quomodo sit ordinandum Officium Semiduplex tam in Festis, quam in Dominicis, et infra Octavas, item et de Antiphonis, Versibus, Responsoriis, et hujusmodi aliis, et quando in Semiduplici dicantur Preces ad Primam, et Completorium, et Suffragia de Sanctis ad Vesperas, et Laudes, habentur inferius de singulis propriæ Rubricæ.

III. De Officio Simplici.

1. Officium fit Simplex in diebus Ferialibus, quando occurrit fieri de Feria : item in Festis, quibus in Kalendario non apponitur hæc vox Duplex, vel Semiduplex, vel de Octava: item quando fit de B. Maria in Sabbato, ut in ejus Rubrica dicetur.

2. De Festo Simplici fit eo die quo cadit, nisi eodem die occurrat fieri Officium novem Lectionum, vel de S. Maria in Sabbato, vel de aliquibus Feriis, quibus Festum Simplex cedit, ut dicetur in Rubricis de Feriis, et de Commemorationibus.

3. Habet tantum primas Vesperas, in quibus dicuntur Psalmi feriales, et a Capitulo fit de Festo, nisi cum eo concurrat Officium novem Lectionum, quia tunc de eo fit sola Commemoratio, ut dicetur in Rubrica de Concurrentia Officii : et ejus Officium terminatur ad Nonam, et nihil amplius fit de eo, nec Commemoratio.

4. Ad Matutinum post Invitatorium et Hymnum de Festo, dicitur unum tantum Nocturnum cum duodecim Psalmis, ut in Psalterio, secundum Feriam quæ occurrit:

et tres Lectiones leguntur, ut infra in Rubrica de Lectionibus habetur.

5. Quomodo sit ordinandum Officium Simplex ad Vesperas, Matutinum et alias Horas, item et de Antiphonis, Versibus, Responsoriis, et aliis, ac quando Preces, et Suffragia de Sanctis dicenda sint, habentur inferius propriæ Rubricæ.

IV. De Dominicis.

1. De Dominica semper fit Officium in Dominicis Adventus, et in Dominicis a Septuagesima usque ad Dominicam in Albis inclusive, quocumque Festo Duplici, vel Semiduplici adveniente: quia tunc Festum transfertur (ut in Rubrica de Translatione Festorum dicetur) nisi illud Festum sit de principali Titulo, vel Patrono alicujus Ecclesiæ, vel loci, aut Dedicatione propriæ Ecclesiæ; quia tunc de hujusmodi Festo fit tantum in Ecclesia, vel loco, cujus est Titulus, vel Patronus, vel Dedicatio cum Commemoratione Dominicæ: quibusdam Dominicis exceptis, ut dicetur in Rubrica de Commemorationibus. In aliis Dominicis per annum fit de Dominica, quando in eis non occurrit Festum Duplex: quia tunc fit de Duplici cūm commemoratione Dominicæ in utrisque Vesperis et Laudibus, et ad Matutinum legitur nona Lectio de Homilia Dominicæ, ut dicetur in Rubrica de Commemorationibus. Si Semiduplex eodem die occurrat, transfertur, ut dicetur in Rubrica de Translatione Festorum.

2. De Dominicis infra Octavas Nativitatis, Epiphaniæ, Ascensionis, et Corporis Christi occurrentibus, Officium fit sicut infra Octavam, et in Proprio de Tempore, cum Commemoratione Octavæ, et sine Precibus et Suffragiis Sanctorum. In Dominicis vero, quæ occurrunt infra alias Octavas, totum Officium fit de Dominica, ut in Psalterio, et in Proprio de Tempore, cum Commemoratione Octavæ, omissis etiam dictis Precibus et Suffragiis, ut supra. De Dominica occurrente in die Octava fit Commemoratio, sicut dictum est, quando in ea fit de Festo Duplici, præ-

terquam in die Octava Epiphaniæ, in qua nihil fit de Dominica, quia ejus Officium ponitur in Sabbato præcedenti.

3. Positum est autem Officium sex Dominicarum post Epiphaniam et viginti quatuor post Pentecosten, ut compleatur numerus triginta Dominicarum, quæ esse possunt ab Epiphania usque ad Septuagesimam, et a Pentecoste usque ad Adventum ; ne ulla ex his Dominicis vacet, quin saltem de ea fiat Commemoratio. Nam quæ aliquando supersunt post Epiphaniam ante Septuagesimam, ponuntur post XXIIJ a Pentecoste, hoc ordine.

4. Si Dominicæ post Pentecosten fuerint XXV, Dominica XXIV post Pentecosten erit quæ est VJ post Epiphaniam. Si fuerint XXVJ, Dominica XXIV erit quæ est V, et XXV quæ est VJ. Si fuerint XXVIJ, Dominica XXIV erit quæ est IV, et XXV quæ est V. et XXVJ erit VJ. Si fuerint XXVIIJ, Dominica XXIV erit IIJ, et XXV erit IV, et XXVJ erit V, et XXVIJ erit VJ, et ultimo loco semper ponitur, quæ in ordine est XXIV post Pentecosten etiam si post Pentecosten aliquando non sint nisi XXIIJ Dominicæ. Tunc enim XXIV ponitur loco XXIIJ, et Officium XXIIJ, ponitur in præcedenti Sabbato, quod non sit impeditum Festo novem Lectionum: alioquin in alia præcedenti die similiter non impedita, in qua fiat Officium de Feria, cum Commemoratione Festi Simplicis, si occurrat: et in ea legantur tres Lectiones de Homilia Dominicæ, omissis Lectionibus Scripturæ illius Feriæ, et in Laudibus dicatur Antiphona ad Benedictus, et Oratio de Dominica XXIIJ. Quod si tota Hebdomada impedita sit Festis novem Lectionum, etiam translatis, vel aliqua Octava, tunc in Sabbato legatur nona Lectio de Homilia Dominicæ XXIIJ, et de ea fiat commemoratio in Laudibus tantum, cum Antiphona et Oratione propria.

5. Cum vero interdum contingat, ut Dominica IIJ, vel IV, vel V, vel VJ post Epiphaniam supersit, nec possit poni etiam post XXIIJ a Pentecoste; tunc de ea fit Officium in Sabbato ante Dominicam Septuagesimæ, ut dictum est supra numero præcedenti.

6. De Dominica IJ post Epiphaniam, quando Septuagesima venerit immediate post Octavam Epiphaniæ, quo-

modo agendum sit Officium, habetur in propria Rubrica ante Dominicam J post Epiphaniam.

7. Cum autem in Proprio de Tempore dicitur aliqua Dominica esse prima mensis, in qua primo ponitur *initium* libri de Scriptura cum sua historia, id est cum Responsoriis, animadvertendum est, eam dici primam Dominicam mensis, quæ venit in Kalendis illius mensis, vel est proximior Kalendis, hoc modo : Si Kalendæ venerint in IJ et IIJ et IV Feria, Dominica prima mensis erit quæ præcedit Kalendas, licet veniat in præcedenti mense : si autem Kalendæ venerint in V et VJ Feria, et in Sabbato, prima Dominica erit quæ sequitur post ipsas Kalendas. Dominica autem prima Adventus non sumitur ea, quæ est proximior Kalendis Decembris, sed Festo S. Andreæ, vel quæ venerit in ipso Festo.

8. Officium Dominicæ fit Semiduplex, et incipit a primis Vesperis in Sabbato : et habet totum Officium integrum usque ad Completorium Dominicæ inclusive, nisi cum aliquo concurrat, ut dicetur in Rubrica de Concurrentia Officii.

9. Ad Matutinum dicuntur tres Nocturni cum Psalmis, ut in Psalterio ; et leguntur novem Lectiones, ut in Proprio de Tempore.

10. Quomodo autem sit ordinandum ejus Officium, insuper et de Lectionibus, Responsoriis, et aliis, et quomodo initia librorum Scripturæ cum sua historia sint ponenda, habentur de singulis inferius propriæ Rubricæ.

V. De Feriis.

1. Officium Feriale, hoc est, Simplex de Tempore occurrenti, prout in Psalterio et Proprio de Tempore habetur, fit semper in Feriis Adventus, Quadragesimæ, Quatuor Temporum, Vigiliarum, et in Feria secunda Rogationum, quando infra Hebdomadam non occurrit Festum Duplex, vel Semiduplex, vel de Octava : quia tunc de hujusmodi Feriis fit Commemoratio, ut dicetur in Rubrica de Commemorationibus. Si vero in eis occurrat Festum Simplex, de eo fit tantum Commemoratio. Item

per annum fit Officium de Feria illis diebus, quibus infra Hebdomadam in Kalendario non ponitur aliquod Festum Duplex, Semiduplex, vel Simplex, et non occurrit aliqua Octava, vel Officium S. Mariæ in Sabbato, vel aliquod Festum solemne, aut consuetum in aliqua Ecclesia celebrari, quamvis in Kalendario hujus Breviarii non sit descriptum.

2. Officium Feriæ in Adventu, Quadragesima, Quatuor Temporibus, Vigiliis, et prima die Rogationum, incipit a Matutino: in aliis vero Feriis per annum, inde fit de Feria, ubi desinit Officium præcedentis diei: ita ut si præcedenti die fuerit Duplex, vel Semiduplex, Officium Feriæ incipiat sequenti die a Matutino: si præcedenti die fuerit Festum Simplex, de Feria fiat a Vesperis illius præcedentis diei inclusive. Similiter et quando in Feria IV et VJ Quatuor Temporum Septembris, et in Feria IV Cinerum, ac in Vigiliis occurrit aliquod Festum Simplex, de quo fieri debet Commemoratio, tunc præcedenti die (nisi fuerit Festum novem Lectionum) in Vesperis fit de Feria, ut in Psalterio, sine Precibus, cum Oratione Dominicæ præcedentis, et cum Commemoratione Festi trium Lectionum in sequenti Feria occurrentis, ut dicetur infra in Rubrica de Concurrentia. Terminatur autem Officium de Feria subsequente Duplici, vel Semiduplici, ad Nonam: subsequente vero Simplici, de quo fieri debeat Officium, ad Capitulum Vesperarum, quia inde fit de Festo Simplici, absque ulla deinceps Commemoratione Feriæ.

3. Ad Matutinum dicitur unum tantum Nocturnum cum duodecim Psalmis, secundum ordinem Feriarum in Psalterio, et tribus Lectionibus, ut in Proprio de Tempore.

4. Excipiuntur ab hoc Ordinario Officii ferialis tres Feriæ majores Hebdomadæ sanctæ, et Feriæ Octavarum Paschæ et Pentecostes, in quibus fit Officium, ut in propriis locis ponitur.

5. Quomodo ordinandum sit Officium de Feria ad Matutinum, et alias Horas, item de Lectionibus, et Responsoriis, et quando dicendæ sint Preces feriales, ac de aliis quæ ad Officium Feriæ pertinent, habentur inferius de singulis propriæ Rubricæ.

VI. De Vigiliis

1. De Vigilia fit Officium, in omnibus Vigiliis per annum, quæ jejunantur, ubi in Kalendario annotatur hæc vox Vigilia: nisi in die Vigiliæ occurrat Festum novem Lectionum, vel Octava: tunc enim in Officio novem Lectionum legitur nona Lectio de Homilia Vigiliæ, et fit Commemoratio de ea ad Laudes tantum, cum Antiphona ad Benedictus, et ℣. Feriæ occurrentis de Psalterio, et Oratione Vigiliæ, præterquam in illis Festis majoribus, quæ inferius excipiuntur.

2. Si Vigilia occurrat in Dominica, de ea fit Officium in Sabbato, quod non sit impeditum Officio novem Lectionum: quia tunc de Vigilia fit tantum Commemoratio, ut dictum est. Excipitur ab hac regula Vigilia Nativitatis, et Epiphaniæ Domini; quæ si venerint in Dominica, fit de illis, ut in propriis Rubricis dicitur. Si autem in Vigilia occurrat Festum solemne alicujus loci, vel ex solemnioribus infra annum, quæ inferius in Rubrica de Commemorationibus numerantur (veluti si in Vigilia sancti Joannis Baptistæ venerit Festum Corporis Christi) nihil tunc prorsus, nec Commemoratio fit de Vigilia, excepta Vigilia Epiphaniæ. Idem servetur quando aliqua Vigilia venerit in Adventu, Quadragesima, et Quatuor Temporibus: nulla enim in his feriis de Vigilia fit commemoratio.

3. Officium Vigiliæ incipit ad Matutinum, sicut dictum est in superiori Rubrica de Feriis: terminatur autem ad Nonam, quia Vesperæ sunt de sequenti Festo.

4. Officium Vigiliæ totum fit de Feria occurrenti, ut in Psalterio: et tres Lectiones leguntur de Homilia in Evangelium Vigiliæ, ut in propriis locis assignatur, cum tribus Responsoriis de Feria occurrenti, ordine in Rubrica de Responsoriis descripto. Dicuntur Preces feriales, et Commemorationes communes, aliaque omnia sicut in feriis Adventus, Quadragesimæ, et Quatuor Temporum: de quibus, et de aliis circa ordinandum ejus Officium, habentur inferius propriæ Rubricæ.

5. Excipitur ab hoc ordinario Vigiliarum quæ jejunantur, Vigilia Pentecostes, quæ cum tribus Nocturnis sub Officio Semiduplici celebratur, ut ibi; et Vigilia Nativitatis Domini, quæ Nocturno Feriæ excepto, in Laudibus et Horis habet reliquum Officium Duplex. In Vigiliis vero Epiphaniæ et Ascensionis, quæ non jejunantur, fit Officium, ut in propriis locis notatur.

VII. De Octavis.

1. De Octava fit Officium, vel saltem Commemoratio, (quando aliquo Festo, vel Dominica impeditur) per octo dies continuos. Fit de Octava in Paschate Resurrectionis, in Ascensione Domini, in Pentecoste, in Festo Corporis Christi, in Festis, quibus in Kalendario apponitur Octava; item in Festo Dedicationis propriæ Ecclesiæ, et in Festo principalis Patroni, et Titularis loci, vel Ecclesiæ, et in Festis aliorum Sanctorum, quæ apud quasdam Ecclesias, Congregationes, et Religiones consueverunt solemniter cum Octavis celebrari: nisi illa Festa venerint in Quadragesima, quo tempore omittitur Officium cujuscumque Octavæ. Quod si aliquod Festum, quod celebrari solet cum Octava, paulo ante Quadragesimam venerit, et jam per aliquot dies factum sit Officium de ejus Octava, adveniente Quadragesima, nihil amplius fit de ea, nec Commemoratio. Et idem servetur de Octavis nondum absolutis, quando supervenit Festum Pentecostes, et dies 17 Decembris.

2. In Pascha Resurrectionis, et Pentecostes Officium Octavæ terminatur in Sabbato sequenti ad Nonam.

3. Infra Octavas fit de Festis Duplicibus et Semiduplicibus occurrentibus, ac etiam translatis, ut dicetur infra de Translatione Festorum, num. 5, cum Commemoratione Octavæ: nisi illa Festa sint de solemnioribus enumeratis in sequenti Rubrica de Commemorationibus, in quibus nulla fit Commemoratio de Octava: exceptis Octavis Nativitatis, Epiphaniæ, et Corporis Christi, de quibus fit semper Commemoratio, quocumque Festo in illis occurrente. Infra Octavas autem Paschæ et Pentecostes non fit de Festo aliquo, etiam principali Patrono, vel titulari Eccle-

siæ, vel Dedicatione ejusdem, sed transfertur post Octavam. Infra Octavam Epiphaniæ fit tantum de Patrono, vel Titulari Ecclesiæ, et de Dedicatione ejusdem (non tamen in die Octava) cum Commemoratione Octavæ. Infra Octavam Corporis Christi fit tantum de Duplicibus, non tamen translatis, nisi fuerint I vel II classis, cum Commemoratione Octavæ: de Semiduplicibus vero infra eam non fit, sed transferuntur post Octavam, ut dicetur in Rubrica de Translatione Festorum. De Simplicibus infra quascumque Octavas occurrentibus fit tantum Commemoratio, præterquam in duobus diebus post Pascha et Pentecosten, ut dicitur in sequenti Rubrica de Commemorationibus. De Dominicis infra Octavas occurrentibus fit Officium, ut dictum est supra in Rubrica de Dominicis. Si duæ Octavæ simul occurrant (ut Octava sancti Joannis Baptistæ, et Octava Corporis Christi, vel Octava Patroni, vel Titularis Ecclesiæ cum alia Octava) quando non erunt celebranda Festa novem Lectionum, vel dies Dominicus, fiet Officium de digniori, cum Commemoratione alterius. De die autem Octava cujuscumque Festi fit totum Officium Duplex, cum Commemoratione diei infra aliam Octavam. De Festis occurrentibus in die Octava servetur quod dicitur in Rubrica de Translatione Festorum.

4. Officium de Octava fit cum tribus Nocturnis: novem scilicet Psalmis, et novem Lectionibus, (exceptis Octavis Paschæ et Pentecostes, in quibus fit cum uno Nocturno, ut suis locis ponitur) et omnia dicuntur sicut in die Festi, præter Lectiones: quarum primæ tres semper sunt de Scriptura occurrente in Officio de Tempore, præterquam infra Octavam Assumptionis beatæ Mariæ, in qua singulis diebus positæ sunt Lectiones propriæ de Canticis canticorum: aliæ Lectiones secundi et tertii Nocturni dicuntur quæ infra Octavam positæ sunt. Infra Octavam vero Patroni, vel Titularis Ecclesiæ, aut alterius Festi, quod in aliquibus Ecclesiis consuevit cum Octava celebrari, si apud illas Ecclesias non habentur propriæ et approbatæ Lectiones, pro secundo et tertio Nocturno infra Octavam, repetantur Lectiones positæ in Communi Sanctorum, si de Sanctis fiat Octava, alioquin Lectiones diei Festi.

5. Infra Octavam Officium fit Semiduplex, in die Octava Duplex. In Vesperis infra Octavam omnia dicuntur sicut in secundis Vesperis Festi; et in primis Vesperis dici Octavæ omnia sicut in primis Vesperis Festi, nisi aliter in propriis locis notetur.

6. Infra Octavas non fiunt Suffragia consueta de Sanctis, nec dicuntur Preces ad Primam, et Completorium, etiamsi fiat Officium de Dominica, vel Festo Semiduplici. In aliis quomodo sit ordinandum Officium de Octava, habentur inferius propriæ Rubricæ.

VIII. De Officio Sanctæ Mariæ in Sabbato.

1. In omnibus Sabbatis per annum extra Adventum et Quadragesimam, ac nisi Quatuor Tempora, aut Vigiliæ occurrant, vel nisi fieri debeat de Feria propter Officium alicujus Dominicæ aliquando infra Hebdomadam ponendum, ut in Rubrica de Dominicis dictum est, et nisi fiat Officium novem Lectionum, vel de Octava Paschæ, et Pentecostes, semper fit Officium de Sancta Maria, eo modo quo fit de Festo Simplici, quemadmodum circa finem Breviarii disponitur. De Festo autem Simplici in Sabbato occurrente fit tantum commemoratio.

2. Cum vero supradictis diebus fieri non potest Officium de sancta Maria, nulla etiam fit Commemoratio de ea propter Sabbatum, sed tantum in Semiduplicibus (quando ejus Officium parvum non dicitur) fit consueta ejus Commemoratio per annum cum aliis Suffragiis positis in Psalterio post Vesperas Sabbati.

3. Ejus Officium in Sabbato incipit feria VI ad modum Festi Simplicis, à Capitulo, et terminatur ad Nonam Sabbati. Si autem feria VI occurrat Officium novem Lectionum, in Vesperis fit tantum Commemoratio de S. Maria cum Antiphona, Versu, et Oratione, quæ habentur in Officio ejus in Sabbato, nisi illud Officium novem Lectionum sit de eadem Beata Maria, quia tunc nulla alia Commemoratio de ea facienda est.

4. Ad Matutinum post Invitatorium et Hymnum de S. Maria, dicitur unum Nocturnum cum duodecim Psalmis

Ferialibus, ut in Psalterio, Versus de S. Maria, prima et secunda Lectio ex Scriptura de Tempore occurrente, tertia Lectio, et alia omnia tam in Matutino, quam in Laudibus et Horis, ut in Officio S. Mariæ in Sabbato assignantur.

5. Dicuntur Preces Dominicales ad Primam et Completorium; et fiunt Suffragia consueta de Apostolis et de Pace, et tempore Paschali sola Commemoratio de Cruce, ut in secunda Feria post Octavam Paschæ. Post Nonam nihil fit de ea, nisi consueta ejus Commemoratio cum aliis Suffragiis, quando dicenda sunt in Officio de Dominica.

IX. De Commemorationibus.

1. Commemorationes fiunt de Festis Simplicibus, quando in eorum diebus incidit Festum novem Lectionum etiam translatum, vel Dominica, vel Octava, vel Sabbatum, et quando fieri debet de Feria, ut ponatur Officium alicujus Dominicæ, quæ eo anno supersit.

2. De Feriis Adventus, Quadragesimæ, Quatuor Temporum, Vigiliarum, et secunda Rogationum, fit Commemoratio, quando Festum novem Lectionum in illis Feriis occurrit. Si Simplex Festum in eisdem Feriis occurrat, Officium fit de Feria, et Commemoratio de Festo Simplici.

3. Præterea fit Commemoratio de Dominicis à Pentecoste usque ad Adventum, et ab Epiphania usque ad Septuagesimam, et à Dominica in Albis usque ad Pentecosten exclusive, quando Festo Duplici impediuntur. De aliis Dominicis nulla fit Commemoratio occurrente Festo Duplici, quia Festum in illis occurrens transfertur: nisi illud Festum fuerit principalis Patroni, vel Tituli, aut Dedicationis ipsius Ecclesiæ, non autem alicujus Capellæ, vel Altaris ejusdem Ecclesiæ; et tunc de hujusmodi principali Festo fit tantum in eo loco, vel Ecclesia, cujus est Patronus, vel Titulus, aut Dedicatio, cum commemoratione Dominicæ; excepta Dominica I Adventus, Dominica I Quadragesimæ, Dominica Passionis, Dominica Palmarum, Dominica Paschæ, Dominica in Albis, ac Dominica

Pentecostes, et SS. Trinitatis: in quibus hujusmodi occurrens Festum transfertur in sequentem diem similiter non impeditam: dummodo non fuerit infra majorem Hebdomadam, et per Octavam Paschæ et Pentecostes: quibus diebus non fit de aliquo Festo Duplici occurrente.

4. De Octava etiam, quando Festo novem Lectionum, vel Dominica impeditur, fit commemoratio, nisi illud Festum novem Lectionum fuerit solemne principale alicujus loci, ut supra. Nam in primis Vesperis, et Laudibus hujusmodi Festi nulla fit Commemoratio Festi Simplicis occurrentis, nec alicujus Vigiliæ (excepta Vigilia Epiphaniæ) nec alicujus diei infra Octavam, nec alicujus præcedentis Festi novem Lectionum (nisi id Festum fuerit ex iis, quæ infra in hac eadem Rubrica enumerantur) nec diei Octavæ, nec Dominicæ, si Festum illud solemne celebretur Feria secunda; exceptis Dominicis Adventus, et Dominicis à Septuagesima usque ad Octavam Paschæ inclusive: de quibus Dominicis, sicut etiam de Feriis Adventus, Quadragesimæ, Quatuor Temporum, et secundæ Rogationum, semper fit Commemoratio quocumque Festo adveniente. Quod si hujusmodi Festum solemne venerit in quacumque Dominica, fit Commemoratio de ea in utrisque Vesperis et Laudibus. Et similiter, si occurrat in die Octava alicujus Festi habentis Octavam, de ea fiet Commemoratio etiam in utrisque Vesperis, et Laudibus. In secundis autem Vesperis Festi prædicti fit Commemoratio de Duplici, Semiduplici, et Dominica sequentibus, et non de aliis.

5. Idem servatur in quibusdam Festis majoribus per annum, scilicet in Nativitate Domini (in cujus Officio nulla fit Commemoratio de Sancta Anastasia, sed in secunda tantum Missa), in Epiphania, in Pascha Resurrectionis cum tribus proxime antecedentibus, et duobus sequentibus diebus, in Ascensione Domini, in Pentecoste cum duobus sequentibus diebus, in Festo Corporis Christi, in Festis Nativitatis Sancti Joannis Baptistæ, Sanctorum Apostolorum Petri et Pauli, et Assumptionis Beatæ Mariæ, in Festo Omnium Sanctorum, et in Festo Dedicationis propriæ Ecclesiæ: in quibus Festis fiunt Commemorationes eo modo tantum, quo dictum est supra de Festo solemni alicujus loci.

6. In Festis autem secundi ordinis, videlicet, Circumcisionis, Trinitatis, Conceptionis, Purificationis, Annuntiationis, et Nativitatis Beatæ Mariæ, in Natalitiis XII Apostolorum, et Evangelistarum, in Festo S. Joseph, in Festo Inventionis Sanctæ Crucis, et in Festo Sancti Laurentii, et Dedicationis Sancti Michaelis Archangeli, in primis Vesperis fit Commemoratio Festi Duplicis eo die celebrati, nisi aliter in propriis locis notetur: de Dominica vero, de die infra Octavam, et de Festis Semiduplicibus non fit Commemoratio, eo modo quo nec in Festo solemni alicujus loci, ut dictum est supra. De Simplicibus, et Vigiliis in his Festis occurrentibus legitur nona Lectio, et fit Commemoratio in Laudibus tantum. In secundis autem Vesperis fit Commemoratio de quocumque sequenti Festo, etiam Simplici, et de die infra Octavam, si de ea fieri debeat Officium die sequenti. De Octavis Nativitatis Domini, Epiphaniæ, et Corporis Christi, semper fit Commemoratio in utrisque Vesperis, et Laudibus, quandocumque contigerit infra illas de aliquo alio Festo Officium celebrari juxta Rubricam de Octavis num. 3.

7. De Dominicis et Feriis Adventus, et Quadragesimæ Commemoratio fit in utrisque Vesperis, et Laudibus. De Feriis QuatuorTemporum, Vigiliarum, et secunda Rogationum, quando de illis Commemoratio fieri debet, fit in Laudibus tantum. De Festis autem Simplicibus (nisi in diebus supra dictis occurrant) Commemoratio fit in primis Vesperis, et Laudibus eo die, quo in Kalendario assignantur. De aliis vero Dominicis per annum, et Octavis, Commemoratio fit in utrisque Vesperis, et Laudibus, nisi concurrant cum supra enumeratis Festis.

8. Commemorationes fiunt hoc modo. Post Orationem dici, in primis Vesperis dicitur Antiphona, quæ posita est ad Magnificat, et in Laudibus, quæ posita est ad Benedictus in Communi (si propriam non habuerit) conveniens ejus Officio, cujus fit Commemoratio. Post Antiphonam dicitur Versus inde sumendus, unde sumpta est Antiphona, scilicet post Hymnum Vesperarum, et Laudum; deinde dicitur Oratio. Si Antiphona et Versus Festi, de quo fit Commemoratio, sumenda essent ex eodem Communi, unde sumpta sunt in Officio dici, in

Festo Commemorationes variantur, ita ut in Vesperis sumantur ex Laudibus, et in Laudibus ex primis Vesperis ejusdem Communis, nisi aliter signetur. Et similiter si in secundis Vesperis S. Agathæ, aut alterius Sanctæ novem Lectionum fieri debeat Commemoratio B. Mariæ, pro ejus Officio in sequenti Sabbato celebrando, ne repetatur ℣. Diffusa est gratia, dicitur ℣. Benedicta tu, ex Laudibus. Si item occurrat, ut eadem sit Oratio Festi, de quo fit Officium, et ejus de quo fit Commemoratio, mutetur Oratio pro Commemoratione in aliam de Communi. Si de Tempore fiat Commemoratio, de Dominica scilicet, vel Feria, Antiphona et Versus ante Orationem eodem modo sumantur ex Proprio de Tempore, si habuerit proprium, alioquin de Psalterio: Oratio vero ex Proprio de Tempore.

9. Quando fit Commemoratio de Dominica, vel Feria, quæ habent propriam Homiliam, nona Lectio in Officio diei novem Lectionum legitur de Homilia Dominicæ, vel Feriæ; quæ erit vel prima de Homilia, vel tres simul in una Lectione conjunctæ.

10. Si in die, in quo fit Officium novem Lectionum, fiat Commemoratio de Festo trium Lectionum, nona Lectio legitur de Festo trium Lectionum, si propriam habuerit: si duas, ex duabus fiat una Lectio, quæ sit nona in Officio novem Lectionum. Quæ Lectio de Sancto non legitur, quando de eo fit Commemoratio in Dominicis, quæ habent nonum Responsorium, nec quando nona Lectio legenda est de Homilia Dominicæ, vel Feriæ, ut supra; nec in Feriis, et aliis diebus, quando in Officio diei leguntur tantum tres Lectiones: nec etiam nona Lectio legitur de die infra Octavam, quando de ea fit Commemoratio in Dominica, vel aliquo Festo, licet habeat Evangelium proprium et Homiliam.

11. Quando contingit fieri plures Commemorationes, servetur hic ordo. De Duplici fiat ante Dominicam, de Dominica ante Festum Semiduplex, de Semiduplici ante diem infra Octavam, de die infra Octavam ante Ferias Adventus, Quatuor Temporum, Vigiliarum et Rogationum et de dictis Feriis ante Festum Simplex. De Sancta Maria (quando in secundis Vesperis Festi novem Lectionum, quod feria VI celebratum sit, de ea fieri debet Commemo-

ratio pro Officio sequentis Sabbati) fiat ante Festum Simplex in Sabbato occurrens. De Festo Simplici fit Commemoratio ante Suffragia, seu communes Commemorationes de Cruce, Sancta Maria, Apostolis et de Pace, et ante Commemorationem cujuscumque Tituli, vel Patroni Ecclesiæ, quæ etiam pro sui dignitate aliis Suffragiis prædictis præponeretur. De quibus Suffragiis, quomodo et quando facienda sint, habetur inferius propria Rubrica.

X. De Translatione Festorum.

1. Si aliquod Festum Duplex occurrat in Dominicis Adventus, et in Dominicis à Septuagesima usque ad Dominicam in Albis inclusive, in Vigilia Nativitatis Domini, in die Circumcisionis, in tota Octava Epiphaniæ, in Feria quarta Cinerum, in tota majori Hebdomada, et infra Octavam Paschæ, in Ascensione Domini, in diebus à Vigilia Pentecostes usque ad Festum Trinitatis inclusive, in Festo Corporis Christi et ejus die Octava, in Festo Assumptionis B. Virginis, et Omnium Sanctorum, transfertur in primam diem Festo Duplici vel Semiduplici non impeditam : exceptis tamen Festis Nativitatis S. Joannis Baptistæ, et SS. Apostolorum Petri et Pauli, quæ in die Octava Corporis Christi celebrantur : excepto quoque Festo quocumque solemni alicujus loci, quod in propria tantum Ecclesia, etiam in aliquibus ex supradictis diebus occurrens, scilicet in Dominicis II, III et IV Adventus et Quadragesimæ, Dominica Septuagesimæ, Sexagesimæ et Quinquagesimæ, et diebus infra Octavam Epiphaniæ (ut in Rubrica de Commemorationibus dictum est) celebratur. Si autem Festum Purificationis B. Mariæ venerit in aliqua Dominica II Classis, transfertur in Feriam II sequentem quamvis impeditam, idemque est de Annuntiatione B. Mariæ, et de Immaculata Conceptione. Item si Festum Nativitatis Sancti Joannis Baptistæ venerit in die Corporis Christi, transfertur in sequentem diem, cum Commemoratione Octavæ, et in secundis Vesperis Corporis Christi, fit tantum Commemoratio Sancti Joannis: sequentibus autem diebus fit Officium de eadem Octava Corporis Christi, cum Commemoratione Octavæ Sancti

Joannis. Dies autem Octava sancti Joannis tunc veniens in die Octava Corporis Christi, non transfertur, sed de illa eo anno fit tantum Commemoratio in utrisque Vesperis et Laudibus dici Octavæ Corporis Christi; et id semper servetur, quando Festum habens Octavam transfertur; ut non ideo dies Octava transferatur, sed ipsa die de ea fiat Commemoratio, quæ alias erat Octava, si Festum non fuisset translatum. Quod si Festum post totam suam Octavam transferri contigerit, illo anno celebretur sine Octava: nisi Titularis Ecclesiæ privilegio aliter fieri oporteat.

2. Si in die Octava alicujus Festi habentis Octavam occurrat aliquod Festum Duplex ex majoribus supra in Rubrica de Commemorationibus enumeratis, fiat de Festo cum Commemoratione dici Octavæ: excepta die Octava Nativitatis Domini et Epiphaniæ, in quibus non fit de aliquo Festo, sed transfertur in primam diem similiter non impeditam. Si autem non fuerit ex prædictis Festis, fiat de Octava, et Festum transferatur, ut supra.

3. Si aliquod Festum Duplex infra Octavam occurrens, alio majori Festo Duplici impediatur, transferatur in primam diem similiter non impeditam, et in eo fiat Commemoratio de Octava.

4. Si in aliis Dominicis per annum à supradictis occurrat Festum Duplex, non transfertur, ut dictum est in Rubrica de Commemorationibus.

5. Festum Semiduplex occurrens diebus supradictis, et infra Octavam Corporis Christi, et aliis Dominicis per annum, transfertur in primam diem simili Officio non impeditam: occurrens vero in Dominicis infra illas Octavas, in quibus fit de Festis occurrentibus (ut dictum est in Rubrica de Octavis), transfertur in sequentem diem, cum Commemoratione Octavæ; quæ, si fuerit alio Festo Duplici vel Semiduplici impedita, prædictum Festum Semiduplex veniens in Dominica, transfertur post Octavam, ita ut Festum Semiduplex infra Octavam non transferatur, nisi in proxime sequentem diem.

6. Si duo vel plura Festa novem Lectionum simul eodem die veniant, fiat Officium de majori, id est, de Duplici, et Semiduplicia transferantur. At si omnia fuerint Duplicia, vel omnia Semiduplicia, fiat de digniori,

seu solemniori, etquæ minoris solemnitatis sunt, transferantur.

7. Si plura Festa novem Lectionum transferenda sint, prius transferatur Duplex, quam Semiduplex; et inter plura Duplicia, quod est magis solemne semper prius transferatur,et prius celebretur: alioquin si sunt æqualia, unum ante aliud transferatur eo ordine, quo erant celebranda in propriis diebus.

8. Festum Simplex nunquam transfertur; sed si de eo fieri non potest Officium, fiat Commemoratio, ut dictum est in Rubrica de Commemorationbus ; si autem venerit in illis diebus, in quibus de Simplici nulla fit Commemoratio, eo anno non fit de eo amplius.

9. Si aliquod Festum novem Lectionum, in quo annotatum est fieri Commemorationem alicujus Sancti,transferatur propter advenientem Dominicam, vel aliud Festum majus, non tamen transfertur cum illo Commemoratio illius Sancti in eo assignata; sed dicta Commemoratio fit die suo in Dominica, vel alio Festo, in quo fieri possit, cum nona Lectione ejusdem, si propriam de vita Sancti habuerit: Festum vero novem Lectionum transfertur sine ulla amplius Commemoratione Festi Simplicis prædicti. Quod etiam servatur in Commemorationibus occurrentibus n Vigiliis, cum de Vigilia veniente in Dominica fit in Sabbato præcedenti: tunc enim Commemoratio Festi Simplicis non fit in Officio Vigiliæ, sed in Dominica.

XI. De Concurrentia Officii.

1. Concurrentia Officii attendenda est semper in secundis Vesperis, quomodo sit ordinandum Officium cum sequenti die. Itaque cum dicitur Officium aliquod cum alio concurrere, intelligitur de præcedenti in secundis Vesperis cum sequenti in primis Vesperis.

2. Duplici ergo in secundis Vesperis concurrente cum alio sequenti Duplici in primis, si utraque sint ejusdem solemnitatis, regulariter à Capitulo fit de sequenti cum Commemoratione præcedentis, nisi aliter in propriis locis annotetur. Si vero non sint ejusdem solemnitatis, serve-

tur differentia in Rubricis de Commemorationibus, et Translatione Festorum assignata: ut scilicet Festa majora habeant primas et secundas Vesperas integras, cum Commemoratione minorum, quando de eis fieri debet. Si autem post aliquod Festum ex iis, quæ in secundo ordine posita sunt in Rubrica de Commemorationibus, sequatur immediate aliud ex solemnibus majoribus, Vesperæ erunt de sequenti cum Commemoratione præcedentis. Inter Festa æqualis solemnitatis servetur hic ordo, ut Festa Domini præferantur omnibus aliis, et habeant utrasque Vesperas integras; sicuti Festa B. Mariæ, Festis Sanctorum: item Festa Angelorum, Sancti Joseph Sponsi Beatæ Mariæ Virginis, et Apostolorum, ceteris aliis; et Festa illorum Sanctorum, qui in propriis locis, vel Ecclesiis solemniter celebrantur, aliis in Kalendario descriptis.

3. Duplici vero concurrente cum Festo Semiduplici, cum Dominica, cum die infra Octavam, cum Festo Simplici, et cum Officio B. Mariæ in Sabbato, omnia in secundis Vesperis de Duplici, cum Commemoratione illorum: nisi illud Duplex fuerit de iis, quæ excipiuntur in Rubrica de Commemorationibus, in quibus aliquæ Commemorationes omittuntur. Duplici etiam, et quocumque Officio novem Lectionum concurrente cum Feria, vel potius sequente Feria, omnia de Duplici, et nihil de Feria sequente. Sed si Festum celebretur in Adventu, et Quadragesima, fit semper Commemoratio de Feria, ut infra dicetur. Idem dicendum de Festis Simplicibus venientibus cum sequenti Festo novem Lectionum, de quibus etiam Commemoratio fit, non ratione concursus, sed quia eodem die occurrunt, ut dictum est in Rubrica de Commemorationibus.

4. Semiduplici Festo, Dominica, et die infra Octavam concurrentibus cum sequenti Duplici, omnia de Duplici cum Commemoratione illorum; nisi Duplex fuerit ex numero majorum, quæ supra in Rubrica de Commemorationibus numerata sunt, in quibus nulla fit Commemoratio præcedentis. Semiduplici Festo concurrente cum sequenti alio Semiduplici, cum Dominica, vel cum die infra Octavam, a Capitulo fit de sequenti, et Commemoratio præcedentis, nisi aliter signetur. Semiduplici autem concurrente cum sequenti Festo Simplici, vel cum Officio

Beatæ Mariæ in Sabbato, omnia de Semiduplici, cum Commemoratione sequentis.

5. Dominica concurrente cum sequente Festo Semiduplici, et cum die infra Octavam, vel cum Festo Simplici, omnia de Dominica cum Commemoratione sequentis.

6. Die infra Octavam concurrente cum sequenti Dominica, vel Semiduplici, à Capitulo fit de sequenti, cum Commemoratione Octavæ. Dies infra Octavam cum Simplici proprie non habet concursum, quia in sequenti die infra Octavam non fit de Simplici, nisi Commemoratio, quæ et eadem ratione in præcedenti die infra Octavam fieri debet.

7. Die Octava concurrente cum alia die Octava, a Capitulo fit de sequenti, cum Commemoratione præcedentis, excepta Octava Corporis Christi concurrente cum Octava S. Joannis Baptistæ, in qua de sequenti fit tantum Commemoratio,et quando aliter in propriis locis notatur. Die Octava concurrente cum sequenti Duplici minori, etiam translato, a Capitulo fit de sequenti, cum Commemoratione Octavæ (exceptis diebus Octavis Festivitatum B. M.V., etiam particularibus alicujus Religionis, in quibus de sequenti fit tantum Commemoratio).Concurrente vero cum sequenti Duplici majori, etiam translato, totum Officium fit de sequenti, cum Commemoratione Octavæ: excepta die Octava Epiphaniæ, Paschæ, Ascensionis, et Corporis Christi, in quibus de sequenti fit tantum Commemoratio. Si autem sequens Festum, etiam translatum, fuerit ex solemnioribus supra enumeratis in Rubrica de Commemorationibus, in secundo ordine num. 6, totum Officium fit de sequenti, cum Commemoratione Octavæ.

8. Simplex cum alio non potest concurrere in secundis Vesperis (licet cum ipso possit esse concursus in primis Vesperis), quia non habet secundas Vesperas, sed ejus Officium terminatur ad Nonam, et deinceps nihil fit de eo, nec Commemoratio. Si sequatur aliud Simplex, Psalmi erunt de feria occurrente in Psalterio ad Vesperas, et a Capitulo fit de sequenti Simplici sine ulla Commemoratione præcedentis. Si sequatur Officium novem Lectionum, Vesperæ totæ erunt de eo sine ulla similiter Commemoratione Simplicis præcedentis. Si nullum Festum

sequatur, subintrat Officium de Tempore, et Vesperæ totæ erunt de Feria.

9. Feria non potest concurrere cum alio Officio in secundis Vesperis, neque cum ipsa potest esse concursus in primis Vesperis: quia ejus Officium incipit et desinit, ubi desinit et incipit quodcumque aliud Officium. Quamvis proprie (si ei dandum est principium) sequente Feria post aliam Feriam, ejus Officium incipiat a Matutino, et terminetur sequente alia Feria ad Completorium, et ideo si Feria sequatur aliam Feriam, in Vesperis præcedentis Feriæ nihil fit de sequenti, quoad ea, quæ in sequenti Feria sunt propria. Verbi gratia, si in Vesperis Feriæ III ante Feriam IV Cinerum fiat de Feria, dicitur Oratio Dominicæ præcedentis, non autem ea quæ est propria in sequenti Feria IV Cinerum; nec ante Orationem dicuntur Preces, quæ dicendæ sunt in dicta Feria IV Cinerum. Quod etiam fit, quando Feria per annum præcedit Feriam Quatuor Temporum, vel Vigiliarum. Hac etiam ratione superius dictum est in concurrentia aliorum Officiorum, cum Feria nullum Officium concurrere, et nihil fieri de Feria præcedenti, adveniente alio Officio. Si autem de ea aliquando fieri debeat Commemoratio in Vesperis, non fit ratione concursus, sed quia eo die, quo Officium Feriarum Adventus et Quadragesimæ impeditur, illarum Commemoratio ratione temporis ex præcepto Ecclesiæ prætermitti non debet.

10. Cum vero occurrit, ut Festum Simplex veniat in Feria IV et VI Quatuor Temporum, in Feria IV Cinerum, et in Vigiliis quæ jejunantur, Vesperæ antecedentes (nisi ea die celebratum sit Festum novem Lectionum) erunt de Feria communi per annum, non autem de sequenti, ut dictum est, cum Commemoratione Festi Simplicis in sequenti Feria occurrentis. Quod ideo non fit, quia sequens Feria habeat primas Vesperas: sed quia, cum Festum Simplex in sequenti die non habeat Officium propter Feriam prædictam in eo occurrentem, nec etiam convenit illud habere primas Vesperas in præcedenti die. Et eadem ratione, si Festum Simplex occurrat Feria V in Cœna Domini, in qua de eo non debet fieri Commemoratio, nulla etiam fiet Commemoratio in Vesperis Feriæ IV præcedentis.

XII. De ordinando Officio ex prædictis Rubricis.

1. Si quis velit ex supradictis Rubricis ordinare Officium occurrentis dici, videat in Kalendario, et in Tabula Festorum mobilium, de quo fiat Officium sequenti die: et ut invenerit esse faciendum, sic ordinabit illud in Vesperis, et aliis Horis nocturnis, et diurnis.

2. Si ordinandum sit Officium de Tempore, id est, de Dominica, vel Feria, recurrendum est semper ad Psalterium, ubi ordinate ponitur quod est Commune Officii de Tempore, cum distributione Psalmorum: et ad Proprium de Tempore, ubi Lectiones et Responsoria, quædam Antiphonæ, et Orationes ponuntur, quæ desunt in Psalterio. Invitatorium, Hymni, Capitula, Versus, Responsoria brevia, et Antiphonæ, quæ diversis temporibus ponuntur in Proprio, dicuntur loco eorum quæ sunt in Psalterio: cum vero propria non fuerint, dicuntur ut in Psalterio.

3. Si Officium sit ordinandum de Sancto, recurrendum est semper ad Commune Sanctorum (nisi proprium habeat in Proprio Sanctorum): ubi pro qualitate Festi, si novem Lectionum, id est, Duplex, vel Semiduplex fuerit, omnia ordinate ponuntur, illis exceptis, quæ propria suis locis habentur. Si Festum fuerit trium Lectionum (Nocturno Feriæ, et Lectionibus exceptis) omnia sumuntur de eodem Communi. Tres Lectiones primi Nocturni in Officio novem Lectionum, et prima et secunda Lectio, vel prima tantum in Festis trium Lectionum, sumuntur de Scriptura in Officio de Tempore, nisi aliæ in propriis locis ponantur.

4. In majoribus solemnitatibus, et Festis per annum, totum Officium ordinatur ut in propriis locis ponitur.

5. In Festis B. Mariæ (omissis iis quæ propria in illis habentur) Hymni, novem Psalmi, et alia quædam requirenda sunt ex Communi ejus Officio parvo, circa finem Breviarii.

6. Modus inchoandi Officium, dicendi Invitatorium,

Hymnos, Antiphonas et Versus, habetur in principio Psalterii. Cum vero Antiphonæ duplicandæ sunt, dicuntur integræ ante Psalmos, sicut in fine Psalmorum.

7. Modus dicendi Absolutiones, et Benedictiones ante Lectiones, legendi et terminandi Lectiones, dicendi Responsoria post Lectiones, ac Responsoria brevia post Capitula, habetur in prima Dominica de Adventu.

8. Quomodo sit inchoandum, et terminandum Officium per Horas, habetur in Psalterio: quomodo terminandum per Antiphonas B. Mariæ, habetur in fine Completorii.

9. Sed ut hæc omnia facilius habeantur, positæ sunt sequentes Rubricæ de singulis Horis, earumque partibus distincte cognoscendis.

XIII. De Matutino.

1. Ad Matutinum hæc per ordinem regulariter dicuntur, secundum diversitatem Officii, nisi aliter in quibusdam diebus annotetur: Pater noster, Ave Maria, Credo, omnia secreto: deinde clara voce Hebdomadarius dicit: Domine labia mea, etc., pollice signando sibi os signo Crucis, Deus in adjutorium, etc., manu extensa signando se signo Crucis a fronte ad pectus, et a sinistro humero usque ad dexterum (quod servatur in principio omnium Horarum, cum dicitur, Deus in adjutorium) cum Gloria Patri, et aliis, ut in principio Psalterii. Deinde dicitur Invitatorium conveniens Officio de Tempore, vel Sancto, quod dicitur cum Psalmo, Venite exultemus, eo modo quo in principio Psalterii describitur. Dicto Psalmo, et repetito Invitatorio, dicitur Hymnus, qui Officio de Tempore, vel de Sancto convenit.

2. Postea in Duplicibus et Semiduplicibus dicuntur novem Psalmi (sed in Dominicis plures, ut in Psalterio) cum suis Antiphonis et Versibus, quæ Tempori, vel Festo conveniunt, et totidem Lectiones cum octo Responsoriis, aliquando cum novem, ut suis locis ponitur, per tres Nocturnos distinctos, hoc modo.

3. In primo Nocturno dicuntur tres Psalmi cum tribus Antiphonis, post singulos Psalmos una Antiphona: sed

Tempore Paschali, id est, a Dominica in Albis usque ad Pentecosten (præterquam in Officio Ascensionis Domini) tres Psalmi cujusque Nocturni dicuntur sub una Antiphona: et in fine Psalmorum, post ultimam Antiphonam cujusque Nocturni, dicitur Versus; postea Pater noster, Et ne nos, Absolutio Exaudi, Benedictio Benedictione perpetua, et aliæ ad singulas Lectiones, ut in prima Dominica de Adventu ordinantur. Deinde leguntur tres Lectiones de Scriptura, quæ per ordinem in Officio de Tempore occurrunt (nisi aliæ assignentur), et ad singulas Lectiones dicitur unum Responsorium conveniens Officio: si de Tempore, ut in Proprio Temporis: si de Sancto, ut in Proprio Sanctorum: alioquin ut in Communi, etiamsi Lectiones primi Nocturni sint de Scriptura Officii de Tempore.

4. In fine ultimi Responsorii cujusque Nocturni dicitur Gloria Patri, cum repetitione partis Responsorii, eo modo quo notatur in tertio ℣. primæ Dominicæ de Adventu: nisi aliter in propriis locis signetur.

5. In secundo Nocturno dicuntur alii tres Psalmi, Antiphonæ, Versus, Pater noster, Absolutio Ipsius pietas, et ei consequentes Benedictiones, ut in dicta Dominica prima de Adventu: tres Lectiones de aliquo Sermone, aut de vita illius Sancti, de quo fit Officium, et ad quamlibet Lectionem unum Responsorium.

6. In tertio Nocturno alii tres Psalmi cum Antiphonis, ut supra: post tertiam Antiphonam, Versus, Pater noster, Absolutio A vinculis, et Benedictiones consequentes ad singulas Lectiones, quæ erunt de Homilia Evangelii, de Tempore, vel de Festo, secundum qualitatem Officii, ut in eadem prima Dominica de Adventu ponuntur. Post VII et VIII Lectionem dicitur Responsorium Officio conveniens, id est, post quamlibet unum: aliquando autem dicitur etiam post nonam Lectionem, ut suis locis notatur: et in fine ultimi Responsorii, aut octavi, aut noni dicitur Gloria Patri, ut supra, nisi aliter signetur. Si non dicitur nonum Responsorium, post ultimam Lectionem dicitur Hymnus Te Deum.

7. In Officio trium Lectionum, ad Matutinum: Pater noster, Ave Maria, Credo, Domine labia, etc. Invitato-

rium, et Hymnus, in Feriali Officio de Feria, si non sint in Proprio de Tempore, dicuntur ut in Psalterio: in Festis, de Festo, ut in Communi Sanctorum: deinde Nocturnum Feriæ, ut in Psalterio, id est, duodecim Psalmi cum sex Antiphonis, et tempore Paschali cum una Antiphona Alleluja: qui dicuntur tam in Officio Feriali, quam in Festis Simplicibus.

8. Post Psalmos, et Antiphonas dicitur Versus, in Feriali Officio, ut in Psalterio; in Festis, ut in Communi Sanctorum: qui in Festis sumitur secundum Ferias ex Nocturno Communis, unde sumuntur Responsoria, ut dicetur infra in Rubricis de Versibus et Responsoriis. Post Versum dicitur Pater noster, Absolutio et Benedictiones, ut habetur infra in Rubrica de Absolutionibus et Benedictionibus. Tres Lectiones (si non adsit Homilia) singulæ in Officio Feriali dicuntur de Scriptura, quæ eo die occurrit in Proprio de Tempore: si adsit Homilia, singulæ tres de Homilia. In Festis, prima et secunda de eadem Scriptura, tertia de Sancto. Si fuerint duæ Lectiones de Sancto, prima tantum erit de Scriptura, reliquæ de Sancto.

9. Post singulas Lectiones in Feriis extra Tempus Paschale dicitur unum Responsorium, ita ut dicantur tria Responsoria: Tempore vero Paschali, et in Festis, duo tantum Responsoria dicuntur, scilicet post primam et secundam Lectionem tantum. In fine ultimi Responsorii, secundi scilicet, aut tertii, dicitur Gloria Patri, cum repetitione partis Responsorii, nisi aliud notetur. Quæ Responsoria in Officio de Sanctis sumuntur ex Communi Sanctorum; in Feriali Officio ex Dominicis, quando propria per Ferias non distribuuntur, ordine descripto in Rubrica de Responsoriis. Quando non dicitur tertium Responsorium, post tertiam Lectionem dicitur Hymnus Te Deum laudamus.

XIV. De Laudibus.

1. Ad Laudes, dicto Hymno Te Deum, vel ultimo Responsorio, Hebdomadarius absolute dicit: Deus in

adjutorium, etc., ut supra, et dicuntur Psalmi, et Canticum Benedicite, vel aliud, ut habetur in Feriali Officio, extra Tempus Paschale, cum Antiphonis Officio convenientibus. Qui Psalmi et Canticum, in Dominicis per annum (exceptis Dominicis a Septuagesima usque ad Dominicam Palmarum inclusive) et in Feriali Officio Temporis Paschalis, ac in Festis tam novem, quam trium Lectionum, dicuntur de Dominica, ut in Psalterio. In prædictis vero Dominicis a Septuagesima usque ad Dominicam Palmarum inclusive, dicuntur ut suis locis ponitur. In Feriali Officio per annum, extra Tempus Paschale, dicuntur ut in Psalterio.

2. Antiphonæ in Dominicis, quando propriæ non assignantur, dicuntur ut in Psalterio. In Festis novem et trium Lectionum, si non adsint propriæ, dicuntur de Communi. Post Psalmos dicitur Capitulum, Hymnus, Versus, Antiphona ad Canticum Benedictus, cum eodem Cantico, et Oratio : omnia pro qualitate Officii de Tempore, vel de Festo.

3. Preces, quando dicendæ sunt, dicuntur ante primam Orationem. Commemorationes vero de Cruce, de Sancta Maria, de Apostolis, de Patrono, et de Pace, similiter quando dicendæ sunt, dicuntur post Orationem, nisi alia Commemoratio Festi Simplicis occurrat, quæ semper prædictas Commemorationes præcedit, de quibus in propriis Rubricis dicitur.

4. Ante Orationem dicitur : Dominus vobiscum, et Oremus; post ultimam Orationem repetitur: Dominus vobiscum ; deinde Benedicamus Domino, et Versus Fidelium animæ, Pater noster, Dominus det nobis suam pacem, et Antiphona Beatæ Mariæ, ut habetur in fine Completorii, si tunc discedendum sit a Choro : alioquin in fine ultimæ Horæ, nisi sequatur Missa, vel Officium Defunctorum, vel Psalmi Pœnitentiales, aut Litaniæ, ut in propria Rubrica dicetur

XV. De Prima.

1. Ad Primam : Pater noster, Ave Maria, Credo, secreto; Deus in adjutorium, etc., Hymnus Jam lucis orto

sidere, deinde inchoatur Antiphona, quæ convenit. Sumuntur autem Antiphonæ in Festis ad omnes Horas ex Laudibus per ordinem, quarta prætermissa, ut dicetur infra in Rubrica de Antiphonis. Postea dicuntur Psalmi, qui in Dominicis et Feriis dicuntur ut in Psalterio. In Festis autem, et tempore Paschali, tres tantum, ut etiam ibi annotatur.

2. Post Antiphonam dicitur Capitulum, Regi sæculorum. In Feriali Officio, extra Tempus Paschale, dicitur Capitulum, Pacem. Deinde Responsorium breve, Christe Fili Dei Vivi, etc. Post ℟. breve in Officio Duplici, et infra Octavas, statim dicitur Oratio, Domine Deus omnipotens. In alio Officio dicitur, Kyrie eleison, cum reliquis Precibus: omnia ut in Psalterio. Ad ℣. autem, Adjutorium, Hebdomadarius signat se signo Crucis a fronte ad pectus. Quando aliquis solus recitat Officium, semel tantum dicit, Confiteor, omissis illis verbis, Tibi pater, vel vobis fratres, et, Te pater, vel vos fratres, et similiter dicit, Misereatur nostri, peccatis nostris, perducat nos, quod etiam servatur ad Completorium. In Feriali Officio, quando dictæ sunt Preces ad Laudes, adduntur aliæ Preces, ut ibidem in Psalterio.

3. Post Orationem Primæ, vel si dicatur Officium Beatæ Mariæ, post illius Orationem, dicto, Benedicamus, in Choro legitur Martyrologium: deinde dicitur, Pretiosa, cum reliquis: quæ etiam dicuntur ab iis, qui extra Chorum non legerint Martyrologium. In fine ad Absolutionem Capituli, in Festis, et aliquibus diebus, pro Lectione brevi dicitur Capitulum Nonæ, si adsit proprium, alioquin de Communi: alio tempore, tam in Dominicis quam Feriis, Lectio brevis Officio illius Temporis in Psalterio assignata.

XVI. De Horis, Tertia, Sexta, et Nona.

1. Ad Tertiam, Sextam, et Nonam, ante singulas Horas dicitur Pater noster, Ave Maria, Deus in adjutorium, Hymnus, et Psalmi, ut in Psalterio: Antiphonæ secundum Officii qualitatem, ordine quo supra. Dictis Psalmis,

et Antiphona, dicitur Capitulum et Responsorium breve pro qualitate Officii: quæ in Dominicis et Feriis, quando non habentur propria in Proprio de Tempore, dicuntur ut in Psalterio: in Festis, si in Proprio Sanctorum non sint propria, sumuntur de Communi. Post Responsorium breve dicitur, Dominus vobiscum, et Oratio, quæ habetur in Proprio de Tempore: si autem fit de Sancto, ut in Proprio Sanctorum: alioquin ut in Communi.

2. Post Orationem repetitur, Dominus vobiscum, et dicitur, Benedicamus Domino, Fidelium animæ, et Pater noster, secreto: ut infra in Rubrica de Oratione Dominica explicatur.

XVII. De Vesperis.

1. Ad Vesperas, Pater noster, Ave Maria, Deus in adjutorium, etc. Deinde dicuntur quinque Psalmi, cum quinque Antiphonis, ut in Proprio, aut Communi Sanctorum signantur. In Dominicis autem et Feriis, Antiphonæ et Psalmi semper dicuntur ut in Psalterio, (ubi etiam Tempore Paschali Psalmi dicuntur sub una Antiphona, Alleluja) nisi aliæ propriæ Antiphonæ, vel Psalmi, (ut in Dominicis Adventus, et Triduo ante Pascha) assignentur.

2. Post Psalmos et Antiphonas dicitur Capitulum, Hymnus, Versus, Antiphona ad Magnificat, cum eodem Cantico, et Oratio: omnia de Tempore, vel de Sancto, pro qualitate Officii.

3. Preces, quando dicendæ sunt, dicuntur ante Orationem; Commemorationes vero de Cruce, S. Maria, Apostolis, Patrono, et Pace, post Orationem, ut in propriis Rubricis habetur. Terminatur autem Officium Vesperarum, ut in aliis Horis.

XVIII. De Completorio.

1. Ad Completorium absolute dicitur Lectio brevis, ut in Psalterio: deinde, Pater noster, Confiteor, Misereatur,

Indulgentiam, Converte, Deus in adjutorium, Antiphona, Psalmi, Hymnus, Capitulum, Responsorium breve, Canticum cum Antiphona: omnia ut in fine Psalterii; et post Antiphonam, in Duplicibus, et infra Octavas dicitur Oratio: in alio autem Officio, ante Orationem dicitur, Kyrie eleison, cum reliquis Precibus, ut ibidem in Psalterio.

2. Post Versum, Benedicat et custodiat nos, etc., dicitur una ex Antiphonis B. Mariæ, cum Versiculo et Oratione, ut ibidem: et dicto Versu, Divinum auxilium, dicitur secreto, Pater noster, Ave Maria, et Credo.

XIX. De Invitatorio.

1. Invitatorium semper dicitur in omni Officio ad Matutinum, cum Psalmo, Venite exultemus, ordine in principio Psalterii descripto: sed variatur pro Officii qualitate, ut in Psalterio, et Proprio de Tempore, ac in Proprio, et Communi Sanctorum.

2. Non dicitur in die Epiphaniæ, nec in Triduo ante Pascha, ut suis locis notatur; nec in Officio Defunctorum per annum, excepto die Commemorationis omnium fidelium Defunctorum, ac in die obitus, seu depositionis Defuncti, et quandocumque dicuntur tres Nocturni.

XX. De Hymnis.

1. Hymni semper dicuntur in qualibet Hora, præterquam a Triduo ante Pascha, usque ad Vesperas Sabbati in Albis exclusive, et præterquam in Officio Defunctorum.

2. Ad Matutinum Hymnus dicitur post Psalmum Venite, repetito Invitatorio, præterquam in die Epiphaniæ. Ad Laudes et Vesperas dicitur post Capitulum. Ad Horas, ante Psalmos. Ad Completorium, post Psalmos et Antiphonam.

3. Dicuntur autem in Officio de Tempore, ut in Psalterio, quando proprii Hymni in Proprio de Tempore non

adsunt: qui Hymni de Psalterio in Dominicis, et Feriis assignati, dicuntur ab Octava Pentecostes usque ad Adventum (Dominica infra Octavam Corporis Christi excepta), et ab Octava Epiphaniæ usque ad Dominicam primam Quadragesimæ exclusive. In Officio de Sanctis, dicuntur ut in Communi Sanctorum, nisi proprii in Proprio Sanctorum habeantur.

4. In Nativitate Domini usque ad Epiphaniam, in Festo Corporis Christi, et per Octavam, et quandocumque fit Officium Beatæ Mariæ tam novem, quam trium Lectionum, etiam Tempore Paschali, in fine omnium Hymnorum (præterquam in fine Hymni, Ave maris stella, et Hymni ad Laudes in Festo Corporis Christi, qui habet ultimum Versum proprium), dicitur, Jesu, tibi sit gloria, Qui natus es de Virgine, ut in ejus Officio parvo, etiam si dicantur Hymni de Sanctis, qui infra Octavas prædictas celebrantur, dummodo Hymni illi sint ejusdem metri, nec habeant ultimum Versum proprium, ut Hymnus sanctæ Crucis ad Vesperas, et plurimorum Martyrum ad Matutinum.

5. In Epiphania Domini, et per Octavam, in fine omnium Hymnorum dicitur, Jesu, tibi sit gloria, Qui apparuisti Gentibus.

6. A Dominica in Albis usque ad Ascensionem, in Pentecoste, et per Octavam, in fine omnium Hymnorum dicitur, Deo Patri sit gloria, Et Filio, qui a mortuis; etiam in Festis Sanctorum eodem Tempore Paschali occurrentium: dummodo Hymni sint ejusdem metri, nec habeant ultimum Versum proprium, qui non mutatur, ut supra.

7. In Ascensione autem usque ad Pentecosten (præterquam in Hymno, Salutis humanæ Sator), dicitur, Jesu, tibi sit gloria, Qui victor in cœlum redis; similiter etiam in Festis tunc occurrentibus.

8. In Transfiguratione Domini dicitur, Jesu, tibi sit gloria, Qui te revelas parvulis. Aliis temporibus terminantur Hymni, ut suis locis ponitur.

XXI. De Antiphonis.

1. Ad omnes Horas, Nocturnas et Diurnas, semper cum Psalmis dicuntur Antiphonæ, vel una, vel plures, pro diversitate Officii, et Horarum.

2. Si de Tempore fiat Officium, id est, de Dominica, aut Feria, dicuntur Antiphonæ ut in Psalterio, quæ cum Psalmis positæ in Vesperis Dominicæ, et Feriarum, in Completorio, et in Nocturnis (etiam quando fit Officium de Festo trium Lectionum, id est, Simplici), numquam mutantur, nisi Tempore Paschali, in quo dicitur una tantum Antiphona, Alleluja, excepto etiam Tempore Adventus, in quo ad Vesperas, et Nocturnos Dominicæ ponuntur Antiphonæ propriæ. In Laudibus, et aliis Horis mutantur pro diversitate Temporum, ut in Proprio de Tempore habentur : cum vero non assignantur propriæ, semper dicuntur quæ positæ sunt in Psalterio.

3. Antiphonæ, quæ in Proprio de Tempore pro Sabbatis ponuntur ad Magnificat, in prima Dominica alicujus mensis, sumendæ sunt ex ea Dominica, quæ est proximior Kalendis, vel est in Kalendis illius mensis ; ut dictum est supra in Rubrica de Dominicis, ac etiam in Rubrica mensis Augusti ; et semper in Sabbato ponitur Antiphona ad Magnificat, quæ contigua est libro Scripturæ in Dominica ponendo.

4. In Festis novem Lectionum, ad Vesperas dicuntur Antiphonæ de Laudibus, nisi propriæ in Vesperis assignentur. Ad Horas similiter, tam in Officio de Tempore, quam de Sanctis, quando habentur propriæ in Laudibus, et aliæ propriæ non fuerint ad Horas, sumuntur ex Laudibus, quarta prætermissa, hoc ordine : Ad Primam, prima ; ad Tertiam, secunda ; ad Sextam, tertia ; ad Nonam, quinta.

5. In Feriis Adventus, quæ non habent in Laudibus Antiphonas proprias, sumuntur ad Horas ex Laudibus Dominicæ præcedentis. Ubi vero in Laudibus Feriarum fuerint propriæ, sumuntur ex ipsis Laudibus.

6. Tempore Paschali, in Officio tam novem, quam

trium Lectionum, Psalmi cujuslibet Nocturni dicuntur sub unica Antiphona, quæ Officio convenit, ut suis locis ponitur : et in fine omnium Antiphonarum additur Alleluja, quando in illis non habetur. A Septuagesima usque ad Pascha, ubi habetur Alleluja, tacetur; neque aliud ejus loco dicitur.

7. In Duplicibus, ad Vesperas, Matutinum et Laudes tantum, Antiphonæ dicuntur ante Psalmos, vel Cantica, integræ, et post Psalmos, vel Cantica, integræ repetuntur : in aliis Horis, et in Officio non Duplici, in principio Psalmi, vel Cantici, inchoatur tantum Antiphona, deinde in fine integra dicitur. Et quando Antiphona sumitur ex principio Psalmi, vel Cantici, et incipit sicut Psalmus, vel Canticum, post Antiphonam non repetitur principium Psalmi, vel Cantici ; sed continuatur quod sequitur in Psalmo, vel Cantico, ab eo loco, ubi secundum ritum dici desinit Antiphona, nisi discontinuetur per Alleluja.

8. Antiphonis propriis, tam in Officio de Tempore, quam de Sanctis, semper cedunt, quæ habentur in Psalterio, et in Communi Sanctorum.

9. Quando fit aliqua Commemoratio, semper dicitur Antiphona ante Orationem cum Versu, quæ sumitur ex Officio, quod convenit ei, de quo fit Commemoratio; ita ut in Vesperis sumatur Antiphona, quæ assignatur ad Magnificat; in Laudibus, quæ ad Benedictus, cum Versibus qui habentur post Hymnum.

10. Antiphonæ Sanctæ Mariæ positæ in fine Completorii, dicuntur ut inferius in propria Rubrica disponitur.

XXII. De Psalmis.

1. Psalmi in Officio de Tempore per omnes Horas, in Dominicis et Feriis, dicuntur eo modo, quo distributi sunt in Psalterio, nisi aliquando aliter in Proprio de Tempore signentur. In Festis autem dicuntur, ut in propriis locis signantur : alioquin, ut in Communi Sanctorum.

2. Psalmi ad Laudes de Dominica, cum Cantico Benedicite, dicuntur in omnibus Festis per annum, et in Feriis Temporis Paschalis.

5. Psalmus, Confitemini, dicitur ad Prima m cum aliis Psalmis in Psalterio assignatis, in omnibus Dominicis (quando Officium fit de Dominica, ut in Psalterio; etiam in Dominicis quæ occurrunt infra Octavas Sanctorum) a tertia Dominica post Pentecosten inclusive, usque ad Nativitatem Domini exclusive: et a secunda Dominica post Epiphaniam inclusive, usque ad Septuagesimam exclusive: a Septuagesima autem usque ad Pascha, ejus loco dicitur Psalmus, Dominus regnavit, quia Psalmus, Confitemini, tunc dicitur ad Laudes post Psalmum, Miserere, ut suo loco ponitur. In Dominicis vero Temporis Paschalis, a Dominica in Albis inclusive, usque ad Ascensionem exclusive, dicuntur tantum tres Psalmi sicut in Festis, addito Symbolo Sancti Athanasii. Alii Psalmi per singulas Ferias distributi ad Primam, dicuntur singuli loco Psalmi, Confitemini, in Feriali tantum Officio, quando de Feria agitur extra Tempus Paschale. In Feriis vero Temporis Paschalis, in Festis per annum, et in Sabbato, sive de Sancta Maria, sive de Feria fiat Officium, dicuntur tantum tres Psalmi, scilicet: Deus in nomine tuo, Beati immaculati, et Retribue; etiam si Festum Duplex celebretur in Dominica.

4. In Dominicis autem, quando Officium fit de Dominica ut in Psalterio, post Psalmos additur semper Symbolum Sancti Athanasii, Quicumque, ut infra in propria Rubrica dicitur.

5. Psalmi Horarum, scilicet ad Tertiam, Sextam et Nonam, et ad Completorium, numquam mutantur, ut in Psalterio, sive de Sanctis, sive de Tempore fiat Officium.

6. Psalmi de Dominica, ad Vesperas, ut plurimum dicuntur in Vesperis Festorum, excepto ultimo, qui mutatur; cum vero aliter fieri debet, suis locis notatur. In Vesperis infra Octavam, dicuntur Psalmi, ut in secundis Vesperis Festi; sed in primis Vesperis diei Octavæ, dicuntur ut in primis Vesperis Festi, nisi aliter notetur.

7. In fine Psalmorum, semper dicitur, Gloria Patri, præterquam in Psalmo, Deus Deus meus, ad te de luce vigilo, et in Psalmo, Laudate Dominum de cœlis, qui conjunguntur cum aliis Psalmis, et in fine ultimi tantum dicitur, Gloria, ut suis locis notatur. Præterea non dicitur

in Triduo majoris Hebdomadæ ante Pascha, nec in Officio Defunctorum, cujus loco pro Defunctis dicitur, Requiem æternam dona eis, Domine, etiamsi fiat Officium pro uno tantum.

8. Ut sacræ Vulgatæ editionis puritas inconfusa et illibata servetur, etiam quoad interpunctiones, et distinctiones in sacris Bibliis appositas, additus est Asteriscus *, ut sit nota musicæ partitionis in medio Versu.

XXIII. De Canticis.

1. Cantica dicuntur in Officio de Tempore, tam de Dominicis, quam Feriis, ad Laudes, Vesperas, et Completorium, ut in Psalterio distribuuntur.

2. In Festis, et Tempore Paschali, ad Laudes semper dicitur Canticum, Benedicite, ut in Dominica; et in fine ejus non dicitur, Gloria Patri, sicut in aliis Canticis dicitur, nec respondetur, Amen. Alia Cantica Ferialia, ut in Psalterio, ad Laudes non dicuntur, nisi quando fit Officium de Feria extra Tempus Paschale.

3. Cantica, Benedictus, Magnificat, et Nunc dimittis, semper dicuntur suo loco, ut in Psalterio.

XXIV. De Versibus.

1. Versus semper dicuntur ad Matutinum post ultimum Psalmum, et Antiphonam Nocturnorum : sive in Officio dicantur tres Nocturni, sive unus. Ad Laudes, et Vesperas, Versus dicitur post Hymnum : ad Horas, dicitur in Responsorio brevi, post repetitionem partis Responsorii, dicto, Gloria Patri.

2. In Pascha Resurrectionis, et per Octavam, usque ad Vesperas Sabbati in Albis exclusive, in Nocturno tantum dicitur Versus; in aliis Horis non dicitur, ut ibidem.

3. Quando fit aliqua Commemoratio, semper post Antiphonam ejus, de quo fit Commemoratio, dicitur Versus, qui in ejus Officio ponitur post Hymnum Vesperarum, et Laudum, nisi aliter notetur.

4. Versibus prædictis, Tempore Paschali semper additur, Alleluja : non autem versibus Precum, nec in Pretiosa, ad Primam, neque in versibus Responsoriorum Matutini.

5. In Officio Festi trium Lectionum, post omnes Psalmos Feriales cum Antiphonis, dicitur Versus de Communi Sanctorum, hoc ordine: Feria secunda et quinta, Versus primi Nocturni: Feria tertia et sexta, Versus secundi Nocturni: Feria quarta, Versus tertii Nocturni.

6. Versus positi in Psalterio ad Laudes, et Vesperas, semper dicuntur, quando alii proprii non assignantur in Proprio de Tempore.

XXV. De Absolutionibus et Benedictionibus ante Lectiones.

1. Absolutiones et Benedictiones dicuntur per ordinem in Officio novem Lectionum ante Lectiones, ut in prima Dominica de Adventu ponuntur, scilicet, post Versum, dicto, Pater noster, Et ne nos, dicitur Absolutio, et Benedictiones, ut ibi : præterquam in Matutinis tenebrarum majoris Hebdomadæ, et in Officio Defunctorum, in quibus Absolutio, et Benedictiones non dicuntur.

2. Si fiat Officium trium Lectionum, et sit de Feria, in qua singulæ tres Lectiones sunt de Scriptura, Absolutio et Benedictiones sumuntur ex prima Dominica de Adventu, hoc ordine: Feria secunda et quinta, dicuntur Absolutio et Benedictiones primi Nocturni: Feria tertia et sexta, secundi Nocturni: Feria quarta et Sabbato, tertii Nocturni.

3. Si autem singulæ tres Lectiones sint de Homilia super Evangelium, Absolutio dicitur secundum Ferias, ut supra : Benedictiones vero semper dicuntur ut in tertio Nocturno, scilicet: Prima Benedictio erit, Evangelica Lectio: Secunda, Divinum auxilium: Tertia, Ad societatem. Si fit de Sancto trium Lectionum, Absolutio dicitur secundum Ferias, ut supra: Benedictiones vero semper dicuntur ut in tertio Nocturno, hoc modo : Prima, Ille nos Benedicat : Secunda, Cujus, vel Quorum, vel Quarum festum colimus: Tertia, Ad societatem.

4. Quando fit Officium S. Mariæ in Sabbato, Absolutio et Benedictiones dicuntur, ut habentur in ejus Officio parvo, circa finem Breviarii.

XXVI. De Lectionibus.

1. Lectiones leguntur ad Matutinum, dictis Psalmis Nocturnorum, cum Antiphonis, Versibus, Absolutionibus quoque, et Benedictionibus, ut supra. In Duplicibus et Semiduplicibus dicuntur novem Lectiones, id est, in quolibet Nocturno tres; in Feriis, et Festis Simplicibus leguntur tantum tres Lectiones.

2. In Officio novem Lectionum dicuntur hoc modo. In primo Nocturno semper leguntur tres Lectiones de Scriptura: quæ, quando suis locis propriæ, aut de Communi Sanctorum non assignantur, semper leguntur ut in Officio de Tempore, quæ sua quaque die occurrunt legendæ. In secundo Nocturno, si fit de Sancto, tres Lectiones leguntur de vita Sancti, vel de aliquo Sermone, aut Tractatu, qui ei convenit : quæ si non adsint propriæ, leguntur ex Communi Sanctorum. Ex quo etiam Communi completur numerus trium Lectionum, quando Officium fit novem Lectionum de aliquo Sancto, qui habet tantum unam vel duas Lectiones proprias. Si fit de Dominica, vel de alio Officio novem Lectionum per annum, etiam de Octava, leguntur tres Lectiones de Sermone, aut Tractatu, qui in illis ponitur. In tertio Nocturno semper leguntur tres lectiones de Homilia in Evangelium, positæ in Proprio, aut ex Communi assignatæ: et primæ Lectioni de Homilia semper præponitur principium Evangelii, de quo est Homilia, etiam infra Octavas. Excipiuntur ab hoc ordinario Lectionum, Matutina tenebrarum ante Pascha, et Defunctorum, ut in suis Officiis ponitur.

3. Si in Officio novem Lectionum, in quo non dicitur nonum Responsorium, contingat fieri Commemorationem de aliquo Sancto, qui propriam habet Lectionem, nona Lectio legitur de Sancto: si habuerit duas Lectiones, ex duabus fiat una Lectio, omissa nona Lectione in dicto Officio novem Lectionum, vel octavæ

Lectioni adjuncta. Quod si eodem die occurrat Dominica, vel Feria quæ habeat Homiliam, nona Lectio Sancti omittitur, et ejus loco legitur Homilia Dominicæ, vel Feriæ; scilicet vel prima Lectio de Homilia, vel tres simul in unam Lectionem conjunctæ.

4. In Officio trium Lectionum, si fit de Feria, tres Lectiones leguntur de Scriptura, nisi tres sint de Homilia, quia tunc, omissis Lectionibus de Scriptura, leguntur de Homilia. Si fit de Sancto, qui habeat duas Lectiones, prima tantum erit de Scriptura, ut vel legatur una, vel ex tribus simul junctis fiat una : secunda et tertia de Sancto. Si unam tantum habuerit, vel propriam, vel ex Communi assignatam, prima et secunda erunt de Scriptura, tertia de Sancto: quod etiam servatur in Officio Beatæ Mariæ in Sabbato.

5. Lectiones autem de Scriptura, in Officio de Tempore sic distributæ sunt per annum, ut quotidie aliquid ex ea legatur, etiam in Officio de Sanctis, quando aliæ (ut dictum est) non assignantur.

6. Initia Librorum Sacræ Scripturæ, (qui fere semper in Dominicis inchoantur) eo die ponuntur, quo notata sunt, etiam si fiat Officium de Sancto; nisi in Festo aliæ propriæ Lectiones, de Scriptura, vel de Communi assignentur: tunc enim initium Lectionis de Scriptura transfertur in sequentem diem similiter non impeditam; et Lectiones illi diei de eadem Scriptura assignatæ, vel cum superioribus Lectionibus legantur, vel omittantur; ita ut non oporteat eas amplius in alio sequenti die resumere, sed illæ legantur, quæ sua quaque die occurrunt, aut cum eisdem jungantur. Quod semper servetur, quando Lectiones occurrentes de Scriptura aliquo die omittuntur.

7. Cum autem initium alicujus Epistolæ Catholicæ Tempore Paschali, aut alicujus Prophetæ minoris mense Novembri, infra Hebdomadam illorum Temporum impeditur aliquo Festo novem Lectionum habente proprias Lectiones de Scriptura : dictum initium Epistolæ, et Prophetæ, quoad commode fieri poterit, ponatur in sequenti Feria, alio simili initio Scripturæ ponendo, vel Festo non impedita, alioquin in præcedenti similiter non impedita, ita ut aliquo modo ponatur, etiam si plura initia eodem die poni oporteat.

8. De Scriptura quoque tantum est positum, quantum satis videtur pro numero Hebdomadarum, quæ esse possunt, et inter Epiphaniam et Septuagesimam, et inter Pentecosten et Adventum. Ubi vero contingit minui numerum Dominicarum, et Hebdomadarum post Epiphaniam, adveniente Dominica Septuagesimæ, quod superest de Epistolis Beati Pauli, quæ distributæ sunt pro numero dictarum Dominicarum, et Hebdomadarum, eo anno omittitur, quamvis de aliquibus Epistolis nihil sit lectum. Quod etiam fit de Scriptura ex Libris Regum (de quibus legitur ab Octava Pentecostes usque ad Dominicam primam Augusti), cum non expletur numerus Dominicarum post Pentecosten, de eis Libris annotatus usque ad mensem Augusti; quia tunc Lectionibus de his Libris omissis, legitur de Scriptura quæ ponitur mense Augusti. Quod si fiat de aliqua Dominica post Epiphaniam anticipate in Feria, eo modo quo dictum est de Dominicis numero 4 et 5, tunc post Officium Dominicæ anticipatæ, in sequentibus diebus legatur de Epistolis Sancti Pauli assignatis Dominicæ anticipatæ, et sequentibus Feriis, omissis aliis,quæ sunt assignatæ præcedenti Hebdomadæ. Quid autem observandum sit, cum mensis, cui quinque Dominicæ assignantur, non habuerit nisi quatuor, in propriis locis notatur.

9. Lectiones de Scriptura positæ in Communi Sanctorum, leguntur in Festis, ubi assignantur in Proprio Sanctorum per annum. Rursus quando aliquod Festum in propria Ecclesia solemniter celebratur; item, quando aliquod Festum novem Lectionum occurrit in Quadragesima, et Quatuor Temporibus, in secunda Feria Rogationum, et in Vigilia Ascensionis; in quibus Feriis in Officio de Tempore non assignantur Lectiones de Scriptura, sed de Homilia: tunc enim in Festis, recurrendum est ad Lectiones de Scriptura, positas in Communi Sanctorum.Quod si in aliquibus ex supradictis Feriis occurrat dies Octava alicujus Festi habentis Octavam, tunc in primo Nocturno diei Octavæ repetantur Lectiones, quæ in primo Nocturno Festi lectæ fuerunt: si vero occurrat dies infra Octavam, tunc sumantur de Communi. Aliæ Lectiones secundi, et tertii Nocturni positæ in Communi Sanctorum similiter leguntur, quando in Proprio San-

ctorum assignantur, et quando in aliqua Ecclesia aliquod Festum celebratur cum novem Lectionibus, quia in ea est solemne, aut consuetum in ea celebrari, quod proprias, et approbatas de Festo Lectiones non habuerit.

10. Lectiones primi Nocturni leguntur cum titulo Libri, ex quo sumuntur, nisi aliter in propriis locis notetur. Lectiones etiam secundi Nocturni, quando sunt ex aliquo Sermone, vel Tractatu, leguntur cum titulo, et nomine Auctoris: alias minime. Et similiter in tertio Nocturno præponitur titulus Auctoris, cujus est Homilia.

11. In fine cujusque Lectionis dicitur, Tu autem, Domine, miserere nobis, et respondetur, Deo gratias. Quod etiam fit in Lectionibus brevibus, in principio Completorii, et in fine Primæ post Pretiosa; præterquam in Triduo majoris Hebdomadæ ante Pascha, et in Officio Defunctorum, ut suis locis ponitur.

XXVII. De Responsoriis post Lectiones.

1. Responsoria dicuntur ad Matutinum post Lectiones: id est, post quamlibet Lectionem dicitur unum Responsorium, ut infra.

2. In Festis novem Lectionum (præterquam in Festo Sanctorum Innocentium, quando non venerit in Dominica), et in Dominicis ab Octava Paschæ inclusive, usque ad Adventum exclusive, et a Dominica infra Octavam Nativitatis inclusive, usque ad Septuagesimam exclusive, dicuntur octo tantum Responsoria. Et in fine tertii, et sexti, et octavi, dicitur Gloria Patri, cum repetitione partis Responsorii: quod regulare est in fine ultimi Responsorii cujuslibet Nocturni, tam in Officio novem, quam trium Lectionum; excepto Tempore Passionis, quo Tempore loco Gloria Patri, repetitur Responsorium a principio: excepto etiam Officio Defunctorum, cujus loco dicitur, Requiem æternam, etc. Qui Versus Gloria Patri, quibusdam diebus dicitur in primo Responsorio, ut in propriis locis annotatur. Post nonam Lectionem, prædictis diebus, quando octo tantum dicuntur Responsoria, immediate dicitur Hymnus Te Deum.

3. In Dominicis Adventus, et in Dominicis a Septuagesima usque ad Dominicam Palmarum inclusive, et in Triduo ante Pascha, dicuntur novem Responsoria, quia tunc non dicitur Te Deum.

4. In Officio autem trium Lectionum, quando fit de Festo, et in Feriis Temporis Paschalis, quod est inter Dominicam in Albis et Ascensionem (excepta Feria II Rogationum, in qua ponitur tertiam Responsorium), dicuntur duo Responsoria, quia post tertium Lectionem dicitur Te Deum. Quæ Responsoria in Festis sumuntur de Communi Sanctorum : et in dictis Feriis Temporis Paschalis, quando alia propria non assignantur, sumuntur de Dominica, in qua primo sunt posita, hoc ordine : secunda et quinta Feria, primum et secundum Responsorium primi Nocturni : Feria tertiam et sexta, primum et secundum Responsorium secundi Nocturni : Feria quarta, primum et secundum Responsorium tertii Nocturni.

5. In aliis Feriis extra Tempus Paschale, dicuntur tria Responsoria (quia in illis non dicitur Te Deum) hoc ordine : Feria II et V, tria Responsoria primi Nocturni : Feria III et VI, tria Responsoria secundi Nocturni : Feria IV et Sabbato, quando in eo fit de Feria, tria Responsoria tertii Nocturni Dominicæ præcedentis, in qua primo sunt posita. Verum quia in tertio Nocturno Dominicarum, a tertia post Pentecosten inclusive, usque ad Adventum exclusive, non habetur nisi unum Responsorium dicendum infra Hebdomadam, quod est septimum in Dominica, propterea quod Responsorium Duo Seraphim, non dicitur nisi in prædictis Dominicis ; ideo Feria IV et Sabbato, quando Responsoria sumenda erunt ex tertio Nocturno, primum Responsorium erit quod est septimum Dominicæ : secundo et tertio loco dicitur secundum et tertium sequentis Feriæ ; id est, post secundam et tertiam Lectionem, dicitur secundum et tertium Responsorium, quod est secundum et tertium secundæ sequentis Feriæ, si propria Responsoria habuerit ; alioquin si non habuerit propria, dicitur secundum et tertium Responsorium primi Nocturni ejusdem Dominicæ. Ab Octava Epiphaniæ usque ad Septuagesimam, habentur Responsoria propria in singulis Feriis, excepto Sabbato ; in quo, quando fit de Feria, dicuntur Responsoria feriæ IV.

6. Sumuntur autem Responsoria ex eo loco, ubi primo sunt posita, in principio mensis, vel Libri, et repetuntur in aliis sequentibus Dominicis illius mensis, in quibus alia non assignantur, vel donec de illo Libro legitur, unde sumpta sunt Responsoria. Quæ autem in prima Hebdomada mensis posita sunt per Ferias, repetuntur eodem ordine in eisdem Feriis per sequentes Hebdomadas, donec alia ponantur. Ubi vero non adsunt propria, semper ex Nocturnis Dominicæ sumuntur dicto ordine.

7. Si Responsoria primi Nocturni ejus Dominicæ, in qua primo ponuntur, propter Festum Duplex in ea occurrens, in ipsa Dominica poni non possint, ponantur prima die ejus Hebdomadæ, in qua occurrit fieri de Feria, et omittantur alia, quæ forte in illa Feria propria haberentur. Si vero in tota Hebdomada non occurrat dies, in quo fiat de Feria, illa Responsoria ponantur in sequenti Hebdomada, vel Dominica similiter non impedita, et dummodo in ea alia Responsoria non sint primo ponenda; alioquin eo anno omittantur. Responsoria etiam, quæ in aliquibus Feriis per Hebdomadam habentur, si eo die, quo posita sunt, non possunt dici propter Festum occurrens, non sunt transferenda in aliam diem, sed omittuntur.

8. Tempore Paschali, in fine Responsorii ante Versum additur Alleluja.

XXVIII. De Responsoriis brevibus Horarum.

1. Responsoria brevia dicuntur post Capitulum, ad Primam, Tertiam, Sextam et Nonam, et ad Completorium, præterquam in Triduo ante Pascha usque ad Nonam Sabbati in Albis inclusive, quibus diebus non dicuntur. Ad Primam, et Completorium semper dicuntur eodem modo, ut in Psalterio. In aliis Horis, quando fit Officium de Dominica, vel Feria per annum, dicuntur ut habentur in Psalterio. In Adventu autem, Quadragesima, Tempore Passionis, et Paschali, ut suis locis habentur propria. In Festis similiter, quando non habentur propria, dicuntur ut in Communi Sanctorum.

2. In fine Responsorii brevis dicitur Gloria Patri, cum

repetitione Responsorii, eo modo, quo ordinatur ad Primam in Psalterio, præterquam Tempore Passionis : tunc enim non dicitur Gloria Patri, in Officio de Tempore, sed solum repetitur Responsorium breve a principio.

3. In Responsorio brevi ad Primam, loco Versus Qui sedes, etc., in Adventu dicitur, Qui venturus es in mundum, tam in Dominicis, et Feriis, quam in Festis; excepto Festo Conceptionis Beatæ Mariæ, et per Octavam. In Nativitate Domini usque ad Epiphaniam, etiam in Festis occurrentibus: in Festo Corporis Christi, et per Octavam: et in omni Officio Beatæ Mariæ, tam novem quam trium Lectionum, etiam si infra ejusdem Octavas fiat de Festo vel de Dominica, dicitur, Qui natus es de Maria Virgine. In Epiphania, et per Octavam, et in Festo Transfigurationis, dicitur, Qui apparuisti hodie. A Dominica in Albis inclusive, usque ad Ascensionem exclusive, tam in Officio de Tempore, quam de Sanctis (excepto Officio B. Mariæ) semper dicitur, Qui surrexisti a mortuis. In Ascensione usque ad Pentecosten exclusive, dicitur, Qui scandis super sidera. In Pentecoste, et reliquo anni tempore, tam in Officio de Tempore, quam de Sanctis, dicitur, Qui sedes ad dexteram Patris, ut in Psalterio.

4. Responsoria brevia aliarum Horarum, quæ ponuntur in prima Dominica de Adventu, dicuntur per totum Adventum, quando fit Officium de Tempore. Similiter quæ ponuntur in prima Dominica Quadragesimæ, dicuntur usque ad Dominicam Passionis exclusive. Et quæ ponuntur in Dominica Passionis, dicuntur usque ad Feriam V in Cœna Domini exclusive. Item quæ ponuntur in Dominica in Albis, dicuntur usque ad Ascensionem exclusive. Quæ vero ponuntur in aliquo Festo habente Octavam, dicuntur per totam Octavam, quando fit de Octava. In Officio autem Beatæ Mariæ, tam novem quam trium Lectionum (excepto Festo Assumptionis ejusdem) dicuntur semper Responsoria brevia de Communi Virginum.

5. Tempore Paschali, a Dominica in Octava Paschæ, usque ad Sabbatum post Pentecosten inclusive, in fine Responsorii brevis, ante primum Versum, dicuntur duo Alleluja, quæ etiam post dictum primum Versum repetuntur pro parte Responsorii; et in fine secundi Versus

unum tantum Alleluja, tam in Officio de Tempore, quam de Sanctis, ut dicitur in Rubrica, quæ est in Sabbato in Albis. Extra Tempus Paschale, quamvis in aliquibus Festis, ad Tertiam, Sextam et Nonam, Responsoriis brevibus addantur Alleluja, non ideo adduntur ad Primam, et Completorium.

XXIX. De Capitulis.

1. Capitula semper dicuntur (præterquam a Feria V in Cœna Domini, usque ad Vesperas Sabbati in Albis exclusive, et præterquam in Officio Defunctorum) ad Vesperas, Laudes, et alias Horas, dictis Psalmis et Antiphonis ; ad Completorium vero, dicto etiam Hymno.

2. Capitula Dominicalia posita in Psalterio in primis et secundis Vesperis, in Laudibus, et Horis, dicuntur a tertia Dominica post Pentecosten usque ad Adventum, et a secunda post Epiphaniam usque ad Septuagesimam. Capitula autem Ferialia dicuntur post Octavam Pentecostes usque ad Adventum, et ab Octava Epiphaniæ usque ad Dominicam primam Quadragesimæ. Aliis Temporibus dicuntur ut in Proprio de Tempore : si fit de Sanctis, ut in Proprio de Sanctis, cum propria adsunt, alioquin de Communi Sanctorum. Capitulum Primæ et Completorii (quando Capitula dicuntur) numquam mutatur, ut in Psalterio.

3. In Dominicis ab Adventu usque ad Octavam Epiphaniæ, et a Septuagesima usque ad tertiam post Pentecosten, et in Feriis Temporis Paschalis, et in omnibus Festis, regulariter Capitulum positum in primis Vesperis, dicitur in Laudibus, ad Tertiam, et in secundis Vesperis, quibusdam exceptis, quæ suis locis assignantur.

4. In Feriis Tempore Paschali, ad Primam dicitur Capitulum Regi sæculorum, sicut in Dominicis, et Festis. Post Capitulum semper respondetur Deo gratias.

XXX. De Oratione.

1. Oratio in Vesperis, et Laudibus dicitur post Antiphonas ad Magnificat, et Benedictus immediate: nisi quando dicendæ sunt Preces, quæ dicuntur post Antiphonam, et in fine illarum Oratio. Ad Primam, et alias Horas, Oratio dicitur post Responsorium breve, nisi dicendæ sint Preces: tunc enim Oratio dicitur post Preces. Ad Completorium, Oratio dicitur post Antiphonam Salva nos, nisi dicendæ sint Preces: et tunc dicitur post illas.

2. Ad Primam, et Completorium, numquam mutantur Orationes, quæ habentur in Psalterio, præterquam in Triduo ante Pascha: in quo Triduo ad omnes Horas usque ad Nonam Sabbati sancti inclusive, post Psalmum Miserere, dicitur Oratio diei, ut suo loco ponitur. In aliis Horis regulariter dicitur Oratio, quæ dicta est in primis Vesperis. In Quadragesima autem, Quatuor Temporibus, Vigiliis, et Feria II Rogationum, Oratio, quæ dicta est in Laudibus, dicitur tantum ad Tertiam, Sextam et Nonam. In Vesperis autem sequentibus, si fit de Feria, dicitur, vel alia propria, ut in Quadragesima, vel Dominicæ præcedentis, ut in aliis Feriis. Quæ Oratio præcedentis Dominicæ semper dicitur in Feriali Officio per Hebdomadam, quando propria non assignatur. Infra Octavas, dicitur Oratio ut in die Festi: similiter et in die Octava, nisi alia propria assignetur.

3. Ante Orationem, etiam quando aliquis solus recitat Officium, semper dicitur Versus, Dominus vobiscum, et respondetur, Et cum spiritu tuo. Qui Versus non dicitur ab eo, qui non est saltem in ordine Diaconatus, nec a Diacono, præsente Sacerdote, nisi de illius licentia. Si quis autem ad Diaconatus ordinem non pervenerit, ejus loco dicat, Domine exaudi orationem meam; et respondetur, Et clamor meus ad te veniat. Deinde dicitur Oremus, postea Oratio: quæ si unica tantum dicatur, Versus Dominus vobiscum, vel Domine exaudi, repetitur finita Oratione, postquam fuerit responsum Amen. Sin autem plures Orationes dicendæ sint, ante quamlibet Orationem

dicitur Antiphona et Versus, deinde Oremus; et post ultimam Orationem repetitur, Dominus vobiscum: postea dicitur, Benedicamus Domino, respondetur, Deo gratias. Deinde dicitur Versus, Fidelium animæ: qui Versus non dicitur post Benedicamus Domino, ad Primam, ante Pretiosa, neque ad Completorium, ante Versum Benedicat, nec quando post aliquam Horam immediate sequitur Officium parvum Beatæ Mariæ, vel Officium Defunctorum, aut septem Psalmi Pœnitentiales, vel solæ Litaniæ.

4. Si Oratio dirigatur ad Patrem, concluditur, Per Dominum; si ad Filium, Qui vivis et regnas. Si in principio Orationis fiat mentio Filii, dicatur, Per eumdem; si in fine Orationis, dicatur, Qui tecum vivit et regnat. Si fiat mentio Spiritus sancti, dicatur, In unitate ejusdem Spiritus sancti, etc.

5. Quando plures Orationes dicuntur, prima tantum dicitur sub sua conclusione, Per Dominum, vel aliter, ut supra: aliæ non concluduntur, nisi in ultima Oratione; sed unicuique Orationi semper præponitur Oremus, præterquam in Officio Defunctorum, in quo alio modo, quam ut supra, Orationes dicuntur; item in Litaniis, Orationes omnes dicuntur conjunctim sub uno Oremus, ut suis locis habetur.

XXXI. De Hymno Te Deum.

1. Hymnus Te Deum dicitur in omnibus Festis per annum, tam trium quam novem Lectionum, et per eorum Octavas, excepto Festo sanctorum Innocentium, nisi venerit in Dominica; dicitur tamen in ejus die Octava. Dicitur etiam in omnibus Dominicis, a Pascha Resurrectionis inclusive, usque ad Adventum exclusive; et a Nativitate Domini inclusive, usque ad Septuagesimam exclusive; et in omnibus Feriis Temporis Paschalis, scilicet a Dominica in Albis usque ad Ascensionem, excepta Feria II Rogationum, in qua non dicitur.

2. Non dicitur autem in Dominicis Adventus et a Septuagesima usque ad Dominicam Palmarum inclusive, neque in Feriis extra Tempus Paschale.

3. Cum dicitur, omittitur semper nonum, vel tertium Responsorium, et statim dicitur post ultimam Lectionem.

4. Cum non dicitur, ejus loco ponitur nonum, vel tertium Responsorium: quo dicto, statim inchoantur Laudes. Similiter quando dicitur Te Deum, eo Hymno dicto, statim inchoantur Laudes, præterquam in nocte Nativitatis Domini: quia tunc dicitur Oratio, postea celebratur Missa, ut suo loco notatur.

XXXII. De Oratione Dominica, et Salutatione Angelica.

1. Oratio Dominica Pater noster, et Salutatio Angelica Ave Maria, semper dicuntur secreto ante omnes Horas, præterquam ad Completorium, in cujus principio post Lectionem brevem, Fratres, sobrii, dicto Versu, Adjutorium nostrum, dicitur tantum, Pater noster, secreto; et in fine Completorii, statim post Orationem Beatæ Mariæ, dicitur, Pater noster, Ave Maria, et Credo, totum similiter secreto. Finitis Horis, et dicto Versu, Fidelium animæ, dicitur similiter secreto, Pater noster, tantum, nisi sequatur Officium Beatæ Mariæ, quia tunc post illud dicitur Pater noster, ut supra, et nisi alia Hora subsequatur: tunc enim dicitur semel tantum, Pater noster, cum Ave Maria, pro principio sequentis Horæ; qua finita, dicitur Pater noster: ita ut semper dicatur in fine ultimæ Horæ. Si autem post Vesperas immediate sequatur Completorium, dicto Fidelium animæ, incipitur Versus, Jube domne, benedicere.

2. Quando in fine Orationis Dominicæ proferendum est clara voce, Et ne nos inducas, semper in principio eadem voce proferuntur hæc duo verba, Pater noster, ut in Precibus, et similibus; alias numquam proferuntur, sed dicitur totum secreto. Ad Laudes vero, et Vesperas, quando in Feriali Officio dicuntur Preces, totum dicitur clara voce ab Hebdomadario.

3. Salutatio Angelica semper dicitur ante Officium Beatæ Mariæ, quando non conjungitur cum Officio Do-

mini ; quia tunc sufficit dixisse eam in principio cum Oratione Dominica.

XXXIII. De Symbolo Apostolorum, et Symbolo S. Athanasii.

1. Symbolum Apostolorum semper dicitur ante Matutinum, et Primam, et finito Completorio post Orationem Angelicam, totum secreto : etiam si ad Primam, et Completorium iterum dicendum sit cum Precibus. Quando vero dicitur cum Precibus ad Primam, et Completorium, clara voce profertur, Credo in Deum, et in fine, Carnis resurrectionem, reliquum dicitur secreto : alias totum secreto dicitur, ut supra.

2. Symbolum sancti Athanasii dicitur ad Primam post Psalmum Retribue, in omnibus Dominicis per annum, quando Officium fit de Dominica, exceptis Dominicis infra Octavas Nativitatis Domini, Epiphaniæ, Ascensionis, et Corporis Christi, ac Dominica Resurrectionis, et Pentecostes, in quibus dicuntur tantum tres Psalmi consueti, ut in Festis. In Dominicis infra alias Octavas, et in Dominica Trinitatis dicitur ; alias numquam, neque si aliquod Festum Duplex celebretur in Dominica. Et in fine illius dicitur Gloria Patri.

XXXIV. De Precibus.

1. Preces sunt aliquot Versus, qui aliquando dicuntur ante Orationem, incipientes a Kyrie eleïson, vel a Pater noster.

2. Preces Dominicales ad Primam, et Completorium, ut in Psalterio, non dicuntur in Duplicibus, nec infra Octavas, nec in Vigilia Epiphaniæ, et Feria VI, et Sabbato post Octavam Ascensionis, etiam si infra Octavam fiat Officium de Dominica, vel alio Festo Semiduplici, quia tunc ratione Octavæ non dicuntur : alias autem semper dicuntur.

3. Preces Feriales ad Laudes, et per Horas distinctæ, ut in Psalterio, dicuntur tantum in Feriis Adventus, Quadragesimæ, Quatuor Temporum, et Vigiliarum, quæ jejunantur (exceptis Vigilia Nativitatis Domini, ac Vigilia, et Quatuor Temporibus Pentecostes) et tunc dicuntur flexis genibus. In aliis Feriis per annum, numquam dicuntur nisi Dominicales, et in illis non flectuntur genua.

4. In Feriis Adventus, Quadragesimæ, et Quatuor Temporum, dicuntur Preces Feriales etiam ad Vesperas si non sequatur Festum: ad Completorium dicuntur consuetæ de Dominica, sed flexis genibus. Dicuntur autem Preces flexis genibus, ab Hebdomadario, usque ad Versum Dominus vobiscum, ante primam Orationem: a circumstantibus autem, usque ad Versum Benedicamus Domino, post ultimam Orationem.

5. In Vigiliis, Preces Feriales dicuntur tantum ad Matutinum, et per Horas: ad Vesperas vero sequentes non dicuntur, quia inde fit de Festo. Quod si post Vigiliam Sancti Mathiæ sequatur primus dies Quadragesimæ, in Vesperis dicuntur Preces Feriales, quamvis dicenda sit Oratio Dominicæ præcedentis, et non Vigiliæ. Quod etiam servatur quando in Feria VI, et Sabbato Quatuor Temporum Septembris, fit Officium de Feria, cum in eis non occurrat Festum novem Lectionum: tunc enim in Vesperis Feriæ VI dicuntur Preces, quamvis dicenda sit Oratio Dominicæ præcedentis, non autem Feriæ Quatuor Temporum.

6. Psalmus Miserere, dicitur cum Precibus ad Vesperas tantum, et Psalmus De profundis, ad Laudes. In Officio Defunctorum dicuntur Psalmi, qui in eo Officio designantur.

XXXV. De Commemorationibus communibus, seu Suffragiis Sanctorum.

1. Commemorationes communes, seu Suffragia de Sanctis, quæ habentur in Psalterio post Vesperas Sabbati, dicuntur in fine Vesperarum, et Laudum, ab Octava Epiphaniæ usque ad Dominicam Passionis exclusive, et ab

Octava Pentecostes usque ad Adventum exclusive, in Dominicis, Feriis et Festis (nisi Officium sit Duplex, vel infra Octavas, etiam si de Dominica, vel Semiduplici infra eas fiat) et illis adjungitur Commemoratio de Patrono, vel Titulo Ecclesiæ, ante vel post Commemorationem de Sancta Maria, de S. Joseph, et de Apostolis, pro dignitate illius; ita tamen, ut semper ultimo loco ponatur Commemoratio de Pace. Et ante illas, in Feriali Officio, fit Commemoratio de Cruce, quæ habetur in Psalterio post Laudes Feriæ secundæ.

2. Tempore Paschali fit alia Commemoratio de Cruce, ut ibi ponitur, in Laudibus Feriæ II post Dominicam in Albis, et ea solum tunc dicitur: non tamen in Duplicibus, neque infra Octavas.

3. Si facienda sit Commemoratio alicujus Festi occurrentis, semper fit ante ipsa Suffragia consueta, etiam ante Commemorationem de Cruce.

4. Commemoratio de S. Maria non fit cum aliis, quando dicitur ejus Officium parvum, nec quandocumque fit Officium de ea.

XXXVI. De Antiphonis Beatæ Mariæ in fine Officii.

1. Antiphonæ Beatæ Mariæ, positæ in fine Psalterii post Completorium, singulæ dicuntur pro Temporis diversitate, ut ibi annotatur, præterquam in Triduo majoris Hebdomadæ ante Pascha.

2. Dicuntur autem extra Chorum, tantum in fine Completorii, et in fine Matutini, dictis Laudibus, si tunc terminandum sit Officium; alioquin, si alia subsequatur Hora, in fine ultimæ Horæ. In Choro autem semper dicuntur, quandocumque, terminata aliqua Hora, discedendum est a Choro.

3. Numquam vero dicuntur post aliquam Horam, quando subsequitur cum Officio diei, Officium Defunctorum, vel septem Psalmi Pœnitentiales, aut Litaniæ, præterquam post Completorium, in quo semper dicuntur, etiam si prædicta subsequantur: neque etiam dicuntur,

quando post aliquam Horam immediate subsequitur Missa. Dicuntur autem flexis genibus (præterquam in diebus Dominicis, a primis Vesperis Sabbati, et toto tempore Paschali), Hebdomadario tamen ad Orationem surgente.

XXXVII. De Officio parvo B. Mariæ, et aliis.

1. De Officio parvo Beatæ Mariæ, de Officio Defunctorum, de septem Psalmis Pœnitentialibus, et Litaniis, et de Psalmis Gradualibus, quando, et quomodo, tam in Choro, quam extra Chorum, dicenda sint, habentur suis locis propriæ Rubricæ, circa finem Breviarii.

2. Tempore Paschali, in Officio parvo Beatæ Mariæ, quod dicitur in Choro, non additur Alleluja Antiphonis, neque Versibus, neque Responsoriis.

DUÆ TABELLÆ

EX SUPERIORIBUS RUBRICIS EXCERPTÆ.

In quarum prima statim videri poterit, de quo celebrandum erit Officium, si plura eodem die Festa occurrant.

In secunda vero, quomodo Officium præcedens concurrat, in Vesperis, cum Officio sequentis diei.

Ex utraque Tabella hoc ordine reperietur quod quæritur.

Primum inveniatur numerus positus in quadrangulo illo, in quo Festa, de quibus est controversia, sibi invicem occurrunt: deinde legatur Regula juxta dictum numerum descripta, et ex ea clare videbitur quid sit agendum.

Exempli gratia: Quadrangulus, in quo sibi invicem occurrunt Duplex 1 Classis, et Dominica 1 Classis, erit qui est in angulo superiori primæ Tabellæ, in quo signatus est numerus 1, quia si ad eum tam Duplex, quam Dominica

prædicta ex eorum locis recto tramite pergerent, in eo sibi invicem occurrerent. Regula autem juxta dictum numerum apposita, sic habet: *1. Translatio de primo, Officium de secundo.* Id est, Duplex 1 Classis prædictum transferatur, et Officium fiat de Dominica 1 Classis: quia, cum in his Regulis dicitur, de primo, seu præcedenti, intelligitur, de Festo in superiori parte Tabellæ apposito, ut Duplex prædictum; cum de secundo, vel sequenti, de Festo in inferiori parte sub numeris apposito, ut Dominica prædicta.

In aliquibus autem quadrangulis nullus appositus est numerus: vel quia nullus occursus, neque concursus esse potest: vel quia in propriis locis adnotatur in Breviario, quid sit agendum.

Scire tamen oportet, quæ sint Duplicia 1 et 2 Classis, et majora per annum, et quæ Dominicæ, et Feriæ majores dicantur.

DUPLICIA PRIMÆ CLASSIS

In quibus nulla fit Commemoratio quorumcumque Festorum occurrentium, nisi prout supra in Rubricis,

Nativitas Domini.
Epiphania Domini.
Pascha Resurrectionis, cum tribus antecedentibus, et duobus sequentibus diebus.
Ascensio Domini.
Pentecostes, cum duobus sequentibus diebus.
Festum Corporis Christi.
Nativitas S. Joannis Baptistæ.
Festum S. Joseph, sponsi B. M. V.
Festum SS. Apostolorum Petri et Pauli.
Assumptio Beatæ Mariæ Virginis.
Festum Omnium Sanctorum.
Dedicatio propriæ Ecclesiæ.
Patronus vel Titulus Ecclesiæ.

DUPLICIA SECUNDÆ CLASSIS

In quibus de Simplicibus fit Commemoratio in Laudibus tantum.

Circumcisio Domini.
Festum SS. Nominis Jesu.
Festum SS. Trinitatis.
Festum Pretiosissimi Sanguinis D. N. J. C.
Purificatio
Annuntiatio
Visitatio
Nativitas
Conceptio Immac. } B. Mariæ Virginis.
Natalitia duodecim Apostolorum.
Festa Evangelistarum.
Festum S. Stephani Protomartyris, et SS. Innocentium.
Patrocinium S. Joseph.
Inventio S. Crucis.
Festum S. Laurentii.
Dedicatio S. Michaelis Archangeli.

DOMINICÆ MAJORES

Dividuntur in duas classes.

DOMINICÆ PRIMÆ CLASSIS

Quæ numquam omittuntur.

Prima Adventus.
Prima Quadragesimæ.
Passionis.
Palmarum.
Paschæ.
In Albis.
Pentecostes.
Trinitatis.

DOMINICÆ II. CLASSIS

Quæ non omittuntur, nisi occurrente Patrono, vel Titulari Ecclesiæ, et ejusdem Dedicatione; et tunc de iis fit semper Commemoratio in utrisque Vesperis et Laudibus.

Secunda Tertia Quarta	Adventus.
Dominicæ	Septuagesimæ. Sexagesimæ. Quinquagesimæ.
Secunda Tertia Quarta	Quadragesimæ.

DUPLICIA MAJORA PER ANNUM

Quæ aliis Duplicibus minoribus præferuntur.

Transfiguratio Domini.
Exaltatio S. Crucis.
Duo Festa VII Dolorum
Festum de Monte Carmelo
Festum ad Nives
Festum SS. Nominis
Festum de Mercede
Festum SS. Rosarii
Præsentatio
} B. Mariæ Virginis.
Conversio S. Pauli Apostoli.
Cathedra S. Petri, utraque.
Festum S. Joannis ante portam Latinam.
Apparitio S. Michaelis Archangeli.
Festum SS. Cordis Jesu.
S. Barnabæ Apostoli.
Festum S. Annæ Matris B. M. V.
Festum S. Petri ad Vincula.
Festum S. Joachim Confessoris.
Festum Decollationis S. Joannis Baptistæ.
Festa Patronorum minus principalium.

FERIÆ MAJORES

De quibus semper fit Commemoratio.

Adventus.
Quadragesimæ.
Quatuor Temporum.
Secunda Rogationum.

SI OCCURRAT EODEM DIE

Duplex primæ Classis, et	6	4	0	6	2	4	6	2	2	8	4	4	1
Duplex secundæ Classis,	4	4	0	4	2	4	6	2	8	1	4	1	1
Duplex per annum,	4	4	0	4	2	1	4	8	1	1	4	1	1
Dies infra Octavam,	4	4	0	4	3	3	7	3	5	5	3	3	3
Dies Octavæ,	4	4	0	4	2	7	4	2	3	3	4	3	3
Semiduplex,	4	4	0	4	8	1	4	1	1	1	1	1	1
Simplex,	3	3	3	0	3	3	3	3	3	3	3	3	3
S. Maria in Sabbato,	5	5	0	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Feria Major,	6	0	6	4	3	3	3	3	3	3	0	0	0
Vigilia,	0	5	6	4	3	3	3	3	3	5	0	0	0
	Vigilia.	Feria Major.	S. Maria in Sabbato.	Simplex.	Semiduplex.	Dies Octavæ.	Dies infra Octavam.	Duplex per annum.	Duplex secundæ Classis.	Duplex primæ Classis.	Dominica per annum.	Dominica secundæ Classis.	Dominica primæ Classis.

1. Translatio de primo, Officium de secundo.
2. Officium de primo, Translatio de secundo.
3. Commemoratio de primo, Officium de secundo.
4. Officium de primo, Commemoratio de secundo.
5. Nihil de primo, Officium de secundo.
6. Officium de primo, nihil de secundo.
7. Officium de digniori, Commemoratio de minus digno.
8. Officium de digniori, Translatio de minus digno.

Notandum, quod Duplex quodcumque, etiam Patroni, et Tituli Ecclesiæ, vel Dedicationis ejusdem, occurrens in Vigiliis Nativitatis Domini, et Pentecostes, in die Circumcisionis, in die Octava Epiphaniæ, in Feria quarta Cinerum, ac in tota majori Hebdomada, et infra Octavas Paschæ, et Pentecostes, in Ascensione Domini, in Festo Corporis Christi, in Festo Assumptionis B. Virginis, et omnium Sanctorum, transfertur.

Infra Octavam Epiphaniæ fit tantum de Patrono, vel Titulari Ecclesiæ, et ejusdem Dedicatione, cum Commemoratione Octavæ : alia Festa transferuntur post Octavam.

Infra Octavam Corporis Christi, Semiduplex transfertur, neque fit de Duplici translato, nisi sit primæ vel secundæ classis, et de ea, quocumque adveniente Duplici, fit Commemoratio.

Infra illas Octavas, in quibus fit de Festis occurrentibus, Semiduplex occurrens in Dominica, transfertur in proxime sequentem diem: quæ si fuerit impedita alio simili Festo, transfertur post Octavam.

De Octava Nativitatis Domini, Epiphaniæ, et Corporis Christi, semper fit Commemoratio, quocumque Festo in illis occurrente.

De aliis Octavis, quæ non sunt in Kalendario, nihil fit a Feria quarta Cinerum usque ad Dominicam in Albis, et a Vigilia Pentecostes usque ad Festum Trinitatis inclusive, et a die 17 Decembris usque ad Epiphaniam.

Dies Octavæ numquam transfertur : ideo quamquam Nativitas Sancti Joannis Baptistæ occurrens in die Corporis Christi transferatur in diem sequentem : non tamen transfertur Octava, sed de ea fit tantum Commemoratio in Officio de Octava Corporis Christi.

Si occurrat, ut Patronus, vel Titulus Ecclesiæ descriptus sit eodem die in Kalendario cum aliis Sanctis, in ea Ecclesia fit tantum de Patrono, vel Titulari, absque Commemoratione aliorum. Qui si in dicto Kalendario descripti sint sub Officio Duplici vel Semiduplici, transferuntur in primam diem simili Officio non impeditam ; et de eis fiat Officium Semiduplex ; nisi tamen sint de majoribus Festis, quia tunc de translato quoque fiet Officium Duplex, ac si proprio die celebraretur. Si vero in Kalendario

omnes sint tanquam Festum Simplex, de illis nihil fit.

De Feriis Adventus et Quadragesimæ, quando de eis non fit Officium, fit Commemoratio in utrisque Vesperis et Laudibus cujuscumque Festi : de Quatuor Temporibus et Feria II Rogationum, ac Vigiliis, in Laudibus tantum. Si vero aliqua Vigilia occurrat in Adventu, Quadragesima, et Quatuor Temporibus, vel in diebus Festorum Duplicium 1 classis, sive Patroni, vel Tituli, aut Dedicationis Ecclesiæ, de ea nihil fit, nec etiam in Laudibus.

QUANDO CONCURRIT												
Dominica major, seu 1 et 2 Classis cum	0	4	3	4	4	3	3	3	3	3	0	
Dominica minor, seu per annum,	0	4	3	4	4	3	3	1	1	1	0	
Duplex 1 Classis,	2	2	4	2	4	4	4	0	4	6	4	
Duplex 2 Classis,	4	4	4	4	4	4	4	3	6	3	4	
Patronus, seu Titulus Ecclesiæ,	2	2	4	2	4	4	4	0	4	0	4	
Duplex per annum majus,	4	4	4	4	4	4	6	1	3	1	4	
Duplex per annum minus,	4	4	3	4	4	3	3	1	3	1	4	
Semiduplex,	4	3	3	4	3	3	3	1	1	1	3	
Dies Octavæ,	4	4	3	4	4	3	3	1	3	1	4	
Dies infra Octavam,	0	0	3	4	3	3	3	1	1	1	3	
1. Totum de sequenti, nihil de præcedenti. 2. Totum de præcedenti, nihil de sequenti 3. Totum de sequenti, Commemoratio de præcedenti. 4. Totum de præcedenti, Commemoratio de sequenti. 5. Capitulum de sequenti, Commemoratio de præcedenti. 6. Totum de digniori, Commemoratio de minus digno. Simplex, et S. Maria in Sabbato, Feria et Vigilia non concurrunt.	S. Maria in Sabbato.	Die infra Octavam.	Die Octavæ.	Simplici.	Semiduplici.	Duplici per annum minore.	Duplici per annum majore.	Patrono, seu Titulo Ecclesiæ.	Duplici 2 Classis.	Duplici 1 Classis.	Dominica quæcumque.	

Notandum, quod in primis Vesperis diei Octavæ Ascensionis, et Corporis Christi, totum Officium fit de Octava,

cum Commemoratione præcedentis Festi Duplicis, nisi fuerit Festum solemne principale, vel 1 vel 2 classis, quia tunc de Festo fieret Officium, et Commemoratio de Octava.

In secundis Vesperis diei Octavæ Epiphaniæ, Paschæ, Ascensionis, et Corporis Christi, de sequenti Duplici fit tantum Commemoratio, nisi illud fuerit 1 vel 2 Classis, seu Patronus, vel Titulus, aut Dedicatio Ecclesiæ: quia tunc de Festo fieret Officium, et de Octava Commemoratio. Et similiter die Octava Corporis Christi in secundis Vesperis concurrente cum die Octava S. Joannis Baptistæ, Vesperæ erunt de Octava Corporis Christi, cum Commemoratione Octavæ S. Joannis.

In secundis Vesperis Duplicis 2 Classis non fit Commemoratio de die infra Octavam, nisi quando de ea fieri debeat Officium die sequenti.

Cum plures fiunt Commemorationes, servetur hic ordo: de Duplici, de Dominica, de Semiduplici, de die infra Octavam, de Feria majori, seu Vigilia, de S. Maria in Sabbato, de Simplici.

RUBRICÆ

GENERALES MISSALIS.

BULLÆ PONTIFICIÆ.

PIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI,

ad perpetuam rei memoriam.

Quo primum tempore ad Apostolatus apicem assumpti fuimus, ad ea libenter animum viresque nostras intendimus, et cogitationes omnes direximus, quæ ad ecclesiasticum purum retinendum cultum pertinerent, eaque parare, et, Deo ipso adjuvante, omni adhibito studio efficere contendimus. Cumque inter alia sacri Tridentini Concilii decreta, Nobis statuendum esset de sacris libris, Catechismo, Missali, et Breviario edendis atque emendandis : edito jam, Deo ipso annuente, ad populi eruditionem Catechismo, et ad debitas Deo persolvendas

laudes Breviario castigato, omnino, ut Breviario Missale responderet, ut congruum est et conveniens (cum unum in Ecclesia Dei psallendi modum, unum Missæ celebrandæ ritum esse maxime deceat) necesse jam videbatur, ut quod reliquum in hac parte esset de ipso nempe Missali edendo, quamprimum cogitaremus. Quare eruditis delectis viris onus hoc demandandum duximus, qui quidem diligenter collatis omnibus cum vetustis nostræ Vaticanæ Bibliothecæ, aliisque undique conquisitis, emendatis atque incorruptis codicibus, necnon veterum consultis ac probatorum auctorum scriptis, qui de sacro eorumdem rituum instituto monumenta nobis reliquerunt, ad pristinam Missale ipsum sanctorum Patrum normam ac ritum restituerunt. Quod recognitum jam et castigatum, matura adhibita consideratione, ut ex hoc instituto, cœptoque labore, fructus omnes percipiant, Romæ quamprimum imprimi, atque impressum edi mandavimus : nempe ut sacerdotes intelligant, quibus precibus uti, quos ritus, quasve cæremonias in Missarum celebratione retinere posthac debeant. Ut autem a sacrosancta romana Ecclesia, ceterarum ecclesiarum matre et magistra, tradita ubique amplectantur omnes et observent, ne in posterum perpetuis futuris temporibus in omnibus christiani orbis provinciarum patriarchalibus, cathedralibus, collegiatis et parochialibus, sæcularibus, et quorumvis Ordinum, monasteriorum, tam virorum, quam mulierum, etiam militiarum, regularibus ac sine cura ecclesiis, vel capellis, in quibus Missa conventualis alta voce cum choro, aut demissa celebrari juxta romanæ Ecclesiæ ritum consuevit, vel debet, alias quam juxta Missalis a Nobis editi formulam decantetur, aut recitetur, etiamsi eædem ecclesiæ quovis modo exemptæ apostolicæ Sedis indulto, consuetudine, privilegio, etiam juramento, confirmatione apostolica, vel aliis quibusvis facultatibus munitæ sint ; nisi ab ipsa prima institutione a Sede apostolica approbata, vel consuetudine, quæ vel ipsa institutio super ducentos annos Missarum celebrandarum in iisdem ecclesiis assidue observata sit : a quibus, ut præfatam celebrandi constitutionem, vel consuetudinem nequaquam auferimus, sic si Missale hoc, quod nunc in lucem edi curavimus, iisdem magis placeret, de Episcopi, vel Prælati,

Capitulique universi consensu, ut, quibusvis non obstantibus, juxta illud Missas celebrare possint, permittimus: ex aliis vero omnibus ecclesiis præfatis eorumdem Missalium usum tollendo, illaque penitus et omnino rejiciendo, ac huic Missali nostro nuper edito, nihil umquam addendum, detrahendum, aut immutandum esse decernendo, sub indignationis nostræ pœna, ac nostra perpetuo valitura constitutione statuimus et ordinamus. Mandantes, ac districte omnibus et singulis ecclesiarum prædictarum Patriarchis, administratoribus, aliisque personis quacumque ecclesiastica dignitate fulgentibus, etiamsi S. R. E. Cardinales, aut cujusvis alterius gradus et præeminentiæ fuerint, illis in virtute sanctæ obedientiæ præcipientes, ut ceteris omnibus rationibus et ritibus ex aliis Missalibus quantumvis vetustis hactenus observari consuetis, in posterum penitus omissis, ac plane rejectis, Missam juxta ritum, modum, ac normam, quæ per Missale hoc a Nobis nunc traditur, decantent, ac legant, neque in Missæ celebratione alias cæremonias, vel preces, quam quæ hoc Missali continentur, addere, vel recitare præsumant. Atque ut hoc ipsum Missale in Missa decantanda, aut recitanda, in quibusvis ecclesiis absque ullo conscientiæ scrupulo, aut aliquarum pœnarum, sententiarum, et censurarum incursu posthac omnino sequantur, eoque libere et licite uti possint et valeant, auctoritate apostolica, tenore præsentium, etiam perpetuo concedimus et indulgemus. Neve præsules, administratores, canonici, capellani, et alii, quocumque nomine nuncupati, presbyteri sæculares, aut cujusvis Ordinis regulares, ad Missam aliter quam a nobis statutum est, celebrandam teneantur: neque ad Missale hoc immutandum a quolibet cogi et compelli, præsentesve litteræ ullo umquam tempore revocari, aut moderari possint, sed firmæ semper et validæ in suo existant robore, similiter statuimus, et declaramus. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac in provincialibus, et synodalibus Conciliis editis generalibus vel specialibus constitutionibus, et ordinationibus: necnon ecclesiarum prædictarum usu, longissima et immemorabili præscriptione, non tamen supra ducentos annos, roborato, statutis et consuetudinibus contrariis quibus-

cumque. Volumus autem, et eadem auctoritate decernimus, ut post hujus nostræ constitutionis ac Missalis editionem, qui in romana adsint Curia presbyteri, post mensem; qui vero intra montes, post tres; et qui ultra montes incolunt, post sex menses, aut cum primum illis Missale hoc venale propositum fuerit, juxta illud Missam decantare vel legere teneantur. Quod ut ubique terrarum incorruptum, ac mendis et erroribus purgatum præservetur, omnibus in nostro et sanctæ romanæ Ecclesiæ dominio mediate vel immediate subjecto commorantibus impressoribus, sub amissionis librorum, ac centum ducatorum auri, Cameræ apostolicæ ipso facto applicandorum, aliis vero in quacumque orbis parte consistentibus sub excommunicationis latæ sententiæ, et aliis arbitrii nostri pœnis, ne sine nostra, vel specialis ad id apostolici commissarii, in eisdem partibus a Nobis constituendi licentia, ac nisi per eumdem commissarium eidem impressori Missalis exemplum, ex quo aliorum imprimendorum ab ipso impressore erit accipienda norma, cum Missali in Urbe secundum magnam impressionem impresso collatum fuisse, et concordare, nec in ullo penitus discrepare prius plena fides facta fuerit, imprimere, vel proponere, vel recipere ullo modo audeant vel præsumant, auctoritate apostolica, et tenore præsentium similibus inhibemus. Verum quia difficile esset præsentes litteras ad quæque christiani orbis loca deferri, ac primo quoque tempore in omnium notitiam perferri, illas ad Basilicæ Principis Apostolorum, ac Cancellariæ apostolicæ, et in acie Campi Floræ de more publicari et affigi, ac earumdem litterarum exemplis etiam impressis, ac manu alicujus publici tabellionis subscriptis, necnon sigillo personæ in dignitate ecclesiastica constitutæ munitis, eamdem prorsus indubitatam fidem ubique gentium, et locorum haberi præcipimus, quæ præsentibus haberetur, si ostenderentur, vel exhiberentur. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ permissionis, statuti, ordinationis, mandati, præcepti, concessionis, indulti, declarationis, voluntatis, decreti, et inhibitionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri et Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo septuagesimo, pridie Idus Julii, Pontificatis nostri anno quinto.

CÆSAR GLORIERIUS. H. CUMYN.

Anno a Nativitate Domini millesimo quingentesimo septuagesimo, Indictione decima tertia, die vero vigesima nona mensis Julii, Pontificatus sanctissimi in Christo Patris et Domini nostri Pii divina providentia Papæ Quinti, anno ejus quinto, retroscriptæ litteræ publicatæ et affixæ fuerunt ad valvas Basilicæ principis Apostolorum, ac Cancellariæ apostolicæ, et in acie Campi Floræ, ut moris est, per nos Joannem Andream Rogerium, et Philibertum Cappuis Cursores.

SCIPIO DE OCTAVIANIS MAGISTER CURSORUM.

CLEMENS PAPA VIII

ad perpetuam rei memoriam.

Cum sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, quo nos Christus Dominus sacri sui Corporis participes effecit, atque apud nos usque ad consummationem sæculi permanere decrevit, maximum sit omnium Sacramentorum, illudque in sacra Missa conficiatur, ac pro peccatis totius populi Deo Patri offeratur : sane omnino conveniens est, ut qui omnes unum sumus in uno corpore, quod est Ecclesia, et de uno Corpore Christi participamus, una et eadem celebrandi ratione, uniusque officii et ritus observatione in hoc ineffabili et tremendo Sacrificio utamur. Quod cum romani Pontifices prædecessores nostri semper optarint, atque in hoc diu multumque desudarint, tum in primis fel. rec. Pius Papa V. Missale romanum ex decreto sacri Concilii Tridentini ad veterem et emendatiorem normam restitui, Romæque imprimi curavit. Qui etsi multis propositis pœnis severissime caverit, ne quid

illi vel adderetur, vel ulla ratione demeretur, tamen progressu temporis, sive typographorum, sive aliorum temeritas et audacia effecit, ut multi in ea, quæ his proximis annis excusa sunt Missalia, errores irrepserint, quibus vetustissima illa sacrorum Bibliorum versio, quæ etiam ante sancti Hieronymi tempora celebris habita est in Ecclesia, et ex qua omnes fere Missarum Introitus, et quæ dicuntur Gradualia, et Offertoria accepta sunt, omnino sublata est: Epistolarum et Evangeliorum textus, qui hucusque in Missæ solemniis prælectus est, multis in locis perturbatus: ipsis Evangeliis diversa, ac prorsus insolita præfixa initia: plurima denique passim pro arbitrio immutata sint: cujus rei prætextus fuisse videtur ut omnia ad præscriptum sacrorum Bibliorum vulgatæ editionis revocarentur, quasi id alicui propria auctoritate, atque apostolica Sede inconsulta facere licitum sit. Quod Nos animadvertentes, pro nostra pastorali solicitudine, qua omnibus in rebus, ac præcipue in sacris Ecclesiæ ritibus, optimam eamque veterem normam studemus tueri et conservare: primum prædicta Missalia impressa sic depravata prohiberi et abrogari, eorumque usum in celebratione Missarum interdici jussimus, nisi ad præscriptum exemplaris sub ipso Pio V. editi, integre in omnibus emendarentur: deinde mandavimus nonnullis venerabilibus fratribus nostris S. R. E. Cardinalibus in sacris Litteris versatis, et ecclesiasticæ antiquitatis peritis, ut curam Missale ad pristinam et quam maxime emendatam formam restituendi susciperent: qui pro sua erga Nos fide, et in romanam Ecclesiam pietate et studio, adhibitis etiam aliis rerum ecclesiasticarum peritis et eruditis viris, et veteribus Missalibus, aliisque præterea libris, qui ad eam rem opportuni videbantur, accurate perquisitis, et diligenter inspectis, Missale romanum suæ integritati restituere, ac ipsius Pii V. et eorum qui ab eo delecti fuerant, laborem et diligentiam confirmare et comprobare curarunt. Verum in eo munere peragendo factum est, ut nonnulla ex diligenti librorum antiquorum collatione in meliorem formam redacta, et in regulis et rubricis aliqua uberius et clarius expressa sint, quæ tamen ex illorum principiis et fundamentis quasi deducta, illorum sensum imitari potius, et supplere, quam aliquid

novi afferre videantur. Missale itaque, quod idem Pius V. ediderat, sic recognitum, in nostra typographia Vaticana quam emendatissime imprimi et ad communem utilitatem publicari jussimus. Ut autem illius usus in omnibus christiani orbis partibus, perpetuis futuris temporibus conservetur, ipsum Missale in alma Urbe nostra in eadem typographia tantum, et non alibi imprimi posse decernimus: extra Urbem vero juxta exemplar in dicta typographia nunc editum, et non aliter hac lege imprimi posse permittimus, ut nimirum typographis quibuscumque illud imprimere volentibus, id facere liceat, requisita tamen prius, et in scriptis obtenta dilectorum filiorum Inquisitorum hæreticæ pravitatis in iis locis, in quibus fuerint, ubi vero non fuerint, Ordinariorum locorum licentia: alioquin si absque hujusmodi licentia dictum Missale sub quacumque forma de cetero ipsi imprimere, aut bibliopolæ vendere præsumpserint, typographi et bibliopolæ extra Statum nostrum Ecclesiasticum existentes, excommunicationis latæ sententiæ, a qua nisi a romano Pontifice, præterquam in mortis articulo constituti, absolvi nequeant; in alma vero Urbe, ac reliquo Statu Ecclesiastico commorantes, quingentorum ducatorum auri de Camera, ac amissionis librorum et typorum omnium Cameræ prædictæ applicandorum pœnas absque alia declaratione irremissibiliter incurrant eo ipso: et nihilominus eorumdem Missalium per eos de cetero absque hujusmodi licentia imprimendorum aut vendendorum usum ubique locorum et gentium sub eisdem pœnis perpetuo interdicimus et prohibemus. Ipsi autem Inquisitores, seu Ordinarii locorum, antequam hujusmodi licentiam concedant, Missalia ab ipsis typographis imprimenda, et postquam impressa fuerint, cum hoc Missali auctoritate nostra recognito, et nunc impresso, diligentissime conferant, nec in illis aliquid addi vel detrahi permittant, nec in præmissis prætextu incuriæ typographorum, aut non factæ per correctores vel alios ab ipsis forsitan deputandos diligentiæ, se aliquo modo excusare, quodque in infrascriptas pœnas non incurrerint, allegare valeant; et in ipsa licentia originali de collatione facta, et quod omnino concordent, manu propria attestentur; cujus licentiæ copia initio vel in calce cujusque Missalis

semper imprimatur. Quod si secus fecerint, Inquisitores videlicet privationis suorum officiorum, ac inhabilitatis ad illa, et alia in posterum obtinenda; Antistites autem et Ordinarii locorum suspensionis a Divinis, ac interdicti ab ingressu Ecclesiæ; eorum vero Vicarii, privationis similiter officiorum et beneficiorum suorum, et inhabilitatis ad illa, et alia in posterum obtinenda, ac præterea excommunicationis absque alia declaratione, ut præfertur, pœnas incurrant eo ipso. Ceterum pauperum ecclesiarum, Clericorum, et personarum ecclesiasticarum, ac typographorum et bibliopolarum quorumcumque indemnitatis ex benignitate apostolica rationem habentes, eisdem Missalia hactenus impressa penes se habentibus (iis dumtaxat exceptis, quæ auctoritate nostra, ut supra dictum est, interdicta et abrogata fuerunt) ut ea retinere et illis uti, eaque vendere respective possint, similiter permittimus et indulgemus. Non obstantibus licentiis, indultis, et privilegiis quibuscumque, typographis hactenus per Nos seu romanos Pontifices prædecessores nostros, Missale prædictum Pii Quinti imprimendi concessis, quæ per præsentes expresse revocamus, et revocata esse volumus; nec non constitutionibus et ordinationibus apostolicis generalibus vel specialibus, in contrarium præmissorum quomodocumque concessis, confirmatis et approbatis. Quibus omnibus, etiamsi de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, et expressa mentio habenda esset, tenores hujusmodi præsentibus pro expressis habentes, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque. Volumus autem ut præsentium transumptis etiam impressis, vel manu alicujus notarii publici subscriptis, et sigillo alicujus personæ in dignitate ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides habeatur, quæ ipsis præsentibus haberetur, si essent exhibitæ, vel ostensæ.

Datum Romæ apud sanctum Marcum, sub annulo Piscatoris, die VII. Julii M. D. C. IV., Pontificatus nostri anno XIII.

M. Vestrius Barbianus.

URBANUS PAPA VIII

ad perpetuam rei memoriam.

Si quid est in rebus humanis plane divinum, quod nobis superni cives (si in eos invidia caderet) invidere possent, id certe est sacrosanctum Missæ sacrificium, cujus beneficio fit, ut homines quadam anticipatione possideant in terris cœlum, dum ante oculos habent, et manibus contrectant ipsum cœli terræque Conditorem. Quo magis est mortalibus laborandum, ut hoc tantum privilegium cultu atque honore debito tueantur, caveantque Angelos negligentiæ osores, qui sunt æmuli venerationis. Hinc factum est, ut hujus sacri Mysterii celebrandi rationem, ac preces, quas Summi Pontifices prædecessores nostri Pius V. et Clemens VIII. diligentissime recognosci atque instaurari curaverunt, Nos quoque, eorum vestigiis inhærentes, iterum examinari, et si quid forte in iis assiduus (quod plerumque contingit) temporis cursus corruperit, restitui jusserimus. Quamobrem sicuti nuper ad divini Officii nitorem reformari Breviarium, ita demum hujus exemplo ad divini Sacrificii ornamentum corrigi Missale mandavimus. Et quoniam hasce quasi alas, quas sacerdos instar Cherubim prisci mystici Tabernaculi quotidie pandit ad verum mundi propitiatorium, decet esse plane geminas, atque uniformes, hujus rei curam commisimus viris eruditis, ac piis, quorum diligentia ita opus perfectum est, ut nihil desiderari amplius possit. Nam rubricæ, quæ sensim ab usu rituque veteri degeneraverant, in pristinum restitutæ; quæ vero non ita captui legentium accommodatæ videbantur, clarius explicatæ: præterea collata omnia cum codice sacræ Scripturæ vulgatæ editionis, quæque diversa irrepserant, ad ejus unius exemplum normamque correcta sunt. Verumtamen parum prodesse consuevit solertia correctorum, nisi ad eam par typographorum accedat industria: propterea dilecto filio Andreæ Brugiotto, typographiæ nostræ apostolicæ præfecto, mandavimus, ut Missale ita expurgatum in lucem

emittat : sed quæ in posterum extra Urbem imprimi contigerit, ea non aliter, quam ad exemplar in dicta typographia nunc editum imprimi posse permittimus, requisita tamen prius, et in scriptis obtenta dilectorum filiorum Inquisitorum hæreticæ pravitatis in iis locis, in quibus fuerint; ubi vero non fuerint, Ordinariorum locorum facultate : alioquin si absque ea dictum Missale ipsi posthac imprimere, aut bibliopolæ vendere præsumpserint, typographi et bibliopolæ extra Statum nostrum ecclesiasticum existentes, excommunicationis latæ sententiæ, a qua nisi a romano Pontifice, præterquam in mortis articulo constituti, absolvi nequeant; in alma vero Urbe et reliquo Statu ecclesiastico commorantes, quingentorum ducatorum auri de Camera, ac amissionis librorum, et typorum omnium Cameræ prædictæ applicandorum pœnas absque alia declaratione irremissibiliter incurrant eo ipso ; et nihilominus eorumdem Missalium per eos de cetero absque hujusmodi licentia imprimendorum, aut vendendorum usum ubique locorum et gentium sub eisdem pœnis interdicimus, et prohibemus. Ipsi autem Inquisitores, seu Ordinarii locorum, antequam hujusmodi licentiam et facultatem concedant, Missalia ab ipsis typographis imprimenda, et postquam impressa fuerint, cum hoc Missali, auctoritate nostra recognito, diligentissime conferant, nec in illis aliquid addi vel minui permittant. In ipsa vero licentia originali obtinenda, de collatione facta, et quod omnino concordent, manu propria attestentur; cujus licentiæ copia initio, vel in fine cujusque Missalis semper imprimatur. Quod si secus fecerint, Inquisitores privationis suorum officiorum, ac inhabilitatis ad illa,et alia in posterum obtinenda: Ordinarii autem locorum suspensionis a Divinis, ac interdicti ab ingressu ecclesiæ : eorum vero Vicarii privationis similiter officiorum, et beneficiorum suorum, et inhabilitatis ad illa, et alia in posterum obtinenda, ac insuper excommunicationis, absque alia declaratione, pœnas incurrant eo ipso. Ceterum pauperum ecclesiarum, Clericorum, et personarum ecclesiasticarum, ac typographorum et bibliopolarum quorumcumque indemnitatis ex benignitate apostolica rationem habentes, eisdem Missalia hactenus impressa penes se habentibus, ut ea retinere,

et illis uti, eaque vendere respective possint, similiter permittimus, et indulgemus. Non obstantibus licentiis, indultis, et, privilegiis quibuscumque, typographis per Nos, seu romanos Pontifices prædecessores nostros, Missale imprimendi concessis, quæ per præsentes expresse revocamus, et revocata esse volumus, necnon constitutionibus et ordinationibus apostolocis generalibus, vel specialibus, in contrarium præmissorum quomodocumque concessis, approbatis, et confirmatis. Quibus omnibus, etiamsi de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, et expressa mentio habenda esset, tenores hujusmodi præsentibus pro expressis habentes, hac vice dumtaxat specialiter, et expresse derogamus. Volumus autem ut præsentium transumptis etiam impressis, manu alicujus notarii publici subscriptis, et sigillo alicujus personæ in dignitate ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si essent exhibitæ vel ostensæ.

Datum Romæ apud sanctam Mariam Majorem, sub annulo Piscatoris, die secunda Septembris M. D. C. XXXIV. Pontificatus nostri anno duodecimo.

M. A. MARALDUS. J. SAVENIER.

EX DECRETORUM REGISTRO

SACRÆ RITUUM CONGREGATIONIS.

Sacra Rituum Congregatio, inhærendo decretis alias factis, prohibet omnino Missas a sacra Rituum Congregatione non approbatas, et signanter Missas nuncupatas S. Gregorii pro vivis et defunctis, Missas quindecim Auxiliatorum, Missam de Patre æterno, et quascumque alias, ut supra, non approbatas.

Nemo audeat uti pileolo in celebratione Missarum sine expressa licentia Sedis Apostolicæ, non obstante quacumque contraria consuetudine.

Item prohibetur usus rochetti, exceptis tamen quibus de jure competit, et præter hoc statuitur, et declaratur, nemini licere inservire, aut assistere in celebratione Missarum aut divinorum Officiorum cum rochetto, neque cum cotta habente manicas angustas adinstar rochetti : et idem servandum est in concionibus.

Paramenta non debent sumi de altari pro celebratione Missarum, cum id competat tantum Episcopis, sive solemniter, sive privatim celebrent : inferioribus vero habentibus usum Pontificalium, non nisi quando in Pontificalibus celebrant.

Demum, renovando decreta alias facta, mandat Sacra Congregatio in omnibus et per omnia servari rubricas Missalis romani, non obstante quocumque prætextu, et contraria consuętudine, quam abusum esse declarat.

Et facta relatione horum decretorum SS. D. N. URBANO VIII, Sanctitas sua annuit, et ab omnibus ubique servari, et in Missali romano noviter imprimendo apponi mandavit.

JULIUS ROSPIGLIOSIUS, *Secret.*

URBIS ET ORBIS.

Cum occasione Missalis typis Sacræ Congregationis de Propaganda Fide summa cura ac diligentia novissime impressi, et propediem publico usui exponendi, Sacræ Rituum Congregationi enixe fuerit supplicatum, ut nonnulla ejusdem Sacræ Congregationis decreta, jam alias edita et approbata, in prædicto novo Missali summatim apponi et imprimi posse, benigne concedere dignaretur, videlicet :

Missæ pro defunctis, sive de Requiem, in festis duplicibus contra præscriptum rubricarum Missalis romani nullatenus celebrari debent. Quod si ex benefactorum institutione Missæ hujusmodi celebrandæ incidunt in festum duplex, tunc, ne dilatio animabus suffragia expectantibus detrimento sit, in aliam diem non impeditam minime transferantur, sed dicantur de festo currenti cum appli-

catione Sacrificii juxta mentem eorumdem benefactorum. Die 5 Aug. 1662, approbatum a fel. rec. Alexandro VII. eadem die.

Prædictum decretum ab ejusdem fel. rec. Alexandro VII. speciali Brevi, quod incipit: *Creditæ nobis*, denuo fuit confirmatum, ac insuper statutum, idem servandum esse quoad Missas in altaribus privilegiatis ex obligatione celebrandas, et indulgentias per ejusmodi privilegia concessas animabus in purgatorio existentibus suffragari, perinde ac si celebratæ fuissent Missæ Defunctorum. Ac denique declaratum, anniversaria, et Missas cantatas de Requiem, relictas ex dispositione testatorum quotannis in die ipsorum obitus, etiam in duplici majori contingentes, in prædicto decreto die 5 Augusti edito, minime comprehendi, prout antea in una Novarien. 22 Novembris 1664, eadem Sacra Rituum Congregatio declaraverat. Die 22 Januarii 1667, Pontificatus xij.

Deinde fel. rec. Clemens IX. eadem Sac. Cong. decreta, alio Brevi, cujus initium: *Cum fel. record.*, iterum confirmavit, prædictamque Alexandri VII. dispositionem ad altaria non in perpetuum, sed ad septennium, seu aliud brevius vel longius tempus, ac non in omnibus, sed aliquo vel aliquibus tantum hebdomadæ diebus nunc, et in futurum quandocumque privilegiata extendit. Die 23 Septembris 1669, Pontificatus iij.

Tandem proposito dubio, an supradictæ Alexandri VII. et Clementis IX. declarationes sibi locum vindicarent etiam in diebus Dominicis, et infra Octavas Paschatis Resurrectionis, Pentecostes, et Corporis Christi, aliisque anni diebus, quibus, licet a festo duplici non impediantur, adhuc tamen Missæ Defunctorum juxta ritum Ecclesiæ celebrari nequeunt, quatenus nimirum Missæ, quas iisdem diebus celebrari licet, servata ceteroquin privilegiorum forma, ad altaria privilegiata celebrarentur, eadem Sac. Rit. Cong. die 3 Aprilis 1688, prædictorum Pontificum declarationes pro omnibus diebus, quibus juxta rubricas Missæ Defunctorum celebrari non possunt, intelligendas esse respondit, ejusque decretum subinde confirmatum fuit a fel. record. Innocentio Papa XI. speciali Brevi, quod incipit: *Alias postquam*, dato die 4 Maii 1688.

Decretum a Sac. Rituum Cong. anno 1630 editum, quo permittitur posse in ecclesiis recitari Officia, et Missas celebrari de illis Sanctis, quorum corpora vel reliquiæ insignes in eisdem asservantur, intelligendum est de Sanctis dumtaxat in Martyrologio rom. descriptis, et dummodo constet de identitate corporis eorumdem, vel insignis reliquiæ; secus vero de Sanctis in eodem Martyrologio non descriptis. Quorum tamen corporibus et reliquiis ab Ordinariis locorum approbatis debita a fidelibus veneratio exhibenda est, sed absque Officio et Missa, sub pœnis de non satisfaciendo præcepto recitandi Officium, aliisque in Constitutione S. Pii V. contentis, die 11 Augusti 1691, approbatum a fel. record. Innocentio XII., die 19 Octobris.

Ad augendam Fidelium venerationem erga augustissimum Eucharistiæ Sacramentum, ejusque cultum in toto terrarum orbe promovendum, prohibitum est celebrare Missas votivas, vel pro Defunctis infra Octavam Corporis Christi. Die 21 Junii 1670, eademque die a fel. record. Clemente X. approbatum.

Item prohibitum est easdem Missas celebrare infra Octavam Nativitatis Domini. In Missis vero solemnibus pro re gravi infra eamdem Octavam celebrandis, dicenda est præfatio juxta Rubricam generalem tit. XII, num. 4. Die 25 Septembris 1706, jam a SS. approbatum.

Re vero in Sac. Rituum Cong. ad relationem E. et R. D. Cardinalis Barberini pluries discussa, et mature perpensa, Sac. eadem Rituum Congregatio supradicta decreta, tum ut celebrantium instructioni et usui sint, tum ut nonnulli abusus, qui in aliquibus locis irrepserunt, penitus evellantur, in Missali post rubricas generales apponi, et imprimi posse censuit, si SS. D. N. visum fuerit. Die 15 Septembris 1714.

Factaque deinde per me Prosecret. de prædictis SS. D. N. relatione, Sanctitas sua sensum Sac. Congregationis approbavit, eademque decreta in Missali apponi et imprimi mandavit. Die 29 Septembris ejusdem anni 1714.

F. Cardinalis de Abdua, *Præfectus.*

Loco † Sigilli.

N. M. Tedeschi Episcopus Liparitanus, *Sac. Rit. Congr. Prosecretarius.*

URBIS ET ORBIS.

Sanctissimus D. N. Pius PP. IX. ex Sac. Rit. Congr. consilio summatim apponi et imprimi mandavit in principio Missalis duo ab eadem S. Congreg. alias edita decreta, videlicet:

Quando occurrit Dedicatio Basilicarum SS. Salvatoris et SS. Apost. Petri et Pauli infra Octavam Dedicationis aliarum Ecclesiarum, sumatur pro Commemoratione alia Oratio de Communi, nempe, *Deus, qui invisibiliter*. Die 25 Septembris 1706, ad XI.

Orationes pro Romanorum Imperatore tam in Missa Præsanctificatorum, Feria VI. in Parasceve, quam in fine Præconii Paschalis, Sabbato sancto, ob sublatum Romanum Imperium, non amplius recitentur: excudantur tamen ut antea in novis Missalibus. Die 23 Septembris 1860, ad III. Die 14 Martii 1861.

C. Episcopus Portuen. et S. Rufinæ Card. Patrizi, *S. R. C. Præf.*

Loco † Sigilli.

H. Capalti, *S. R. C. Secretarius.*

URBIS ET ORBIS.

Quum Sacra Rituum Congregatio, Decreto lato die 25 Septembris 1706, in una Urbis et Orbis edixerit, ut initio Missalis apponerentur tria quæ sequuntur Decreta, videlicet:

Feria VI. in Parasceve Crux ad Altare thurificari debet eo prorsus modo, quo fit in aliis Missis, non omissis debitis genuflexionibus, transeundo ante Sanctissimum Sacramentum. Die 3 Julii 1698, in Panormitana, et 11 Februarii 1702, ad I, in Lerien.

In Missa Rogationum in Festo Sancti Marci, si incidit in Dominica, non est dicendum Credo, quia est Missa ferialis. Die 25 Septembris 1688, in Mutinen.

Quando Festum Annuntiationis Beatæ Mariæ Virginis transfertur, in Choro dum cantantur verba: *Et incarnatus est*, omnes genuflectere debent in die translationis tantum. Eadem die 23 Septembris 1706. Urbis et Orbis, Novum Missale.

Sanctissimus Dominus Noster Pius Papa IX. voluit, ut hæc tria Decreta imprimantur in nova editione Missalis Romani propediem a Typographia Sacræ Congregationis de Propaganda Fide publicanda. Die 10 Julii 1862.

C. Episcopus Portuen. et S. Rufinæ Card. Patrizi, *S. R. C. Præf.*

Loco † Sigilli.

D. Bartolini, *S. R. C. Secretarius.*

RUBRICÆ

GENERALES MISSALIS.

Missa quotidie dicitur secundum ordinem Officii, de festo Duplici, vel Semiduplici, vel Simplici: de Dominica, vel Feria, vel Vigilia, vel Octava: et extra ordinem Officii, Votiva, vel pro Defunctis.

I. De Duplici.

Missa dicitur de Duplici illis diebus, quibus in Kalendario ponitur hæc nota *Duplex*, et in festis mobilibus, quandocumque Officium est Duplex. In Duplicibus dicitur una tantum oratio, nisi aliqua commemoratio fieri debeat. Alia omnia dicuntur ut in propriis Missis assignatum est. Quando dici debeat *Gloria in excelsis*, et *Credo*, inferius ponitur in propriis Rubricis.

II. De Semiduplici, et Simplici.

Missa de Semiduplici dicitur quando in Kalendario ponitur hæc vox *Semiduplex*. Præterea in Dominicis, et diebus infra Octavas. In Semiduplicibus tam festis, quam Dominicis, et infra Octavas, dicuntur plures orationes, ut infra dicetur in Rubrica de Orationibus. Infra Octavam

dicitur Missa sicut in die Festi, nisi propriam Missam habuerit; in Dominicis vero sicut in propriis locis assignatur. De Simplici dicitur Missa sicut de Semiduplici, ut suis locis ponitur.

III. De Feria, et Vigilia.

1. Missa de Feria dicitur quando non occurrit Festum, vel Octava, vel Sabbatum in quo fiat Officium B. Mariæ. In Feriis tamen Quadragesimæ, Quatuor Temporum, Rogationum, et Vigiliarum, etiamsi Duplex, vel Semiduplex Festum, vel Octava occurrat, in ecclesiis cathedralibus et collegiatis cantantur duæ Missæ: una de Festo post Tertiam, alia de Feria post Nonam.

2. In Vigiliis autem et Feriis Quatuor Temporum, vel Feria secunda Rogationum, quæ veniunt infra Octavam, Missa dicitur de Vigilia, vel Feriis supradictis cum Commemoratione Octavæ: præterquam infra Octavam Corporis Christi, in qua in ecclesiis cathedralibus et collegiatis cantantur duæ Missæ, una de Octava post Tertiam, alia de Vigilia post Nonam; in Missis autem privatis dicitur Missa de Octava cum Commemoratione Vigiliæ. Si autem in die Vigiliæ, vel prædictis Feriis fiat Officium de aliquo Festo, tunc dicitur Missa de Festo cum Commemoratione Octavæ, et Vigiliæ, vel Feriarum prædictarum. Quod si Vigilia occurrat in die alicujus Festi ex majoribus primæ classis, in Missa non fit Commemoratio de ea, sicut nec in Officio.

3. Si Festum habens Vigiliam celebretur feria secunda, Missa Vigiliæ dicitur in Sabbato, sicut etiam de ea fit Officium: excepta Vigilia Nativitatis Domini, et Epiphaniæ.

4. Missa Vigiliæ in Adventu occurrentis dicitur cum Commemoratione Feriæ Adventus, licet de ea non sit factum Officium: Vigilia Nativitatis excepta.

5. Si in Quadragesima, et Quatuor Temporibus occurrat Vigilia, dicatur Missa de Feria cum Commemoratione Vigiliæ.

6. Tempore Paschali non dicitur Missa de Vigilia, nisi in Vigilia Ascensionis, quæ tamen non jejunatur, sicut nec Vigilia Epiphaniæ.

IV. De Missis votivis S. Mariæ, et aliis.

1. In Sabbatis non impeditis Festo Duplici vel Semiduplici, Octava, Vigilia, Feriis Quadragesimæ, vel Quatuor Temporum, vel Officio alicujus Dominicæ quæ supersit, in præcedens Sabbatum translato, dicitur Missa de S. Maria secundum varietatem temporum, ut in fine Missalis ponitur.

2. In Adventu autem licet Officium non fiat de S. Maria in Sabbato, dicitur tamen Missa principalis de ea cum Commemoratione de Adventu, nisi fuerint Quatuor Tempora, vel Vigilia, ut supra.

3. Aliis diebus infra hebdomadam, quando Officium fit de Feria, et non est resumenda Missa Dominicæ præcedentis, quæ fuerit impedita, (exceptis Feriis Adventus, Quadragesimæ, Quatuor Temporum, Rogationum, et Vigiliarum) dici potest aliqua ex Missis votivis, etiam in principali Missa quæ vocatur conventualis, secundum ordinem dierum in fine Missalis assignatum, cum Commemoratione Feriæ, de qua factum est Officium. Quæ tamen Missæ, et omnes aliæ votivæ, in Missis privatis dici possunt pro arbitrio sacerdotum, quocumque die Officium non est Duplex, aut Dominica, cum Commemoratione ejus, de quo factum est Officium, et Commemoratione item Festi Simplicis, si de aliquo occurrat eo die fieri Commemorationem in Officio. Id vero passim non fiat, nisi rationabili de causa. Et quoad fieri potest, Missa cum Officio conveniat.

V. De Missis Defunctorum.

1. Prima die cujusque mensis (extra Adventum, Quadragesimam, et Tempus Paschale) non impedita Officio

Duplici, vel Semiduplici, dicitur Missa principalis generaliter pro defunctis sacerdotibus, benefactoribus, et aliis. Si vero in ea fuerit Festum Simplex, vel Feria, quæ propriam habeat Missam, aut resumenda sit Missa Dominicæ præcedentis, quæ fuit impedita, et infra hebdomadam non occurrat alius dies in quo resumi possit : in ecclesiis cathedralibus et collegiatis dicantur duæ Missæ, una pro Defunctis, alia de Festo Simplici, vel Feria prædicta. Sed in ecclesiis non cathedralibus nec collegiatis dicatur Missa de die cum Commemoratione generaliter pro Defunctis.

2. Præterea feria secunda cujusque hebdomadæ, in qua Officium fit de Feria, Missa principalis dici potest pro Defunctis. Si autem fuerit propria Missa de Feria, vel de Festo Simplici, vel resumenda sit Missa Dominicæ præcedentis, ut supra, in Missa de die fiat Commemoratio (ut dictum est) pro Defunctis. Excipitur tamen Quadragesima, et totum Tempus Paschale, et quando per annum Officium est Duplex, vel Semiduplex : quibus Temporibus non dicitur Missa conventualis pro Defunctis, (nisi in die Depositionis Defuncti, et in Anniversario pro Defunctis) neque pro eis fit Commemoratio. Missæ autem privatæ pro Defunctis quocumque die dici possunt, præterquam in Festis Duplicibus, et Dominicis diebus.

3. In die Commemorationis omnium Defunctorum, et in die Depositionis, et in Anniversario Defuncti, dicitur una tantum Oratio ; et similiter in die tertia, septima, trigesima, et quandocumque pro Defunctis solemniter celebratur : in aliis Missis plures, ut de Feriis et Simplicibus dicetur infra in Rubrica de Orationibus.

4. Sequentia pro Defunctis dicitur in die Commemorationis omnium fidelium Defunctorum, et Depositionis Defuncti, et quandocumque in Missa dicitur una tantum Oratio : in aliis autem Missis pro Defunctis dicatur ad arbitrium sacerdotis.

VI. De Translatione Festorum.

In dicendis Missis servetur ordo Breviarii de Translatione Festorum Duplicium et Semiduplicium quando majori aliquo Festo, seu Dominica impediuntur. In ecclesiis autem, ubi titulus est ecclesiæ, vel concursus populi ad celebrandum Festum quod transferri debet, possunt cantari duæ Missæ, una de die, alia de Festo : excepta Dominica prima Adventus, Feria quarta Cinerum, Dominica prima Quadragesimæ, Dominica Palmarum cum tota Hebdomada majori, Dominica Resurrectionis, et Dominica Pentecostes cum duobus sequentibus diebus, die Nativitatis Domini, Epiphaniæ, Ascensionis, et Festo Corporis Christi.

VII. De Commemorationibus.

1. Commemorationes in Missis fiunt sicut in Officio. De Festo Simplici fit Commemoratio in Missa, quando de eo in Officio facta est Commemoratio in primis Vesperis. Quando autem de eo fit Commemoratio tantum ad Laudes, in Missa solemni non fit Commemoratio de eo, sed in Missis tantum privatis. Excipitur Dominica Palmarum, et Vigilia Pentecostes, in quibus nulla fit Commemoratio, etiam in Missis privatis, de Festo Simplici occurrente, licet facta sit in Officio. De Dominica fit Commemoratio, quando in ea agitur de Festo Duplici. De Octava fit Commemoratio, quando infra Octavam celebratur aliquod Festum, nisi illud Festum fuerit de exceptuatis in Rubrica Breviarii de Commemorationibus. Item quando infra Octavam fit de Dominica.

2. De Feria fit Commemoratio in Adventu, Quadragesima, Quatuor Temporibus, Rogationibus, et Vigiliis, quando Missa dicenda est de Festo illis temporibus occurrente. Sed in ecclesiis cathedralibus et collegiatis, ubi plures sacerdotes quotidie celebrant, in Feriis, Rogationibus et Vigiliis prædictis, quæ habent Missas proprias,

dicuntur duæ Missæ, una de Festo, alia de Feria, Rogationibus et Vigilia, absque ulla utrorumque Commemoratione: in Festis tamen majoribus primæ classis nihil fit de Vigilia occurrente, ut dictum est supra.

3. Quando infra Hebdomadam dicuntur Missæ votivæ, post primam Orationem semper dicatur Oratio ejus de quo fit Officium, ut supra explicatum est in propria Rubrica.

4. Quando fit Commemoratio de Feria Quatuor Temporum, pro Feriæ Commemoratione dicitur prima Oratio, quæ concordat cum Officio.

5. In faciendis Commemorationibus servetur ordo ut in Breviario. De Dominica, ante diem infra Octavam: de die infra Octavam, ante Ferias prædictas: de Feriis prædictis, ante Festum Simplex: de Festo Simplici, ante Orationes quæ secundo vel tertio loco dicendæ assignantur, et hæ dicantur ante Orationes votivas: in quibus votivis servetur deinde dignitas Orationum, ut de Sanctissima Trinitate, de Spiritu Sancto, de SS. Sacramento, de S. Cruce, ante votivam de B. Maria, et de Angelis, et S. Joanne Baptista, ante Apostolos, et similiter in aliis.

6. Si fa ienda sit Commemoratio pro Defunctis, semper ponitur penultimo loco. In Missis autem Defunctorum nulla fit Commemoratio pro vivis, etiamsi Oratio esset communis pro vivis et Defunctis.

7. Quando dicuntur plures Orationes, prima tantum et ultima cum sua conclusione terminantur: et ante primam et secundam Orationem tantum dicitur *Oremus*, ante primam dicitur etiam *Dominus vobiscum*.

8. Cum vero dicuntur plures Orationes, et una Oratio eadem sit cum alia ibidem dicenda, Oratio hujusmodi, illa scilicet quæ eadem est, non aliæ, commutetur cum alia de Communi, vel Proprio, quæ sit diversa. Idem servetur in Secretis, et Orationibus post Communionem.

VIII. De Introitu, Kyrie eleison, et Gloria in excelsis.

1. Introitus semper eodem modo dicitur cum *Gloria Patri*, ut in Ordinario, præterquam Tempore Passionis, et in Missis Defunctorum, ut etiam ibi annotatum est.

2. *Kyrie eleison* dicitur novies post Introitum, alternatim cum ministro, id est, ter *Kyrie eleison*, ter *Christe eleison*, ter *Kyrie eleison*.

3. *Gloria in excelsis* dicitur quandocumque in Matutino dictus est Hymnus *Te Deum*, præterquam in Missa Feriæ quintæ in Cœna Domini, et Sabbati sancti, in quibus *Gloria in excelsis* dicitur, quamvis in Officio non sit dictum *Te Deum*.

4. In Missis votivis non dicitur, etiam Tempore Paschali, vel infra Octavas, nisi in Missa Beatæ Mariæ in Sabbato, et Angelorum: et nisi Missa votiva solemniter dicenda sit pro re gravi, vel pro publica Ecclesiæ causa, dummodo non dicatur Missa cum paramentis violaceis. Neque dicitur in Missis Defunctorum.

IX. De Orationibus.

1. In Festis Duplicibus dicitur una tantum Oratio, nisi facienda sit aliqua Commemoratio, ut dictum est supra.

2. In Festis Semiduplicibus occurrentibus ab Octava Pentecostes usque ad Adventum, et a Purificatione usque ad Quadragesimam, dicitur secunda Oratio *A cunctis*, tertia ad libitum.

3. In Festis Semiduplicibus occurrentibus ab Octava Epiphaniæ usque ad Purificationem, dicitur secunda Oratio *Deus, qui salutis*, tertia *Ecclesiæ*, vel pro Papa *Deus, omnium fidelium*.

4. In Festis Semiduplicibus, a Feria quarta Cinerum usque ad Dominicam Passionis, secunda Oratio de Feria, tertia *A cunctis*.

5. In Semiduplicibus a Dominica Passionis usque ad Dominicam Palmarum, secunda Oratio de Feria, tertia *Ecclesiæ*, vel pro Papa.

6. In Festis Semiduplicibus, ab Octava Paschæ usque ad Ascensionem, secunda Oratio de S. Maria *Concede nos*, tertia *Ecclesiæ*, vel pro Papa.

7. In Festis Semiduplicibus infra Octavas occurrentibus, secunda Oratio dicitur de Octava, tertia, quæ secundo loco infra Octavam ponitur.

8. Infra Octavas Paschæ, et Pentecostes, in Missa de Octava dicuntur duæ tantum Orationes, una de die, alia *Ecclesiæ*, vel pro Papa.

9. Infra alias Octavas, et in Vigiliis quæ jejunantur (excepta Vigilia Nativitatis Domini, et Pentecostes) dicuntur tres Orationes, una de die, secunda de S. Maria, tertia *Ecclesiæ*, vel pro Papa. Sed infra Octavas S. Mariæ, et in Vigilia et infra Octavam omnium Sanctorum, secunda Oratio dicitur de Spiritu Sancto *Deus, qui corda*, tertia *Ecclesiæ*, vel pro Papa.

10. In Dominicis infra Octavas occurrentibus dicuntur duæ Orationes, una de Dominica, secunda de Octava: et in die octava dicitur una tantum Oratio, nisi facienda sit aliqua Commemoratio.

11. In Dominicis dicuntur tres, ut in Ordinario assignantur, quibusdam exceptis, ut suis etiam locis notatur.

12. In Festis Simplicibus, et Feriis per annum, nisi aliter in propriis locis notetur, dicuntur tres, ut in Semiduplicibus, aut quinque: possunt etiam dici septem ad libitum.

13. In Feriis Quatuor Temporum, et ubi plures leguntur Lectiones, hujusmodi plures Orationes dicuntur post ultimam Orationem ante Epistolam, ut suis locis in Proprio Missarum de Tempore.

14. In Missis votivis, quando solemniter dicuntur pro re gravi, vel pro publica Ecclesiæ causa, dicitur una tantum Oratio: sed in Missa pro gratiarum actione additur alia Oratio, ut in proprio loco notatur. In aliis autem dicuntur plures, ut in Festis Simplicibus.

15. In Votivis Beatæ Mariæ secunda Oratio dicitur de Officio illius dici, et tertia de Spiritu Sancto: sed in Sabbato, quando de ea factum est Officium, secunda Oratio

erit de Spiritu Sancto, tertia *Ecclesiæ tuæ,* vel pro Papa. In Votivis de Apostolis, quando ponitur Oratio *A cunctis,* ejus loco dicitur Oratio de Sancta Maria *Concede nos famulos.*

16. Si, cum plures dicuntur Orationes, occurrat fieri Commemorationem alicujus Sancti, ea ponitur secundo loco, et tertia Oratio dicitur, quæ alias secundo loco dicenda erat.

17. In conclusione Orationum hic modus servatur. Si Oratio dirigatur ad Patrem, concluditur *Per Dominum nostrum, etc.* Si ad Filium, *Qui vivis et regnas cum Deo Patre, etc.* Si in principio Orationis fiat mentio Filii, concluditur *Per eumdem Dominum nostrum, etc.* Si in fine Orationis ejus fiat mentio, *Qui tecum vivit, etc.* Si facta sit mentio Spiritus Sancti, in conclusione dicitur *In unitate ejusdem Spiritus Sancti, etc.* Alia quoque in dicendis Orationibus serventur, quæ superius in Rubrica de Commemorationibus dicta sunt.

X. De Epistola, Graduali, Alleluja, et Tractu, ac de Evangelio.

1. Post ultimam Orationem dicitur *Epistola.* Qua finita, a ministris respondetur *Deo gratias.* Et similiter quando leguntur plures Lectiones, post singulas dicitur *Deo gratias,* præterquam in fine quintæ Lectionis Danielis in Sabbatis Quatuor Temporum, et in fine Lectionum Feriæ sextæ in Parasceve, et Sabbati sancti.

2. Post Epistolam dicitur *Graduale,* quod semper dicitur, præterquam Tempore Paschali, cujus loco tunc dicuntur duo versus, ut habetur in Rubrica in Sabbato in Albis.

3. Post Graduale dicuntur duo *Alleluja,* deinde versus, et post versum, unum *Alleluja.* Tempore Paschali, quando non dicitur Graduale, dicitur aliud *Alleluja* post secundum versum: et quando dicitur *Sequentia,* non dicitur post ultimum versum, sed post Sequentiam.

4. A Septuagesima usque ad Sabbatum sanctum non dicitur *Alleluja,* neque dicitur in Missis de Feria in Ad-

ventu, Quatuor Temporibus, et Vigiliis quæ jejunantur, exceptis Vigilia Nativitatis Domini, si venerit in Dominica, et Vigilia Paschæ et Pentecostes, ac Quatuor Temporibus Pentecostes: nec dicitur in Festo SS. Innocentium, nisi venerit in Dominica.

5. A Septuagesima usque ad Pascha, ejus loco dicitur *Tractus*, qui Tractus prædicto tempore in aliquibus Feriis non dicitur, ut suis locis ponitur: nec dicitur in Feriis a Septuagesima usque ad Quadragesimam, quando repetitur Missa Dominicæ.

6. Dicto Graduali, seu *Alleluja*, seu Tractu, dicitur *Evangelium*. Et in principio Evangelii dicitur *Dominus vobiscum*. ℟. *Et cum spiritu tuo*. Deinde *Sequentia sancti Evangelii secundum N.* ℟. *Gloria tibi, Domine*. In fine Evangelii a ministro respondetur *Laus tibi, Christe*. Quod etiam dicitur in fine illius partis Passionis, quæ legitur in tono Evangelii, præterquam in Parasceve. Postea, si dicendum est, dicitur *Credo*.

XI. De Symbolo.

Symbolum dicitur post Evangelium in omnibus Dominicis per annum, etiamsi in illis fiat de Festo, in quo alias non diceretur, vel Dominica vacet. In tribus Missis de Nativitate Domini, et deinceps usque ad Octavam S. Joannis Apostoli inclusive. In Epiphania, et per Octavam. Feria quinta in Cœna Domini. In Paschate Resurrectionis, et per Octavam. In Ascensione Domini, et per Octavam. In Pentecoste, et per Octavam. In Festo Corporis Christi, et per Octavam. In omnibus Festis B. Mariæ, et per Octavas. In die Natali et in Festo Patrocinii S. Joseph. In Festis duodecim Apostolorum, et Evangelistarum, et per Octavas. In utraque Cathedra S. Petri, et in Festo S. Petri ad Vincula. In Festis Conversionis et Commemorationis S. Pauli Apostoli. In Festo S. Joannis ante portam Latinam. In Festo S. Barnabæ Apostoli. In Festis Inventionis et Exaltationis S. Crucis. In Festo Cordis Jesu. In Festo pretiosissimi Sanguinis, et in Transfiguratione Domini. In Festis Angelorum. In Festo

S. Mariæ Magdalenæ. In Festis quatuor Doctorum, videlicet, Gregorii, Ambrosii, Augustini, et Hieronymi, additis Festis S. Hilarii, S. Petri Damiani, S. Thomæ de Aquino, S. Isidori, S. Leonis I. Papæ, S. Anselmi, S. Bonaventuræ, S. Alphonsi Mariæ de Ligorio, S. Bernardi, et S. Petri Chrysologi. Item in Festis Sanctorum Doctorum Athanasii, Basilii, Gregorii Nazianzeni, e Joannis Chrysostomi. In die Octava S. Joannis Baptistæ, et S. Laurentii. In Festo omnium Sanctorum, et per Octavam. In Dedicationibus SS. Salvatoris, et sanctorum Apostolorum Petri et Pauli. In anniversario Dedicationis propriæ ecclesiæ, et per Octavam. In die Consecrationis ecclesiæ, vel altaris. In Festis SS. quibus dedicata est ecclesia, et ubi habetur corpus, vel insignis reliquia Sancti, de quo agitur. In die creationis et coronationis Summi Pontificis, et in anniversario ejusdem diei. In die et in anniversario electionis et consecrationis Episcopi. Item in omnibus Festis, quæ in Dominicis, et infra Octavas celebrantur, in quibus ratione Dominicæ et Octavæ dici debet. Item in Festo Patroni alicujus loci, vel Tituli Ecclesiæ (non autem alicujus capellæ vel altaris) et in Festis principalibus Ordinum, et per eorum Octavam, in ecclesiis tantum illius Ordinis. Item dicitur *Credo* in Missis votivis, quæ solemniter pro re gravi, vel pro publica Ecclesiæ causa celebrantur, etiamsi dicantur in paramentis violaceis in Dominica.

XII. De Offertorio, Secretis, Præfationibus, et Canone.

1. Post Symbolum, vel si non sit dicendum, post Evangelium, dicitur *Dominus vobiscum: Oremus*, deinde *Offertorium*. Postea fit oblatio cum orationibus, ut in Ordine Missæ. Qua oblatione facta, dicitur *Orationes secretæ* secundum numerum Orationum, quæ clara voce in principio dictæ sunt: sed ante primam Orationem non dicitur *Dominus vobiscum*, nec aliquid aliud; sed dicto *Suscipiat Dominus Sacrificium*, absolute dicuntur; neque etiam ante secundam Orationem dicitur *Oremus*. Terminatur autem prima et ultima Oratio, ut dictum est supra

in Rubrica de Orationibus; et secreto dicuntur usque ad illa verba in conclusione *Per omnia sæcula sæculorum*, quæ clara voce proferuntur, et incipitur *Præfatio.*

2. Præfationes autem dicuntur ut in Ordine Missæ annotatum est: et quæ in Quadragesima, Tempore Passionis, et Paschali, et infra Octavas propriæ assignantur, dicuntur etiam in Dominicis et Festis, quæ illis Temporibus celebrantur, nisi illa Festa propriam Præfationem habeant.

3. Si infra Octavam alicujus Festi, quod habet Præfationem propriam, occurrat Festum ex majoribus non habens propriam Præfationem, dicitur Præfatio de Octava, quamvis de ea nulla fiat Commemoratio in Missa.

4. In Missis votivis dicitur etiam Præfatio propria, si propriam habeant: si vero non habuerint, dicitur Præfatio de Tempore, vel Octava infra quam contigerit hujusmodi Missas celebrari: alioquin Præfatio communis. Et quando aliqua Missa votiva pro causa publica solemniter celebratur, dicitur in cantu solemni, ut in Duplicibus. In Missis Defunctorum quocumque tempore semper dicitur Præfatio communis.

5. In Dominicis per annum, quando non habeatur Præfatio propria, dicitur Præfatio de Trinitate, ut annotatum jam est in Ordine Missæ.

6. Post Præfationem incipitur *Canon Missæ* secreto, in quo serventur omnia ut in Ordine Missæ. Ubi vero infra actionem *Communicantes* et *Hanc igitur*, vel alia variari contingit, suo loco in propriis Missis annotatur.

XIII. De Communione, Orationibus post Communionem, Ite Missa est, vel Benedicamus Domino, de Benedictione, et Evangelio S. Joannis.

1. Expleto Canone, et aliis omnibus usque ad Communionem, ea peracta, dicitur *Communio* et *Orationes post Communionem*, eodem modo et ordine ut in principio Missæ; et repetito *Dominus vobiscum*, dicitur *Ite*

Missa est, vel *Benedicamus Domino*, pro temporis ratione. *Ite Missa est* dicitur, quandocumque dictum est *Gloria in excelsis*. Cum non dicitur, ejus loco dicitur *Benedicamus Domino*. ℟. *Deo gratias*. In Missis Defunctorum dicitur *Requiescant in pace*. ℟. *Amen*.

2. Dicto *Placeat*, datur *Benedictio*, quæ a celebrante semper datur in Missa, præterquam in Missis Defunctorum. Deinde legitur Evangelium Sancti Joannis *In principio*, præmisso *Dominus vobiscum*, et *Initium*, ut moris est; quod Evangelium numquam prætermittitur in Missa, nisi quando fit de Festo in aliqua Dominica, vel Feria, quæ habet Evangelium proprium, quod legitur ejus loco. Excipitur Dominica quarta Adventus, cujus Evangelium non legitur in fine Missæ, quando in ea occurrit Vigilia Nativitatis Domini, quia nec in Officio lectum est. In tertia Missa de die Nativitatis Domini, legitur in fine Evangelium de Epiphania *Cum natus esset Jesus*. Et in Dominica Palmarum in Missis privatis legitur Evangelium quod ponitur in Benedictione Palmarum, quod etiam lectum est in Officio. In Vigiliis quæ occurrunt in Quadragesima, vel Quatuor Temporibus, non legitur Evangelium Vigiliæ in fine Missæ. Et similiter in Missis votivis nunquam legitur in fine aliud Evangelium, nisi S. Joannis.

XIV. De ordinanda Missa ex supradictis Rubricis.

Supradictis Rubricis cognitis, si quis velit ordinare Missam diei, recurrat ad Ordinarium Missarum de Tempore, vel de Sanctis, secundum qualitatem Officii. Si Proprium non habeat, recurrat ad Commune Sanctorum. Si de Feria agendum sit, et propria Missa non fuerit de Feria, dicatur Missa præcedentis Dominicæ, omissis *Gloria in excelsis*, et *Symbolo*, præterquam Tempore Paschali, in quo semper dicitur *Gloria in excelsis*, ut supra, excepta Missa Rogationum: et in Adventu prætermittitur *Alleluja* post Graduale, cum suo versu. Si dicenda sit Missa votiva, requiratur post Commune Sanctorum suo loco.

Si plures Orationes dicendæ sint, requirantur post Missas votivas suo loco de singulis rebus singulæ. Si pro Defunctis dicenda sit Missa, habetur post Missas votivas, cum Collectis diversis circa finem Missalis. Ordo totius Missæ, cum Præfationibus, Canone, et aliis dicendis, habetur suo loco, cum Proprio Missarum de Tempore.

XV. De hora celebrandi Missam.

1. Missa privata saltem post Matutinum et Laudes quacumque hora ab aurora usque ad meridiem dici potest.

2. Missa autem conventualis et solemnis sequenti ordine dici debet. In Festis Duplicibus, et Semiduplicibus, in Dominicis, et infra Octavas, dicta in choro Hora Tertia. In Festis Simplicibus, et in Feriis per annum, dicta Sexta. In Adventu, Quadragesima, et Quatuor Temporibus, etiam infra Octavam Pentecostes, et Vigiliis quæ jejunantur, quamvis sint dies solemnes, Missa de Tempore debet cantari post Nonam.

3. Missa autem Defunctorum dici debet post Primam diei: ubi vero dicuntur eorum Vigiliæ mane post Matutinum diei, dictis hujusmodi Vigiliis cum Laudibus, immediate dici potest Missa pro Defunctis. Sed in die Commemorationis omnium Fidelium Defunctorum Missa conventualis dicitur post Nonam, quia eo die est principalis. In die autem Depositionis Defuncti, vel Tertio, Septimo, Trigesimo, aut Anniversario solemni, in quo fit concursus populi, poterit similiter dici ultimo loco post Nonam.

4. Excipiuntur ab hoc ordine dicendi Missam conventualem, Missæ in Nativitate Domini, quarum prima dicitur post mediam noctem, finito *Te Deum laudamus* in Matutino; secunda in aurora, dictis Laudibus et Prima; tertia vero in die post Tertiam, vel ubi aliter ex dispensatione apostolica disponatur.

5. Missæ votivæ, quia non correspondent Officio, si solemniter celebrentur pro re gravi, vel publica Ecclesiæ causa, cum populi frequentia, dicantur post Nonam.

XVI. De his quæ clara voce aut secreto dicenda sunt in Missa.

1. In Missa privata clara voce dicuntur *Antiphona*, et *Psalmus* ad *Introitum*, *Confessio*, et quæ sequuntur, excepta oratione *Aufer a nobis*, et *Oramus te, Domine, per merita Sanctorum tuorum, etc.* Item *Introitus, Kyrie eleison, Gloria in excelsis, Dominus vobiscum, Oremus, Flectamus genua, Levate, Oratio*, vel *Orationes, Prophetiæ, Epistola, Graduale, Versus, Tractus, Sequentia, Evangelium, Credo, Offertorium, Orate fratres*, solum hæc duo verba, *Præfatio, Nobis quoque peccatoribus*, solum hæc tria verba. Item *Per omnia sæcula sæculorum, etc.* cum *Pater noster, Per omnia sæcula sæculorum*, cum *Pax Domini, Agnus Dei, Domine non sum dignus*, hæc quatuor verba tantum, *Communio, Oratio*, vel *Orationes post Communionem, Humiliate capita vestra Deo, Ite Missa est*, vel *Benedicamus Domino*, vel *Requiescant in pace, Benedictio*, et Evangelium *In principio*, vel aliud Evangelium. Alia omnia dicuntur secreto.

2. Sacerdos autem maxime curare debet, ut ea quæ clara voce dicenda sunt, distincte et apposite proferat, non admodum festinanter, ut advertere possit quæ legit; nec nimis morose, ne audientes tædio afficiat, neque etiam voce nimis elata, ne perturbet alios qui fortasse in eadem ecclesia tunc temporis celebrant; neque tam submissa, ut a circumstantibus audiri non possit, sed mediocri et gravi, quæ et devotionem moveat, et audientibus ita sit accommodata, ut quæ leguntur, intelligant. Quæ vero secrete dicenda sunt, ita pronuntiet, ut et ipsemet se audiat, et a circumstantibus non audiatur.

3. In Missa solemni quando dici debent a celebrante *Gloria in excelsis*, et *Credo*, intonantur; et cantantur *Dominus vobiscum*, et Orationes ante Epistolam, *Dominus vobiscum*, *Oremus* ante Orationes et ante Offertorium, Præfatio *Per omnia sæcula sæculorum*, cum *Pater noster, Per omnia sæcula sæculorum*, cum *Pax Domini*, et *Orationes post Communionem*. Alia quæ in Missa privata di-

cuntur clara voce, in Missa solemni a celebrante dicuntur submissa voce.

XVII. De ordine genuflectendi, sedendi, et standi in Missa privata, et solemni.

1. In Missa privata sacerdos genuflectit quando legit Evangelium Sancti Joannis, *In principio,* ad illa verba, *Et Verbum caro factum est,* et in Evangelio Epiphaniæ, *Cum natus esset Jesus,* ad illa verba, *Et procidentes adoraverunt eum.* Item in Evangelio Feriæ quartæ post Dominicam quartam Quadragesimæ, ad illa verba in fine, *Et procidens adoravit eum.* Item genuflectit in Dominica Palmarum, et in Missis de Cruce, ad illa verba in Epistola, *In nomine Jesu omne genu flectatur, etc.*; et quando legitur Passio, ad illa verba, *Expiravit,* vel *Emisit spiritum,* ut suis locis notatur. Item genuflectit cum dicit, *Flectamus genua.* Item quando in Quadragesima dicit in Tractu ℣. *Adjuva nos Deus, etc.* et in omnibus Missis de Spiritu Sancto, cum dicit ℣. *Veni Sancte Spiritus, reple, etc.* Item quando Sacramentum in altari discoopertum apparet, genuflectit quoties ante illud transit in medio altaris : et quandocumque in Ordine Missæ, et in ritu servando in celebratione Missæ notatur quod debeat genuflectere.

2. Circumstantes autem in Missis privatis semper genua flectunt, etiam Tempore Paschali, præterquam dum legitur Evangelium.

3. In Missa solemni celebrans genuflectit ad omnia supradicta, præterquam ad *Flectamus genua,* et tunc ipse solus stat, diaconus vero, et subdiaconus, et omnes alii genuflectunt. Ad versum vero, *Adjuva nos Deus, etc.* et ad versum, *Veni Sancte Spiritus, etc.* genuflectit usque ad finem. Item genuflectit in die Annuntiationis B. Mariæ, et in tribus Missis Nativitatis Domini, quando cantatur in choro, *Et incarnatus est, etc.* Aliis diebus si sedeat, cum cantantur ea verba non genuflectit, sed caput tantum profunde inclinat apertum : si non sedet, genuflectit.

4. Ministri semper genuflectunt cum celebrante, præterquam subdiaconus tenens librum ad Evangelium, et

acolythi tenentes candelabra, qui tunc non genuflectunt. Et cum diaconus cantat illa verba ad quæ est genuflectendum, ipse versus librum, celebrans, et omnes alii versus altare genuflectunt.

5. In choro genuflectitur ab iis qui non sunt Prælati, ad Confessionem cum suo Psalmo. In Missis autem Feriarum Adventus, Quadragesimæ, Quatuor Temporum, et Vigiliarum quæ jejunantur, ac in Missis Defunctorum, genuflectunt omnes etiam ad Orationes, et dicto per celebrantem, *Sanctus* usque ad *Pax Domini*, et ad *Orationes post Communionem*, et *Super populum*, excepta Vigilia Paschæ et Pentecostes, ac Nativitatis Domini, et Quatuor Temporibus Pentecostes. Et similiter ab omnibus genuflectitur quando elevatur Sacramentum.

6. In Missa item solemni celebrans medius inter diaconum et subdiaconum sedere potest a cornu Epistolæ juxta altare, cum cantatur *Kyrie eleison*, *Gloria in excelsis*, et *Credo*: alio tempore stat ad altare, vel genuflectit, ut supra.

7. In choro non sedent qui actu cantant; reliqui autem possunt sedere quando celebrans sedet, et præterea dum cantantur *Epistola*, et *Prophetiæ*, *Graduale*, *Tractus*, vel *Alleluja* cum *Versu*, ac *Sequentia*: et ab *Offertorio*, usque ad incensationem chori, et si non incensatur, usque ad *Præfationem*, et ad *Antiphonam*, quæ dicitur *Communio*. Ad alia stant, vel genuflectunt, ut supra.

XVIII. De coloribus Paramentorum.

1. Paramenta altaris, celebrantis, et ministrorum, debent esse coloris convenientis Officio, et Missæ diei, secundum usum Romanæ Ecclesiæ, quæ quinque coloribus uti consuevit: Albo, Rubeo, Viridi, Violaceo, et Nigro.

2. Albo colore utitur a Vesperis Vigiliæ Nativitatis Domini usque ad Octavam Epiphaniæ inclusive, exceptis Festis Martyrum, quæ infra eam veniunt. In Festo SS. Nominis Jesu. Feria quinta in Cœna Domini, et Sabbato sancto in Officio Missæ, et ab illo die usque ad Sabbatum in Vigilia Pentecostes ad Nonam, in Officio de Tempore,

præterquam in Missa Litaniarum, et Rogationum. In Festo SS. Trinitatis. In Festo Corporis Christi. In Festo Cordis Jesu. In Festo Transfigurationis Domini. In Festis Beatæ Mariæ Virginis, præterquam in Benedictione candelarum et processione, quæ fit in Festo Purificationis ejusdem. In Festis Angelorum. In Nativitate S. Joannis Baptistæ. In principali Festo S. Joannis Evangelistæ, quod celebratur infra Octavam Nativitatis Domini. In utraque Cathedra S. Petri. In Festo S. Petri ad Vincula. In Conversione S. Pauli. In Festo omnium Sanctorum. In Festis Confessorum Pontificum, et non Pontificum, et Doctorum. In Festis Sanctarum Virginum non Martyrum, et nec Virginum nec Martyrum. In dedicatione et consecratione ecclesiæ vel altaris, ac in consecratione Summi Pontificis, et in anniversario creationis, et coronationis ejusdem, et electionis, et consecrationis Episcopi. Item per Octavas prædictorum Festorum, quæ Octavas habent, quando dicitur Missa de Octava, et in Dominicis infra eas occurrentibus, quando in eis fit Officium de Dominica; præterquam in illis Dominicis, quibus tributus est color Violaceus. In Missis votivis supradictorum festorum, quocumque tempore dicantur; et in Missa pro sponso et sponsa.

5. Rubeo colore utitur a Vigilia Pentecostes in Missa usque ad Sabbatum sequens finita Nona et Missa. In Festis Sanctæ Crucis et pretiosissimi Sanguinis Domini. In Decollatione Sancti Joannis Baptistæ. In Natali SS. Apostolorum Petri et Pauli, et in Festis aliorum Apostolorum (exceptis Festo principali Sancti Joannis Evangelistæ post Nativitatem Domini, et Festis Conversionis Sancti Pauli, et Cathedræ Sancti Petri, et ejus Vinculorum). In Festo Sancti Joannis ante portam Latinam. In Commemoratione Sancti Pauli Apostoli. In Festis Martyrum, excepto Festo Sanctorum Innocentium quando non venerit in Dominica: si autem in Dominica venerit, utitur Rubeo: in ejus vero die octava semper utitur Rubeo, quocumque die occurrat. In Festis Sanctarum Virginum Martyrum, et Martyrum non Virginum. Item per Octavas prædictorum Festorum, quæ Octavas habent, quando fit de Octava, et in Dominicis infra eas Octavas occurrentibus, eodem modo, ut dictum est supra de colore Albo. Item in Missis votivis supradictorum Festorum, et in Missa pro eligendo Summo Pontifice.

4. Viridi colore utitur ab Octava Epiphaniæ usque ad Septuagesimam : et ab Octava Pentecostes usque ad Adventum exclusive, in Officio de Tempore, excepta Dominica Trinitatis, ut supra, ac exceptis Dominicis infra Octavas occurrentibus, in quibus color Octavarum servatur; exceptis etiam Vigiliis, et Quatuor Temporibus, ut infra.

5. Violaceo colore utitur a prima Dominica Adventus in primis Vesperis usque ad Missam Vigiliæ Nativitatis Domini inclusive : et a Septuagesima usque ad Sabbatum sanctum ante Missam inclusive, in Officio de Tempore : excepta Feria quinta in Cœna Domini, in qua utitur Albo : et Feria sexta in Parasceve, in qua utitur Nigro, ut infra : et Benedictione cerei in Sabbato sancto, in qua diaconus, illius Præfationem dicens, solus utitur Albo : ea autem finita, Violaceo ut prius. Item in Vigilia Pentecostes ante Missam, a prima Prophetia usque ad Benedictionem fontis inclusive. In Quatuor Temporibus, et Vigiliis quæ jejunantur, exceptis Vigilia, et Quatuor Temporibus Pentecostes. In Missa Litaniarum in die Sancti Marci Evangelistæ, et Rogationum, et in Processionibus quæ his diebus fiunt. In festo SS. Innocentium, quando non venerit in Dominica. In Benedictione candelarum in die Purificationis Beatæ Mariæ, et in Benedictione cinerum, ac palmarum, et in ipsa Dominica in Palmis, et in earumdem, ac generaliter in omnibus Processionibus ; exceptis Processionibus Sanctissimi Sacramenti, et quæ fiunt in diebus solemnibus, vel pro gratiarum actione. In Missis de Passione Domini, pro quacumque necessitate, pro peccatis, ac postulandam gratiam bene moriendi, ad tollendum schisma, contra Paganos, tempore belli, pro pace, pro vitanda mortalitate, pro iter agentibus, et pro infirmis.

6. Nigro colore utitur Feria sexta in Parasceve, et in omnibus Officiis et in Missis Defunctorum.

XIX. De qualitate Paramentorum.

1. In Officio Missæ celebrans semper utitur Planeta super Albam.

2. Si autem sit Episcopus, sive Abbas habens usum Mitræ, et Baculi, ac cæterorum Pontificalium, et solemniter celebret, supra Dalmaticam et Tunicellam.

3. Pluviali utitur in Processionibus, et Benedictionibus, quæ fiunt in altari. Item in Officio Laudum et Vesperarum, quando solemniter dicuntur. Eodem utitur assistens celebranti in Missa Pontificali. Item quando celebrans post Missam Defunctorum facit in fine Absolutionem.

4. Cum celebrans utitur Pluviali, semper deponit Manipulum, et ubi Pluviale habere non potest, in Benedictionibus quæ fiunt in altari, celebrans stat sine Planeta cum Alba et Stola.

5. Dalmatica et Tunicella utuntur diaconus et subdiaconus in Missa solemni, et Processionibus, et Benedictionibus, quando sacerdoti ministrant.

6. In diebus vero jejuniorum (præterquam in Vigiliis Sanctorum) et in Dominicis et Feriis Adventus et Quadragesimæ, ac in Vigilia Pentecostes ante Missam, (exceptis Dominica *Gaudete*, etiamsi ejus Missa infra hebdomadam repetatur, et Dominica *Lætare*, Vigilia Nativitatis Domini, Sabbato sancto in Benedictione cerei, et in Missa, ac in Quatuor Temporibus Pentecostes), item in Benedictione candelarum, et Processione, in die Purificationis B. Mariæ, et in Benedictione cinerum ac Benedictione palmarum et Processione in cathedralibus et præcipuis ecclesiis utuntur Planetis plicatis ante pectus : quam Planetam diaconus dimittit cum lecturus est Evangelium, eaque tunc super sinistrum humerum super Stolam complicatur: aut ponitur aliud genus Stolæ latioris in modum Planetæ plicatæ, et facta Communione, resumit Planetam, ut prius. Similiter subdiaconus dimittit eam cum lecturus est Epistolam, quam legit in Alba, et ea finita, osculataque celebrantis manu, Planetam resumit, ut prius.

7. In minoribus autem ecclesiis, prædictis diebus jejuniorum Alba tantum amicti ministrant : subdiaconus cum Manipulo, diaconus etiam cum Stola ab humero sinistro pendente sub dextrum.

XX. De præparatione Altaris et Ornamentorum ejus.

Altare, in quo sacrosanctum Missæ sacrificium celebrandum est, debet esse lapideum, et ab Episcopo, sive ab Abbate, facultatem a Sede Apostolica habente, consecratum: vel saltem ara lapidea, similiter ab Episcopo, vel Abbate, ut supra, consecrata, in eo inserta, quæ tam ampla sit, ut Hostiam, et majorem partem Calicis capiat. Hoc Altare operiatur tribus mappis, seu tobalcis mundis, ab Episcopo vel alio habente potestatem benedictis, superiori saltem oblonga, quæ usque ad terram pertingat, duabus aliis brevioribus, vel una duplicata. Pallio quoque ornetur coloris, quoad fieri potest, diei festo vel Officio convenientis. Super Altare collocetur Crux in medio, et candelabra saltem duo cum candelis accensis hinc et inde in utroque ejus latere. Ad Crucis pedem ponatur tabella Secretarum appellata. In cornu Epistolæ cussinus supponendus Missali: et ab eadem parte Epistolæ paretur cereus, ad elevationem Sacramenti accendendus, parva campanula, ampullæ vitreæ vini et aquæ, cum pelvicula et manutergio mundo in fenestella, seu in parva mensa ad hæc præparata. Super Altare nihil omnino ponatur, quod ad Missæ Sacrificium, vel ipsius Altaris ornatum non pertineat.

RITUS SERVANDUS

IN CELEBRATIONE MISSÆ.

I. De præparatione sacerdotis celebraturi.

1. Sacerdos celebraturus Missam, prævia confessione sacramentali, quando opus est, et saltem Matutino cum Laudibus absoluto, orationi aliquantulum vacet, et orationes inferius positas pro temporis opportunitate dicat. Deinde accedit ad locum in sacristia, vel alibi præparatum, ubi paramenta, aliaque ad celebrationem necessaria habentur: accipit Missale, perquirit Missam, perlegit, et signacula ordinat ad ea quæ dicturus est. Postea lavat manus, dicens orationem inferius positam. Deinde præparat Calicem: (qui debet esse vel aureus, vel argenteus, aut saltem habere cuppam argenteam intus inauratam, et simul cum Patena itidem inaurata, ab Episcopo consecratus) super ejus os ponit Purificatorium mundum, et super illud Patenam cum Hostia integra, quam leviter extergit, si opus est, a fragmentis, et eam tegit parva Palla linea, tum Velo serico: super Velo ponit Bursam coloris paramentorum, intus habentem Corporale plicatum, quod ex lino tantum esse debet, nec serico vel auro in medio intextum, sed totum album, et ab Episcopo, vel alio habente facultatem, simul cum Palla benedictum.

2. Quibus ita dispositis, accedit ad paramenta, quæ non debent esse lacera aut scissa, sed integra, et decenter munda ac pulchra. et ab Episcopo itidem, vel alio facultatem habente, benedicta: ubi calceatus pedibus, et indutus vestibus sibi convenientibus, quarum exterior saltem talum pedis attingat, induit se, si sit Prælatus sæcularis, supra Rochettum; si sit Prælatus regularis, vel

alius sacerdos sæcularis, supra Superpelliceum, si commode haberi possit, alioquin sine eo supra vestes communes, dicens ad singula singulas orationes inferius positas.

3. Ac primum accipiens Amictum circa extremitates et chordulas, osculatur illud in medio, ubi est crux, et ponit super caput, et mox declinat ad collum, et eo vestium collaria circumtegens, ducit chordulas sub brachiis, et circumducens per dorsum, ante pectus reducit et ligat. Tum Alba induitur, caput submittens, deinde manicam dextram brachio dextro, et sinistram sinistro imponens, Albam ipsam corpori adaptat, elevat ante, et a lateribus hinc inde, et Cingulo per ministrum a tergo sibi porrecto se cingit. Minister elevat Albam super Cingulum circumcirca, ut honeste dependeat, et tegat vestes; ac ejus fimbrias diligenter aptat, ut ad latitudinem digiti vel circiter super terram æqualiter fluat. Sacerdos accipit Manipulum, osculatur crucem in medio, et imponit brachio sinistro. Deinde ambabus manibus accipiens Stolam, simili modo deosculatur, et imponit medium ejus collo, ac transversando eam ante pectus in modum crucis, ducit partem a sinistro humero pendentem, ad dexteram, et partem a dextro humero pendentem, ad sinistram. Sicque utramque partem Stolæ extremitatibus Cinguli hinc inde ipsi Cingulo conjungit.

4. Si celebrans sit Episcopus, vel Abbas, ut supra, non ducit Stolam ante pectus in modum crucis, sed sinit hinc inde utrasque extremitates pendere, et antequam accipiat Stolam, accipit parvam crucem pectoralem, quam osculatur, et collo impositam sinit ante pectus chordulis pendere. Manipulum quoque non accipit ante Stolam, nisi in Missis Defunctorum, sed accipit ad altare, cum in confessione dicit *Indulgentiam*, illumque prius osculatur.

Postremo sacerdos accipit Planetam.

5. Si sit Episcopus, vel Abbas, ut supra, habens usum Pontificalium, et solemniter celebret, accipit paramenta et alia ut in Pontificali et Cæremoniali.

II. De ingressu sacerdotis ad altare.

1. Sacerdos omnibus paramentis indutus, accipit manu sinistra Calicem ut supra præparatum, quem portat elevatum ante pectus, Bursam manu dextra super Calicem tenens, et facta reverentia Cruci, vel imagini illi quæ in sacristia erit, capite cooperto accedit ad altare, ministro cum Missali, et aliis ad celebrandum necessariis, (nisi ante fuerint præparata) præcedente Superpelliceo induto. Procedit autem oculis demissis, incessu gravi, erecto corpore. Si vero contigerit eum transire ante altare majus, capite cooperto faciat ad illud reverentiam: si ante locum Sacramenti, genuflectat: si ante altare ubi celebretur Missa, in qua elevatur vel tunc ministratur Sacramentum, similiter genuflectat, et detecto capite illud adoret, nec ante surgat, quam celebrans deposuerit Calicem super Corporale.

2. Cum pervenerit ad altare, stans ante illius infimum gradum, caput detegit, biretum ministro porrigit, et altari, seu imagini Crucifixi desuper positæ profunde se inclinat. Si autem in eo sit tabernaculum SSmi Sacramenti, genuflectens debitam facit reverentiam. Tunc ascendit ad medium altaris: ubi ad cornu Evangelii sistit Calicem, extrahit Corporale de Bursa, quod extendit in medio altaris, et super illud Calicem Velo coopertum collocat, Bursam autem ad cornu Evangelii. Si in altari paramenta accipit, hoc idem facit antequam descendat ab altari ut Missam inchoet.

3. Si est consecraturus plures Hostias pro Communione facienda, quæ ob quantitatem super Patenam manere non possint, locat eas super Corporale ante Calicem, aut in aliquo Calice consecrato vel vase mundo benedicto, ponit eas retro post Calicem, et alia Patena seu Palla cooperit.

4. Collocato Calice in altari, accedit ad cornu Epistolæ, Missale super cussino aperit, reperit Missam, et signacula suis locis accommodat. Deinde rediens ad medium altaris, facta primum Cruci reverentia, vertens se ad cornu Epistolæ, descendit post infimum gradum altaris, ut ibi faciat Confessionem.

5. In Missa solemni Missale apertum super altare, Calix vero et alia necessaria præparentur in Credentia cooperta linteo, antequam sacerdos veniat ad altare. Ipse autem procedit cum diacono, et subdiacono, qui capite cooperto simul cum eo tenent manus junctas ante pectus, acolythi vero ante eos deferunt candelabra cum candelis accensis, quæ deinde collocantur super Credentia : et cum pervenerit ante infimum gradum altaris, ibi medius inter diaconum a dextris, et subdiaconum a sinistris, antequam ascendat ad altare, facit cum ipsis (ut infra) Confessionem.

6. In Missa pontificali omnia serventur, ut in Pontificali et Cæremoniali Romano ordinatur; cujus Pontificalis ordinem Episcopus, sive Abbas, ut supra, numquam prætermittat, quandocumque cum diacono et subdiacono paratis celebrat.

III. De principio Missæ, et Confessione facienda.

1. Sacerdos cum primum descenderit sub infimum gradum altaris, convertit se ad ipsum altare, ubi stans in medio, junctis manibus ante pectus, extensis et junctis pariter digitis, et pollice dextro super sinistrum posito in modum crucis, (quod semper servatur quando junguntur manus, præterquam post Consecrationem) detecto capite, facta prius Cruci vel altari profunda reverentia; vel, si in eo sit tabernaculum sanctissimi Sacramenti, facta genuflexione, erectus incipit Missam.

2. Si celebraturus sit coram Summo Pontifice, sistit se ante infimum gradum altaris a cornu Evangelii ante ipsum Pontificem, ubi genuflexus expectat; accepta benedictione, erigit se, et stans aliquantulum versus ad altare, incipit Missam. Si autem sit coram Cardinali, Legato Sedis Apostolicæ, aut Patriarcha, Archiepiscopo, et Episcopo in eorum residentiis, vel loco jurisdictionis, stans ante infimum gradum a cornu Evangelii ut supra, expectat; dato signo, facit profundam reverentiam Prælato, et versus ad altare incipit Missam.

3. Si autem solemniter celebrat coram Summo Pontifice, aut alio ex Prælatis prædictis in ecclesiis eorum jurisdictionis, stans a sinistris Prælati, facit cum eo Confessionem, et alia servat, ut in Pontificali et Cæremoniali Romano ordinatur.

4. Stans igitur celebrans ante infimum gradum altaris, ut supra, producens manu dextra a fronte ad pectus signum crucis, dicit intelligibili voce : *In nomine Patris, et Filii, et Spiritus sancti, Amen.* Et postquam id dixerit, non debet advertere quemcumque in alio altari celebrantem, etiam si Sacramentum elevet, sed continuate prosequi Missam suam usque ad finem. Quod item observatur in Missa solemni, et simul etiam a ministris.

5. Cum seipsum signat, semper sinistram ponit infra pectus : in aliis benedictionibus cum est ad altare, et benedicit oblata, vel aliquid aliud, ponit eam super altare, nisi aliter notetur. Seipsum benedicens, vertit ad se palmam manus dextræ, et omnibus illius digitis junctis et extensis, a fronte ad pectus, et ab humero sinistro ad dextrum, signum crucis format. Si vero alios, vel rem aliquam benedicit, parvum digitum vertit ei cui benedicit, ac benedicendo totam manum dextram extendit, omnibus illius digitis pariter junctis et extensis : quod in omni benedictione observatur.

6. Postquam dixerit : *In nomine Patris, etc.* ut supra, jungens iterum manus ante pectus, pronuntiat clara voce Antiphonam : *Introibo ad altare Dei.* Minister retro post eum ad sinistram genuflexus, et in Missa solemni ministri hinc inde stantes prosequuntur : *Ad Deum qui lætificat juventutem meam.* Deinde sacerdos eodem modo stans incipit, et prosequitur cum ministro vel ministris alternatim Psalmum : *Judica me Deus,* usque ad finem, cum *Gloria Patri.* Quo finito, repetit Antiphonam *Introibo,* cum ministris, ut supra. Qui Psalmus numquam prætermittitur, nisi in Missis Defunctorum, et in Missis de Tempore a Dominica Passionis inclusive usque ad Sabbatum sanctum exclusive ; in quibus semel tantum dicta Antiphona *Introibo,* cum ministris, ut supra, sacerdos statim subjungit ℣. *Adjutorium nostrum, etc.* ut infra. Cum in fine Psalmi dicit *Gloria Patri, etc.* caput Cruci inclinat.

7. Repetita Antiphona *Introibo,* dextra manu produ-

cens signum crucis a fronte ad pectus, dicit ℣. *Adjutorium nostrum in nomine Domini.* ℟. *Qui fecit cœlum et terram.* Deinde altari se profunde inclinans, junctis manibus dicit: *Confiteor Deo,* ut in ordine Missæ, et prosequitur eodem modo stans inclinatus, donec a ministro vel ministris dictum sit *Misereatur.* Cum incipitur a ministris *Confiteor,* se erigit. Cum dicit *mea culpa,* ter pectus dextra manu percutit, sinistra infra pectus posita.

8. Si est coram Pontifice, Cardinali, Legato Sedis Apostolicæ, vel Patriarcha, Archiepiscopo, et Episcopo in eorum provincia, civitate, vel diœcesi constitutis, ubi dicit *vobis fratres,* dicat *tibi Pater;* similiter in fine, ubi dicit *vos fratres,* dicat *te Pater;* quod dicens Summo Pontifici genuflectit, aliis Prælatis profunde se inclinat.

9. Cum minister, et qui intersunt (etiamsi ibi fuerit Summus Pontifex) respondent *Confiteor,* dicunt *tibi Pater,* et *te Pater,* aliquantulum conversi ad celebrantem.

10. Facta a circumstantibus Confessione, celebrans stans respondet: *Misereatur vestri, etc.* Deinde producens manu dextra a fronte ad pectus signum crucis, dicit: *Indulgentiam, etc.* Et si est Episcopus, vel Abbas, ut supra, accipit Manipulum, osculando illum in medio. Et stans inclinatus junctis manibus prosequitur: *Deus tu conversus,* et quæ sequuntur in ordine Missæ, clara voce usque ad orationem: *Aufer a nobis, etc.;* et cum dicit *Oremus,* extendit et jungit manus.

11. Et tunc si coram Summo Pontifice, aut aliis Prælatis, ut supra, celebret, facta Summo Pontifici genuflexione, aliis Prælatis profunda reverentia, accedit ad medium altaris ante infimum gradum, et ibi incipit secreto: *Aufer a nobis,* ut in ordine Missæ.

IV. De Introitu, Kyrie eleison, et Gloria in excelsis.

1. Dum dicit: *Aufer a nobis, etc.,* celebrans junctis manibus ascendit ad medium altaris, et ibi inclinatus, manibusque item junctis super eo positis, ita ut digiti

parvi dumtaxat frontem seu medium anterioris partis tabulæ seu mensæ altaris tangant, residuo manuum inter altare et se retento, pollice dextro super sinistrum in modum crucis posito, (quæ omnia semper observantur cum manus junctæ super altare ponuntur) secreto dicit: *Oramus te, Domine, etc.*, et cum dicit *Quorum reliquiæ hic sunt*, osculatur altare in medio, manibus extensis æqualiter hinc inde super eo positis: quod semper servatur, quando osculatur altare, sed post Consecrationem pollices ab indicibus non disjunguntur. In omni etiam deosculatione sive altaris, sive libri, sive alterius rei, non producitur signum crucis pollice vel manu super id quod osculandum est.

2. Osculato altari, accedit ad cornu ejus sinistrum, id est Epistolæ: ubi stans versus altare, et producens a fronte ad pectus signum crucis, incipit intelligibili voce *Introitum* Missæ, et prosequitur junctis manibus. Cum dicit: *Gloria Patri*, tenens junctas manus, caput inclinat versus Crucem. Cum repetit *Introitum*, non signat se ut prius: et eo repetito, junctis manibus ante pectus, accedit ad medium altaris, ubi stans versus illud similiter manibus junctis, dicit eadem voce ter *Kyrie eleison*, ter *Christe eleison*, et iterum ter *Kyrie eleison*, alternatim cum ministro. Si minister, vel qui intersunt, celebranti non respondeant, ipse solus novies dicit.

3. Dicto ultimo *Kyrie eleison*, sacerdos stans in medio altaris, et manus extendens, elevansque usque ad humeros, (quod in omni manuum elevatione observatur) voce prædicta incipit, si dicendum sit: *Gloria in excelsis*. Cum dicit *Deo*, jungens manus, caput Cruci inclinat: quo erecto, stans junctis manibus ante pectus, prosequitur usque ad finem. Cum dicit *Adoramus te, Gratias agimus tibi*, et *Jesu Christe, Suscipe deprecationem nostram*, et iterum *Jesu Christe*, caput Cruci inclinat. Cum dicit in fine *Cum sancto Spiritu*, seipsum a fronte ad pectus signat, interim absolvens *in gloria Dei Patris. Amen.*

4. In Missa solemni sacerdos, facta Confessione, ascendit cum ministris ad medium altaris; ubi dicto *Oramus te, Domine*, et osculato altari, ponit incensum in thuribulum, ministrante diacono naviculam, et thuriferario thuribulum. Diaconus parum inclinatus versus celebran-

tem dicit: *Benedicite, Pater reverende,* et osculatur cochlear, et manum celebrantis ante et post. Celebrans ter incensum ponit in thuribulum, dicens interim: *Ab illo benedicaris,* et deposito cochleari, producens manu dextra signum crucis super thus in thuribulo, illud benedicit. Postea diaconus, dimissa navicula, accipit thuribulum, et dat celebranti, osculata prius catenularum summitate, et manu illius dextra: qui, facta Cruci profunda reverentia, eam ter incensat, nihil dicens: et facta iterum Cruci reverentia, incensat altare, ter ducens thuribulum æquali distantia, prout distribuuntur candelabra, a medio ejus usque ad cornu Epistolæ, ubi demissa manu, thurificat illius postremam partem inferiorem, mox superiorem, bis ducto thuribulo: et conversus ad altare, elevans manum, incensat ejus planitiem, seu mensam in parte anteriori, ter ducens thuribulum usque ad medium: ubi facta Cruci reverentia, procedendo thurificat aliud latus altaris triplici ductu usque ad cornu Evangelii: et pariter incensata inferiori et superiori parte ipsius cornu Evangelii duplici ductu, adhuc stans ibidem, elevat thuribulum, et ter incensat superiorem tabulæ partem versus medium altaris, ut fecit in cornu Epistolæ: deinde manu aliquantulum demissa, incensat anteriorem ejus partem, seu frontem, ter ducens thuribulum dum procedit a cornu Evangelii usque ad medium altaris: et, facta Cruci reverentia, incensat similiter triplici ductu reliquam partem anteriorem usque ad cornu Epistolæ: ubi reddito thuribulo ipsi diacono, ab eo ipse solus incensatur.

5. Si vero in altari fuerint reliquiæ, seu imagines Sanctorum, incensata Cruce, et facta ei reverentia, antequam discedat a medio altaris, primum incensat eas quæ a dextris sunt, id est a parte Evangelii, prope Crucem, bis ducens thuribulum; et iterum facta Cruci reverentia, similiter incensat bis alias quæ sunt a sinistris, hoc est a parte Epistolæ: deinde prosequitur incensationem altaris, ut supra, ter ducens thuribulum in unoquoque latere, etiamsi in eo essent plures reliquiæ vel imagines, seu etiam plura vel pauciora candelabra.

6. Si in altari fuerit tabernaculum sanctissimi Sacramenti, accepto thuribulo, antequam incipiat incensationem, genuflectit: quod item facit quotiescumque transit ante medium altaris.

7. Diaconus et subdiaconus hinc inde assistunt celebranti cum incensat, et cum transeunt ante Crucem, semper genuflectunt. Deinde celebrans, diacono a dextris ejus, subdiacono a dextris diaconi stantibus in cornu Epistolæ, legit *Introitum*, et *Kyrie eleison*. Cum vero intonat Hymnum *Gloria in excelsis Deo*, diaconus et subdiaconus, unus post alium, stant a tergo celebrantis: postea ascendunt ad altare, et hinc inde, diaconus a dextris, subdiaconus a sinistris, cum celebrante Hymnum submissa voce prosequuntur usque ad finem. Quod etiam servatur cum dicitur *Credo*, et cum dicitur *Dominus vobiscum*, *Oratio*, *Præfatio*, et *Pater noster*, diaconus et subdiaconus similiter stant unus post alterum a tergo celebrantis.

V. *De Oratione.*

1. Dicto Hymno *Gloria in excelsis*, vel, si non sit dicendus, eo omisso, celebrans osculatur altare in medio, manibus hinc inde super eo, ut supra, extensis, tum illis ante pectus junctis, et demissis ad terram oculis, vertit se a sinistro latere ad dextrum versus populum, hoc est, per eam partem quæ respicit cornu Epistolæ, et extendens ac jungens manus ante pectus, ut prius, dicit voce prædicta *Dominus vobiscum*, vel, si sit Episcopus, *Pax vobis*, (quod dicitur tantum hoc loco quando dictus est Hymnus *Gloria in excelsis.*) ℟. *Et cum spiritu tuo.* Et junctis, ut prius, manibus, revertitur per eamdem viam ad librum, ubi eas extendens et jungens ante pectus, caputque Cruci inclinans, dicit *Oremus*: tum extendit manus ante pectus, ita ut palma unius manus respiciat alteram, et digitis simul junctis, quorum summitas humerorum altitudinem distantiamque non excedat, quod in omni extensione manuum ante pectus servatur. Stans autem, ut supra, extensis manibus, dicit *Orationem*. Cum dicit *Per Dominum nostrum*, jungit manus, easque junctas tenet usque ad finem. Si aliter concluditur oratio, *Qui tecum*, vel *Qui vivis*, cum dicit, *in unitate*, jungit manus.

2. Cum nominatur nomen JESUS, caput versus Crucem inclinat: quod etiam facit cum nominatur in Epistola. Et similiter ubicumque nominatur nomen beatæ

Mariæ, vel Sanctorum de quibus dicitur Missa, vel fit Commemoratio ; item in oratione pro Papa, quando nominatur, semper caput inclinat, non tamen versus Crucem. Si plures orationes sint dicendæ, idem in eis, in voce, extensione manuum, et capitis inclinatione, quod supra dictum est, observatur.

3. Si altare sit ad Orientem versus populum, celebrans versa facie ad populum, non vertit humeros ad altare, cum dicturus est *Dominus vobiscum*, *Orate fratres*, *Ite Missa est*, vel daturus benedictionem : sed osculato altari in medio, ibi expansis et junctis manibus, ut supra, salutat populum, et dat benedictionem.

4. In Quatuor Temporibus, vel alias quando dicendæ sunt plures orationes cum Prophetiis, dicto *Kyrie eleison* in medio altaris, revertitur ad cornu Epistolæ, ubi stans ante librum, extensis et junctis ante pectus manibus, et caput Cruci inclinans, dicit *Oremus*, *Flectamus genua:* et illico manibus super altare extensis, ut se ipsum ad altare sustineat, genuflectit, et sine mora surgens, eadem voce ministro respondente *Levate*, manibus extensis dicit *Orationem*, ut supra, et in conclusione eas jungit. Dum autem legit Prophetias, tenet manus super librum vel altare positas, ut mox dicetur de Epistola.

5. In Missa solemni cum dicitur *Dominus vobiscum*, et *Oratio*, diaconus et subdiaconus stant retro post celebrantem. *Flectamus genua* dicitur a diacono, a subdiacono vero *Levate*, illo primum genuflectente, hoc primum surgente ; celebrans vero non genuflectit.

VI. De Epistola, Graduali, et aliis usque ad Offertorium.

1. Dictis Orationibus, celebrans positis super librum, vel super altare manibus, ita ut palmæ librum tangant, vel (ut placuerit) librum tenens, legit *Epistolam* intelligibili voce, et respondetur a ministro *Deo gratias:* et similiter stans eodem modo, prosequitur *Graduale*, *Alleluia*, et *Tractum*, ac *Sequentiam*, si dicenda sint. Quibus dictis, sacerdos, si privatim celebret, ipsemet, seu minister,

portat librum Missalis ad alteram partem altaris in cornu Evangelii, et dum transit ante medium altaris, caput Cruci inclinat, et Missale sic locat, ut posterior pars libri respiciat ipsum cornu altaris, et non ad parietem, sive ad partem ejus contra se directam.

2. Locato Missali in altari, celebrans redit ad medium altaris, ibique stans junctis manibus ante pectus, levatisque ad Deum oculis, et statim demissis, tum profunde inclinatus dicit secreto : *Munda cor meum,* et *Jube Domine benedicere. Dominus sit in corde meo,* ut in Ordinario. Quibus dictis, vadit ad librum Missalis, ubi stans versus illum junctis manibus ante pectus, dicit intelligibili voce : *Dominus vobiscum.* ℟. *Et cum spiritu tuo.* Deinde pollice dextræ manus signo crucis signat, primo librum super principio Evangelii, quod est lecturus, postea seipsum in fronte, ore, et pectore, dicens : *Sequentia,* vel *Initium sancti Evangelii, etc.* ℟. *Gloria tibi, Domine.* Tum junctis iterum manibus ante pectus, stans ut supra, prosequitur Evangelium usque ad finem. Quo finito, minister stans in cornu Epistolæ post infimum gradum altaris, respondet : *Laus tibi, Christe,* et sacerdos elevans parumper librum, osculatur principium Evangelii, dicens : *Per evangelica dicta, etc.*, præterquam in Missis Defunctorum, et nisi celebret coram Summo Pontifice, Cardinali, et Legato Sedis Apostolicæ, vel Patriarcha, Archiepiscopo, et Episcopo in eorum residentiis, quo casu defertur cuilibet prædictorum osculandus liber, et celebrans tunc non osculatur illum, nec dicit : *Per evangelica dicta.* Cum autem nominatur JESUS, caput versus librum inclinat : et eodem modo versus librum genuflectit, cum in Evangelio est genuflectendum.

3. Dicto Evangelio, stans in medio altaris versus Crucem, elevans et extendens manus, incipit (si dicendum sit) *Credo.* Cum dicit *in unum Deum,* jungit manus, et caput Cruci inclinat : quo erecto, stans ibidem junctis ante pectus manibus, ut prius, prosequitur usque ad finem. Cum dicit *Jesum Christum,* caput Cruci inclinat. Cum dicit *Et incarnatus est* usque ad *Et homo factus est* inclusive, genuflectit. Cum dicit *simul adoratur,* caput Cruci inclinat. Cum dicit *Et vitam venturi sæculi. Amen,* producit sibi manu dextra signum crucis a fronte ad pectus.

4. In Missa solemni subdiaconus circa finem ultimæ orationis accipit ambabus manibus librum Epistolarum, deferens illum supra pectus, et facta altari genuflexione in medio, vadit ad partem Epistolæ contra altare, et cantat Epistolam, quam etiam celebrans interim submissa voce legit, assistente sibi diacono a dextris, et item Graduale, Tractum, etc. usque ad *Munda cor meum.* Epistola cantata, subdiaconus facit iterum genuflexionem altari in medio, ac redit ad celebrantem, et genuflectens osculatur ejus manum, et ab eo benedicitur, præterquam in Missis Defunctorum.

5. Postea idem subdiaconus accipit Missale celebrantis, defert ad cornu Evangelii in altari, et ibi ministrat celebranti, qui in medio altaris submissa voce dicto *Munda cor meum, etc.*, et deinde lecto Evangelio, quod in fine non osculatur, delato etiam per diaconum libro Evangeliorum ad altare, imponit incensum in thuribulum. Postea diaconus genuflexus ante altare, dicit: *Munda cor meum,* et accipiens librum Evangeliorum de altari, petit benedictionem a celebrante similiter genuflexus in superiori gradu altaris: et osculata illius manu, præcedentibus thuriferario et duobus acolythis cum candelabis accensis de Credentia sumptis, vadit cum subdiacono a sinistris ad locum Evangelii contra altare versus populum, ubi subdiacono librum tenente, medio inter duos acolythos tenentes candelabra accensa, dicit: *Dominus vobiscum* junctis manibus. Cum dicit: *Sequentia, etc.*, signat librum in principio Evangelii, frontem, os et pectus: postea ter librum incensat, hoc est, in medio, a dextris et a sinistris, et prosequitur Evangelium junctis manibus. Interim celebrans, post datam diacono benedictionem, retrahens se ad cornu Epistolæ, ibi stat junctis manibus. Et cum diaconus dicit: *Sequentia sancti Evangelii,* Sacerdos etiam signat se: et cum nominatur JESUS, caput inclinat versus altare. Finito Evangelio, sacerdos osculatur librum a subdiacono sibi delatum, dicens: *Per evangelica dicta, etc.*, et a diacono ter incensatur. Si sit coram Prælato in sua residentia, liber defertur ad Prælatum, ut supra et ille incensatur, ut in Cæremoniali. Postea stans in medio altaris versus ad Crucem incipit, si dicendum sit, *Credo,* stantibus post eum diacono et subdiacono, deinde ad

altare accedentibus, et cum eo prosequentibus, ut dictum est ad *Gloria in excelsis*.

6. Si autem sit prædicandum, concionator, finito Evangelio, prædicet, et sermone sive concione expleta, dicatur *Credo*, vel si non sit dicendum, cantetur *Offertorium*.

7. Cum vero in Symbolo cantatum fuerit *Et incarnatus est*, diaconus, accepta Bursa de Credentia, ambabus manibus eam defert elevatam cum solitis reverentiis ad medium altaris, in quo explicat Corporale, et revertitur ad celebrantem. Cum non dicitur *Credo*, subdiaconus defert Bursam simul cum Calice, ut infra dicetur.

8. Si quandoque celebrans cantat Missam sine diacono et subdiacono, *Epistolam* cantet in loco consueto aliquis lector superpelliceo indutus, qui in fine non osculatur manum celebrantis; *Evangelium* autem cantat ipse celebrans ad cornu Evangelii, qui et in fine Missæ cantat *Ite Missa est*, vel *Benedicamus Domino*, aut *Requiescant in pace*, pro temporis diversitate.

VII. De Offertorio, et aliis usque ad Canonem.

1. Dicto *Symbolo*, vel, si non sit dicendum, post Evangelium, celebrans osculatur altare in medio, et junctis manibus ante pectus, ibidem a manu sinistra ad dextram, (ut dictum est supra) vertit se ad populum, et extendens ac jungens manus dicit: *Dominus vobiscum*, et junctis manibus revertitur per eamdem viam ad medium altaris, ubi extendens et jungens manus, caputque Cruci inclinans, dicit *Oremus;* tum junctis, ut prius, manibus, dicit *Offertorium*, et omnia quæ usque ad finem Missæ in medio altaris dicenda sunt, dicit ibidem stans versus ad altare, nisi ubi aliter ordinatur.

2. Dicto *Offertorio*, discooperit Calicem, et ad cornu Epistolæ sistit, et manu dextra amovet parvam Pallam desuper Hostiam, accipit Patenam cum Hostia, et ambabus manibus usque ad pectus eam elevatam tenens, oculis ad Deum elevatis, et statim demissis, dicit: *Suscipe, sancte Pater, etc.*

3. Si fuerint aliæ Hostiæ non super Patenam, sed super

Corporale, vel in alio Calice seu vase pro Communione populi consecrandæ, Calicem illum seu vas dextra discooperit, et intentionem suam etiam ad illas offerendas et consecrandas dirigens, dicit ut supra : *Suscipe, etc.*, ut in ordine Missæ. Quo dicto, Patenam utraque manu tenens, cum ea facit signum crucis super Corporale, et deponit Hostiam circa medium anterioris partis Corporalis ante se, et Patenam ad manum dextram aliquantulum subtus Corporale ; quam, exterso Calice, ut dicetur, cooperit Purificatorio. Si autem adsit vas seu Calix cum aliis Hostiis, ipsum cooperit alia Patena, vel Palla.

4. Deinde in cornu Epistolæ accipit Calicem, Purificatorio extergit, et sinistra tenens illius nodum, accipit ampullam vini de manu ministri, (qui osculatur ipsam ampullam, non autem manum celebrantis) et ponit vinum in Calicem. Deinde eodem modo tenens Calicem, producit signum crucis super ampullam aquæ, et dicit : *Deus, qui humanæ substantiæ ;* et infundens parum aquæ in Calice prosequitur : *da nobis per hujus aquæ et vini mysterium, etc.* Si vero celebrat pro Defunctis, non facit signum crucis super aquam, sed imponit absque benedictione, dicens orationem, ut supra.

5. Imposita aqua in Calice, et finita oratione prædicta, accipit manu dextra calicem discoopertum : et stans ante medium altaris, ipsum ambabus manibus elevatum tenens, videlicet cum sinistra pedem, cum dextera autem nodum infra cuppam, intentis ad Deum oculis offert, dicens : *Offerimus tibi, Domine, etc.* Qua oratione dicta, facit signum crucis cum Calice super Corporale, et ipsum in medio post Hostiam collocat, et Palla cooperit. Deinde junctis manibus super altare positis, aliquantulum inclinatus dicit secreto : *In spiritu humilitatis, etc.* Postea erectus, elevans oculos, manusque expandens, et statim jungens ante pectus (quod semper facit quando aliquid est benedicturus) dicit : *Veni, sanctificator, etc.* Cum dicit : *et benedic*, signat manu dextra communiter super Hostiam et Calicem, sinistra posita super altare.

6. Tum junctis ante pectus manibus, accedit ad cornu Epistolæ, ubi stans, ministro aquam fundente, lavat manus, id est, extremitates digitorum pollicis et indicis, dicens Psalmum : *Lavabo inter innocentes*, cum *Gloria Patri, etc.*;

qui versus *Gloria Patri*, prætermittitur in Missis Defunctorum, et in Missis de Tempore a Dominica de Passione usque ad Sabbatum sanctum exclusive.

7. Celebrans lotis manibus eas tergit, et illis ante pectus junctis revertitur ad medium altaris, ubi stans, oculosque ad Deum elevans, et statim demittens, manibus junctis super altare, aliquantulum inclinatus dicit secreto orationem: *Suscipe sancta Trinitas, etc.* Qua dicta, manibus hinc inde extensis, et super altare positis, osculatur illud in medio: tum junctis manibus ante pectus, demissisque oculis ad terram, a sinistra manu ad dexteram vertit se ad populum, et versus eum extendens et jungens manus, dicit voce aliquantulum elata: *Orate fratres*, et secreto prosequens: *ut meum ac vestrum Sacrificium, etc.* perficit circulum, revertens, junctis manibus ante pectus, a manu dextra ad medium altaris. Et responso a ministro, vel a circumstantibus: *Suscipiat Dominus sacrificium de manibus tuis, etc.* (alioquin per seipsum, dicens: *Sacrificium de manibus meis*), ipse celebrans submissa voce dicit: *Amen.* Et manibus ante pectus extensis, ut fit ad orationem, stans in medio altaris versus librum, dicit absolute sine *Oremus*, et sine alia interpositione *Orationem* vel *Orationes secretas.* Cum dicit *Jesum Christum*, caput inclinat; quod facit in prima oratione, et in ultima, si plures sint dicendæ.

8. Pervento autem in conclusione ultimæ Secretæ ad verba illa *Per omnia sæcula sæculorum* exclusive, sacerdos stans in medio altaris, depositis super eo manibus hinc inde extensis, dicit convenienti et intelligibili voce *Præfationem.* Cum dicit: *Sursum corda*, elevat manus hinc inde extensas usque ad pectus: ita ut palma unius manus respiciat alteram. Cum dicit: *Gratias agamus Domino*, jungit manus; cum dicit: *Deo nostro*, oculos elevat, et statim Cruci caput inclinat. Responso: *Dignum et justum est*, elevatis et extensis, ut prius, manibus, prosequitur Præfationem propriam vel communem, ut tempus requirit. Cum dicit: *Sanctus*, junctis ante pectus manibus, et inclinatus, voce mediocri prosequitur, ministro interim parvam campanulam pulsante. Cum dicit: *Benedictus, qui venit in nomine Domini, etc.*, erigit se, et signum crucis sibi producit a fronte ad pectus.

9. In Missa solemni dicto *Oremus*, diaconus et subdiaconus accedunt ad altare in cornu Epistolæ; diaconus amovet Calicem, si est in altari, vel si est in Credentia, ut magis decet, accipit eum de manu subdiaconi, qui illum, cum Patena et Hostia, coopertum Palla et Velo a collo sibi pendente, manu sinistra tenens, et alteram manum superponens Velo, ne aliquid decidat, de Credentia detulit, comitatus ab acolytho ampullas vini et aquæ portante; ipse diaconus Calicem detegit, et dat Patenam cum Hostia celebranti, osculando ejus manum; subdiaconus extergit Calicem Purificatorio; diaconus accepta ampulla vini de manu subdiaconi, imponit vinum in Calice, subdiaconus interim ampullam aquæ ostendens celebranti, dicit: *Benedicite, Pater reverende;* qui facto versum eam signo crucis, dicit orationem: *Deus qui humanæ, etc.* Interim subdiaconus infundit paululum aquæ in Calicem; diaconus illum celebranti dat, et pedem Calicis tangens, seu brachium dextrum celebrantis sustentans, cum eo dicit: *Offerimus tibi, Domine, etc.*, quem postea positum in altari, ut supra, Palla cooperit; subdiacono deinde stanti in cornu Epistolæ ponit in dextra manu Patenam, quam cooperit extremitate Veli ab ejus humero pendentis; qui vadit post celebrantem ante medium altaris, et facta genuflexione, ibi stat sustinens eam elevatam usque ad finem Orationis Dominicæ, ut dicetur. In Missis autem Defunctorum, et in feria sexta Parasceve, Patena non tenetur a subdiacono.

10. Dicto *Veni Sanctificator*, ut supra, celebrans, ministrante diacono naviculam, et dicente: *Benedicite, Pater reverende*, ponit incensum in thuribulum, dicens: *Per intercessionem, etc.*, ut in ordine Missæ. Deinde accepto thuribulo per manum diaconi, nullam tunc faciens Cruci reverentiam, incensat oblata, ter ducens thuribulum super Calicem et Hostiam simul in modum Crucis, et ter circum Calicem et Hostiam, scilicet bis a dextera ad sinistram, et semel a sinistra ad dexteram (diacono interim pedem Calicis tenente manu dextra) dispensans verba in qualibet incensatione, hoc modo: in prima incensatione: *incensum istud,* in secunda: *a te benedictum,* in tertia: *ascendat ad te, Domine*, in quarta: *et descendat super nos,* in quinta et sexta: *misericordia tua.* Deinde facta reve-

rentia, incensat Crucem et altare, ut dictum est supra, assistente eodem diacono, interim dicens: *Dirigatur, Domine, oratio mea, etc.*, et cum incensatur Crux, diaconus amovet Calicem ad partem Epistolæ, et incensata Cruce reponit in loco suo. Cum reddit thuribulum diacono, dicit: *Accendat in nobis, etc.*, et incensatur ab eo: deinde diaconus incensat Chorum, et postremo subdiaconum tenentem Patenam: et ipse diaconus incensatur a thuriferario, et thuriferarius postea incensat acolythos et populum. Celebrans, postquam incensatus fuerit, lavat manus, ministrantibus acolythis ampullam aquæ cum pelvicula et manutergio.

11. Cum dicitur *Præfatio*, diaconus et subdiaconus stant retro post celebrantem, et paulo antequam dicatur *Sanctus*, accedunt ad altare, ubi cum celebrante hinc inde dicunt *Sanctus*, et quæ sequuntur usque ad *Canonem*. Deinde diaconus accedit ad sinistram celebrantis, ei assistens dum dicitur *Canon*, nisi alius sacerdos assistat, quia tunc ipse staret ad dextram aliquantulum post celebrantem. Subdiaconus vero tunc stat post celebrantem.

VIII. De Canone Missæ usque ad Consecrationem.

1. Finita Præfatione, ut supra, sacerdos stans ante medium altaris, versus ad illud, aliquantulum elevat manus, oculisque elevatis ad Deum, et sine mora devote demissis, ac manibus junctis, et super altare positis, profunde inclinatus incipit Canonem, secreto dicens: *Te igitur, etc.*, ut in ordine Missæ. Cum dicit *uti accepta habeas et benedicas, etc.*, prius osculatur altare in medio, deinde erigit se, et stat junctis manibus ante pectus. Cum dicit *hæc † dona, hæc † munera, hæc sancta † Sacrificia*, dextra manu signat ter communiter super Hostiam, et Calicem. Deinde extensis manibus ante pectus, prosequitur: *in primis quæ tibi offerimus, etc.*

2. Ubi dicit *una cum famulo tuo Papa nostro N.*, exprimit nomen Papæ: Sede autem vacante, verba prædicta omittuntur. Ubi dicitur *et Antistite nostro N.*, spe-

cificatur nomen Patriarchæ, Archiepiscopi, vel Episcopi ordinarii in propria diœcesi, et non alterius Superioris, etiamsi celebrans sit omnino exemptus, vel sub alterius Episcopi jurisdictione. Si vero Episcopus ordinarius illius loci, in quo Missa celebratur, sit vita functus, prædicta verba omittuntur : quæ etiam omittuntur ab iis, qui Romæ celebrant. Si celebrans est Episcopus, Archiepiscopus, vel Patriarcha, omissis prædictis verbis, eorum loco dicit *et me indigno servo tuo*. Summus autem Pontifex cum celebrat, omissis verbis *una cum famulo tuo Papa nostro N. et Antistite nostro N.*, dicit : *una cum me indigno famulo tuo, quem gregi tuo præesse voluisti*. Et continuant omnes ut sequitur : *et omnibus orthodoxis, etc.*

3. Cum dicit *Memento, Domine*, elevans et jungens manus usque ad faciem vel pectus, sic junctis manibus stat paulisper in quiete, demisso aliquantulum capite, faciens commemorationem vivorum Christi fidelium ad suam voluntatem, quorum nomina, si vult, secreto commemoret ; non tamen necesse est ea exprimere, sed mente tantum eorum memoriam habeat. Potest etiam celebrans, si pro pluribus orare intendit, ne circumstantibus sit morosus, ante Missam in animo proponere sibi omnes illos tam vivos quam defunctos, pro quibus in ipsa Missa orare intendit, et hoc loco generaliter unico contextu ipsorum vivorum commemorationem agere, pro quibus ante Missam orare proposuit in Missa.

4. Commemoratione vivorum facta, demissis et extensis ut prius manibus, continuat : *et omnium circumstantium, etc.* Similiter stans prosequitur : *Communicantes*. Cum dicit *Jesu Christi*, caput Cruci inclinat ; in conclusione quando dicit *Per eumdem*, jungit manus. Cum dicit : *Hanc igitur oblationem*, expandit manus simul super oblata, ita ut palmæ sint apertæ versus ac supra Calicem et Hostiam : quas sic tenet usque ad illa verba *Per Christum Dominum nostrum*. Tunc enim jungit manus, et sic prosequitur : *Quam oblationem tu Deus in omnibus, quæsumus*, et cum dicit *bene † dictam, adscri † ptam, ra † tam*, communiter signat ter super Hostiam et Calicem simul : deinde, cum dicit *ut nobis Corpus*, separatim signat semel super Hostiam tantum, et cum dicit *et Sanguis*, semel super Calicem tantum : deinde elevans et jungens

manus ante pectus, prosequitur : *fiat dilectissimi Filii tui Domini nostri Jesu Christi*, et inclinans caput Cruci, extergit, si opus fuerit, pollices et indices super Corporale, et dicit secreto, ut prius : *Qui pridie quam pateretur*, et accipiens pollice et indice dextræ manus Hostiam, et eam cum illis ac indice et pollice sinistræ manus tenens, stans erectus ante medium altaris dicit *accepit panem in sanctas ac venerabiles manus suas*, elevansque ad cœlum oculos, et statim demittens, dicit *et elevatis oculis in cœlum ad te Deum Patrem suum omnipotentem*, caputque aliquantulum inclinans, dicit *tibi gratias agens*, et tenens Hostiam inter pollicem et indicem sinistræ manus, dextera producit signum crucis super eam, dicens *bene* † *dixit, fregit, deditque discipulis suis, dicens : Accipite et manducate ex hoc omnes.*

5. Si adsit vas cum aliis Hostiis consecrandis, antequam accipiat Hostiam, discooperit manu dextera Calicem, seu vas aliarum Hostiarum. Cum autem finierit supradicta verba, cubitis super altare positis, stans capite inclinato, distincte, reverenter, et secreto profert verba Consecrationis super Hostiam, et simul super omnes, si plures sint consecrandæ, et Hostiam suam pollicibus et indicibus tantum tenens, dicit : *Hoc est enim Corpus meum.* Quibus prolatis, celebrans tenens Hostiam inter pollices et indices prædictos super altare, reliquis manuum digitis extensis et simul junctis (et Hostiis, si plures sint consecratæ in loco, in quo a principio Missæ positæ sunt, super Corporale vel in alio vase aut Calice demissis) genuflexus eam adorat : tunc se erigens, quantum commode potest, elevat in altum Hostiam, et intentis in eam oculis (quod et in elevatione Calicis facit) populo reverenter ostendit adorandam : et mox sola manu dextera ipsam reverenter reponit super Corporale in eodem loco unde eam levavit, et deinceps pollices et indices non disjungit, nisi quando Hostiam consecratam tangere vel tractare debet, usque ad ablutionem digitorum post Communionem.

6. Reposita Hostia consecrata super Corporale, genuflexus ipsam veneratur : si adsit vas aliarum Hostiarum, Patena vel Palla cooperit ut supra. Interim dum celebrans elevat Hostiam, accenso prius intorticio (quod non

extinguitur nisi postquam sacerdos Sanguinem sumpserit, vel alios communicaverit, si qui erunt communicandi in Missa) minister manu sinistra elevat fimbrias posteriores planetæ, ne ipsum celebrantem impediat in elevatione brachiorum, quod et facit in elevatione Calicis : et manu dextra pulsat campanulam ter ad unamquamque elevationem, vel continuate, quousque sacerdos deponat Hostiam super Corporale, et similiter postmodum ad elevationem Calicis.

7. Celebrans, adorato Sacramento, surgit, et discooperit Calicem, in quem, si opus sit, extergit digitos; quod semper faciat, si aliquod fragmentum digitis adhæreat, et stans erectus dicit: *Simili modo postquam cœnatum est*, et ambabus manibus accipiens Calicem juxta nodum infra cuppam, et aliquantulum illum elevans, ac statim deponens, dicit *accipiens et hunc præclarum Calicem in sanctas ac venerabiles manus suas, etc.*, cum dicit *item tibi gratias agens*, caput inclinat; cum dicit *benedixit*, sinistra Calicem infra cuppam tenens, dextra signat super eum, et prosequens *deditque discipulis suis, etc.*, et ambabus manibus tenens Calicem, videlicet sinistra pedem, dextra nodum infra cuppam, cubitis super altare positis, et capite inclinato, profert attente, continuate, et secreto, ut supra, verba Consecrationis Sanguinis : *Hic est enim Calix, etc.* Quibus dictis, reponit Calicem super Corporale, et dicens secreto: *Hæc quotiescumque feceritis, etc.*, genuflexus Sanguinem reverenter adorat. Tum se erigit, et accipiens Calicem discoopertum cum Sanguine ambabus manibus, ut prius, elevat eum, et erectum, quantum commode potest, ostendit populo adorandum : mox ipsum reverenter reponit super Corporale in locum pristinum, et manu dextera Palla cooperit, ac genuflexus Sacramentum veneratur.

8. In Missa solemni ad finem Præfationis accenduntur duo saltem intorticia ab acolythis, quæ extinguuntur post elevationem Calicis, nisi aliqui sint communicandi, et tunc extinguuntur post Communionem. In diebus etiam jejuniorum, et in Missis pro Defunctis tenentur accensa usque ad Communionem. Cum autem celebrans dicit: *Quam oblationem, etc.*, diaconus accedit ad ejus dexteram, et ibi in superiori gradu altaris genuflexus, cum

Sacramentum elevatur, fimbrias planetæ elevat, et quando opus est, se erigens, Calicem discooperit et cooperit, et cum celebrante genuflectit. Subdiaconus genuflectit in loco suo. Thuriferarius genuflexus in cornu Epistolæ ter incensat Hostiam, cum elevatur, et similiter Calicem, posito incenso in thuribulum absque benedictione. Reposito Calice, diaconus redit ad librum, nisi alius assistat. Cæteri surgunt, et stant in locis suis.

IX. De Canone post Consecrationem usque ad Orationem Dominicam.

1. Reposito Calice et adorato, sacerdos stans ante altare, extensis manibus ante pectus, dicit secreto : *Unde et memores, etc.* Cum dicit *de tuis donis ac datis,* jungit manus ante pectus : et cum dicit *Hostiam † puram, Hostiam † sanctam, Hostiam † immaculatam,* manu sinistra posita super altare intra Corporale, dextra signat ter communiter super Hostiam et Calicem, et semel super Hostiam tantum, et semel super Calicem tantum, dicens *Panem † sanctum vitæ æternæ, et Calicem † salutis perpetuæ* ; deinde stans ut prius, extensis manibus prosequitur : *Supra quæ propitio, etc.* Cum dicit : *Supplices te rogamus, etc.,* inclinat se ante medium altaris, manibus junctis super illo positis : cum dicit *ex hac altaris participatione,* osculatur altare, manibus hinc inde super Corporale positis : cum dicit *sacrosanctum Filii tui,* jungit manus : et dextra signans semel super Hostiam tantum, et semel super Calicem, sinistra super Corporale posita, dicit *Cor † pus, et San † guinem sumpserimus :* et cum dicit *omni benedictione † cœlesti,* seipsum signat a fronte ad pectus signo crucis, sinistra posita infra pectus, et prosequitur *et gratia repleamur :* cum dicit *Per eumdem,* jungit manus.

2. Cum dicit : *Memento, Domine, famulorum famularumque tuarum, etc.,* extensis et junctis manibus ante pectus, et usque ad faciem elevatis, et intentis oculis ad Sacramentum super altare, facit Commemorationem Fidelium defunctorum, de quibus sibi videtur, eodem modo ut dictum est de commemoratione vivorum. Qua

commemoratione facta, stans ut prius extensis manibus prosequitur *Ipsis, Domine, et omnibus in Christo, etc.*, et in fine ad *Per eumdem*, jungit manus, et caput inclinat.

3. Cum dicit: *Nobis quoque peccatoribus*, vocem aliquantulum elevat, et dextera manu pectus sibi percutit, sinistra posita super Corporale, et prosequitur secreto *famulis tuis, etc.*, stans manibus extensis ut prius. Cum dicit *Per Christum Dominum nostrum: Per quem hæc omnia, Domine, semper bona creas*, jungit manus ante pectus, deinde manu dextera ter signans communiter super Hostiam et Calicem, dicit *sancti* † *ficas, vivi* † *ficas, bene* † *dicis, et præstas nobis.* Postea discooperit manu dextera Calicem, et genuflexus Sacramentum adorat: tum se erigit, et reverenter accipit Hostiam inter pollicem et indicem dexteræ manus; et cum ea super Calicem, quem manu sinistra tenet circa nodum infra cuppam, signat ter a labio ad labium, dicens *Per* † *ipsum, et cum* † *ipso, et in* † *ipso.* Et similiter cum Hostia signat bis inter Calicem et pectus, incipiens a labio Calicis, et dicit *est tibi Deo Pa* † *tri omnipotenti in unitate Spiritus* † *sancti.* Deinde tenens manu dextera Hostiam super Calicem, sinistra Calicem, elevat cum aliquantulum simul cum Hostia, dicens *omnis honor et gloria*, et statim utrumque deponens, Hostiam collocat super Corporale, et si opus sit, digitos extergit, ut supra, ac pollices et indices ut prius jungens, Calicem Palla cooperit, et genuflexus Sacramentum adorat.

4. In Missa solemni cum celebrans dicit: *Per quem hæc omnia, etc.*, diaconus, facta Sacramento genuflexione, accedit ad dexteram celebrantis, et quando opus est, discooperit Calicem, et cum celebrante adorat: similiter cooperit, et iterum genuflectit. Cum incipit *Pater noster*, idem vadit retro post celebrantem, facta prius Sacramento genuflexione, ubi stat dum dicitur Oratio Dominica.

X. *De Oratione Dominica, et aliis usque ad factam Communionem.*

1. Celebrans, cooperto Calice, adoratoque Sacra-

mento, erigit se, et manibus extensis hinc inde super altare intra Corporale positis, dicit intelligibili voce *Per omnia sæcula sæculorum*, et cum dicit *Oremus*, jungit manus, caput Sacramento inclinans. Cum incipit *Pater noster*, extendit manus, et stans oculis ad Sacramentum intentis, prosequitur usque ad finem. Responso a ministro *Sed libera nos a malo*, et a celebrante submissa voce *Amen*, manu dextera, pollice et indice non disjunctis, Patenam aliquantulum Purificatorio extergens, eam accipit inter indicem et medium digitos, quam tenens super altare erectam, sinistra super Corporale posita, dicit secreto : *Libera nos, quæsumus, etc.*

2. Antequam celebrans dicat *da propitius pacem*, elevat manu dextra Patenam de altari, et seipsum cum ea signat signo crucis, dicens *da propitius pacem in diebus nostris*. Cum signat se, manum sinistram ponit infra pectus : deinde Patenam ipsam osculatur, et prosequens *ut ope misericordiæ tuæ, etc.*, submittit Patenam Hostiæ, quam indice sinistro accommodat super Patenam, discooperit Calicem, et genuflexus Sacramentum adorat ; tum se erigens, accipit Hostiam inter pollicem et indicem dextræ manus, et cum illis, ac pollice et indice sinistræ manus eam super Calicem tenens, reverenter frangit per medium, dicens *Per eumdem Dominum nostrum Jesum Christum Filium tuum*, et mediam partem, quam inter pollicem et indicem dextræ manus tenet, ponit super Patenam : de alia media, quam sinistra manu tenet, frangit cum pollice et indice dextræ manus particulam, prosequens *qui tecum vivit et regnat, etc.*, et eam inter ipsos dextræ manus pollicem et indicem retinens, partem majorem, quam sinistra tenet, adjungit mediæ super Patenam positæ, interim dicens *in unitate Spiritus sancti Deus*, et particulam Hostiæ, quam in dextra manu retinuit, tenens super Calicem, quem sinistra per nodum infra cuppam retinet, intelligibili voce dicit *Per omnia sæcula sæculorum*. ℟. *Amen* ; et cum ipsa particula signans ter a labio ad labium Calicis, dicit *Pax Domini sit semper vobiscum*. Responso per ministrum *Et cum spiritu tuo*, particulam, quam dextra manu tenet, immittit in Calicem, dicens secreto : *Hæc commixtio et consecratio Corporis, etc.* Deinde pollices et indices super Calicem aliquan-

tulum tergit et jungit, Calicem Palla cooperit, et genuflexus Sacramentum adorat, surgit, et stans junctis manibus ante pectus, capite inclinato versus Sacramentum, dicit intelligibili voce: *Agnus Dei, qui tollis peccata mundi*, et dextra percutiens sibi pectus, sinistra super Corporale posita, dicit *miserere nobis*, et deinde non jungit manus, sed iterum percutit sibi pectus, cum dicit secundo *miserere nobis*, quod et tertio facit, cum dicit *dona nobis pacem*.

3. Tunc manibus junctis super altare positis, oculisque ad Sacramentum intentis, inclinatus dicit secreto: *Domine Jesu Christe, etc.* Qua oratione finita, si est daturus pacem, osculatur altare in medio, et instrumentum pacis ei porrectum a ministro juxta ipsum ad dextram, hoc est, in cornu Epistolæ genuflexo, et dicit *Pax tecum*, minister respondet *Et cum spiritu tuo*. Si non adsit qui hujusmodi instrumento pacem recipiat a celebrante, pax non datur, etiamsi illius datio Missæ conveniat: nec osculatur altare, sed dicta præmissa oratione, statim subjungit alias orationes, ut in Ordine Missæ.

4. Si vero celebret pro Defunctis, non percutit pectus ad *Agnus Dei*, quia dicit *dona eis requiem:* nec dicit primam orationem: *Domine Jesu Christe, qui dixisti Apostolis tuis, etc.*, non dat pacem, sed dicit alias duas sequentes orationes: *Domine Jesu Christe, Fili Dei vivi, etc., Perceptio Corporis tui, etc.* Quibus orationibus dictis, genuflectens Sacramentum adorat, et se erigens, dicit secreto: *Panem cœlestem accipiam, etc.* Quo dicto, dextra manu accipit de Patena reverenter ambas partes Hostiæ, et collocat inter pollicem et indicem sinistræ manus, quibus Patenam inter eumdem indicem et medium digitos supponit, et eadem manu sinistra tenens partes hujusmodi super Patenam inter pectus et Calicem parum inclinatus, dextra tribus vicibus percutit pectus suum, interim etiam tribus vicibus dicens voce aliquantulum elevata: *Domine, non sum dignus*, et secreto prosequitur, *ut intres, etc.* Quibus tertio dictis, ex sinistra accipit ambas partes prædictas Hostiæ inter pollicem et indicem dextræ manus, et cum illa supra Patenam signat seipsum signo crucis, ita tamen, ut Hostia non egrediatur limites Patenæ, dicens: *Corpus Domini nostri Jesu Christi custodiat animam meam*

in vitam æternam. Amen, et se inclinans, cubitis super altare positis, reverenter easdem ambas partes sumit; quibus sumptis, deponit Patenam super Corporale, et erigens se, junctis indicibus et pollicibus, ambas quoque manus ante faciem jungit, et aliquantulum quiescit in meditatione sanctissimi Sacramenti. Deinde depositis manibus, dicit secreto : *Quid retribuam Domino pro omnibus quæ retribuit mihi?* et interim discooperit Calicem, genuflectit, surgit, accipit Patenam, inspicit Corporale, colligit fragmenta cum Patena, si quæ sint in eo, Patenam quoque diligenter cum pollice et indice dextræ manus super Calicem extergit, et ipsos digitos, ne quid fragmentorum in eis remaneat.

5. Si vero adsint Hostiæ consecratæ super Corporale positæ pro alio tempore conservandæ, facta prius genuflexione, reponit eas in vas ad hoc ordinatum, et diligenter advertit, ne aliquod fragmentum, quantumcumque minimum, remaneat super Corporale : quod si fuerit, accurate reponit in Calicem. Post extersionem Patenæ, junctis pollicibus et indicibus, Calicem dextra manu infra nodum cuppæ accipit, sinistra Patenam, dicens: *Calicem salutaris, etc.*, et signans se signo crucis cum Calice, dicit : *Sanguis Domini nostri, etc.*, et manu sinistra supponens Patenam Calici, stans reverenter sumit totum Sanguinem cum particula in Calice posita. Quibus sumptis, dicit secreto : *Quod ore sumpsimus, etc.*, et super altare porrigit Calicem ministro in cornu Epistolæ, quo vinum fundente, se purificat : deinde vino et aqua abluit pollices et indices super Calicem, quos abstergit Purificatorio, interim dicens : *Corpus tuum, Domine, quod sumpsi, etc.*, ablutionem sumit, et extergit os et Calicem Purificatorio : quo facto, Purificatorium extendit super Calicem, et desuper Patenam, ac super Patenam parvam Pallam, et plicato Corporali, quod reponit in Bursam, cooperit Calicem Velo, et Bursam desuper ponit, et collocat in medio altaris, ut in principio Missæ.

6. Si qui sint communicandi in Missa, sacerdos post sumptionem Sanguinis, antequam se purificet, facta genuflexione, ponat particulas consecratas in pyxide, vel, si pauci sint communicandi, super Patenam, nisi a principio positæ fuerint in pyxide, seu alio Calice. Interim minister

ante eos extendit linteum, seu Velum album, et pro eis facit Confessionem, dicens : *Confiteor Deo, etc.* Tum sacerdos iterum genuflectit, et manibus junctis vertens se ad populum in cornu Evangelii, dicit : *Misereatur vestri,* et : *Indulgentiam, absolutionem et remissionem peccatorum vestrorum, etc.,* et manu dextra facit signum crucis super eos. Postea genuflectens, accipit manu sinistra pyxidem seu Patenam cum Sacramento, dextra vero sumit unam particulam, quam inter pollicem et indicem tenet aliquantulum elevatam super pyxidem seu Patenam, et conversus ad communicandos in medio altaris dicit : *Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi,* deinde dicit : *Domine, non sum dignus ut intres sub tectum meum, sed tantum dic verbo, et sanabitur anima mea.* Quibus verbis tertio repetitis, accedit ad eorum dexteram, hoc est, ad latus Epistolæ, et unicuique porrigit Sacramentum, faciens cum eo signum crucis super pyxidem, vel Patenam, et simul dicens : *Corpus Domini nostri Jesu Christi custodiat animam tuam in vitam æternam. Amen.* Omnibus communicatis, revertitur ad altare, nihil dicens : et non dat eis benedictionem, quia illam daturus est in fine Missæ. Si particulæ positæ erant super Corporale, extergit illud cum Patena, et si quæ in eo fuerint fragmenta, in Calicem immittit. Deinde dicit secreto : *Quod ore sumpsimus, Domine, etc.,* et se purificat, dicens : *Corpus tuum, Domine, quod sumpsi, etc.,* et alia facit ut supra : Minister autem dextra manu tenens vas cum vino et aqua, sinistra vero Mappulam, aliquanto post sacerdotem eis porrigit purificationem, et Mappulam ad os abstergendum.

7. Si in altari remaneant particulæ in Calice, seu in alio vase usque ad finem Missæ, serventur ea, quæ in feria quinta Cœnæ Domini præscribuntur circa finem Missæ.

8. In Missa solemni diaconus stans retro post celebrantem, cum in Oratione Dominica dicitur *Et dimitte nobis debita nostra,* facta ibidem genuflexione, vadit ad dextram celebrantis, et subdiaconus circa finem Orationis Dominicæ, facta itidem genuflectione, revertitur ad altare, et stans in cornu Epistolæ, porrigit Patenam diacono, qui eam discooperit ; et Purificatorio abstergens dat celebranti, illius manum osculando, et quando opus est, dis-

cooperit, et cooperit Calicem, et cum celebrante adorat. Subdiaconus, réddita Patena, et deposito Velo, quod ab humeris ejus pendebat, genuflectit, et descendit retro post celebrantem : et cum dicitur *Pax Domini*, iterum genuflectens, accedit ad sinistram celebrantis, et simul dicunt *Agnus Dei:* deinde facta ibidem Sacramento genuflexione, redit post celebrantem. Diaconus vero a dextris genuflexus expectat pacem : et cum celebrans osculatur altare, ipse se erigens simul osculatur illud extra Corporale, et a celebrante dicente : *Pax tecum*, complexus, accipit pacem, sinistris genis sibi invicem appropinquantibus, et ei respondet : *Et cum spiritu tuo.* Postea iterum Sacramento in altari adorato, vertit se ad subdiaconum retro post celebrantem, et similiter dat ei pacem. Subdiaconus accepta pace a diacono, et facta altari genuflexione, comitatus ab acolytho vadit ad Chorum, et dat pacem primo cujusque ordinis, dignioribus prius, deinde minus dignis, et reversus ad altare, facta genuflexione, dat pacem acolytho qui ipsum comitaverat, qui et aliis acolythis circa altare dat pacem : deinde subdiaconus vadit ad dextram celebrantis, et quando opus est, discooperit Calicem, accipit ampullam vini, et infundit quando celebrans vult purificare. Diaconus post datam pacem subdiacono vadit ad librum, et dum celebrans se communicat, stant ipse et subdiaconus profunde inclinati versus altare.

9. In Missa pontificali, Assistens accipit et defert pacem, ut in Cæremoniali habetur. Si in Missa solemni fiat Communio, omnia serventur ut supra, sed prius communicet diaconum et subdiaconum, deinde alios per ordinem : et diaconus purificationem eis ministret, interim a Choro cantatur Antiphona, quæ dicitur *Communio.*

XI. De Communione, et Orationibus post Communionem dicendis.

1. Celebrante purificato, dum Calicem collocat in altari, liber Missalis defertur per ministrum ad cornu Epistolæ, et collocatur ut in Introitu. Ipse autem minister genuflectit juxta cornu Evangelii, ut in principio Missæ.

Deinde celebrans stans junctis manibus legit *Antiphonam*, quæ dicitur *Communio:* qua lecta, junctis itidem manibus ante pectus, vadit ad medium altaris, et eo osculato vertit se ad populum a manu sinistra ad dextram, et dicit *Dominus vobiscum*, et per eamdem viam redit ad librum, dicit *Orationes post Communionem*, eisdem modo, numero, et ordine, ut supra dictæ sunt Collectæ. Quibus finitis, claudit librum, et jungens manus ante pectus, revertitur ad medium altaris, ubi, eo osculato, vertit se ad populum, et dicit, ut supra, *Dominus vobiscum*. Quo dicto, stans junctis manibus ante pectus versus populum, dicit, si dicendum est, *Ite Missa est*, et per eamdem viam revertitur ad altare. Si vero non sit dicendum, dicto *Dominus vobiscum*, revertitur eodem modo per eamdem viam ad medium altaris, ubi stans versus ad illud, junctis ante pectus manibus, dicit *Benedicamus Domino*. In Missis autem Defunctorum eodem modo stans versus altare, dicit *Requiescant in pace*.

2. In Quadragesima autem a feria quarta Cinerum, usque ad feriam quartam Majoris Hebdomadæ, in feriali Officio postquam celebrans dixit Orationes post Communionem cum suis solitis conclusionibus, antequam dicat *Dominus vobiscum*, stans in eodem loco ante librum dicit *Oremus*, *Humiliate capita vestra Deo*, caput inclinans et extensis manibus subjungit eadem voce *Orationem super populum* ibidem positam : qua finita, osculatur altare, et vertens se ad populum dicit *Dominus vobiscum*, et alia ut supra.

3. In Missa solemni diaconus defert librum Missalis ad cornu Epistolæ, deinde vadit retro post celebrantem : subdiaconus vero vadit ad cornu Evangelii, ubi Calicem mundat, aptat cum Purificatorio, Patena et Palla cooperit, plicat Corporale, reponit in Bursam, et illam ponit super Calicem coopertum Velo, quem collocat in altari, vel super credentia, ut prius : postea redit ad locum suum retro post diaconum, qui, cum dicit *Ite Missa est*, cum celebrante vertit se ad populum : et in Quadragesima dicto per celebrantem *Oremus*, diaconus in cornu Epistolæ vertens se ad populum, junctis manibus dicit ut supra, *Humiliate, etc.* Quo dicto, vertit se versus altare a tergo celebrantis, et celebrans dicit orationem super populum.

XII. De benedictione in fine Missæ, et Evangelio sancti Joannis.

1. Dicto *Ite Missa est,* vel *Benedicamus Domino,* ut supra, celebrans ante medium altaris stans junctis manibus super eo, et capite inclinato, dicit secreto: *Placeat tibi, sancta Trinitas, etc.,* quo dicto, extensis manibus hinc inde super altare positis, ipsum in medio osculatur: tum erigens se, adhuc stans versus illud, elevat ad cœlum oculos et manus: quas extendit, et jungit, caputque Cruci inclinans, dicit, voce intelligibili: *Benedicat vos omnipotens Deus,* et junctis manibus, ac demissis ad terram oculis, vertens se ad populum a sinistro latere ad dextrum, extensa manu dextra, junctisque digitis, et manu sinistra infra pectus posita, semel benedicit populo dicens: *Pater, et Filius,* † *et Spiritus sanctus.* ℟. *Amen,* et circulum perficiens, accedit ad cornu Evangelii, ubi dicto *Dominus vobiscum,* et ℟. *Et cum spiritu tuo,* pollice dextro signans primum signo crucis altare seu librum in principio Evangelii, deinde frontem, os et pectus dicit: *Initium sancti Evangelii secundum Joannem,* vel *Sequentia sancti Evangelii,* ut dictum est in Rubricis generalibus, et ℟. *Gloria tibi, Domine,* junctis manibus legit Evangelium: *In principio,* vel aliud ut convenit. Cum dicit *Et Verbum caro factum est,* genuflectit versus cornu Evangelii, et surgens prosequitur ut prius: quo finito, minister stans a parte Epistolæ respondet *Deo gratias.*

2. Si celebrans in altari vertit faciem ad populum, non vertit se, sed stans ut erat, benedicit populo, ut supra, in medio altaris: deinde accedit ad cornu Evangelii, et dicit Evangelium sancti Joannis.

3. Si celebravit coram Summo Pontifice, Cardinale, et Legato Sedis Apostolicæ, vel Patriarcha, Archiepiscopo, et Episcopo in provincia, civitate, vel diœcesi sua existente, celebrans dicto *Placeat tibi, sancta Trinitas, etc.,* dicit: *Benedicat vos omnipotens Deus,* et convertens se ad Summum Pontificem genuflexus, ad Cardinalem vero et Legatum, vel alium ex supradictis Prælatis, capite incli-

nato quasi licentiam benedicendi petens, prosequitur *Pater, et Filius,* ✝ *et Spiritus sanctus,* benedicens astantes a parte ubi non adest Pontifex, Cardinalis, Legatus, aut Prælatus prædicti. Si autem celebravit coram Patriarcha, Archiepiscopo, et Episcopo, extra eorum provinciam, civitatem, vel diœcesim constitutis, eis absque alio respectu, ut ceteris qui intersunt, more consueto benedicit.

4. Si autem celebravit pro Defunctis, dicto *Placeat tibi, sancta Trinitas,* ut supra, et osculato altari, accedit ad cornu Evangelii et dicit Evangelium S. Joannis, prætermissa benedictione, quæ in Missis Defunctorum non datur.

5. Finito Evangelio in fine Missæ, si celebravit coram Summo Pontifice, Cardinale, et Legato Sedis Apostolicæ, vel Patriarcha, Archiepiscopo, et Episcopo, convertit se ad illum, coram quo ex prædictis celebravit, et facit reverentiam convenientem. Si non celebravit coram aliquo prædictorum, hujusmodi reverentiam prætermittit.

6. Quibus omnibus absolutis, extinguuntur per ministrum candelæ : interim sacerdos accipit sinistra Calicem, dextram ponens super Bursam, ne aliquid cadat, descendit ante infimum gradum altaris, et ibi in medio vertens se ad illud, caput inclinat, (vel, si in eo est tabernaculum sanctissimi Sacramenti, genuflectit) et facta reverentia, accipit Biretum a ministro, caput cooperit, ac præcedente eodem ministro, eo modo quo venerat, redit ad sacristiam, interim dicens Antiphonam *Trium puerorum,* et Canticum *Benedicite.* Si vero sit dimissurus paramenta apud altare ubi celebravit, finito Evangelio prædicto, ibidem illis se exuit, et dicit Antiphonam *Trium puerorum,* cum Cantico, et aliis orationibus, ut suo loco ponuntur.

7. In Missa solemni celebrans eadem voce et modo quo in Missis privatis, semel tantum benedicit populo, nisi sit Episcopus, vel Abbas, ut infra : et dicto Evangelio secundum Joannem, vel alio ut supra, ministrante subdiacono librum, si opus est, discedit cum ministris ordine et modo quo venerat.

8. Episcopus autem ter benedicit populo, etiam in Missis privatis, ut in Cæremoniali habetur.

XIII. De his quæ omittuntur in Missa pro Defunctis.

1. In Missa pro Defunctis ante Confessionem non dicitur Psalmus *Judica me Deus:* sed pronuntiata Antiphona *Introibo ad altare Dei*, et responso a ministro *ad Deum qui lætificat, etc.*, dicitur ℣. *Adjutorium nostrum*, et *Confessio* cum reliquis ut supra. Cum celebrans ad altare incipit *Introitum*, non signat se, sed manu dextra extensa facit signum crucis super librum, quasi aliquem benedicens. Non dicitur *Gloria Patri*, sed post Psalmum repetitur *Requiem æternam*, nec dicitur *Gloria in excelsis*, nec *Alleluia*, nec *Jube, Domine, benedicere*, nec *Dominus sit in corde meo* : nec osculatur librum in fine. Non dicitur *Credo*, non benedicitur aqua in Calicem fundenda, dicitur tamen oratio *Deus, qui humanæ substantiæ, etc.* Cum lavat manus, in fine Psalmi *Lavabo inter innocentes*, non dicitur *Gloria Patri*. Ad *Agnus Dei* non dicitur *miserere nobis*, cujus loco dicitur *dona eis requiem*, nec tertio *dona nobis pacem*, cujus loco dicitur *dona eis requiem sempiternum*, neque percutitur pectus. Non dicitur prima oratio ante Communionem, scilicet *Domine Jesu Christe, qui dixisti Apostolis tuis, etc.*, nec datur pax. In fine non dicitur *Ite Missa est*, nec *Benedicamus Domino*, sed *Requiescant in pace*. Et non datur benedictio : sed dicto *Placeat*, et osculato altari, dicitur, ut supra, *In principio erat Verbum, etc.* Alia omnia ut in aliis Missis.

2. In Missa solemni non incensatur altare ad Introitum, et subdiaconus, finita Epistola, non osculatur manum celebrantis, nec benedicitur : diaconus non petit benedictionem, nec osculatur celebrantis manum : non tenentur luminaria ad Evangelium, nec portatur incensum, sed duo tantum acolythi sine candelabris stant, unus a dextris, et alter a sinistris subdiaconi tenentis librum Evangeliorum. Non incensatur liber, nec in fine celebrans, nec defertur liber Evangeliorum osculandus, oblata et altare incensantur ut supra : incensatur solus

celebrans, et non incensantur alii. Subdiaconus non tenet Patenam post celebrantem : sed tempore elevationis Sacramenti genuflexus in cornu Epistolæ illud incensat. Ministri cum aliquid porrigunt celebranti, in hac Missa non osculantur ejus manum, neque rem, quæ porrigitur.

3. Si distribuendæ sunt candelæ, distribuantur post Epistolam, et accendantur ad Evangelium, ad elevationem Sacramenti, et post Missam, dum fit absolutio. Si habendus est sermo, habeatur finita Missa ante absolutionem.

4. Finita Missa, si facienda est absolutio, celebrans retrahit se ad cornu Epistolæ, ubi exuitur Casula, et deposito Manipulo, accipit Pluviale nigrum. Subdiaconus medius inter duos acolythos cum candelabris accensis, defert Crucem sicut in processionibus, præcedentibus duobus aliis acolythis, uno cum thuribulo et navicula incensi, alio cum vase aquæ benedictæ et aspersorio : sequitur celebrans, facta prius altari reverentia, et diaconus a sinistris ejus. Subdiaconus cum cruce sistit se ad pedes tumuli, seu lecticæ mortuorum contra altare, medius inter dictos acolythos tenentes luminaria : celebrans vero ex alia parte in capite loci inter altare et tumulum, aliquantulum versus cornu Epistolæ, ita ut Crucem subdiaconi respiciat : a sinistris ejus diaconus, et prope eum alii duo acolythi deferentes thuribulum, et vas aquæ benedictæ. Interim cantatur ℟. *Libera me, Domine,* et circa illius finem celebrans ponit incensum in thuribulum, benedicens illud more solito, ministrante diacono naviculam : et finito *Kyrie eleison,* incipit intelligibili voce *Pater noster,* et secreto prosequendo reliqua , accipit aspersorium de manu diaconi, et facta altari reverentia, comitante eodem diacono a dextris, et tenente fimbriam anteriorem Pluvialis, circuiens tumulum, aspergit illum aqua benedicta, ter a parte dextra, et ter a sinistra. Cum transit ante Crucem, profunde inclinat, diaconus vero genuflectit : postea de manu ejusdem diaconi accipit thuribulum, et eodem modo quo asperserat, incensat. Et rediens ad pristinum locum, diacono tenente librum, junctis manibus, dicit :

℣. Et ne nos inducasin tentationem.
℟. Sed libera nos a malo.
℣. A porta inferi.
℟. Erue, Domine, animam ejus.
℣. Requiescat in pace.
℟. Amen.
℣. Domine, exaudi orationem meam.
℟. Et clamor meus ad te veniat.
℣. Dominus vobiscum.
℟. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Absolve, quæsumus Domine, animam famuli tui N. ab omni vinculo delictorum: ut in resurrectionis gloria, inter Sanctos et electos tuos resuscitatus respiret. Per Christum Dominum nostrum.

℟. Amen.

Deinde celebrans faciens crucem manu dextra super tumulum, dicit:

℣. Requiem æternam dona ei, Domine.
℟. Et lux perpetua luceat ei.

Et dicto per Cantores Requiescat in pace, *et* ℟. Amen; *præcedente Cruce, redit cum aliis ad sacristiam.*

Si Officium fit pro pluribus Defunctis, omnia dicuntur in numero plurali.

DE DEFECTIBUS

IN CELEBRATIONE MISSARUM OCCURRENTIBUS.

Sacerdos celebraturus, omnem adhibeat diligentiam, ne desit aliquid ex requisitis ad Sacramentum Eucharistiæ conficiendum. Potest autem defectus contingere ex parte materiæ consecrandæ, et ex parte formæ adhibendæ et ex parte ministri conficientis. Quidquid enim horum deficit, scilicet materia debita, forma cum intentione, et ordo sacerdotalis in conficiente, non conficitur Sacramentum. Et his existentibus, quibuscumque aliis deficientibus, veritas adest Sacramenti. Alii vero sunt defectus, qui in Missæ celebratione occurrentes, etsi veritatem Sacramenti non impediant, possunt tamen aut cum peccato, aut cum scandalo contingere.

II. De defectibus materiæ.

Defectus ex parte materiæ possunt contingere, si aliquid desit ex iis, quæ ad ipsam requiruntur. Requiritur enim ut sit panis triticeus, et vinum de vite: et ut hujusmodi materia consecranda in actu Consecrationis sit coram sacerdote.

III. De defectu panis.

1. Si panis non sit triticeus, vel si triticeus, admixtus sit granis alterius generis in tanta quantitate, ut non maneat panis triticeus, vel sit alioqui corruptus, non conficitur Sacramentum.

2. Si sit confectus de aqua rosacea, vel alterius distillationis, dubium est an conficiatur.

3. Si cœperit corrumpi, sed non sit corruptus; similiter si non sit azymus, secundum morem Ecclesiæ latinæ, conficitur, sed conficiens graviter peccat.

4. Si celebrans ante Consecrationem adverterit Hostiam esse corruptam, aut non esse triticeam, remota illa Hostia, aliam ponat, et facta oblatione, saltem mente concepta, prosequatur ab eo loco, ubi desivit.

5. Si id adverterit post Consecrationem, etiam post illius Hostiæ sumptionem, posita alia, facit oblationem, ut supra, et a Consecratione incipiat, scilicet ab illis verbis, *Qui pridie quam pateretur*, et illam priorem, si non sumpsit, sumat post sumptionem Corporis et Sanguinis, vel alii sumendam tradat, vel alicubi reverenter conservet. Si autem sumpserit, nihilominus sumat eam, quam consecravit: quia præceptum de perfectione Sacramenti majoris est ponderis, quam quod a jejunis sumatur.

6. Quod si hoc contingat post sumptionem Sanguinis, apponi debet rursus novus panis, et vinum cum aqua, et facta prius oblatione, ut supra, sacerdos consecret, incipiendo ab illis verbis, *Qui pridie*, ac statim sumat utrumque, et prosequatur Missam: ne Sacramentum remaneat imperfectum, et ut debitus servetur ordo.

7. Si Hostia consecrata dispareat, vel casu aliquo, ut vento, aut miraculo, vel ab aliquo animali accepta, et nequeat reperiri, tunc altera consecretur, ab eo loco incipiendo, *Qui pridie quam pateretur*, facta ejus prius oblatione, ut supra.

IV. De defectu vini.

1. Si vinum sit factum penitus acetum, vel penitus putridum, vel de uvis acerbis, seu non maturis expressum, vel ei admixtum tantum aquæ, ut vinum sit corruptum, non conficitur Sacramentum.

2. Si vinum cœpit acescere, vel corrumpi, vel fuerit aliquantum acre, vel mustum de uvis tunc expressum, vel non fuerit admixta aqua, vel fuerit admixta aqua ro-

sacea, seu alterius distillationis, conficitur Sacramentum, sed conficiens graviter peccat.

3. Si celebrans ante Consecrationem Sanguinis, quamvis post Consecrationem Corporis, advertat aut vinum, aut aquam, aut utrumque non esse in Calice, debet statim apponere vinum cum aqua, et facta oblatione ut supra, consecrare, incipiendo ab illis verbis, *Simili modo, etc.*

4. Si post verba Consecrationis advertat vinum non fuisse positum, sed aquam; deposita aqua in aliquod vas, iterum vinum cum aqua ponat in Calice, et consecret, resumendo a verbis prædictis, *Simili modo, etc.*

5. Si hoc advertat post sumptionem Corporis, vel hujusmodi aquæ; apponat aliam Hostiam iterum consecrandam, et vinum cum aqua in Calice, offerat utrumque, et consecret et sumat, quamvis non sit jejunus. Vel, si Missa celebretur in loco publico, ubi plures adsint, ad evitandum scandalum poterit apponere vinum cum aqua, et facta oblatione ut supra, consecrare, ac statim sumere, et prosequi cetera.

6. Si quis percipiat ante Consecrationem, vel post Consecrationem, totum vinum esse acetum, vel alias corruptum, idem servetur quod supra, ac si deprehenderet non esse positum vinum vel solam aquam fuisse appositam in Calice.

7. Si autem celebrans ante Consecrationem Calicis advertat non fuisse appositam aquam, statim ponat eam, et proferat verba Consecrationis. Si id advertat post Consecrationem Calicis, nullo modo apponat, quia non est de necessitate Sacramenti.

8. Si materia, quæ esset apponenda, ratione defectus vel panis, vel vini, non posset ullo modo haberi; si id sit ante Consecrationem Corporis, ulterius procedi non debet: si post Consecrationem Corporis, aut etiam vini, deprehenditur defectus alterius speciei, altera jam consecrata, tunc si nullo modo haberi possit, procedendum erit, et Missa absolvenda, ita tamen, ut prætermittantur verba et signa, quæ pertinent ad speciem deficientem. Quod si expectando aliquandiu haberi possit, expectandum erit, ne Sacrificium remaneat imperfectum.

V. De defectibus formæ.

1. Defectus ex parte formæ possunt contingere, si aliquid desit ex iis quæ ad integritatem verborum in ipsa Consecratione requiruntur. Verba autem Consecrationis, quæ sunt forma hujus Sacramenti, sunt hæc : *Hoc est enim Corpus meum.* Et : *Hic est enim calix Sanguinis mei, novi et æterni testamenti : mysterium Fidei qui pro vobis et pro multis effundetur in remissionem peccatorum.* Si quis autem aliquid diminueret, vel immutaret de forma Consecrationis Corporis, et Sanguinis, et in ipsa verborum immutatione verba idem non significarent, non conficeret Sacramentum. Si vero aliquid adderet quod significationem non mutaret, conficeret quidem, sed gravissime peccaret.

2. Si celebrans non recordetur se dixisse ea quæ in Consecratione communiter dicuntur, non debet propterea turbari. Si tamen certo ei constet, se omisisse aliquid eorum quæ sunt de necessitate Sacramenti, id est, formam Consecrationis, seu partem, resumat ipsam formam, et cetera prosequatur per ordinem. Si vero valde probabiliter dubitet se aliquid essentiale omisisse, iteret formam saltem sub tacita conditione. Si autem non sunt de necessitate Sacramenti, non resumat, sed procedat ulterius.

VI. De defectibus ministri.

Defectus ex parte ministri possunt contingere quoad ea quæ in ipso requiruntur. Hæc autem sunt : in primis intentio, deinde dispositio animæ, dispositio corporalis, dispositio vestimentorum, dispositio in ministerio ipso, quoad ea quæ in ipso possunt occurrere.

VII. De defectu intentionis.

1. Si quis non intendit conficere, sed delusorie aliquid

agere ; item si aliquæ Hostiæ ex oblivione remaneant in altari, vel aliqua pars vini, vel aliqua Hostia lateat, cum non intendat consecrare nisi quas videt : item si quis habeat coram se undecim Hostias, et intendat consecrare solum decem, non determinans quas decem intendit ; in his casibus non consecrat, quia requiritur intentio. Secus si putans quidem esse decem, tamen omnes voluit consecrare quas coram se habebat : nam tunc omnes erunt consecratæ : atque ideo quilibet sacerdos talem semper intentionem habere deberet, scilicet consecrandi eas omnes, quas ante se ad consecrandum positas habet.

2. Si sacerdos putans se tenere unam Hostiam, post Consecrationem invenerit fuisse duas simul junctas, in sumptione sumat simul utramque. Quod si deprehendat post sumptionem Corporis et Sanguinis, aut etiam post ablutionem, reliquias aliquas relictas consecratas, eas sumat, sive parvæ sint, sive magnæ, quia ad idem Sacrificium spectant.

3. Si vero relicta sit Hostia integra consecrata, eam in tabernaculo cum aliis reponat : si hoc fieri nequit, sequenti sacerdoti ibi celebraturo in altari supra Corporale decenter opertam sumendam una cum altera, quam est consecraturus, relinquat : vel si neutrum horum fieri possit, in ipso Calice seu Patena decenter conservet, quousque vel in tabernaculo reponatur, vel ab altero sumatur : quod si non habeat quomodo honeste conservetur, potest eam ipsemet sumere.

4. Si intentio non sit actualis in ipsa Consecratione propter evagationem mentis, sed virtualis, cum accedens ad altare intendat facere quod facit Ecclesia, conficitur Sacramentum, etsi curare debet sacerdos, ut etiam actualem intentionem adhibeat.

VIII. De defectibus dispositionis animæ.

1. Si quis suspensus, excommunicatus, degradatus, irregularis, vel alias canonice impeditus celebret, conficit quidem Sacramentum, sed gravissime peccat, tam propter Communionem, quam indigne sumit, quam propter executionem Ordinum, quæ sibi erat interdicta.

2. Si quis habens copiam confessoris celebret in peccato mortali, graviter peccat.

3. Si quis autem in casu necessitatis, non habens copiam confessoris, in peccato mortali absque contritione celebret, graviter peccat, secus si conteratur: debet tamen, cum primum poterit, confiteri.

4. Si in ipsa celebratione Missæ sacerdos recordetur se esse in peccato mortali, conteratur cum proposito confitendi, et satisfaciendi.

5. Si recordetur se esse excommunicatum, vel suspensum, aut locum esse interdictum, similiter conteratur cum proposito petendi absolutionem. Ante Consecrationem autem in supradictis casibus, si non timetur scandalum, debet Missam incœptam deserere.

IX. De defectibus dispositionis corporis.

1. Si quis non est jejunus post mediam noctem, etiam post sumptionem solius aquæ, vel alterius potus aut cibi, per modum etiam medicinæ, et in quantacumque parva quantitate, non potest communicare, nec celebrare.

2. Si autem ante mediam noctem cibum aut potum sumpserit, etiamsi postmodum non dormierit, nec sit digestus, non peccat: sed ob perturbationem mentis, ex qua devotio tollitur, consulitur aliquando abstinendum.

3. Si reliquiæ cibi remanentes in ore transglutiantur, non impediunt Communionem, cum non transglutiantur per modum cibi, sed per modum salivæ. Idem dicendum, si, lavando os, deglutiatur stilla aquæ præter intentionem.

4. Si plures Missas in una die celebret, ut in Nativitate Domini, in unaquaque Missa abluat digitos in aliquo vase mundo, et in ultima tantum percipiat purificationem.

5. Si præcesserit pollutio nocturna quæ causata fuerit ex præcedenti cogitatione, quæ sit peccatum mortale, vel evenerit propter nimiam crapulam, abstinendum est a Communione et celebratione, nisi aliud confessario videatur. Si dubium est, an in præcedenti cogitatione fuerit peccatum mortale, consulitur abstinendum, extra

tamen casus necessitatis. Si autem certum est non fuisse in illa cogitatione peccatum mortale, vel nullam fuisse cogitationem, sed evenisse ex naturali causa, aut ex diabolica illusione, potest communicare et celebrare, nisi ex illa corporis commotione tanta evenerit perturbatio mentis, ut abstinendum videatur.

X. De defectibus in ministerio ipso occurrentibus.

1. Possunt etiam defectus occurrere in ministerio ipso, si aliquid ex requisitis ad illud desit, ut si celebretur in loco non sacro, vel non deputato ab Episcopo, vel in altari non consecrato, vel tribus mappis non cooperto : si non adsint luminaria cerea : si non sit tempus debitum celebrandi, quod est ab aurora usque ad meridiem communiter: si celebrans saltem Matutinum cum Laudibus non dixerit: si omittat aliquid ex vestibus sacerdotalibus: si vestes sacerdotales et mappæ non sint ab Episcopo vel ab alio hanc habente potestatem benedictæ: si non adsit clericus, vel alius deserviens in Missa, vel adsit qui deservire non debet, ut mulier: si non adsit Calix cum Patena conveniens, cujus cuppa debet esse aurea, vel argentea, vel stannea; non ærea, vel vitrea: si Corporalia non sint munda, quæ debent esse ex lino, nec serico in medio ornata, et ab Episcopo vel ab alio hanc habente potestatem benedicta, ut etiam superius dictum est: si celebret capite cooperto sine dispensatione: si non adsit Missale, licet memoriter sciret Missam, quam intendit dicere.

2. Si sacerdote celebrante violetur ecclesia ante Canonem, dimittatur Missa: si post Canonem, non dimittatur. Si timeatur incursus hostium, vel alluvionis, vel ruina loci ubi celebratur, ante Consecrationem dimittatur Missa, post Consecrationem vero sacerdos accelerare poterit sumptionem Sacramenti, omissis omnibus aliis.

3. Si sacerdos ante Consecrationem graviter infirmetur, vel in syncopen inciderit, aut moriatur, prætermittitur Missa: si post Consecrationem Corporis tantum, ante

Consecrationem Sanguinis, vel utroque consecrato id accidit, Missa per alium sacerdotem expleatur ab eo loco, ubi ille desiit, et in casu necessitatis etiam per non jejunum. Si autem non obierit, sed fuerit infirmus, adeo tamen ut possit communicare, et non adsit alia Hostia consecrata, sacerdos qui Missam supplet, dividat Hostiam, et unam partem præbeat infirmo, aliam ipse sumat. Si autem, semiprolata forma Corporis, obiit sacerdos, quia non est facta Consecratio, non est necesse ut Missa per alium suppleatur. Si vero obierit, semiprolata forma Sanguinis, tunc alter prosequatur Missam, et super eumdem Calicem repetat integram formam, ab eo loco, *Simili modo postquam cœnatum est,* vel posset super alium Calicem præparatum integram formam proferre, et Hostiam primi Sacerdotis, et Sanguinem a se consecratum sumere, ac deinde Calicem relictum semiconsecratum.

4. Si quis extra hujusmodi casus necessitatis, integra Sacramenta non sumpserit, gravissime peccat.

5. Si musca, vel aranea, vel aliquid aliud ceciderit in Calicem ante Consecrationem, projiciat vinum in locum decentem, et aliud ponat in Calice, misceat parum aquæ, offerat ut supra, et prosequatur Missam: si post Consecrationem ceciderit musca, aut aliquid ejusmodi, et fiat nausea sacerdoti, extrahat eam, et lavet cum vino, finita Missa comburat, et combustio ac lotio hujusmodi in sacrarium projiciatur. Si autem non fuerit ei nausea, nec ullum periculum timeat, sumat cum Sanguine.

6. Si aliquid venenosum ceciderit in Calicem, vel quod provocaret vomitum, vinum consecratum reponendum est in alio Calice, et aliud vinum cum aqua apponendum denuo consecrandum: et finita Missa, Sanguis repositus in panno lineo vel stuppa, tamdiu servetur, donec species vini fuerint desiccatæ, et tunc stuppa comburatur, et combustio in sacrarium projiciatur.

7. Si aliquid venenatum contigerit Hostiam consecratam, tunc alteram consecret, et sumat eo modo quo dictum est, et illa servetur in tabernaculo, loco separato, donec species corrumpantur, et corruptæ deinde mittantur in sacrarium.

8. Si sumendo Sanguinem, particula remanserit in

calice, digito ad labium Calicis eam adducat, et sumat ante purificationem, vel infundat vinum, et sumat.

9. Si Hostia ante Consecrationem inveniatur fracta, nisi populo evidenter appareat, talis Hostia consecretur: si autem scandalum populo esse possit, alia accipiatur, et offeratur: quod si illius Hostiæ jam erat facta oblatio, eam post ablutionem sumat. Quod si ante oblationem Hostia appareat confracta, accipiatur altera integra, si citra scandalum, aut longam moram fieri poterit.

10. Si propter frigus, vel negligentiam Hostia consecrata dilabatur in Calicem, propterea nihil est reiterandum, sed Sacerdos Missam prosequatur, faciendo cæremonias et signa consueta cum residua parte Hostiæ, quæ non est madefacta Sanguine, si commode potest. Si vero tota fuerit madefacta, non extrahat eam, sed omnia dicat omittendo signa, et sumat pariter Corpus et Sanguinem, et signans se cum Calice, et dicens: *Corpus et Sanguis Domini nostri, etc.*

11. Si in hieme Sanguis congeletur in Calice, involvatur Calix pannis calefactis: si id non proficeret, ponatur in ferventi aqua prope altare, dummodo in Calicem non intret, donec liquefiat.

12. Si per negligentiam aliquid de Sanguine Christi ceciderit, si quidem super terram, seu super tabulam, lingua lambatur, et locus ipse radatur quantum satis est, et abrasio comburatur; cinis vero in sacrarium recondatur. Si vero super lapidem altaris ceciderit, sorbeat sacerdos stillam, et locus bene abluatur, et ablutio in sacrarium projiciatur. Si super linteum altaris, et ad aliud linteum stilla pervenerit; si usque ad tertium, linteamina ter abluantur ubi stilla ceciderit, Calice supposito, et aqua ablutionis in sacrarium projiciatur. Quod si in ipso solum Corporali, aut si in vestibus ipsis sacerdotalibus ceciderit, debet similiter ablui, et ablutio in sacrarium projici. Si in substrato pedibus panno, vel tapeto, bene abluatur, ut supra.

13. At si contingat totum Sanguinem post Consecrationem effundi, si quidem aliquid vel parum remansit, illud sumatur, et de effuso reliquo Sanguine fiat ut dictum est. Si vero nihil omnino remanserit, ponat iterum vinum et aquam, et consecret ab eo loco, *Simili modo postquam*

cœnatum est, etc. facta prius tamen Calicis oblatione, ut supra.

14. Si sacerdos evomat Eucharistiam, si species integræ appareant, reverenter sumantur, nisi nausea fiat : tunc enim species consecratæ caute separentur et in aliquo loco sacro reponantur, donec corrumpantur, et postea in sacrarium projiciantur. Quod si species non appareant, comburatur vomitus, et cineres in sacrarium mittantur.

15. Si Hostia consecrata, vel aliqua ejus particula dilabatur in terram, reverenter accipiatur, et locus ubi cecidit, mundetur, et aliquantulum abradatur, et pulvis seu abrasio hujusmodi in sacrarium immittatur. Si ceciderit extra Corporale in mappam, seu alio quovis modo in aliquod linteum, mappa vel linteum hujusmodi diligenter lavetur, et lotio ipsa in sacrarium effundatur.

16. Possunt etiam defectus in ministerio ipso occurrere, si sacerdos ignoret ritus et cæremonias ipsas in eo servandas : de quibus omnibus in superioribus Rubricis copiose dictum est.

QUÆSTIONES

IN

RUBRICAS GENERALES

BREVIARII ROMANI.

PROŒMIUM.

(Tit. I — XXXVII).

Rubricæ generales Breviarii in XXXVII Titulos distribuuntur, quorum duodecim priores spectant ad *integrum Officium*, modumque istud ordinandi ; sex vero sequentes, a Tit. XIII usque ad XVIII, agunt de *majoribus partibus* Officii : Matutino, Laudibus, Prima, Tertia, Sexta, Nona, Vesperis et Completorio; reliqui tandem Tituli (excepto ultimo, qui specialis est de Officio Parvo B. Mariæ, et aliis) versantur circa *partium partes*, ut Invitatorium, Hymnos, Antiphonas, Psalmos etc.

Quæstiones in Rubricas Breviarii quæ hic proponuntur, in tres sectiones sunt distributæ, quarum I sectio est de divisione et distinctione Officiorum, II de Occurrentia et Concurrentia, III tandem de quibusdam Officii partibus minoribus.

SECTIO I.

DE OFFICIO DIVINO EJUSQUE DIVISIONE.
DE FESTIS — DOMINICIS — FERIIS — VIGILIIS — OCTAVIS
ET OFFICIO S. MARIÆ IN SABBATO.

§. 1. *De Officio divino ejusque divisione.*

(Rubr. præl.).

Quæst. 1. *Quid est Officium divinum et quot constat partibus ?*

R. Officium divinum est publica principalis oratio, quæ ab Ecclesiæ ministris nomine totius fidelium cœtus quotidie funditur. Partes quibus constat numerantur communiter septem, quæ ab horis, quibus recitari solebant, sortitæ sunt nomina, scilicet : Matutinum cum Laudibus, Prima, Tertia, Sexta, Nona, Vesperæ et Completorium. Inde Officium divinum etiam vocatur *Horæ canonicæ.* Singulæ autem Horæ pluribus constant partibus minoribus, quales sunt : Oratio Dominica, Salutatio Angelica, Symbolum Apostolorum, Initium Horarum, Invitatora, Hymni, Antiphonæ, Psalmi, Cantica, Versus, Absolutiones, Benedictiones, Lectiones, Responsoria, Capitula, Orationes, Hymnus *Te Deum*, Symbolum S. Athanasii, Preces, Suffragia Sanctorum, Antiphonæ B. M. V. finales.

Quæst. 2. *An unaquæque Hora canonica omnibus istis vel iisdem saltem constat partibus ?*

R. Ad utrumque negative. Aliquæ ex his partibus sunt omni Horæ communes : uti v. g. Hymnus, Antiphonæ, Psalmi, Oratio etc. ; aliquæ vero non, et sic Invitatorium et Lectiones dicuntur tantum in Matutino ; Cantica solum in Laudibus, Vesperis et Completorio etc.

Deinde neque easdem semper partes habent singulæ Horæ. Et ita licet Hymnus omni Horæ sit communis, omittitur tamen a triduo ante Pascha usque ad Vesperas Sabbati in Albis.

Quæst. 3. *Quotupliciter dividitur Officium divinum?*

R. 1°. Ratione ritus quo persolvitur, Officium tripliciter dividitur, juxta Rubricam præliminarem: *Officium fit quotidie aut Duplex, aut Semiduplex, aut Simplex.*

2°. Ratione objecti seu mysterii, Festi etc. de quo fit Officium, quintupliciter dividitur. Etenim unaquæque *Dominica* et *Feria* in anno habet in Breviario correspondens sibi Officium, quod vocatur *de Tempore;* sæpe tamen harum Dominicarum et Feriarum omittitur Officium ob occurrentia *Festa,* quorum quædam solemniora habent *Octavam* hoc est, per octo dies continuos celebrantur, et aliquando etiam *Vigilia* præveniuntur. Hinc nascitur quintuplex Officii discrimen: est enim Officium vel de *Dominica,* vel de *Feria,* vel de *Festo,* vel de *Vigilia,* vel de *Octava.*

Nota. Breviarium, sicut Missale, divisum est in quatuor partes. Prima pars complectitur *Psalterium,* cum *Ordinario* seu *Communi Officii de Tempore* (Tit.XII, n. 3). Hæc pars olim erat in medio Breviarii, uti in Missali Ordinarium Missæ nunc etiam occupat medium libri, ad commoditatem legentium. Porro Psalterium ita est in singulos Hebdomadæ dies distributum, ut, nullo occurrente Festo, integrum in Hebdomada recitetur. Secunda pars comprehendit *Proprium de Tempore,* tertia pars *Proprium Sanctorum* et quarta pars *Commune Sanctorum.*

Quæst. 4. *Assigna præcipuas differentias inter triplicem Officiorum ritum, Duplicem, Semiduplicem et Simplicem.*

R. *Officium Duplex* 1° habet primas et secundas Vesperas.

2°. In utrisque Vesperis, Matutino et Laudibus (non autem in aliis Horis) duplicantur Antiphonæ, id est integræ dicuntur in principio et in fine Psalmorum.

3°. Ad Matutinum regulariter dicuntur tres Nocturni cum novem Psalmis et totidem Lectionibus, hoc est, in unoquoque Nocturno tres Psalmi et tres Lectiones.

4°. Preces ad Primam et Completorium, Suffragia de S. Maria, SS. Joseph, Apostolis, Patrono, et de Pace ad Vesperas et Laudes non dicuntur in Duplici (Tit. I, n. 3, 4, 5 et 6).

Officium Semiduplex 1° habet Officium integrum sicut Duplex; dies tamen infra Octavas non habent primas Vesperas.

2°. Non duplicantur Antiphonæ, sed prima tantum Antiphonæ verba ante Psalmum dicuntur.

3°. Ad Matutinum, sicut in Officio Duplici, dicuntur regulariter tres Nocturni cum novem Psalmis et totidem Lectionibus; Dominicæ tamen, in quibus fit Officium ut in Psalterio, habent octodecim Psalmos.

4°. Dicuntur Preces et Suffragia (Tit. II, n. 3, 4 et 5).

Officium Simplex 1° non habet utrasque Vesperas; Officium enim Simplex *de Feria* habet tantum secundas Vesperas, et Officium Simplex de *Festo* solum primas.

2°. Quoad Antiphonas, non duplicantur.

3°. Matutinum habet unum tantum Nocturnum cum duodecim Psalmis et tribus Lectionibus. Ideo Officium Simplex etiam vocatur *Officium trium Lectionum*; dum e contra per *Officium novem Lectionum* designatur Officium Duplex vel Semiduplex.

4°. Preces et Suffragia dicuntur (Tit. III, n. 3 et 4, V, n. 2, 3 et 4, XXXIV, n. 2 et 3).

Quoad alias inter triplicem illum ritum differentias, et exceptiones, consulantur Rubricæ.

§. 2. *De Festis.*

(Tit. I, II, III).

Quæst. 5. *Quotupliciter distinguuntur Festa?*

R. Tripliciter: alia sunt *Duplicia*, alia *Semiduplicia* et alia *Simplicia*. Deinde Festa Duplicia subdividuntur in Duplicia *primæ classis*, Duplicia *secundæ classis*, Duplicia *majora* et Duplicia *minora*.

Quæst. 6. *Dic generatim quæ sit differentia inter quatuor genera Festorum Duplicium.*

R. Quoad ritum quatuor illa Duplicium genera non differunt; sunt enim omnia ritus Duplicis. Aliunde tamen generatim statui potest duplex inter illa differentia, quam sequentes regulæ indicant.

1ª. *Festa quo digniora sunt, eo magis per se sola fiunt, minusque aliorum secum adjunctione vilescunt.* Unde v. g. Duplex 1 cl. rejicit omnem Commemorationem Festorum occurrentium. Duplex 2 cl. admittit tantum Commemorationem Festi Simplicis in Laudibus ac Missa privata. Reliqua vero Duplicia majora et minora excludunt Commemorationes seu Suffragia communia ad Vesperas et Laudes, quas Commemorationes admittunt Festa Semiduplicia et Simplicia.

2ª. *Festa quo digniora sunt eo difficilius loco suo dimoventur.* Hinc Festum Duplex 1 cl. cedit tantum locum Dominicæ 1 cl., Duplex vero 2 cl. locum cedit Festo Duplici 1 cl. et Dominicæ 1 et 2 cl. et sic deinceps, ut dicetur in sectione secunda.

Quæst. 7. *Quæ Festa sunt Duplicia I cl.?*

R. Festum Nativitatis Domini (25 Decembris)
» Epiphaniæ Domini (6 Januarii)
» Paschæ Resurrectionis, cum tribus antecedentibus et duobus sequentibus diebus,
» Ascensionis Domini,
» Pentecostes, cum duobus sequentibus diebus,
» Corporis Christi,
» S. Joseph (19 Martii)
» Nativitatis S. Joannis Baptistæ (24 Junii)
» SS. Apostolorum Petri et Pauli (29 Junii)
» Assumptionis B. M. V. (15 Augusti)
» Omnium Sanctorum (1 Novembris)
» Dedicationis propriæ Ecclesiæ,
» Patroni vel Tituli Ecclesiæ.

Nota 1. Recensentur hic tantum Festa Duplicia 1 cl. pro Ecclesia universali: nam pro diœcesibus et Ecclesiis particularibus plura esse possunt. Et sic in diœcesi nostra *Patrocinium S. Joseph* (Dominica III post Pascha) est Duplex 1 cl. ex concessione Pii IX, 26 Novembris 1847. Idem notandum est pro Festis inferioris ritus, de quibus in sequentibus quæstionibus agitur.

Nota 2. Non tantum *Dedicatio propriæ Ecclesiæ* est Festum Duplex 1 cl. pro clero istius Ecclesiæ, sed etiam *Dedicatio Ecclesiæ cathedralis* pro clero totius diœcesis. A tempore vero indulti pro reductione Festorum in territorio gallicano, 9 Aprilis 1802, et vi decreti S. C. R. 1 Septembris 1838 in Mechlinien., Anniversarium dedicationis Ecclesiæ metropolitanæ et omnium Ecclesiarum diœcesis in cumulo celebrandum est Dominica post Octavam Omnium Sanctorum.

Quæst. 8. *Recense Festa Duplicia 2 cl.*

R. Festum Circumcisionis Domini (1 Januarii)
» SS. Nominis Jesu (Dominica II post Epiphaniam)
» SS. Trinitatis,
» Pretiosissimi Sanguinis D. N. J. C. (Dominica I Julii) ex decr. 10 Augusti 1849,
» Purificationis B. M. V. (2 Februarii)
» Annuntiationis » » (25 Martii)
» Visitationis » » (2 Julii) ex decreto 31 Maji 1850,
» Nativitatis » » (8 Septembris)
» ~~Conceptionis~~ » » (8 Decembris)
» Natalitiorum duodecim Apostolorum,
» Evangelistarum,
» S. Stephani, Protomartyris (26 Decembris)
» SS. Innocentium (28 Decembris)
» Patrocinii S. Joseph (Dominica III post Pascha) ex Decreto 10 Septembris 1847,
» Inventionis S. Crucis (3 Maji)
» S. Laurentii (10 Augusti)
» Dedicationis S. Michaelis Archangeli (29 Septembris).

Quæst. 9. *Recense etiam Festa Duplicia majora.*

R. Festum SS. Cordis Jesu (Feria VI post Octavam Corporis Christi) ex decreto 23 Augusti 1856,
» Transfigurationis Domini (6 Augusti)
» Exaltationis S. Crucis (14 Septembris)
» Septem Dolorum B. M. V. (Feria VI post Dominicam Passionis et Dominicam III Septembris)

Festum B. M. V. de Monte Carmelo (16 Julii)
» » » ad Nives (5 Augusti)
» » » de Mercede (24 Septembris)
» » » SS. Nominis Mariæ (Dominica infra Octavam Nativitatis B. M. V.)
» SS. Rosarium B. M. V. (Dominica I Octobris)
» Præsentationis » » (21 Novembris)
» Conversionis S. Pauli (25 Januarii)
» Cathedræ S. Petri utriusque (Romæ scilicet 18 Januarii et Antiochiæ 22 Februarii)
» S. Joannis ante portam Latinam (6 Maji)
» Apparitionis S. Michaelis Archangeli (8 Maji)
» S. Barnabæ Apostoli (11 Junii)
» S. Annæ (26 Julii)
» S. Joachim (Dominica infra Oct. Assumptionis)
» Decollationis S. Joannis-Baptistæ (29 Augusti)
» Patronorum minus principalium.

Quoad Festa *Duplicia minora, Semiduplicia* et *Simplicia* conferatur Kalendarium Breviario vel Missali præpositum, in quo ad Duplicia minora ponitur vox *Duplex;* ad Semiduplicia: *Semiduplex;* ad Simplicia vero nihil ponitur.

Quæst. 10. *Quid intelligitur per Festa mobilia et immobilia?*

R. Festa *mobilia* sunt, quæ uni determinato diei mensis non sunt affixa, qualia sunt Resurrectio Christi, Ascensio, Pentecostes et similia. *Immobilia* sunt, quæ certis diebus mensium ex prima institutione affixa sunt, uti videre licet in Kalendario; quamvis, per accidens interdum impedita, transferri debeant in alium diem, ut dicetur in altera sectione, ubi de translatione Festorum agitur.

§. 3. *De Dominicis.*

(Tit. IV).

Quæst. 11. *Quæ est Dominicarum divisio?*

R. Dominicæ sunt vel *majores,* in quibus recoluntur præcipua creationis et redemptionis mysteria; vel *minores,* quæ etiam vocantur *communes* vel *per annum.*

Dominicæ majores sunt vel *primæ* vel *secundæ classis.*

Priores adeo sunt privilegiatæ, ut earum Officium numquam omittatur, quocumque adveniente Festo, etiam Duplici 1 cl.

Posteriores vero cedunt tantum locum Festo Duplici 1 cl., et tunc de Dominica ita impedita fit Commemoratio in utrisque Vesperis et Laudibus.

Dominicæ majores sunt sequentes:

Primæ classis,	Secundæ classis,
I Adventus,	II, III, IV Adventus,
I Quadragesimæ,	
Passionis,	
Palmarum,	Septuagesimæ,
Paschæ,	Sexagesimæ,
In Albis,	Quinquagesimæ,
Pentecostes,	II, III, IV Quadragesimæ.
Trinitatis.	

Cæteræ Dominicæ omnes sunt minores, Festis Duplicibus (non autem Festis inferioris ritus) locum cedunt, et tunc de Dominica fit Commemoratio in utrisque Vesperis et Laudibus.

Ordo Dominicarum totius anni hic est:

Dominica I Adventus (non ante 27 Novembris neque post 3 Decembris)
» II »
» III » sive *Gaudete*,
» IV »
» infra Octavam Nativitatis Domini (sæpe vacans)
» inter 1 et 6 Januarii (vacans semper)
» infra Octavam Epiphaniæ, I post Epiphaniam (vacans interdum)
» II post Epiphaniam,
» III » »
» IV » » vagæ,
» V » »
» VI » »
» Septuagesimæ (non ante 18 Januarii neque post 21 Februarii)

Dominica Sexagesimæ,
» Quinquagesimæ,
» I Quadragesimæ,
» II »
» III »
» IV » sive *Lætare*,
» Passionis,
» Palmarum,
» Paschæ (non ante 22 Martii, neque post 25 Aprilis)
» in Albis quæ est I post Pascha,
» II » »
» III » »
» IV » »
» V » »
» infra Octavam Ascensionis,
» Pentecostes,
» SS. Trinitatis quæ est I post Pentecosten; et sic numerantur XXIV post Pentecosten. (Deinde sequitur Dominica I Adventus, a qua incipit annus ecclesiasticus).

Quæst. 12. *Quæ est Dominica I Adventus sive anni ecclesiastici?*

R. Est illa quæ est proximior Festo S. Andreæ, vel quæ venerit in ipso ejus Festo, quod celebratur 30 Novembris. Dominica ergo illa venit semper vel 27, 28, 29, 30 Novembris vel 1, 2, 3 Decembris.

Quæst. 13. *Dominicæ quædam vocantur* vacantes; *quænam tales esse possunt et quare ita vocantur?*

R. *Vacantes* dicuntur illæ Dominicæ, de quibus nihil omnino fit in Officio currentis diei. Hoc autem locum habere potest quando Festum vel dies Octava Nativitatis, S. Stephani, S. Joannis, SS. Innocentium, Epiphaniæ ejusque Vigilia in Dominicam incidunt. Tunc enim quia in Officio Festorum ejusmodi, dierum vel Vigiliæ nihil fit de Dominica in qua occurrunt, nequidem Commemoratio, ideo Dominica eo anno vacare, seu Dominica *vacans* dicitur. Non vacantes dicuntur illæ, quæ vel totum Officium vel saltem Commemorationem et Lectionem Evangelii de suo Officio habent.

Advertendum est quod quamvis Dominicæ ita vacent, ut modo dictum est, fiat tamen Officium *de Dominica infra Octavam Nativitatis*, die 30 Decembris; Officium vero de *Dominica infra Octavam Epiphaniæ*, die 12 Januarii, hoc est Sabbato Festum sequenti. Si quando Dominica inter Octavam Nativitatis et Epiphaniam intercedat, hæc nequidem correspondens sibi Officium habet.

Quæst. 14. *Quare Dominicæ III, IV, V, VI post Epiphaniam vocantur* vagæ?

R. *Vagæ* dicuntur, quia nec certum cum aliis ordinem, nec certum Introitum, nec alia determinate necessaria (puta Offertorium, Graduale et Communionem) in Missa habent, et ad longum tempus transferuntur; nam subinde post Epiphaniam, aliquando vero longe post Pentecosten celebrantur; habent alium Introitum, aliud Offertorium, aliam Communionem si celebrentur seu suppleantur post Pentecosten, quam habent, si celebrentur statim post Epiphaniam.

Quæst. 15. *Qua de causa rejiciuntur aliquando illæ Dominicæ longe post Pentecosten?*

R. Cum Dominicæ post Epiphaniam determinentur a termino fixo, videlicet a Festo Epiphaniæ, die 6 Januarii, tota vero series Dominicarum, a Septuagesima usque ad ultimam post Pentecosten, sequatur mobilitatem Festi Paschatis; necesse est, si Pascha maturius occurrat in anno, totam illam seriem retrogradi versus Epiphaniam. Inde duo eveniunt: primum, quod plures sint Dominicæ post Epiphaniam quam ut celebrari possint, ob occurrentem Septuagesimam in unam ex illis; alterum, quod numerus viginti quatuor Dominicarum post Pentecosten non sufficiat ut compleatur annus ecclesiasticus. Quo in casu jubet Rubrica ut quæ supersunt Dominicæ post Epiphaniam rejiciantur post Pentecosten, et locum occupent earum quæ ibi desiderantur.

Quæst. 16. *Quo ordine ponendæ sunt illæ Dominicæ quarum Officia post Pentecosten transferuntur?*

R. Ponendæ sunt post Dominicam XXIII, ita ut ultimo loco semper recitetur Officium Dominicæ XXIV; v. g. si post Pentecosten sint Dominicæ viginti quinque, in Dominica XXIV recitabitur Officium Dominicæ VI post

Epiphaniam, et in Dominica XXV recitabitur Officium Dominicæ XXIV. Cfr. Rubrica Tit. IV, n. 4.

Quæst. 17. *Accidit, sed raro, ut post Pentecosten supersint tantum Dominicæ viginti tres (quando scilicet Pascha occurrit 24 vel 25 Aprilis) quid tunc faciendum?*

R. In Dominica XXIII legi debet Officium Dominicæ XXIV, quæ ultimo ponitur loco. Officium vero Dominicæ XXIII anticipabitur in præcedenti Sabbato, modo non sit impeditum Festo novem Lectionum, alioquin in præcedenti die similiter non impedita. Quod si tota Hebdomada sit impedita, tunc in Sabbato legitur Lectio de Homilia Dominicæ XXIII, cum Commemoratione in Laudibus.

Quæst. 18. *Quare Officium Dominicæ XXIV semper rejicitur ad ultimum anni ecclesiastici diem dominicum?*

R. Quia est præparatio Dominici adventus, atque finiuntur ecclesiastica Officia commemoratione extremi judicii, a qua similiter inchoantur; utrumque enim Evangelium, Dominicæ XXIV post Pentecosten et Dominicæ I Adventus, est de ultimo judicio.

Quæst. 19. *Interdum etiam contingit, inquit Rubrica Tit. IV, n. 5, ut* Dominica III, vel IV, vel V, vel VI post Epiphaniam supersit, nec possit poni etiam post Dominicam XXIII a Pentecoste; *quomodo tunc erit agendum?*

R. Rubrica: *Tunc de ea Dominica fit Officium in Sabbato ante Dominicam Septuagesimæ, ut dictum est supra in numero præcedenti* (scilicet n. 4). Cfr. quæst. 17.

Fieri etiam potest ut Dominica II post Epiphaniam celebrari nequeat in sua sede dominicali, scilicet quando Septuagesima immediate venit post Octavam Epiphaniæ, sed tunc semper anticipatur aliqua die ante Septuagesimam. Cfr. utraque Rubrica Breviarii et Missalis posita post Octavam Epiphaniæ, quam interpretatur De Herdt, Part. V, n. 3.

Quæst. 20. *Dominica prima mensis (Augusti, Septembris, Octobris, Novembris) habet rationem potissimam in Breviario, quia in ea solet poni initium libri de Scriptura sacra, cum sua historia, id est cum Responsoriis; quæritur quæ Dominica censenda sit prima mensis?*

R. Illa Dominica quæ venit in Kalendis, vel quæ proximior est Kalendis talis mensis, sive ante, sive post.

Ergo Dominica illa semper cadere debet in unam ex quatuor primis diebus mensis a quo denominatur, vel ex tribus ultimis præcedentis mensis. V. g.

Dominica quæ cadit in { 29, 30, 31 Augusti / 1 vel / 2, 3, 4 Septembris } erit I Septembris.

Si vero agatur de Festo in determinata mensis Dominica celebrando, tunc Dominicæ computantur juxta computum civilem seu vulgarem; nimirum prima erit illa quæ prior venit in mense; secunda quæ hanc subsequitur et sic porro. Unde v. g. Festum Septem Dolorum, quod Dominica III Septembris celebrari debet, ponendum est in illa Dominica quæ revera tertia occurrit in mense Septembri, etsi possit esse quarta juxta priorem computandi modum. Idem resolve de Festo SS. Rosarii in Dominica I Octobris, de Festo SS. Angelorum in Dominica I Septembris celebrandis etc. Attamen in Belgio Festum SS. Angelorum celebratur Dominica I Septembris juxta computum ecclesiasticum determinata; quam praxim servari posse respondit S. R. C. 23 Maji 1835.

Quæst. 21. *Cujus ritus sunt Dominicæ?*

R. Dominicæ omnes sunt ritus Semiduplicis, excepta Dominica in Albis quæ est Duplex. Excipiuntur etiam, ut patet, Dominicæ quæ simul sunt Festa, videlicet: Paschæ, Pentecostes (Festa Duplicia 1 cl.) et SS. Trinitatis (Festum Duplex 2 cl.).

Officium *Dominicæ anticipatæ* in Hebdomada (quæst. 17 et 19) peragitur ritu Simplici.

Officium Dominicæ, ut dictum est quæst. 4, peragitur ut in *Psalterio*, scilicet cum octodecim Psalmis in Matutino; quatuor tamen sunt Dominicæ, illæ nimirum quæ cadunt infra Octavas Nativitatis Domini, Epiphaniæ, Ascensionis et Corporis Christi, in quibus Officium non est *dominicale*, sed *festivum*, sicut infra Octavam; ergo cum novem Psalmis.

§. 4. *De Feriis.*

(Tit. V).

Quæst. 22. *Quomodo dividuntur Feriæ?*

R. Dividuntur in *majores* et *minores*. Feriæ majores locum cedunt Festis Semiduplicibus, non autem Simplicibus neque Vigiliis: de Feriis majoribus autem ita impeditis semper fit Commemoratio.

Majores sunt:
- Feriæ Adventus,
- « Quadragesimæ,
- « Quatuor Temporum,
- Feria II Rogationum.

Reliquæ Feriæ omnes sunt minores, et locum cedunt omni prorsus Officio: adeo ut de Feria tali impedita nequidem fiat Commemoratio.

Nota 1. Feriæ Quatuor Temporum sunt Feriæ IV, VI ac Sabbatum post Dominicam III Adventus, post Dominicam I Quadragesimæ, post Dominicam Pentecostes et post Dominicam III Septembris.

Feria II Rogationum est Feria II post Dominicam V post Pascha.

Nota 2. Hebdomadæ prima dies vocatur Dominica; dies vera ultima seu septima, Sabbatum; dies intermedii appellantur Feria II, III, IV, V, VI.

Quæst. 23. *Quæ Feriæ vocantur* privilegiatæ, *et quare?*

R. Sunt Feria IV Cinerum et omnes Feriæ Hebdomadæ sanctæ; item dies infra Octavas Paschæ et Pentecostes, quæ etiam nomine Feriæ veniunt in Rubricis.

Vocantur *privilegiatæ;* quia nulli Officio cedunt, nequidem Festo Duplici 1 cl.

Quæst. 24. *Quem ritum habent Feriæ?*

R. Feriæ habent ritum Simplicem, ideoque Officium feriale nuncupatur etiam *Simplex de Tempore* (quæst. 4).

Excipiuntur 1°. Feriæ illæ quæ in tabellis Breviarii (quæst. 7) inter Festa Duplicia 1 cl. referuntur, scilicet: tres ultimæ Feriæ Hebdomadæ sanctæ (Feria V in Cœna Domini, Feria VI in Parasceve, Sabbatum sanctum) et Feria II et III Paschæ et Pentecostes.

2°. Excipiuntur etiam reliqui dies infra Octavas Paschæ et Pentecostes, qui sunt ritus Semiduplicis.

§. 5. *De Vigiliis.*

(Tit. VI).

Quæst. 25. *Quæ Vigiliæ vocantur* majores, *quæ* minores; *sive* privilegiatæ *et* non privilegiatæ?

R. Vigiliæ Nativitatis Domini, Epiphaniæ et Pentecostes sunt majores; reliquæ omnes sunt minores, et præferuntur Festis Simplicibus tantum.

Vigiliæ Nativitatis Domini et Pentecostes rejiciunt a se quodcumque Festum occurrens etiam Duplex 1 cl. Vigilia vero Epiphaniæ quoad sua privilegia æquiparatur Dominicis communibus.

Quæst. 26. *An omnes Vigiliæ cum jejunio celebrantur?*

R. Quantum est de jure communi, Vigiliæ omnes habent jejunium annexum, exceptis duabus: Epiphaniæ et Ascensionis, eo quod non deceat lætitiam, ex Nativitate et Resurrectione Domini exortam, temperare.

Quamobrem priores vocantur Vigiliæ quæ *jejunantur*, posteriores Vigiliæ quæ *non jejunantur*.

Ob eamdem causam, nimirum propter gaudium Resurrectionis Domini, quæ singulis Dominicis recolitur, de Vigilia, quæ occurit in Dominica, fit Officium in Sabbato præcedenti.

Quæst. 27. *Quare dicitur in responsione:* quantum est de jure communi?

R. Quia obligatio jejunii quibusdam in locis abrogata est pro pluribus Vigiliis. Et ita obligatio jejunandi in quibusdam Vigiliis, auctoritate Sedis Apostolicæ, in Belgio sublata est a Clemente XIV, 22 Junii 1771; et novissime per indultum reductionis Festorum 9 Aprilis 1802, omnia Vigiliarum jejunia suppressa sunt præter quinque nimirum in Vigiliis Nativitatis Domini, Pentecostes, SS. Petri et Pauli, Assumptionis et Omnium Sanctorum.

Quæst. 28. *Quo ritu peraguntur Vigiliæ?*

R. Vigiliæ minores ritu Simplici peraguntur. Officium

enim Vigiliæ totum fit de Feria occurrenti prout in Psalterio, cum tribus Lectionibus de Homilia in Evangelium Vigiliæ. Excipiuntur tamen Vigiliæ majores; et quidem Vigilia Nativitatis Domini fit ritu Duplici a Laudibus. Vigiliæ vero Epiphaniæ et Pentecostes ritu Semiduplici peraguntur.

§. 6. *De Octavis.*

(Tit. VII).

Quæst. 29. *Quid est Octava?*

R. Est prorogatio seu continuatio Festi per octo dies continuos. Uti enim quædam Festa Vigilia præveniuntur ut solemniora fiant, ob eamdem rationem quædam per octo dies protrahuntur. Omnia Duplicia 1 cl., quorum elenchus refertur quæst. 7, habent Octavam, et etiam quædam Duplicia 2 cl., v. g. Festum Nativitatis B. M. V., S. Laurentii, etc.

Quæst. 30. *Qualiter denominantur dies Octavæ, et cujus sunt ritus?*

R. Octava constat octo diebus: prima dies est ipsum *Festum*, postrema vero *dies Octava*, seu simpliciter *Octava* dicitur; dies intermedii vocantur *dies infra Octavam*, vel aliquando etiam *dies Octavæ*, hoc modo:

Festum (ritus Duplicis 1 vel 2 cl.)

2
3
4
5 dies infra Octavam (ritus Semiduplicis)
6
7

Dies Octava (ritus Duplicis).

Quæst. 31. *Quæ differentia datur inter Octavas?*

R. Inter Octavas datur differentia dignitatis quæ revocari potest ad quatuor ordines, prout in sequenti tabella sub oculos ponitur:

OCTAVÆ	1. PASCHÆ ET PENTEC.	2. EPIPHANIÆ.	3. CORPORIS CHRISTI.	4. NATIVITATIS ET CÆTERÆ.
Dies infra Octavam admittunt	— o —	Duplicia 1 cl.	Duplicia omnia et translata 1 et 2 cl.	Semiduplicia et Duplicia translata.
Dies Octava admittit	— o —	— o —	Duplex 1 cl.	Duplex 1 et 2 cl. Dominicam 1 et 2 cl.

Ex hoc schemate patet Octavas primi ordinis, Paschæ et Pentecostes, esse omnium dignissimas, maximeque privilegiatas; excludunt enim quodcumque Festum, etiamsi hoc esset Duplex 1 cl.

Secundi ordinis est Octava Epiphaniæ, quæ diebus infra Octavam admittit tantum Duplex 1 cl. occurrens, nullum vero Festum in die Octava.

Tertio ordine venit Octava Corporis Christi, cujus dies infra Octavam rejiciunt Semiduplicia occurrentia, et Duplicia majora vel minora translata. Dies vero Octava rejicit a se Festum Duplex 2 cl. et consequenter Festa ritus inferioris.

Tandem Octavæ quarti ordinis, qui complectitur cæteras Octavas omnes, nullum rejiciunt Festum occurrens, sed solum Semiduplex translatum. Dies autem Octava repellit a se omne Duplex majus vel minus.

Advertendum tamen est quod dies Octava Nativitatis Domini sit ipsum Festum Circumcisionis, quod nulli Festo cedit locum.

Quæst. 52. *Quæ ex his Octavæ vocantur* privilegiatæ *quæ* communes?

R. *Privilegiatæ* sunt quinque sequentes Octavæ: Paschæ, Pentecostes, Epiphaniæ, Corporis Christi et Nativitatis Domini; cæteræ omnes sunt *communes*, ut Ascensionis, Assumptionis, Nativitatis S. Joannis-Baptistæ etc.

Verum quidem est Octavam Nativitatis Domini subinde dici non privilegiatam, eo quod admittat, ut omnes

Octavæ communes, quæcumque Festa etiam Semiduplicia occurrentia; attamen cum aliis Octavis privilegiatis in eo convenit, quod ejus fiat Commemoratio, licet occurrat Festum Duplex 1 cl., deinde quod infra hanc Octavam etiam prohibeantur Missæ Votivæ et de Requiem privatæ.

§. 7. *De Officio S. Mariæ in Sabbato.*

(Tit. VIII).

Quæst. 33. *Quid notandum quoad hoc Officium?*

R. Juxta Tit. VIII, quolibet Sabbato (modo non sit impeditum Festo novem Lectionum, vel aliter, prout ibi dicitur) recitatur Officium de *S. Maria* ad modum *Festi Simplicis;* Sabbatum enim est ab antiquissimo tempore B. M. V. cultui ab Ecclesia dedicatum. Verum, loco hujus Officii, pluribus in locis, uti apud nos, recitatur ex concessione Benedicti XIII *Officium Votivum Immaculatæ Conceptionis B. M. V.* et quidem ritu Duplici; consequenter Officium de S. Maria in Sabbato non amplius hic locum habere potest.

Conferatur Breviarium ad calcem ubi ponuntur Officia quæ Ecclesiam universalem non obligant, sed quibusdam regnis vel provinciis concessa sunt.

Similis concessio facta est a Clemente XI ut, Feria V non impedita, recitetur Officium Votivum de Sanctissimo Sacramento, sed sub ritu Semiduplici.

Habetur et aliud Officium de Beata in fine Breviarii quod inscribitur: *Officium parvum B. Mariæ,* sed alterius est prorsus rationis. Etenim Officium S. Mariæ in Sabbato vi Rubricarum generalium recitatur loco Officii de Feria; dum e contra Officium parvum B. Mariæ superadditur Officio diei. Attamen S. Pius V (in sua Bulla *Quod a nobis,* anni 1568, cujus summa legitur initio Breviarii) *tollit peccati obligationem, quæ erat recitandi in Choro Officium parvum B. Mariæ et Defunctorum, Psalmos Pœnitentiales, et Graduales, juxta Rubricas Breviarii. Hortatur ut recitentur eadem, propositis Indulgentiis..... Non tamen tollit laudabilem consuetudinem, ubi est, recitandi Officium pravum B. Mariæ in Choro, imo eamdem confirmat.*

Sequens schema exhibet diversa quæ celebrari possunt Officia, simulque ostendit rationem divisionis hujus primæ sectionis.

- Officium
  - Ratione ritus.
    - Duplex.
    - Semiduplex.
    - Simplex.
  - Ratione objecti.
    - Festum . . — Duplex. . . — 1 cl. / 2 cl.
    - Festum . . — Semiduplex. — Majus. / Minus.
    - Festum . . — Simplex.
    - Dominica . — Major. . . — 1 cl. / 2 cl.
    - Dominica . — Minor.
    - Feria. . . — Major.
    - Feria. . . — Minor.
    - Vigilia . . — Major vel Minor.
    - Vigilia . . — Quæ jejunatur vel non jejunatur.
    - Octava . . — Privilegiata.
    - Octava . . — Communis.

SECTIO II.

DE OCCURRENTIA ET CONCURENTIA.

CAPUT I. DE OCCURENTIA.

(Tit. IX, X).

§. 1. *De effectibus Occurentiæ.*

Quæst. 34. *Explica quid intelligatur per Occurrentiam.*

R. Cum ob Festi Paschatis mobilitatem, Dominicæ et Feriæ omnes, etiam quædam Festa (ideo vocata *mobilia*) quolibet anno alium occupent diem in mense ; aliunde

vero fere omnia Festa in die determinata mensis fixam sedem habeant, ut videre est in Kalendario ; exinde sæpe accidit ut Dominica, v. g. vel Festum mobile in eum cadat diem cui Festum immobile est assignatum, sicque duo occurrant Officia celebranda. Ille autem *conflictus inter Officia in uno eodemque die celebranda*, est id quod vocatur Occurrentia. V. g. dies 30 mensis Novembris occupatur Festo S. Andreæ ; at fieri potest, si littera Dominicalis est *e*, ut eodem die adveniat Dominica I Adventus ; tunc Festum S. Andreæ et Dominica illa dicuntur *occurrere*.

Quæst. 35. *Qui sunt effectus Occurrentiæ ?*

R. Ex Occurrentia id efficitur ut, cum nonnisi de uno fieri possit integrum Officium, de altero vel fiat tantum *Commemoratio* loco Officii, vel ipsum Officium integrum in alium diem *transferatur*. Proin tria inquirenda sunt in omni conflictu plurium Officiorum :

1°. Quodnam Officium potiora jura habeat ut aliis præferatur, sive de quonam Officium fieri debeat ;

2°. Quandonam alterum Officium sola *Commemoratione* sit peragendum ;

3°. Quandonam vero privilegio *translationis* gaudeat, ita ut totum ejus Officium in alium diem rejiciatur.

Hæc tria explicabuntur in sequentibus paragraphis.

§. 2. *Quodnam Officium alteri præferendum sit.*

(Tab. occ.).

Quæst. 36. *Quænam est ratio cur unum Officium alteri in Occurrentia prævaleat ?*

R. Est ipsius Officii dignitas, vel necessitas, vel dignitas et necessitas simul. Dignitas quidem, ut in Festis Nativitatis Domini, Epiphaniæ, Assumptionis B. M. V. Omnium Sanctorum, quæ, cum Duplicia sint 1 cl. et quidem Christi Domini et Beatissimæ Virginis, omnibus aliis dignitate antecellunt. Necessitas vero, ut in Dominicis Adventus, Septuagesimæ, Quadragesimæ, Feria IV Cinerum etc. Hæc enim quamquam ritu Semiduplici ac Simplici celebrantur, tamen Festis Duplicibus longe dignioribus in Occurrentia præstant, quia nec omitti

penitus propter mysteria quæ in iis recoluntur, nec ullo alio die fieri possunt. Dignitas denique simul et necessitas, in Dominicis Paschæ, Pentecostes, Trinitatis, quia simul et Dominicæ sunt et Festa item solemnissima.

Quæst. 37. *Da seriem Officiorum in qua eo ordine referuntur, ut Officium superius positum præferatur iis quæ inferiorem locum occupant, quando simul occurrunt.*

R. En illam seriem :

1 Officium Dominicæ 1 cl. (item Feriæ privilegiatæ et Vigiliæ Nativitatis Domini et Pentecostes)
2 » Festi 1 cl.,
3 » Dominicæ 2 cl.,
4 » Festi 2 cl.,
5 » Octavæ diei Octavarum communium,
6 » Festi Duplicis majoris,
7 » Festi Duplicis minoris,
8 » Dominicæ communis,
9 » Festi Semiduplicis,
10 » Diei infra Octavas communes,
11 » Feriæ majoris,
12 » Vigiliæ minoris,
13 » Festi Simplicis.

Sequitur tandem Officium Feriæ minoris, sed proprie non dicitur occurrere.

Facilis est usus hujus tabellæ. Si quis v. g. quærat quale Officium sit præferendum quando Festum S. Andreæ (30 Novembris) Duplex 2 cl. occurit cum Dominica I Adventus, statim videt quod prævaleat Officium hujus Dominicæ quippe quæ priori loco occurit in tabella. Item quia v. g. Festum Duplex minus antecedit, in illa serie, Dominicam communem, præfertur Officium illius Duplicis, quando in Dominica communi occurit.

Notandum. In hac serie Officiorum locus non assignatur Octavis privilegiatis, de quarum privilegiis sufficienter jam actum est, ne prolixior facta tabella difficilius memoriæ mandetur. In Occurentia ergo alicujus Officii cum aliqua Octava privilegiata, recurrendum est ad quæst. 31.

Quæst. 38. *Occurunt subinde eodem die celebranda duo Festa ejusdem ritus et classis, ut duo Duplicia* 1 *cl.,*

vel 2 *cl., vel majora etc: quodnam tunc Festum potiora habebit jura ut alteri præferatur?*

R. 1°. In paritate ritus et classis attendenda est primo *qualitas* Festi, num scilicet *primarium* sit vel *secundarium*, huic enim illud præfertur. Attamen non ita facile est determinare utrum Festum aliquod sit primarium an secundarium; ad hoc determinandum recurrendum est ad decreta Sacræ Rituum Congregationis. Inter alia declaratum est Festum SS. Cordis Jesu esse Festum Domini secundarium tantum. Hinc in Occurrentia hujus Festi Duplicis majoris cum Festo S. Barnabæ, etiam Duplici majori, prævalet Festum S. Apostoli utpote primarium.

Ita etiam Patrocinium B. M. V., Patrocinium S. Joseph, Festum Pretiosissimi Sanguinis D. N. J. C. sunt Festa secundaria.

Notandum est quod ista distinctio inter Festum primarium et secundarium facienda tantum sit pro Duplicibus 1 cl., 2 cl. et majoribus, non autem pro Duplicibus minoribus.

2°. Quod si utrumque Festum sit ejusdem ritus et qualitatis, attendenda est *dignitas eminens* personæ, cujus Festum occurit. Hujus autem dignitatis sex sunt gradus, nempe: 1° Festa Domini, 2° B. M. V., 3° Angelorum, 4° S. Joannis Baptistæ, 5° S. Joseph, 6° Apostolorum et Evangelistarum. Tandem ejusdem dignitatis sunt: Martyres, Confessores, Virgines et non Virgines.

Hæ Regulæ sufficient, habita ratione brevitatis hujus Compendii, ad solvendos casus obvios Occurrentiæ Festorum æqualis ritus et classis; plures autem proponuntur regulæ apud auctores (De Herdt, Part. IV, n. 29).

Hoc unum addere juvat, Festum Patroni vel Tituli Ecclesiæ locum cedere in Occurrentia omnibus Festis quæ recensentur in tabella Duplicium 1 cl., quæ ponitur initio Breviarii et quæst. 7, ideoque ultimo ibi ponitur loco.

Quæst. 39. *Quid si dies infra Octavam occurrat cum die infra aliam Octavam; v. g. dies infra Octavam SS. Petri et Pauli cum die infra Octavam S. Rumoldi?* (Octava SS. Apostolorum incipit 29 Junii et terminatur die 6 Julii; Octava vero S Rumoldi celebratur a 1 Julii ad 8 ejusdem mensis).

R. Præfertur Officium illius Octavæ cujus præfertur Festum. Atqui in exemplo allato Festum SS. Apostolorum præfertur Festo S. Rumoldi, utpote personarum digniorum (utrumque autem Festum est Duplex 1 cl.). Ergo dies infra Octavam SS Apostolorum etiam præferenda est diei infra Octavam S. Rumoldi.

§. 3. *De Commemorationibus.*

(Tit. IX).

In præcedenti paragrapho, inquisivimus quodnam ex duobus vel pluribus Officiis simul occurrentibus prævaleat.

Nunc vero investigandum est, quid de Officiis impeditis sit faciendum, et primo quidem quæ sint illa quæ sola Commemoratione peragantur.

Quæst. 40. *Quid est Commemoratio ?*

R. Commemoratio, prout est effectus Occurrentiæ, de qua hic agitur, est pars quædam exigua Officii, in ipsius integri locum substituta et quasi vicem supplens.

De Commemoratione, prout est effectus Concurrentiæ, agetur capite II.

Quæst. 41. *Quibus constat Commemoratio, et in quo Officii loco est facienda ?*

R. Commemoratio constat *Antiphona, Versu et Oratione* et fit in Vesperis et Laudibus.

Antiphona in Vesperis ea sumitur quæ est assignata ad Canticum *Magnificat* Officii illius de quo fit Commemoratio ; in Laudibus vero, quæ ad *Benedictus*. Sunt enim Antiphonæ illæ cæteris nobiliores. *Versus* sumitur qui utrobique ponitur ad Hymnum ; *Oratio* ex eodem pariter Officio.

Fit ergo Commemoratio in Vesperis, et quidem in utrisque , si cas habeat , et in Laudibus ; non autem in aliis Horis ; ad Matutinum legitur plerumque nona Lectio propria de Sancto, vel de Homilia Dominicæ seu Feriæ, de quibus fit Commemoratio : ast de Lectionibus agetur in III sectione.

Quæst. 42. *Quæ Officia ab alio impedita peraguntur sola Commemoratione ?*

R. Omnia Officia præter proprie dicta Festa ~~novem Lectionum, h~~. e. Duplicia et Semiduplicia. Consequenter Festa Simplicia, Dominicæ, Feriæ majores, Vigiliæ, dies infra Octavas, dies Octavæ numquam transferuntur, sed de iis impeditis fit tantum Commemoratio.

Nota. Dictum quidem est, quæst. 14 et 26, Dominicas vagas et Vigilias aliquando transferri vel anticipari, sed alio sensu et alia de causa, ut patet.

Quæst. 43. *Annonnumquam Officia illa jus ad Commemorationem etiam amittunt ?*

R. Affirmative: etenim de Officiis quæ postrema occupant loca in serie Officiorum, relata quæst. 37, non fit memoria ob excellentiam illius cujus Officium celebratur, nimirum :

1°. *Simplex* et *Vigilia minor* non habent Commemorationem in Duplici 1 cl. In Duplici vero 2 cl., fit Commemoratio Simplicis in Laudibus tantum.

2°. *Diei infra Octavam communem* etiam omittitur Commemoratio in Duplici 1 et 2 cl., quæst 32.

Juxta Rubricam Tit. VI, n. 2, etiam non fit Commemoratio *Vigiliæ* occurrentis in Feriis majoribus (Adventus, Quadragesimæ, Quatuor Temporum). Etenim Officium Vigiliæ totum fit de Feria occurrenti, ut in Psalterio; et tres Lectiones leguntur de Homilia in Evangelium Vigiliæ, ut in propriis locis assignatur (Tit. VI, n. 4). Unde si in Officio de Feria fieret Commemoratio Vigiliæ, eædem Antiphonæ et iidem Versus repeti deberent; quod non permittunt Rubricæ; deinde in Officio trium Lectionum incongruenter legerentur duæ Homiliæ in duo Evangelia.

Nota. Officia quæ jus habent ad Commemorationem, in Vesperis ratione *Occurrentiæ* possunt jus istud amittere propter *Concurrentiam*, de qua infra, capite II agetur.

Quæst. 44. *Quis ordo servandus est inter Commemorationes, quando plures faciendæ sunt ?*

R. Is qui præscribitur Tit. IX, n. 11, quique idem est pro Commemorationibus ex Occurrentia et Concurrentia,

scilicet: de Duplici, Dominica, Semiduplici, die infra Octavam, Feria majori, Simplici.

Quandonam autem et quomodo Commemoratio aliqua in aliam sit mutanda, dicetur in sectione III.

Antequam ad ulteriora progrediamur, proponuntur hic aliqui casus Occurrentiæ, ut alumni, iis se exercendo magis perspectas habeant regulas hucusque traditas et expeditor sit via ad sequentia.

Supponitur Pascha occurrere 27 Martii, litteram autem Dominicalem esse *b*.

1 *Casus.* Die 21 Martii occurrit Festum *S. Benedicti, Duplex*; sed simul eadem dies est *Feria II majoris Hebdomadæ.*

Quæritur: quodnam Officium alteri prævalebit, deinde quid de altero faciendum?

Resolutio. Fiet Officium de Feria II majoris Hebdomadæ; alterum vero Festum S. Benedicti transfertur.

Etenim Feriæ Hebdomadæ sanctæ sunt maxime privilegiatæ (quæst. 23) primum occupant locum in tabula prælationis Officiorum (quæst. 37); dum e contra Festum Duplex minus, quale est Festum S. Benedicti, septimo tantum loco in eadem ponitur. Præfertur ergo Feria ista, et Festum S. Benedicti *transfertur,* quia est Festum novem Lectionum (quæst. 42).

2 *Casus.* Die 2 Aprilis occurrit Festum *S. Francisci de Paula, Duplex* et septima *dies infra Octavam Paschæ,* scilicet Sabbatum.

Resolutio. Fit Officium de die infra Octavam Paschæ, et transfertur Festum istud Duplex.

Dies enim infra Octavam Paschæ præferuntur cuicumque Festo (quæst. 31). Transfertur autem Festum S. Francisci, quia, ut in priori casu dictum est, habet jus ad integrum Officium (quæst. 42).

3 *Casus.* Die 17 Aprilis occurrit Festum *S. Aniceti, Simplex.* Cum autem littera Dominicalis sit *b*, occurrit etiam *Dominica III post Pascha.* Ast in hac Dominica celebratur *Patrocinium S. Joseph, Duplex II cl.* pro nostra dicœsi. En tria Officia eodem die celebranda.

Resolutio. Fit Officium de Patrocinio S. Joseph, cum Commemoratione Dominicæ in utrisque Vesperis et Laudibus ~~S. Aniceti~~.

Etenim in tabella prælationis Officiorum, Duplex ~~I~~ cl. ponitur ~~4~~° loco; Dominica communis, qualis est hæc, ponitur 8° loco; Festum Simplex 13° loco (quæst. 11 et 37). Fit Commemoratio Dominicæ, quia cum proprie non sit Festum, non gaudet translatione (quæst. 42). Tandem ~~omittitur~~ Commemoratio S. Aniceti, quia Festum Simplex jus suum ad Commemorationem amittit, occurrente Duplici ~~II~~ cl. (quæst. 43). ~~et ultra laudibus~~

4 *Casus*. Diei 5 Junii ~~nullum~~ in Kalendario Ecclesiæ universalis adscribitur Festum; ~~sed in Kalendario diœcesano occurrit Festum S. Bonifacii, Duplex~~. Littera Dominicalis *b* indicat *Dominicam* scilicet *III post Pentecosten*. Atqui in illa Dominica pro nostra diœcesi ponitur Festum *SS. Cordis Jesu, Duplex majus*.

Resolutio. Officium celebratur de SS. Corde Jesu, cum Commemoratione Dominicæ in utrisque Vesperis et Laudibus; ~~et transfertur~~ ~~Commemoratio~~ Festum S. Bonifacii.

In tabella sæpe citata Duplex majus occupat 6um locum; Duplex minus 7um; Dominica communis 8um.

5 *Casus*. Die 12 Junii tria occurrunt Officia celebranda. Est enim *Dominica IV post Pentecosten*, Festum *S. Joannis a S. Facundo, Duplex*, et *SS. Basilidis et Sociorum, Simplex*.

Resolutio. Celebratur Officium de Duplici, cum Commemoratione Dominicæ in utrisque Vesperis et Laudibus, et deinde Simplicis in primis Vesperis et Laudibus (quæst. 44).

Festum enim Simplex habet tantum primas Vesperas (quæst. 4).

6 *Casus*. Die 28 Junii tria etiam occurrunt Officia celebranda: Festum *S. Leonis, Semiduplex, dies infra Octavam S. Joannis Baptistæ*, et *Vigilia SS. Petri et Pauli*.

Resolutio. Fit Officium de S. Leone, cum Commemoratione Octavæ et deinde Vigiliæ.

In tabella Semiduplex collocatur 9° loco; dies infra Octavam communem 10° loco; Vigilia minor penultimo loco (quæst. 37, 44).

7 *Casus*. Die 29 Junii, Festum *SS. Petri et Pauli* et simul (pro [illegible] et aliis quibusdam locis) *Commemoratio Omnium SS. Apostolorum*, *Duplex 1 cl.* estque insuper *dies infra Octavam S. Joannis Baptistæ*.

Resolutio. Fit de Festo supradicto SS. Petri et Pauli cum Commemoratione Omnium SS. Apostolorum, absque Commemoratione Octavæ.

Commemoratio diei infra Octavam omittitur in Duplici 1 cl. (quæst. 43).

8 *Casus*. Die 30 Junii occurrit Festum quod vocatur *Commemoratio S. Pauli Apostoli*, *Duplex* majus præterea *dies infra Octavam SS. Apostolorum*, *dies infra Octavam S. Joannis Baptistæ* et Festum dioecesanum S. Adiliæ Simplex.

Resolutio. Fit Officium de S. Paulo, cum Commemoratione S. Petri, deinde Octavæ S. Joannis, et tandem S. Adiliæ (quæst. 37 et 44).

Omittitur Commemoratio diei infra Octavam SS. Apostolorum, ne bis eorumdem fiat Commemoratio, juxta dicenda in fine capitis II; nam de S. Paulo factum est Officium, et de S. Petro jam facta est Commemoratio.

Nota. Peculiare est Festis Apostolorum Petri et Pauli, ut quando de uno fit Officium, de altero fiat Commemoratio, et quidem ante omnes alias Commemorationes. Ideo in Festo *Cathedræ S. Petri*, 18 Januarii, fit Commemoratio S. Pauli. In Festo *Conversionis S. Pauli*, 25 Januarii, fit Commemoratio S. Petri. Idem servatur in Festo *Cathedræ S. Petri Antiochiæ*, 22 Februarii et in *Commemoratione S. Pauli*, 30 Junii. Cfr. Rubricæ speciales Breviarii et Missalis diebus citatis. In Festo autem utriusque Apostoli, quod occurrit 29 Junii, neutrius fit Commemoratio, quia Oratio, inquit Missale, est utrique communis.

9 *Casus*. Die 2 Julii, Festum *Visitationis B. M. V. Duplex 2 cl.*, deinde *dies infra Octavam SS. Apostolorum*, tertio, *dies infra Octavam S. Rumoldi*, postremo Festum *SS. Processi et Martiniani*, *Simplex*.

Resolutio. Celebratur Festum Visitationis cum Commemoratione Simplicis in Laudibus tantum.

Omittitur autem Commemoratio utriusque Octavæ (quæst. 43).

10 *Casus*. Die 7 Julii, nullum occurrit Festum in

Kalendario Ecclesiæ universalis; fit ergo Officium de *Feria V post Dominicam VII post Pentecosten.* Sed in diœcesi nostra occurrit septima *dies infra Octavam S. Rumoldi.*

Resolutio. Recitandum nobis erit Officium de die infra Octavam S. Rumoldi (quæst. 37).

De Feria enim minori, qualis est hæc, tunc tantum recitatur Officium, quando nullum aliud occurrit; et quando ab alio Officio occurrente impeditur, Feriæ minoris numquam fit Commemoratio (quæst. 22). Ideo etiam in præcedentibus casibus, de Feriæ minoris Occurrentia mentionem non fecimus (quæst. 37, in fine tabellæ).

11 *Casus.* Die 14 Augusti, *Dies infra Octavam S. Laurentii, Vigilia Assumptionis,* Festum *S. Eusebii, Simplex* et *Dominica XIII post Pentecosten.*

Resolutio. Officium est de Dominica, cum Commemoratione Octavæ S. Laurentii, et Simplicis (quæst. 37).

Vigilia enim occurrens in Dominica anticipatur in Sabbato præcedenti, ergo die 13 Augusti (quæst. 26).

12 *Casus.* Die 27 Novembris *nullum* occurrit Festum; ast Littera Dominicalis *b,* quæ hic ponitur, indicat esse *Dominicam,* et quidem *I Adventus,* quia est Dominica proximior Festo S. Andreæ (quæst. 12).

Resolutio. Officium fit de Dominica I Adventus.

Est enim Dominica 1 cl., quæ in tabella primo loco ponitur et omnibus Festis occurrentibus præfertur (quæst. 37).

13 *Casus.* Die 29 Novembris, *Vigilia S. Andreæ,* Festum *S. Saturnini, Simplex;* sed est etiam *Feria III post Dominicam I Adventus,* ergo *Feria major.*

Resolutio. Fit Officium de Feria majori (si nullum hic ponendum est Festum translatum, de quo postea) cum Commemoratione Simplicis (quæst. 37).

Nihil fit de Vigilia, quia occurrit in Adventu (quæst. 43).

Si autem alia esset Littera Dominicalis, ita ut Adventus inciperet post 29 Novembris, Officium esset de Vigilia, cum Commemoratione S. Saturnini; quia tunc Feria occurrens esset tantum minor (quæst. 22 et 37).

Sufficiant hæc exempla Occurrentiæ; unusquisque potest juxta eamdem methodum, plures alios casus sibi ipse proponere eosque resolvere.

§. 4. *De translatione et mutatione Festorum.*

(Tit. X).

Agitur in hoc paragrapho de altero effectu Occurrentiæ indicato, quæst. 35.

Quæst. 45. *Quæ Officia ab aliis impedita, gaudent privilegio translationis ?*

R. Sola proprie dicta *Festa Duplicia* ~~et Semiduplicia~~, seu, ut sæpe vocantur, *Festa novem Lectionum.*

Ergo Festum Simplex, ~~cum sit trium Lectionum~~, non transfertur. Neque transferuntur Dominicæ, Feriæ, Vigiliæ, dies infra Octavas, dies Octavæ, quia non sunt Festa proprie dicta; sed de iis omnibus, quando ab aliis Festis impediuntur, non nisi Commemoratio et quandoque nihil fit in Horis canonicis, ut toto § 2 edocti sumus.

Quæst. 46. *Quid est Festi translatio ?*

R. Est *temporaria* amotio Festi a proprio suo die, et in alium diem collocatio. V. g. dies 30 Novembris est sedes propria Festi S. Andreæ. Si hac die occurrat Dominica I Adventus (quæ Dominica, utpote 1 cl. præfertur cuicumque Festo) Festum S. Andreæ amovendum erit a proprio suo die et in alium diem reponendum. Est autem illa amotio Festi tantum *temporaria*, quia Festum redibit ad pristinam suam sedem anno, quo nullum occurret impedimentum.

Cum ergo translatio sit motus aliquis necesse est ut duos habeat terminos, videlicet *terminum a quo* amovetur et *terminum ad quem* refertur et reassumitur Festum.

Terminus a quo dicitur dies a quo amovetur Festum propter Occurentiam alterius Officii præferendi, juxta ea quæ § 2 hujus capitis explicata sunt.

Quæst. 47. *Quis est* terminus ad quem *Festa rejiciuntur, sive qui dies admittunt Festa translata ?*

R. Est prima dies non impedita Festo Duplici, Semiduplici, die Octava vel Dominica. En regulam generalem.

Notandum tamen est 1° quod dies qui rejiciunt Festa

occurrentia, a fortiori rejiciant *translata*: tales sunt Feriæ privelegiatæ (quæst. 23): 2° quod dies infra Octavas, etsi fiant ritu ~~Semiduplici,~~ non sint Festa proprie dicta (quæst. 45) et consequenter non sint sub hoc respectu dies excludentes Festa translata. Attamen ex *privilegio*, ut diximus quæst. 31, Octavæ Paschæ, Pentecostes et Epiphaniæ rejiciunt Festa translata quæcumque; Octava Corporis Christi rejicit Semiduplicia, Duplicia minora et majora ~~translata~~; Octava Nativitatis Domini et cæteræ omnes excludunt tantum Semiduplicia translata.

Quæst. 48. *An infra Octavas quarti ordinis, scilicet Nativitatis Domini et cæterarum communium, in nullo casu fieri potest de Semiduplici translato?*

R. Fieri non potest de Semiduplici jam ante Octavam translato, ut modo dictum est; ast Semiduplex occurrens in *ipso Festo* habente Octavam, vel in *Dominica* infra Octavam, transfertur in diem immediate sequentem (sed non ultra) in qua agendum esset de Octava, differendo ulterius in aliam diem non impeditam quodcumque Duplex etiam 1 cl. prius translatum.

Casus esset, si Festum Ascensionis, Duplex 1 cl. cum Octava, veniat 21 Maji, in quo occurrit, pro nostra diœcesi, Festum S. Ubaldi, Semiduplex. Hoc Festum transferendum esset in diem immediate sequentem, scilicet in 22, in qua alias ageretur de Octava Ascensionis. E contra si Festum Ascensionis occurrat 20 Maji, in Festo S. Bernardini, Semiduplici, hoc ultimum Festum esset transferendum ultra Octavam, quia dies immediate sequens, nimirum 21, est impedita ob Festum S. Ubaldi.

Quæst. 49. *Quis ordo servandus inter plura Festa translata?*

R. Tres sunt regulæ:

Prima. Inter Festa translata diversorum ritus et classis, semper principalius in ritu et classi prius est celebrandum. Sic Duplex 1 cl. transferri debet ante Duplex 2 cl. Duplex majus ante Duplex minus etc.

Secunda. Inter Festa ejusdem ritus et classis servandus est *ordo dignitatis* (quæst. 38, 2°). Ergo si simul transferantur Festum SS. Cordis Jesu, Duplex majus, et Festum S. Barnabæ, ejusdem ritus, prius ~~transfertur~~ celebratur Festum SS. Cordis, tamquam dignius.

Tertia. Si Festa sunt æqualia quoad ritum et dignitatem, servandus est *ordo Kalendarii*, sive temporis; hoc est, istud Festum est prius reassumendum, seu celebrandum, quod prius seu a longiori tempore translatum est.

Aliæ non sunt regulæ. Hinc intelligitur esse differentiam inter Occurrentiam et translationem quoad Festorum prælationem.

Quæst. 50. *Quæ Festa singulari gaudent translationis privilegio ?*

R. 1°. Festa Purificationis, Annuntiationis et Immaculatæ Conceptionis B. M. V., Duplicia I cl., quando occurrunt in Dominicis 2 cl., transferuntur in Feriam II immediate sequentem, licet impeditam.

Festum Annuntiationis, inquit Concilium provinciale Mechliniense, anno 1607 celebratum, *si quando inter Dominicam Palmarum et Dominicam in Albis occurrerit, celebretur, juxta receptam consuetudinem, tam a populo quam a clero, feria III post dictam Dominicam in Albis* (Cap. V de Festis).

Festa autem illa, quando sic transferuntur, considerantur non ut translata, sed tamquam occurrentia in illis Feriis ; adeo ut alia Festa in dictis Feriis occurrentia, ulterius transferantur, nisi sint majoris ritus.

2°. Si Festum Nativitatis S. Joannis Baptistæ venerit in Festo Corporis Christi, transfertur in sequentem diem licet impeditum Duplici 1 cl., quod ulterius tunc est transferendum.

3°. Speciali etiam gaudent privilegio Festum SS. Nominis Jesu (Dominica II post Epiphaniam); Festum Septem Dolorum B. M. V. (Feria VI post Dominicam Passionis et Dominica III Septembris); Festum Pretiosissimi Sanguinis D. N. J. C. (Dominica I Julii). Pro quibus conferendæ sunt Rubricæ speciales Breviarii et Missalis, locis assignatis. Cfr. De Herdt, Part. V, ubi a n. 21 usque ad n. 32 agit de *Proprio Sanctorum*.

Quæst. 51. *Quomodo agendum si in fine anni non supersint dies vacui pro reponendis Festis translatis ?*

Respondit S. R. C. 11 Martii 1837: *Officia quæ intra anni terminum transferri nequeunt, redigenda esse ad ritum Simplicem in die propria cum nona Lectione historica, et Commemoratione in utrisque Vesperis et Laudibus.*

Quæ dispositio locum habere debet in omnibus Festis, et Duplicibus tum 1 tum 2 cl., excepto ultimo triduo majoris Hebdomadæ, Festis Paschæ et Pentecostes cum duabus sequentibus Feriis tantum.

Quæst. 52. *Quæ est differentia inter mutationem et translationem?*

R. Utraque est amotio Festi a die sua propria et in aliam diem collocatio; sed mutatio est amotio *perpetua*, perpetuaque sedis alterius occupatio, dum e contra translatio, ut dictum fuit quæst. 46, est *temporaria* tantum amotio. Festum enim *transfertur* a die sua propria ob impedimentum accidentale, quo cessante, redit ad pristinam suam sedem, in qua semper remanet; *mutatur* vero ob impedimentum perpetuo occurrens in die propria, quæ desinit esse dies Festi, et cui proinde alia tamquam propria assignatur in perpetuum. Sic v. g. S. Gregorius, Papa VII, et S. Maria Magdelena de Pazzis eodem die 25 Maji obierunt: Festum S. Virginis, ritus Semiduplicis, perpetuo translatum est in diem 27 Maji, Festum autem S. Gregorii, Duplex, in ipso suo die natalitio celebratur (Cfr. Martyrologium Romanum diebus citatis). Sic etiam in Kalendario diœcesano, dies 19 Decembris assignata fuit Festo S. Wivinæ, quæ tamen obiit die 17 ejusdem mensis, quo die celebratur Festum S. Beggæ.

Hinc intelligitur quod Festa Sanctorum, nisi impediantur, regulariter celebrentur in eorum die obitus; qui dies proprie dicitur *natalitius* seu *natalis* pro Martyribus, *depositio* vero seu *transitus* pro Confessoribus aliisque non Martyribus. Usus tamen vulgo obtinet, ut *natalis* appelletur dies, quo Sancti, sive martyrio sive ordinaria morte ex hac vita decedentes, ad cœlestem transierunt.

Quæst. 55. *Da casum sat frequentem mutationis faciendæ in Ecclesiis particularibus.*

R. Casus frequens occurrit in Festo Patroni loci et Tituli Ecclesiæ eorumque die Octava. Utrumque enim Festum ibidem gaudet ritu Duplici 1 cl. cum Octava (quæst. 7 et 29); atqui fieri potest ut eodem die Festo in Kalendario Ecclesiæ universalis, vel diœcesis, aliud occurrat Duplex vel Semiduplex; quod, cum perpetuo impediatur, erit transferendum *ad diem fixam* seu

assignatam. Pariter Festum Duplex vel Semiduplex, modo non sit 1 vel 2 cl. (quæst. 31) occurrens in die Octava, perpetuo est transferendum.

Itaque in locis ubi SS. Gervasius et Protasius, qui in Kalendario die 19 Junii ritu Simplici describuntur, sunt Patroni, ibi eorum Festum ad ritum Duplicem 1 cl. elevatur, et consequenter Festum diœcesanum S. Alenæ, Duplex, mutatur in alium diem. Item in eorumdem die Octava, quæ est 26 Junii, Festum occurrens SS. Joannis et Pauli, Duplex, transferendum perpetuo est.

Quæst. 54. *Qui dies assignandi sunt Festis mutandis?*

R. Quæ dicta sunt de translatione, quæst. 47 et seqq., applicari etiam possunt mutationi, cum hoc generali inter utramque discrimine, quod pro transferendis Festis sufficiat quod prima dies sit *hic et nunc libera* ; pro mutandis vero requiratur ut prima dies *de se* sit libera, seu non perpetuo impedita. Unde Dominicæ, Feriæ, Festa mobilia eorumque Octavæ, cum singulis annis eodem die non occurrant, non præbent impedimentum Festis mutandis neque, ob similem rationem, dies in quo Festum accidentaliter tantum est translatum.

Aliud discrimen est inter translationem et mutationem quod Festum Semiduplex possit perpetuo transferri infra Octavam communem immobilem. Ratio est, quod infra tales Octavas fiat de Semiduplici occurrente, cui æquiparatur Festum mutatum.

Tandem mutatio alicujus Festi fieri prohibetur in 28 Januarii, et 3 Februarii. Dies enim illi relinquendi sunt vacui, ut in 28 Januarii reponatur Festum SS. Nominis Jesu, casu quo occurrat in Dominica Septuagesimæ ; in die vero 3 Februarii, Festum Purificationis, si in Dominica majori occurrat. Idem videtur dicendum de die 26 Martii et de 9 Decembris, ut nimirum vacui maneant pro reponendis Festis Annuntiationis et Immaculatæ Conceptionis B. M. V., quando in Dominicis majoribus occurrunt (quæst. 50).

Quæst. 55. *An dies jam assignata alicui Festo, postea assignari poterit alteri Festo, quod vel est majoris ritus aut dignitatis, vel a remotiori die est mutandum?*

R. Negative ; dies enim semel assignata alicui Sancto, fit ejus *dies propria*, in qua revera occurrit. Unde si

successu temporis novæ Festorum mutationes sunt faciendæ, hæ semper reponuntur ultra dies jam aliis Sanctis assignatos.

Exemplum. Festum S. Titi, Duplex, celebratur in Ecclesia Universali vi decreti Urbis et Orbis, diei 18 Maji 1854. Natalis hujus Sancti occurrit 4 Januarii, quæ dies perpetuo est impedita, propter Octavam diem SS. Innocentium (quæst. 31). Assignanda ergo erat prima dies libera quæ, pro nostra diœcesi, fuit 12 Februarii ; non autem dies 19 Januarii, assignata S. Gudulæ ex 8 Januarii, neque 9 Februarii, assignata S. Raymundo de Pennafort ex 23 Januarii, neque tandem 11 Februarii, assignata S. Vedasto ex 6 Februarii ; quia omnes isti dies jam ante annum 1854 memoratis Festis erant assignati.

Quod si plura Officia mutanda sint, tunc inter illa ordo ritus, dignitatis et temporis servandus est, uti de translatione dictum est (quæst. 49). Idem observandum est casu quo, ex indulto vel approbatione S. Sedis, nova constructio Kalendarii ex integro fiat. Cfr. De Herdt, Part. IV, n. 32.

CAPUT II. DE CONCURRENTIA.

§. 1. *De effectibus Concurrentiæ.*

(Tit. XI).

Quæst. 56. *Explica quid sit Concurrentia.*

R. Concurrentia est conflictus inter Vesperas Officiorum non eodem die, sed duobus continuis diebus, hodie et cras, celebrandorum. Cum enim v. g. Officia Duplicia et Semiduplicia jus habeant ad utrasque Vesperas, nempe *primas* et *secundas*, hinc vi juris illius, cum duo talia Officia sese proxime consequuntur, Vesperæ secundæ Officii præcedentis, et primæ sequentis pariter recitari deberent. Unde habetur inter utriusque Officii Vesperas concursus seu Concurrentia ; v. g. die 29 Januarii celebratur Festum S. Francisci Salesii, Duplex ;

die sequenti 30 Januarii, Festum S. Martinæ, Semiduplex ; Festum S. Francisci dicitur concurrere cum Festo S. Martinæ : eodem enim die 29, Festum prius exigit suas secundas Vesperas et posterius suas primas.

Quæst. 57. *Quotuplex est Concurrentia ?*

R. Duplex ; alia est *activa*, quæ se tenet ex parte secundarum Vesperarum Officii præcedentis, quod proprie cum sequenti concurrit. Alia est *passiva*, quæ se tenet ex parte primarum Vesperarum Officii sequentis, cum quibus Vesperæ præcedentes concurrunt. In exemplo allato Festum S. Francisci concurrit active cum Festo S. Martinæ, hoc vero passive cum Festo S. Francisci.

Quæst. 58. *Quis est effectus Concurrentiæ ?*

R. Effectus concurrentiæ, ut ex dictis patet, totus est in Vesperis, ut vel *integræ* fiant de alterutro Officio concurrentium, vel inter utrumque *dimidientur*, ita nimirum ut Psalmi cum Antiphonis sint de præcedenti, Capitulum vero cum reliquis fiat de sequenti, cum Commemoratione præcedentis.

Quæst. 59. *Quæ Officia Concurrentiæ locum præbent ?*

R. 1°. Festa *Duplicia* et *Semiduplicia*, cum utrasque habeant Vesperas, utriusque etiam Concurrentiæ, activæ et passivæ, locum præbere possunt. Festa vero *Simplicia* passivam tantum habent ; incipit enim eorum Officium a Vesperis et terminatur ad Nonam.

2°. *Dies Dominicæ* tam active quam passive concurrere possunt ; quamvis enim ut tales incipiant a Matutino, adeoque secundas tantum habeant Vesperas, quæ Vesperæ sunt Dominicæ; quatenus tamen earum Officium est Semiduplex, habent et ipsæ primas Vesperas, nempe Vesperas Sabbati.

3°. *Feriæ* nullam proprie habent Concurrentiam; incipit enim et desinit illarum Officium, ubi desinit aut incipit aliud a quo impediuntur. Quod autem Feriarum Adventus et Quadragesimæ semper fiat Commemoratio in Vesperis, id non contingit ratione Concurrentiæ, sed ipsius temporis privilegium est (Tit. XI, n. 9).

4°. *Vigiliæ* itidem, cum a Matutino incipiat earum Officium et terminetur ad Nonam, nullam admittunt Concurrentiam (excepta Vigilia Epiphaniæ quoad primas Vesperas).

5°. *Dies infra Octavam*, cum Festa minime sint, sed continuatio unius ejusdemque Festi, cujus videlicet Officium per illos singulos repetitur a Matutino usque ad Completorium, nullam inter sese sortiuntur Concurrentiam ; sed activam habent cum quolibet sequenti Festo et Dominica.

6°. *Dies Octava* utroque modo concurrere potest, quia utrasque habet Vesperas.

Quæst. 60. *Modo dictum est Festum Simplex carere secundis Vesperis, Feriam vero primis ; quid ergo faciendum si hodie occurrat Simplex, cras vero fiat Officium alicujus Feriæ, v. g. Feriæ III ?*

R. In eo casu subintrat hodie ad Vesperas Officium Feriæ occurrentis, nimirum Feriæ II juxta suppositum.

Simile quid accidit diebus infra Octavas. Etenim si hodie occurrat Festum Semiduplex et cras fiat Officium de die infra Octavam ; cum utrumque sit ritus Semiduplicis, Vesperæ, juxta mox dicenda, sunt dimidiandæ et a Capitulo fient de sequenti Officio, scilicet, de die infra Octavam. Cum autem dies infra Octavam careat primis Vesperis, ideo a Capitulo resumitur Officium non sequentis, sed præsentis seu occurrentis diei infra Octavam.

Unde improprie tantum dicitur Semiduplex vel Dominica concurrere cum die infra Octavam ; nisi sumpseris totam seriem dierum infra Octavam pro uno Festo continuato, cum quo aliud quodlibet occurrens Officium concurrit.

§. 2. *De Regulis in Concurrentia servandis.*

(Tit. XI).

Quæst. 61. *Quæ regulæ generales pro Concurrentia tradi possunt ?*

R. Sequentes : Prima. In Concurrentia Officiorum *ritus et classis inæqualium*, hoc est majoris cum minori, vel minoris cum majori, fiunt Vesperæ integræ de majore cum Commemoratione minoris ; nonnumquam etiam absque ejusmodi Commemoratione prout dignitas majoris exigit.

Secunda. In Concurrentia Officiorum *ritus et classis æqualium*, Vesperæ regulariter dividuntur, adeo ut Psalmi cum Antiphonis sint de Officio præcedenti, Capitulum vero cum reliquis fiat de sequenti, cum Commemoratione præcedentis.

Inæqualia autem sunt Officia hoc ordine:

1° Duplicia 1 cl.,
2° Duplicia 2 cl.,
3° Duplicia majora,
4° Duplicia minora et dies Octavæ,
5° Semiduplicia, Dominicæ et dies infra Octavas,
6° Simplicia.

Sint exempla sequentia. Die 14 Januarii Festum *S. Hilarii, Duplex*, concurrit cum Festo *S. Pauli Eremitæ, Duplici;* Vesperæ erunt de S. Hilario, sed a Capitulo de S. Paulo cum Commemoratione S. Hilarii. Utrumque enim Festum est ejusdem ritus Duplicis minoris.

Die 15 Januarii, in Festo *S. Pauli, Duplici,* quod concurrit cum Festo *S. Marcelli, Semiduplici;* Vesperæ integræ fiunt de majore scilicet de S. Paulo, cum Commemoratione minoris, nimirum S. Marcelli.

Die 27 Junii, occurrit *dies infra Octavam S. Joannis Baptistæ,* die vero sequenti, Festum *S. Leonis Semiduplex;* Vesperæ erunt de die infra Octavam, a Capitulo de S. Leone etc.

Quæst. 62. *Dictum est in regula secunda, Vesperas regulariter dimidiari in Concurentia æqualium quoad ritum; quæ sunt exceptiones ab ista regula?*

R. Sequentes: Prima. In Concurrentia æqualium quoad ritum et classem, prævalent Vesperæ Festi *primarii*, modo ritus sit saltem Duplicis majoris, ut dictum est de Occurrentia (quæst. 38).

Ideo in Concurrentia *Visitationis B. M. V., Duplex* 2 cl. (2 Julii) et Festi *Pretiosissimi Sanguinis D. N. J. C.* etiam Duplex 2 cl. (Dominica I Julii) Vesperæ non dimidiantur a Capitulo, sed fiunt de Visitatione, utpote Festo primario B. M. V. cum Commemoratione Pretiosissimi Sanguinis, quod Festum est Domini secundarium tantum.

Quod si utrumque Festum sit æque primarium vel secundarium, prævalent Vesperæ Festi personæ dignioris.

In Concurrentia ergo Festi S. Joannis Baptistæ, duplicis 1 cl. et Corporis Christi, ejusdem ritus et classis, cum utrumque Festum sit primarium, præferuntur Vesperæ Festi Corporis Christi, tamquam dignioris.

Quoad alios casus, consulantur auctores. Cfr. De Herdt, Part. IV, n. 42.

Secunda exceptio pertinet ad Dominicas, quæ, licet sint ritus Semiduplicis, non tamen dividunt secundas Vesperas cum sequenti Festo Semiduplici, nec cum die infra Octavam, sed, tamquam dies Domini, integras illas habent. Aliud dicendum est de primis Vesperis quæ dividuntur, cum præcedenti tali Officio (Tit. XI, n. 5).

Tertia exceptio facienda est pro diebus Octavis Festorum Domini et B. M. V. Ritu quidem Duplici peragitur omnis Octava dies, nihilominus dies Octava Festorum Domini habet utrasque Vesperas integras in concursu Duplicis etiam majoris; nec immerito, ob reverentiam tantis mysteriis præ aliis omnibus debitam. Simili ex causa dies Octava Festorum B. M. V. habet utrasque Vesperas integras in concursu Duplicis minoris.

Quæst. 63. *Juxta primam regulam, dum Vesperæ sunt de majore, fit quidem ordinarie Commemoratio minoris, sed aliquando, id exigente dignitate majoris, ea omittitur; quandonam hoc accidit?*

R. Hoc accidit in Duplicibus 1 et 2 cl. et cum in Festis (aliud est in Dominicis) primæ Vesperæ sint nobiliores secundis, magis etiam sunt privilegiatæ.

Etenim primæ Vesperæ Festi Duplicis 1 cl. rejiciunt Commemorationem præcedentis cujuscumque Officii, nisi sit Dominica major vel Duplex 1 vel 2 cl. Secundæ Vesperæ rejiciunt tantum Commemorationem Simplicis sequentis et diei infra Octavam.

Duplex vero 2 cl. in suis primis Vesperis rejicit Commemorationem præcedentis Semiduplicis, Dominicæ communis et diei infra Octavam. In secundis vero non admittit Commemorationem diei infra Octavam, nisi in casu quo de die infra Octavam fiat sequenti die Officium.

Attamen in Duplicibus 1 et 2 cl. fit semper Commemoratio diei Octavæ Festorum Domini, et diei infra Octavam privilegiatam.

Cæterorum ergo omnium Officiorum concurrentium tam active quam passive numquam omittitur Commemoratio; numquam item Feriarum Adventus et Quadragesimæ, ut dictum est, quæst. 59, 3.

Quæst. 64. *Exemplis ostende quod notatum fuit quæst. 43, videlicet Officia quæ jus habent ad Commemorationem, spectata sola* Occurrentia, *posse istud amittere ob* Concurrentiam.

R. Sint sequentia exempla. Si occurrant Dominica communis et aliquod Duplex minus, Officium fit de Duplici cum Commemoratione Dominicæ etiam in secundis Vesperis; quæ si concurrant cum Duplici 2 cl., amittet Dominica jus ad Commemorationem; quia primæ Vesperæ Duplicis 2 cl. rejiciunt Commemorationem præcedentis Dominicæ.

Si occurrant eodem die Duplex et Simplex, hujus fit Commemeratio in primis Vesperis Duplicis; ast Simplex amittet jus ad Commemorationem, si die præcedenti occurrat Duplex 1 cl., cujus secundæ Vesperæ repellunt Simplicis Commemorationem. Cfr. quæst. præcedens.

Quæst. 65. *Cum juxta Rubricas de eodem Sancto vel mysterio bis fieri Commemoratio prohibeatur, quomodo ordinandæ erunt Vesperæ, si duo Officia v. g. B. M. V. concurrant?*

R. Vesperæ fient integræ de illo Officio quod in Concurrentia præfertur, absque Commemoratione alterius. In Concurrentia vero æqualium, Vesperæ non dimidiantur sed integræ recitantur de præcedenti, absque Commemoratione sequentis. V. g. si concurrat dies infra Octavam Nativitatis B. M. V. cum Festo SS. Nominis B. M. V., Duplex majus, Vesperæ sunt de sequenti absque præcedentis Commemoratione.

De ordine servando inter plures Commemorationes, dictum est, quæst. 44.

En principia generaliora de Concurrentia; pro aliis casibus consulantur auctores. De Concurrentia tractat De Herdt, Part. IV, n. 42.

SECTIO III.

DE HORARUM PARTIBUS.

Post traditas regulas ad integrum Officium spectantes, agendum nunc esset de *majoribus* Officii partibus, de quibus, ut diximus initio, in Rubricis sex sunt Tituli, a XIII usque ad XVIII. Cum tamen istæ Rubricæ potius spectent ad modum recitandi Breviarium, quem quisque praxi facile addiscit, nec peculiares contineant difficultates, tantum tractabimus in hac ultima sectione de quibusdam Officii partibus minoribus, quæ præcipuam attentionem merentur. Scilicet de Hymnis, Antiphonis, Versibus, Orationibus et Lectionibus, de quibus in Rubricis agitur Tit. XX, XXI, XXIV, XXVI et XXX.

§. 1. *De Hymnis.*

(Tit. XX).

Quæst. 66. *Quæ sunt Hymni partes, et qualis structura?*

R. Hymnus quatuor, ut plurimum, constat partibus.

1°. Exordii loco præmitti solet vel invocatio Numinis, puta *Creator alme siderum, — Æterna lux credentium, — Jesu, Redemptor omnium, — Intende votis supplicum* (in Adventu); vel invitatio seu rogatio ad laudandum Deum, v. g. *Pange lingua, gloriosi — Corporis mysterium,* etc., vel denique celebritatis, quæ agitur, denuntiatio, ut in Hymno *Iste Confessor Domini, colentes — Quem pie laudant populi per orbem,* etc.

2°. Subjungitur statim ipsa mysterii aut Sanctorum, de quibus fit, commendatio, sive per simplicem enarrationem, ut: *Qui pius, prudens, humilis, pudicus* etc., sive per modum compellationis ad Christum aut Sanctos, v. g. *Vos sæculorum judices* (de Communi Apostolorum) etc.

3°. Petitioni ordinariæ impenditur penultima stropha, ut in Hymno Adventus: *Te deprecamur ultimæ — Magnum diei judicem* etc. Aliquando totus Hymnus petitio est, ut Hymnus Quadragesimæ: *Audi benigne Conditor, — Nostras preces cum fletibus, — In hoc sacro jejunio — Fusas quadragenario.*

4°. Ultimam stropham obtinet glorificatio SS. Trinitatis, qua Hymni æque ac Psalmi concluduntur. Conclusio autem ejusmodi aliquando *propria* est et sic alligata Hymno ut ab eo numquam separetur, plerumque vero *communis*. Et sic v. g. sequentes conclusiones sunt propriæ: *Te fons salutis Trinitas, — Collaudet omnis spiritus, — Quibus Crucis victoriam — Largiris, adde præmium.* (Hymnus in Festo inventionis S. Crucis, 3 Maji). Item in Festo S. Mariæ Magdalenæ, 22 Julii: *Uni Deo sit gloria — Pro multiformi gratia, — Peccantium qui crimina — Remittit et dat præmia.* Conclusio Hymni de Communi Martyrum etiam est propria: *Te nunc Redemptor quæsumus — Ut Martyrum consortio — Jungas precantes servulos — In sempiterna sæcula.*

Quæst. 67. *In Festis et Octavis Christi Domini et B. M. V. totoque tempore paschali, conclusiones Hymnorum mutandæ sunt (prout docet Rubrica Tit. XX, n. 4 et seq.) v. g. in Festis B. M. V. conclusio regulariter est:* Jesu, tibi sit gloria, — Qui natus es de Virgine *etc. Quæ notatu digna sunt quoad has mutationes faciendas?*

R. Præcipue sequentia: 1°. Mutatio illa fit in omnibus Horarum Hymnis, modo Hymnus non habeat conclusionem propriam, et versus sint ejusdem metri, scilicet jambici dimetri.

2°. Mutatio illa etiam locum habet in omnibus Festis quæ occurrunt infra Octavam vel Tempus mutationem conclusionis exigentia, licet hujus Octavæ vel Temporis non fiat in Festo occurrenti Commemoratio.

3°. In Concurrentia duorum Officiorum, quorum alterutrum exigit mutationem conclusionis, v. g. in Concurrentia Festi alicujus Sancti et Officii Immaculatæ Conceptionis B. M. V. in Sabbatis; tunc, si fiat a Capitulo de Beata, Hymnus in Vesperis et Completorio mutatur, nisi conclusionem propriam habeant; si vero sequentis fiat tantum Commemoratio non nisi in Completorio mutabitur

conclusio. In Concurrentia vero Officii de B. M. V. et alicujus Sancti, mutabitur Hymnus tam in Vesperis quam in Completorio, modo præcedentis fiat Commemoratio, alias non.

Quæst. 68. *Quandonam in Hymno* Iste Confessor *retinendus est Versus:* Hac die lætus meruit beatas Scandere sedes; *quandonam vero mutandus est in:* Hac die lætus meruit supremos Laudis honores?

R. Quando Festum alicujus Sancti Confessoris celebratur, ipsa sui obitus die, dicitur *meruit beatas Scandere sedes,* etiam per totam Octavam si hanc habeat, quia Octava censetur esse una eademque dies.

Quando vero Festum transfertur temporarie aut perpetuo extra suam diem obitus, vel, si Octavam habens, transfertur, ultra octiduum dicitur *meruit supremos Laudis honores.*

Tandem si Festum transfertur in primam diem post Sancti obitum et pridie Vesperæ fiant de sequenti vel a Capitulo de sequenti, tunc retinendus erit Versus *meruit beatas Scandere sedes* in primis Vesperis, quia hæ recitantur in ipsa die obitus, et consequenter etiam retinetur in Matutino et secundis Vesperis, quia Officium continuandum est eo modo quo incipitur. E contra si facta est tantum in primis Vesperis Commemoratio de sequenti, tunc, cum Hymnus recitatus non fuerit in die obitus nec in Matutino, etiam in secundis Vesperis non dicetur *hac die lætus meruit beatas Scandere sedes.*

§. 2. *De Antiphonis, Versibus et Oratione.*

(Tit. IX, XXI, XXIV, XXX).

Quæst. 69. *Accidit ut Antiphona vel Versus vel Oratio Festi, cujus fit Commemoratio, sint eadem cum illis quæ recitata fuerunt in Festo, cujus fit Officium; quid agendum in eo casu, cum bis eadem non dicantur?*

R. Mutari debent in Commemoratione quæcumque sunt eadem, et hæc tantum. Unde si sola Antiphona est eadem, Versus vero et Oratio diversa, sola mutabitur Antiphona. Idem de Versu et Oratione dicendum

est. Porro mutatio Antiphonæ et Versus fit sequenti modo:

1°. Quando unum vel plura Festa Simplicia occurrunt.

Ad Vesperas. Prima Commemoratio fit per Antiphonam et Versum de Laudibus. Secunda Commemoratio per Antiphonam de secundis Vesperis et Versum secundi Nocturni. Tertia per Antiphonam primam et Versum tertii Nocturni.

Ad Laudes. Prima Commemoratio fit per Antiphonam et Versum de primis Vesperis. Secunda Commemoratio fit ut tertia supra ad Vesperas. Tertia fit ut secunda ad Vesperas.

Si, in casu Concurrentiæ duorum Festorum ejusdem qualitatis, puta Confessorum Pontificum, quorum alterutrius facta est Commemoratio in Vesperis, facienda insuper sit Commemoratio Simplicis ejusdem etiam qualitatis, hujus Commemoratio peragetur quidem per Antiphonam ad Laudes, sed Versus desumendus est ex secundo Nocturno, propter rationem mox indicandam.

2°. Si facienda est Commemoratio diei infra Octavam alicujus Sancti non habentis Antiphonas et Versus propria, tunc mutatio aliter fieri debet. Etenim cum dies infra Octavam non habeat primas Vesperas, Antiphona ad Laudes sumi debet ex secundis Vesperis, Antiphona autem ad Vesperas ex Laudibus; sed Versus in utroque casu necessario sumitur ex primis Vesperis, quia in Communi Sanctorum Versus Laudum et secundarum Vesperarum sunt iidem.

Quoad Orationem, si hæc mutanda est, eligatur alia ex eodem Communi (Tit. IX, n. 8). Cum autem pro Doctoribus, Virginibus et non Virginibus una tantum assignetur Oratio in eorum Communi, potest pro Doctoribus adhiberi Oratio ex Communi Confessoris; pro Virginibus Oratio *Indulgentiam*, in qua omittitur qualitas *Martyris*, etiam qualitas *Virginis* pro Sanctis mulieribus quæ non sunt Martyres neque Virgines.

§. 3. *De Lectionibus ad Matutinum.*

(Tit. XXVI).

1. *De Officio novem Lectionum.*

Novem Lectiones seu tres Nocturnos cum totidem lectionibus habent omnia Duplicia et Semiduplicia, exceptis Octavis Paschæ et Pentecostes.

Quæst. 70. *Quæ Lectiones sumi debent in primo Nocturno?*

R. Lectiones primi Nocturni sunt semper de Scriptura sacra. Reperiuntur autem Lectiones istæ in tribus diversis locis Breviarii : 1° in *Proprio de Tempore,* in quo libri tam Veteris quam Novi Testamenti sic per anni circulum distribuuntur, ut saltem initium cujusque libri legatur ; 2° in *Proprio Sanctorum,* 3° in *Communi Sanctorum.*

In Dominicis leguntur Lectiones de sacra Scriptura, prout in Proprio de Tempore illis diebus occurrunt legendæ.

In Festis Duplicis majoris vel altioris ritus, ad majorem eorumdem solemnitatem, assignantur Lectiones vel propriæ, vel de Communi Sanctorum, quod etiam obtinet quotiescumque Festum habet Responsoria propria in primo Nocturno.

In Festis ritus inferioris, nisi aliud notetur, sumuntur Lectiones ex Proprio de Tempore. In his tamen Festis, necessitatis causa recurrendum est ad Commune Sanctorum, quando in Officio de Tempore non occurrunt Lectiones de Scriptura, sed de Homilia in Evangelium, ut contingit in Feriis Quadragesimæ, Quatuor Temporum, Rogationum et quibusdam Vigiliis.

Quæst. 71. *Quo ordine in Proprio de Tempore distribuuntur libri sacræ Scripturæ per annum legendi?*

R. Ordine qui sequentibus versibus describitur :

Disce per hoc scriptum, quid sit vel quando legendum.
Adventus proprie vult sermones Isaiæ.
Post Natale sacrum, recitat sacra Lectio Paulum.
Quinque libros Moysi tibi Septua Quadraque misit.

Vult sibi scripta legi Jeremiæ Passio Christi.
Actus apostolicus sequitur post Pascha legendus.
Hinc Apocalypsim lege, Canonicasque vicissim.
Post Pentecosten, Regum liber exit in hostem.
Inde per Augustum retinet Sapientia scutum.
Per totum mensem sapiens Salomon tenet ensem.
Cantat September Job, Tobiam, Judith, Esther.
Octobri mense Machabæa trophæa recense.
Iste Ezechiel, Daniel durabunt mense Novembri.
Postea tu repetes bis sex in fine Prophetas.

Quæst. 72. *An aliquando omitti potest Lectio alicujus ex illis libris?*

R. Saltem pars aliqua omnium dictorum librorum debet legi et lectio ab *initio* cujusque libri incipienda est. Hæc generalis regula tres patitur exceptiones, quas refert Rubrica, Tit. XXVI, n. 8, his verbis:

1°. *De Scriptura quoque tantum est positum, quantum satis videtur pro numero Hebdomadarum quæ esse possunt inter Epiphaniam et Septuagesimam, et inter Pentecosten et Adventum. Ubi vero contingit minui numerum Dominicarum et Hebdomadarum post Epiphaniam, adveniente Dominica Septuagesimæ, quod superest de Epistolis B. Pauli, quæ distributæ sunt pro numero dictarum Dominicarum et Hebdomadarum, eo anno omittitur, quamvis de aliquibus Epistolis nihil sit lectum.*

2°. *Quod etiam fit de Scriptura ex libris Regum (de quibus legitur ab Octava Pentecostes usque ad Dominicam I Augusti) cum non expletur numerus Dominicarum post Pentecosten de eis libris annotatus usque ad mensem Augusti: quia tunc, Lectionibus de his libris omissis, legitur de Scriptura, quæ ponitur mense Augusti.*

3°. *Quod si fiat de aliqua Dominica post Epiphaniam anticipate in Feria, eo modo quo dictum est de Dominicis n. 4 et 5* (Tit. IV) *tunc post Officium Dominicæ anticipatæ, in sequentibus diebus legatur de Epistolis S. Pauli assignatis Dominicæ anticipatæ et sequentibus Feriis; omissis aliis quæ sunt assignatæ præcedenti Hebdomadæ.*

Quid autem observandum sit, cum mensis, cui quinque Dominicæ assignantur, non habuerit nisi quatuor, in propriis locis (in Breviario) *notatur.*

Quæst. 73. *Quid ergo faciendum quando* Initium *alicujus libri in die sibi assignata legi non potest, quia scilicet occurit Festum cum Lectionibus propriis seu de Communi, vel Feria major, vel Vigilia, quæ habent Lectiones non de Scriptura, sed de Homilia in Evangelium?*

R. 1°. *Initia*, quæ Dominicis assignata sunt (et ordinarie quidem in Dominicis inchoantur libri sacræ Scripturæ) transferuntur in sequentem diem non impeditam; et Lectiones illi dici de eadem Scriptura assignatæ vel cum superioribus leguntur, vel omittuntur.

2°. *Initium* vero alicujus Epistolæ catholicæ, tempore paschali, aut alicujus Prophetæ minoris, mense Novembri, quod in Feriis ponitur, si impediatur, quoad commode fieri potest, reponatur in sequenti Feria, alio simili *initio* Scripturæ vel Lectionibus propriis Festi occurrentis non impedita; alioquin in præcedenti similiter non impedita die, ita ut *initium* legatur, etiamsi plura *initia* eodem die poni oporteat (Tit. XXVI, n. 6 et 7).

Numquam tamen *initia* extra propriam eorum Hebdomadam leguntur, neque duo *initia* sub una conclusione: *Tu autem, Domine, miserere nobis.*

Quæst. 74. *Quæ Lectiones recitantur in secundo Nocturno?*

R. In secundo Nocturno, si fiat de Sancto, tres Lectiones leguntur de vita Sancti, vel de aliquo sermone aut tractatu eidem conveniente; quæ, si non sint propriæ, leguntur de Communi Sanctorum. Ex quo etiam Communi completur numerus trium Lectionum, quando Officium fit novem Lectionum de aliquo Sancto, qui habet tantum unam vel duas Lectiones proprias, v. g. 22 Aprilis, in Festo SS. Soteris et Caji.

Si fiat de Dominica, vel de alio Officio novem Lectionum per annum, etiam de Octava, leguntur tres Lectiones de sermone aut tractatu qui in illis ponitur (Tit. XXVI, n. 2).

Quæst. 75. *Quæ tandem Lectiones leguntur in tertio Nocturno?*

R. In tertio Nocturno semper leguntur tres Lectiones, nimirum VII, VIII et IX de Homilia in Evangelium, positæ in Proprio Sanctorum aut ex Communi assignatæ;

nisi legenda sit IX Lectio de Simplici, aut de Homilia Dominicæ, Feriæ vel Vigiliæ occurrentis; tunc enim vel omitti potest IX Lectio, vel jungi VIII Lectioni. Quod si Lectiones sint historicæ utraque Lectio conjungi debet; si vero in IX Lectione contineatur laus propria Sancti utramque conjungere convenit.

Quæst. 76. *Quo igitur in casu legenda est IX Lectio de Homilia vel de Sancto ?*

R. Quando fit Commemoratio de Dominica, Feria vel Vigilia (quæst. 41 et seq.) quæ propriam Homiliam habent, IX Lectio legitur de Homilia ista, et vel prima tantum Lectio vel tres simul junctæ pro IX Lectione leguntur.

Id non obtinet quando fit Commemoratio Octavæ, licet Evangelium proprium cum Homilia habeat, quia istud jam fuit lectum in ipso Festo et sæpe infra Octavam repetitur.

Si vero fiat Commemoratio Festi trium Lectionum, IX Lectio legitur de isto Festo, modo Lectionem propriam habeat et, si duas habeat, ex utraque fit una.

Hæc tamen Lectio de Sancto omittitur 1° quando de eo fit Commemoratio in Dominicis, quæ habent nonum Responsorium ; quia nonum Responsorium convenit Lectioni Homiliæ, et incongrue conjungitur Lectioni de Sancto. 2°. Quando IX Lectio est de Homilia Dominicæ, Feriæ vel Vigiliæ. 3°. Infra Octavam Corporis Christi, quando fit Officium de Octava vel de Dominica infra eamdem (Tit. IX, n. 9 et 10 ; XXVI, n. 5). De Herdt, Part. IV, n. 59 et 60.

2. *De Officio trium Lectionum.*

Tres tantum habent Lectiones seu unum Nocturnum Feriæ, Vigiliæ et Festa Simplicia; item Festa Paschæ et Pentecostes eorumque Octavæ.

Quæst. 77. *Quæ docet Rubrica de Lectionibus talis Officii ?*

R. Rubrica docet, Tit. XXVI, n. 4 : *In Officio trium Lectionum si fit de Feria, tres Lectiones leguntur de Scriptura ; nisi tres sunt de Homilia, quia tunc, omissis Lectionibus de Scriptura, leguntur de Homilia.*

Si fit de Sancto qui habet duas Lectiones, I tantum erit de Scriptura, ut vel legatur una, vel ex tribus simul junctis

fiat una; II et III de Sancto. Si unam tantum habuerit, vel propriam vel ex Communi assignatam, I et II erunt de Scriptura, III de Sancto.

Si in Officio unius Nocturni facienda est Commemoratio alicujus Simplicis occurrentis, ejus semper omittitur Lectio in Matutino (Tit. IX, n. 10).

APPENDIX.

DE PATRONIS.

§. 1. *De Distinctione Patronorum.*

(Decr. S. R. C.).

Quæst. 78. *Quotuplex distinguitur Patronus?*

R. Duplex. *Patronus loci* et *Patronus Ecclesiæ*, qui ordinarie *Titularis* seu *Titulus Ecclesiæ* nuncupatur, quia Ecclesia a suo Patrono nomen seu Titulum accipit.

Patronus loci est ille Sanctus qui, sive perpetuo usu ac traditione a majoribus accepta, sive legitime facta electione, ut peculiaris apud Deum intercessor propriusque suffragator, ab universo loci illius clero ac populo colitur et honoratur.

Patronus vero seu Titulus Ecclesiæ, est persona vel res sacra sub cujus invocatione est dedicata Ecclesia, v. g. SS. Salvatoris, S. Crucis, B. M. V. vel ut sæpius evenit alicujus Sancti.

Quæst. 79. *Assigna alias differentias inter Patronum loci et Patronum seu Titulum Ecclesiæ?*

R. 1. Patronus loci respicit ad totum *territorium*, cujus patronatum habet, consequenter ad omnem clerum et populum hujus loci sive territorii. Titulus vero Ecclesiæ spectat tantum ad *Ecclesiam* cujus Titulus est.

2. Fieri potest ut Patronus loci nullam habeat sibi dedicatam Ecclesiam, ut S. Livinus civitatis Gandavensis Patronus. Nulla vero est Ecclesia sine Titulo.

3. Festum Patroni, non autem Festum Titularis, *per se* importat feriationem in populo, hoc est, obligationem audiendi Sacrum et abstinendi ab operibus servilibus.

4. Modus utrumque constituendi multum differt. Patronus loci, a tempore decreti S. R. C. 23 Martii 1630, ab Urbano VIII approbati, eligi debet cleri populique suffragiis, de consensu Episcopi et accedente S. R. C. approbatione. Aliter facta electio irrita est ipso jure. Titulus vero Ecclesiæ non simili electione, sed ex consecrantis, vel fundatorum beneplacito, vel aliter constitui potest.

Quæst. 80. *An Patronus Ecclesiæ parochialis interdum simul est Patronus loci?*

R. Utique, si simul est Patronus territorii extra Ecclesiam siti; sic v. g. Mechliniæ, S. Rumoldus est Patronus Ecclesiæ metropolitanæ et parochialis sui nominis, et insuper totius civitatis, ac proinde vere Patronus loci; quod sæpe accidit quando parochia comprehendit integrum oppidum, municipium aut pagum, et dum non est constitutus alius illius fundi seu loci Patronus.

Si vero Sanctus sit Patronus Ecclesiæ parochialis subalternæ, v. g. S. Catharina, Patrona Ecclesiæ parochialis hujus nominis, Mechliniæ; vel etiam si hæc principalis Ecclesia sit, alius tamen detur totius loci Patronus, ut Gandavi, ubi S. Bavo est Patronus Ecclesiæ cathedralis, S. Livinus vero Patronus loci; in utroque casu Patronus Ecclesiæ parochialis nequit dici Patronus loci, nequidem intra parochiam siti.

§. 2. *De ritu quo celebratur Festum Patroni.*

(Tit. VIII).

Quæst. 81. *Quo ritu et a quibus celebrandum est Festum Patroni loci?*

R. Festum Patroni loci celebrandum est ab omnibus incolis cum obligatione audiendi Missam et abstinendi ab

operibus servilibus, et quidem ritu Duplici 1 cl. cum Octava a clero sæculari, a regulari vero sine Octava. Utraque obligatio audiendi Sacrum et vacandi ab operibus servilibus in Festo Patroni, nisi incidat in Dominicam, translata est, pro hac patria, in Dominicam sequentem, per decretum Cardinalis Caprara, 9 Aprilis 1802.

Quæst. 82. *Quales locorum Patroni ita colendi sunt?*

R. Juxta Urbani VIII constitutionem *Universa per Orbem*, anni 1642, pro observatione Festorum, duo tantum sunt Patroni qui de jure sub hoc ritu et sub hac obligatione coli possint, scilicet :

1°. Patronus principalis loci proprie dicti, id est, civitatis (ubi est Episcopi cathedra) oppidi, pagi.

2°. Patronus principalis regni, seu provinciæ, status, ducatus, patriæ etc. quocumque nomine vocetur. Hic tamen in nostris regionibus feriationem annexam non habet.

Præter duos illos Patronos, unum *particularem* seu loci proprie dicti, alterum *generalem* seu regni, si dentur alii, illorum Festa celebrantur tantum ritu Duplici majori, sine Octava ; adeo ut, si plures sint Patroni principales alicujus loci, principalior tantum hoc ritu et feriatione gaudeat. Hoc tamen applicandum non est iis Sanctis, qui quidem plures sunt numero, sed ordinarie per modum unius celebrantur, v. g. si Patron simul essent SS. Cosmas et Damianus. Tandem ex indulto Apostolico vel legitima consuetudine fieri potest ut plures Patroni celebrentur Festo Duplici 1 cl. cum Octava.

Quæst. 83. *Quid si locus particularem Patronum non habeat?*

R. Loca quæ particulari Patrono non gaudent, debent celebrare Festum Patroni diœcesis vel civitatis episcopalis (qui plerumque idem est). Patronus enim diœcesis, si detur, non habet jus ad Officium Duplex 1 cl. cum Octava neque ad feriationem, per totam diœcesim, sed tantum in civitate episcopali iisque in locis, quæ peculiarem Patronum non habent. In diœcesi Mechliniensi tamen, S. Rumoldus, Patronus civitatis Mechliniensis, est etiam, ex concessione 20 Julii 1838, Patronus totius diœcesis, ejusque Festum celebratur ab omni clero ritu Duplici 1 cl. cum Octava, sed absque feriatione.

Quæst. 84. *Quare accurate determinandum est an Festum alicujus Patroni habeat necne feriationem annexam, cum utraque obligatio audiendi Missam et abstinendi ab operibus servilibus, inde a tempore indulti anni* 1802, *translata sit in Dominicam sequentem?*

R. Quia, quando transfertur hæc obligatio in Dominicam, oportet in illa Dominica celebrari Missam solemnem de Festo Patroni. Unde, si Patronus non feriatur ejus Solemnitas non transfertur in Dominicam. Et ideo S. Rumoldi Solemnitas transferenda est in Dominicam pro civitate Mechliniensi tantum, quia est Patronus civitatis, et consequenter Festum ejus est de præcepto. Pro diœcesi vero Solemnitas non transfertur, quia, licet sit Patronus diœceseos, numquam tamen habuit feriationem extra territorium Mechliniense.

Quæst. 85. *Quinam et quo ritu celebrare tenentur Festum Tituli Ecclesiæ?*

R. Soli clerici huic Ecclesiæ stricte adscripti, et quidem ritu Duplici 1 cl. cum Octava, etiamsi Ecclesia non sit consecrata, sed tantum benedicta.

Ecclesiæ autem stricte adscripti sunt clerici, vel ratione *beneficii* quod in ea possident, vel ratione *chori* ad quem obligantur, vel ratione *curæ spiritualis*, vel *stricti servitii*, cui quis non sua sponte sed a legitima auctoritate est addictus. Tales sunt parochus, viceparochus, custos etc.

Patroni vero seu Titulares oratoriorum vel capellarum publicarum non habent jus ad tale Officium. Cum autem præter Ecclesias cathedrales, collegiatas, conventuales et parochiales insuper aliæ habeantur, et aliquando difficile sit distinguere inter hujusmodi Ecclesiam et Capellam publicam, dedit S. R. C., 22 Julii 1855, sequens responsum: *Ecclesia intelligitur, quæ eo potissimum fine ædificatur, ut publico fidelis populi usui deserviat; Capella publica vero, quæ licet ingressum habeat in publica via, attamen non tam fidelis populi libero usui destinata videtur, quam alicujus familiæ, seu collegii commoditati.*

Quæst. 86. *An Ecclesia duos Titulares habere potest?*

R. Regulariter non nisi unicus est Patronus seu Titulus, sub cujus nomine ædificatur et dedicatur Ecclesia

aut si plures sint, nonnisi uno eodemque Festo celebrantur, v. g. SS. Joannes et Paulus, SS. Fabianus et Sebastianus etc. Attamen ex recentioribus S. R. C. responsis duo etiam divisim Contitulares constitui possunt, et tunc uterque etiam celebratur sub ritu Duplici 1 cl. cum Octava. Cfr. S. R. C. decreta 23 Februarii 1839, et 16 Aprilis 1853.

Quæst. 87. *Quid agendum, quando in Kalendario cum Sociis descriptus est Sanctus qui solus Patronus est?*

R. Rubrica annotata post tabellam Occurentiæ sequentia statuit: *Si occurrat ut Patronus vel Titulus Ecclesiæ descriptus sit eodem die in Kalendario cum aliis Sanctis, in ea Ecclesia fit tantum de Patrono vel Titulari absque Commemoratione aliorum. Qui si in dicto Kalendario descripti sunt sub Officio Duplici vel Semiduplici, transferuntur* (in perpetuum) *in primam diem simili Officio non impeditam, et de eis fiat Officium Semiduplex; nisi tamen sint de majoribus Festis* (1 vel 2 cl.) *quia tunc de translato quoque fiet Officium Duplex ac si proprio die celebraretur. Si vero in Kalendario omnes sint tamquam Festum Simplex, de aliis nihil fit.*

Hæc etiam valent pro Patrono loci.

Quæst. 88. *Quæ disponit Rubrica* (*Tit. XXXV*) *de Commemoratione Tituli Ecclesiæ facienda inter Commemorationes communes seu Suffragia Sanctorum?*

R. Commemoratio de Patrono vel Titulo Ecclesiæ facienda est, inquit, *ante vel post Commemorationem de S. Maria et de Apostolis* Petro et Paulo, *pro dignitate illius; ita tamen ut semper ultimo loco ponatur Commemoratio de Pace, et ante illas in feriali Officio fit Commemoratio de Cruce.* Sed notandum quod, per decretum 7 Julii 1871 SS. D. N. Pius PP. IX statuit ut *ante quoscumque alios SS. Patronos, exceptis Angelis et S. Joanne Baptista, inter Suffragia apponatur Commemoratio in honorem S. Josephi.*

Non agitur hic de Commemoratione Patroni loci sed Patroni seu Tituli Ecclesiæ quæ facienda est ab iis clericis qui tenentur ad Festum Tituli Ecclesiæ. Qui vero nulli Ecclesiæ adscriptus est potest facere Commemorationem Patroni loci quem inhabitat.

Facienda est ista Patroni Commemoratio servato ordine dignitatis. Unde si Ecclesiæ Titulus est SS. Salvator,

fiet hæc Commemoratio ante Commemorationem de S. Maria; si SS. Angeli, vel S. Joannes Baptista, ante Commemorationem de S. Joseph ; si tandem est Apostolus, post Commemorationem de SS. Apostolis Petro et Paulo, etc. (quæst. 38, 2°).

Quando S. Crux, S. Maria, S. Joseph vel SS. Apostoli Petrus et Paulus sunt Titulares, alia non est facienda Commemoratio pro Suffragio de Patrono vel Titulo Ecclesiæ.

Notandum autem, si S. Crux sit Titularis, ejus Commemorationem fieri non tantum in Officio feriali, sed quandocumque consueta fiunt Suffragia.

Dum plures sunt Ecclesiæ Patroni seu Titulares, Commemoratio de unico tantum principaliori fieri debet, nisi plures, tamquam æque principales Patroni, per modum unius in uno Officio sint juncti, ut SS. Fabianus et Sebastianus.

Quæst. 89. *Quid facto opus quando Festum Patroni loci vel Tituli Ecclesiæ occurrit aliquo die impedito ?*

R. 1°. Transferri quidem debet juxta communes translationis regulas, sed cum utrumque Festum celebretur cum Octava, quæ tota censetur una et propria dies, gaudet privilegio, quod exprimitur in decreto S. R. C. 13 Martii 1804, scilicet : *Festum gaudens Octava, si transferri contingat, et dies non impedita occurrat priusquam Octava finem habeat, in repositione præferendum esse aliis Festis, etiam majoris ritus vel dignitatis prius translatis, quæ tamen, vel non gaudent Octava, vel post eam transferuntur.* Imo juxta decretum 7 Decembris 1844, si Festum habens Octavam Dominicæ sit affixum et in die Octava occurrat Dominica minor, etiam in hac Dominica reponi posset Festum, modo dies infra Octavam omnes essent impediti. Quod si Festum ultra suam Octavam transferatur, nullo amplius gaudet privilegio.

2°. Festum sic translatum tot amittit dies Octavæ suæ quot numerantur a die translationis ad diem repositionis ; adeo ut si transferatur ultra septem dies, celebrari debeat sine Octava.

Quæst. 90. *An ergo in die, a quo Festum Patroni est removendum, non licebit saltem celebrare aliquam Missam de Patrono, est enim festivus ejus dies?*

R. Rubrica Missalis (Tit. VI) permittit ut, quando

Festum Tituli Ecclesiæ est transferendum ob Occurrentiam majoris alicujus Festi vel Dominicæ, cantentur duæ Missæ, una de die, altera Votiva solemnis de Festo transferendo.

Idem resolvendum est de Festo Patroni loci, dicit enim citata Rubrica: *in Ecclesiis ubi Titulus est Ecclesiæ, vel concursus populi ad celebrandum aliquod Festum quod transferri debet*, etc., quod certe verificatur in Festo Patroni loci. Plures tamen sunt dies, in quibus hoc non licet (quæst. 132).

Quæst. 91. *Quo anni tempore prohibentur Octavæ?*

R. Octavæ quæ non celebrantur in Ecclesia universali prohibentur:

1° a die 17 Decembris, quo incipiunt Antiphonæ majores *O* usque ad Festum Epiphaniæ;

2° a Feria IV Cinerum usque ad Dominicam in Albis;

3° a Vigilia Pentecostes usque ad Dominicam SS. Trinitatis, scilicet in omni casu inclusive.

Si ergo Festum Patroni incidat infra illud tempus, celebrabitur absque Octava. Si vero Octava jam inchoata esset, terminabitur ante 17 Decembris, vel Feriam IV Cinerum, vel Vigiliam Pentecostes, nihilque deinceps fiet nequidem Commemoratio de Octava (Tit. VII, 1).

Quomodo ordinandum sit Officium Patroni cum sua Octava, si in Breviario non reperiatur, vel habeatur quidem sed sine Octava, videri potest in De Herdt, Part. IV, n. 246. In eo casu multum commendatur usus *Octavarii romani*, libri a Sede Apostolica approbati, in quo reperiuntur Lectiones II et III Nocturni pro singulis Octavæ diebus, et ita vitatur repetitio earumdem Lectionum quæ recitari solent ab iis qui Breviario tantum utuntur.

§. 3. *De Festis quorum Solemnitas transfertur.*

(Coll. Epist. past. diœc. Mech.).

Quæst. 92. *Quæ sunt Festa quorum Solemnitas juxta indultum 2 Aprilis 1802 transfertur in Dominicam sequentem?*

R. Sunt quatuor sequentia Festa : ~~Epiphaniæ Domini,~~ *SS. Corporis Christi, SS. Apostolorum Petri et Pauli, et* ~~*SS. Patronorum [illegible] parochiæ;*~~ cætera Festa, quæ olim feriabantur, per hoc indultum prorsus abrogata sunt. Per *Patronos parochiæ* non intelliguntur Patroni seu Titulares Ecclesiæ, licet vulgo sic vocentur, sed Patroni loci scilicet civitatis, oppidi vel pagi (quæst. 82 et 80). Deinde verba illa : *Patronorum cujuslibet diœcesis et parochiæ* sic sunt intelligenda ut in locis ubi non habetur Patronus, ibi transferenda sit Solemnitas Patroni diœcesis, juxta dicta quæst. 83. Sed supponitur Patronum diœcesis ante indultum habuisse feriationem annexam ; alias enim neque post indultum tranferenda est ejus Solemnitas, ut casus est pro S. Rumoldo, Patrono hujus diœcesis.

Quæst. 93. *In quo consistit illa Solemnitatis translatio?*

R. In eo quod obligatio audiendi Missam et abstinendi ab operibus servilibus translata sit in Dominicam proxime sequentem, in qua celebranda est Missa solemnis de Festo, cujus transfertur Solemnitas, ut sic a populo debite colantur die Dominico illa Festa quorum feriatio supprimitur in eorum die proprio.

Quæst. 94. *Quomodo celebrari debet Missa Solemnitatis translatæ in Dominicam ?*

R. Juxta declarationem Card. Caprara, 21 Junii 1804: *canetur una Missa solemnis de Festo illo, more Votivo cum unica Oratione : minime omissa in Cathedralibus aliisve Ecclesiis, in quibus Officium publice agatur, et adsit sufficiens numerus Ecclesiasticorum, altera Missa Conventuali de Festo occurrente.* Dicitur *more Votivo,* ergo cantabitur cum Gloria, Credo, Evangelio S. Joannis in fine, etiam cum unica Oratione in iis Ecclesiis, quæ ad Missam Conventualem obligantur, ut in Ecclesiis cathedralibus, collegiatis et conventualibus; in parochialibus vero aliisque addenda est Commemoratio Duplicis occurrentis et Dominicæ sub distincta conclusione. Cfr. quæst. 133.

Quæst. 95. *Si Dominica proxime sequens est Dominica 1 cl. quæ rejicit quodcumque Festum occurrens, an in ea transferri poterit Solemnitas quoad cantandam Missam Votivam ?*

R. Regulariter non potest et ulterius erit transferenda

Solemnitas, scilicet in primam Dominicam similiter non impeditam. Ratio est quod non plus Solemnitati sit tribuendum quam ipsi Festo occurrenti.

Dicitur *regulariter*, nam 1° in Dominicis Passionis, in Albis et SS. Trinitatis, permittunt Rubricæ Missalis (Tit. VI) ut, si Festum Patroni in iisdem occurrat et consequenter transferri debeat, una tamen Missa Votiva celebretur de hoc Festo transferendo, ergo licebit etiam in casu quo Solemnitas Festi in his Dominicis occurrat celebranda.

2°. In Dominicis autem I Adventus et I Quadragesimæ, alio modo potest satisfieri obligationi cantandi Missam Solemnitatis translatæ; substitui enim potest Missæ Votivæ, Missa de Dominica addendo illius Collectam Orationi Missæ de Dominica sub una conclusione, quod etiam fieri posset in casu præcedenti (quæst. 130). Unde supersunt tantum tres Dominicæ 1 cl.: *Palmarum*, *Paschæ* et *Pentecostes* in quibus de Solemnitate nihil prorsus fieri potest.

Quæst. 96. *Idem dubium proponitur casu quo Dominica sequens non quidem sit 1 cl. sed in ea occurrat Festum 1 cl., v. g. si Festum Assumptionis, Duplex 1 cl., occurrat in Dominica, et Solemnitas S. Laurentii sit in eam transferenda, an in Festo Assumptionis licebit celebrare Votivam de S. Laurentio?*

R. 1°. Si Festum occurrens in Dominica est *majoris dignitatis* quam Festum, cujus Solemnitas transfertur (quæst. 38) non licebit celebrare Votivam in illa Dominica, sed Solemnitas ulterius erit transferenda, nimirum in primam Dominicam simili modo non impeditam. Hinc patet solutio casus propositi; nam cum Festum Assumptionis majoris sit dignitatis quam Festum S. Laurentii, hujus Solemnitas ulterius erit transferenda. Ideo etiam non licet transferre Solemnitatem S. Martini, 11 Novembris, in Dominicam proxime sequentem, si in hac occurrat Festum Dedicationis omnium Ecclesiarum, quod est majoris dignitatis.

2°. Si Festum occurrens in Dominica *minoris dignitatis* est quam illud cujus fit Solemnitas, debet in Dominica celebrari Votiva de Solemnitate translata. Casus est quando Solemnitas Corporis Christi transferenda est in Dominicam in qua occurrit Festum S. Joannis Baptistæ.

3°. Si utrumque Festum *ejusdem dignitatis* est, tunc vel potest Solemnitas in ulteriorem differri Dominicam, vel loco Votivæ dici Missa de Festo occurrente cum additione Orationis Votivæ sub una conclusione, et sub altera conclusione fiunt Commemorationes Dominicæ et aliorum, si quæ fieri debeant (quæst. 130).

Quæst. 97. *Quomodo agendum quando duæ Solemnitates in eamdem Dominicam sunt transferendæ?*

R. Solemnitas celebranda est de digniori, et transferenda est Solemnitas minus digna ad Dominicam subsequentem. Casus est in Ecclesiis ubi S. Joannes Baptista est Patronus, quando 30 Julii est Dominica ; in illam Dominicam transferendæ sunt Solemnitates S. Joannis et SS. Petri et Pauli ; sed prævalebit Solemnitas S. Joannis Baptistæ tamquam Festi dignioris.

Nota. Speciale indultum die 1 Septembris 1838 concessum est Ecclesiæ metropolitanæ pro casu, quo Solemnitas S. Rumoldi et Solemnitas SS. Petri et Pauli in eadem Dominica incidunt, quod tunc notatur in directorio. Cavendum ergo est ne ad alias Ecclesias extendatur cum sit particularis concessio.

Quæst. 98. *Si Festum Patroni ob occurrentiam Festi dignioris, Feriæ privilegiatæ, etc. transferri debet ultra proximam Dominicam, an etiam Festi Solemnitas ultra hanc Dominicam rejicienda est ?*

R. Negative, modo hæc Dominica ob aliam rationem non rejiciat a se Solemnitatem translatam.

Quæst. 99. *An Solemnitas supradictorum Festorum etiam transferenda est quando illa Festa occurrunt in Dominica ?*

R. Negative, tam in casu quo Festa illa occurrunt et celebrantur in Dominica, quam in casu quo occurrunt quidem in Dominica, sed ab ea rejiciuntur ob Dominicam 1 cl., vel Festum dignius in ea occurrens, juxta regulas Occurrentiæ. Ratio hujus est quod quando Festum habens feriationem annexam transfertur, numquam tamen transferatur feriatio, sed maneat affixa dici quo Festum occurrebat (sola excipitur Annuntiatio). Neque etiam de eo casu agit indultum pro reductione Festorum, quod disponit tantum de Festis illis quando cadunt extra Dominicam ; omnia ergo permanent sicut ante indultum.

Quoad Missam de Festo tranferendo cfr. quæst. 28 et 132.

Quæst. 100. *An in omnibus Ecclesiis et Oratoriis celebranda est Missa Solemnitatis translatæ?*

R. In omnibus Ecclesiis cathedralibus, collegiatis, parochialibus et conventualibus, nisi in Conventualibus regularium et monialium contraria vigeat consuetudo; etiam in oratoriis publicis in quibus solet Missa cantari in Festis; non autem in aliis oratoriis, sive publicis sive privatis.

ORATIONES

MEMORITER RECITANDÆ.

Preces ante et post Officium.

Oratio dicenda ante divinum Officium. Aperi, Domine, os meum ad benedicendum nomen sanctum tuum: munda quoque cor meum ab omnibus vanis, perversis, et alienis cogitationibus: intellectum illumina, affectum inflamma, ut digne, attente, ac devote hoc Officium recitare valeam, et exaudiri merear ante conspectum divinæ Majestatis tuæ. Per Christum Dominum nostrum. ℟. Amen.

Domine, in unione illius divinæ intentionis, qua ipse in terris laudes Deo persolvisti, has tibi Horas persolvo.

Orationem sequentem devote post Officium recitantibus Leo Papa X. defectus et culpas in eo persolvendo ex humana fragilitate contractas indulsit. Et dicitur omnino flexis genibus.

Sacrosanctæ et individuæ Trinitati, crucifixi Domini nostri Jesu Christi humanitati, beatissimæ et gloriosissimæ, semperque Virginis Mariæ fecundæ integritati, et omnium Sanctorum universitati sit sempiterna laus, honor, virtus et gloria ab omni creatura, nobisque remissio omnium peccatorum, per infinita sæcula sæculorum. ℟. Amen.

℣. Beata viscera Mariæ Virginis, quæ portaverunt æterni Patris Filium. ℟. Et beata ubera, quæ lactaverunt Christum Dominum. — Pater noster. — Ave Maria.

Absolutiones et Benedictiones dicendæ ante Lectiones in Officio novem et trium Lectionum.

In primo Nocturno, et pro II et V Feria.

Absolutio. Exaudi, Domine Jesu Christe, preces servorum tuorum, et miserere nobis: qui cum Patre et Spiritu sancto vivis et regnas in sæcula sæculorum. ℟. Amen.

Benedictiones. 1ª. Benedictione perpetua benedicat nos Pater æternus. ℟. Amen.

2ª. Unigenitus Dei Filius nos benedicere et adjuvare dignetur. ℟. Amen.

3ª. Spiritus sancti gratia illuminet sensus et corda nostra. ℟. Amen.

In secundo Nocturno, et pro III et VI Feria.

Absolutio. Ipsius pietas et misericordia nos adjuvet, qui cum Patre et Spiritu sancto vivit et regnat in sæcula sæculorum. ℟. Amen.

Benedictiones. 4ª. Deus Pater omnipotens sit nobis propitius et clemens. ℟. Amen.

5ª. Christus perpetuæ det nobis gaudia vitæ. ℟. Amen.

6ª. Ignem sui amoris accendat Deus in cordibus nostris. ℟. Amen.

In tertio Nocturno, et pro Feria IV et Sabbato.

Absolutio. A vinculis peccatorum nostrorum absolvat nos omnipotens et misericors Dominus. ℟. Amen.

Benedictiones. 7ª. Evangelica lectio sit nobis salus et protectio. ℟. Amen.

8ª. Divinum auxilium maneat semper nobiscum. ℟. Amen.

9ª. Ad societatem Civium supernorum perducat nos Rex Angelorum. ℟. Amen.

Si Officium fit de Sancto novem Lectionum 8ª *Benedictio erit :* Cujus Festum colimus, ipse *vel* ipsa intercedat pro nobis ad Dominum. ℟. Amen.

Quando sunt plures, dicitur : Quorum, *vel* Quarum Festum colimus, ipsi *vel* ipsæ intercedant *etc.*

Si Officium fit de Sancta Maria 8ª *Benedictio erit:* Cujus Festum colimus, ipsa Virgo virginum intercedat *etc.*

Si in ultima Lectione legendum sit aliud Evangelium cum Homilia, 9ª *Benedictio erit:* Per evangelica dicta deleantur nostra delicta. ℟. Amen.

In Officio trium Lectionum dicuntur Absolutiones et Benedictiones prædictæ, ordine superius in Rubricis generalibus et in prima Dominica de Adventu descripto, et in eo quando non legitur Homilia cum Evangelio, et Benedictiones sumendæ sunt ex tertio Nocturno.

1ª *Benedictio erit:* Ille nos benedicat, qui sine fine vivit et regnat. ℟. Amen.

2ª. Divinum auxilium maneat semper nobiscum.

3ª. Ad societatem Civium supernorum *etc.*

In Officio trium Lectionum quando legitur Homilia cum Evangelio.

1ª *Benedictio erit:* Evangelica lectio sit nobis salus *etc.*

2ª. Divinum auxilium maneat semper nobiscum.

3ª. Ad societatem Civium supernorum *etc.*

Si Officium fit de Sancto trium Lectionum :

1ª *Benedictio erit :* Ille nos benedicat *etc.*

2ª. Cujus, *vel* Quorum Festum colimus *etc.*

3ª. Ad societatem Civium supernorum *etc.*

In Officio de Sancta Maria in Sabbato, Absolutio, et Benedictiones quæ ibidem ponuntur.

Preces aliæ in Horis recitandæ.

Ad Horas. Pater noster, qui es in cœlis, sanctificetur nomen tuum : adveniat regnum tuum : fiat voluntas tua, sicut in cœlo, et in terra. Panem nostrum quotidianum da nobis hodie : et dimitte nobis debita nostra, sicut et nos dimittimus debitoribus nostris : et ne nos inducas in tentationem : sed libera nos a malo. Amen.

Ave Maria, gratia plena : Dominus tecum : benedicta tu in mulieribus, et benedictus fructus ventris tui Jesus. Sancta Maria, Mater Dei, ora pro nobis peccatoribus, nunc et in hora mortis nostræ. Amen.

Ad Matutinum, Primam et Completorium. Credo in Deum, Patrem omnipotentem, Creatorem cœli et terræ.

Et in Jesum Christum Filium ejus unicum, Dominum nostrum: qui conceptus est de Spiritu sancto, natus ex Maria Virgine, passus sub Pontio Pilato, crucifixus, mortuus, et sepultus: descendit ad inferos: tertia die resurrexit a mortuis: ascendit ad cœlos, sedet ad dexteram Dei Patris omnipotentis: inde venturus est judicare vivos et mortuos. Credo in Spiritum sanctum, sanctam Ecclesiam catholicam, Sanctorum communionem, remissionem peccatorum, carnis resurrectionem, vitam æternam. Amen.

Confiteor Deo omnipotenti, beatæ Mariæ semper Virgini, beato Michaeli Archangelo, beato Joanni Baptistæ, sanctis Apostolis Petro et Paulo, omnibus Sanctis, et vobis, fratres (tibi, pater); quia peccavi nimis cogitatione, verbo, et opere: mea culpa, mea culpa, mea maxima culpa. Ideo precor beatam Mariam semper Virginem, beatum Michaelem Archangelum, beatum Joannem Baptistam, sanctos Apostolos Petrum et Paulum, omnes Sanctos, et vos, fratres (te, pater), orare pro me ad Dominum Deum nostrum.

Misereatur vestri (tui) omnipotens Deus, et dimissis peccatis vestris (tuis), perducat vos (te) ad vitam æternam. ℟. Amen.

Indulgentiam, absolutionem, et remissionem peccatorum vestrorum (tuorum) tribuat vobis (tibi) omnipotens et misericors Dominus. ℟. Amen.

QUÆSTIONES

IN

RUBRICAS GENERALES

MISSALIS ROMANI.

PROŒMIUM.

(Tit. I—XX).

Rubricæ generales Missalis, in XX Titulos præter præliminarem distinctæ, complectuntur ea quæ generaliter accidunt Missæ, et ea sex sunt :

1°. Concordantia cum Officio, seu Horis canonicis (Tit. I, II et III).

2°. Discordantia ab Officio (Tit. IV, V et VI).

3°. Commemoratio ut in eodem (Tit. VII).

4°. Ordo tum partium Missæ, tum Missarum inter se (Tit. VII—XIV).

5°. Varietas temporis, vocis et situs corporis (Tit. XV—XVII).

6°. Apparatus sacrorum Ministrorum et Altaris (Tit. XVIII — XX).

Quæstiones in has Rubricas generales revocabimus ad tres sectiones, ita ut in prima agatur de Missali, de Missis Votivis et pro Defunctis ; in secunda de nonnullis Missæ partibus ejusque conformitate cum Officio ; in tertia de Paramentis, de Altari ejusque Ornamentis.

SECTIO I.

DE MISSALI, MISSA ET MISSARUM DISTINCTIONE — DE MISSIS VOTIVIS — ET PRO DEFUNCTIS.

CAPUT I. DE MISSALI ET MISSA.

§. 1. *De divisione Missalis Romani.*

Quæst. 101. *Quot et quibus partibus constat Missale?*

R. Missale, uti Breviarium, quatuor constat partibus quarum prima (quæ tamen in medio ad commodiorem libri usum collocata est) *Ordinem Missæ* continet, in quo ordinantur quæ in omni Missa occurrunt.

Secunda, quæ initium libri occupat, *Proprium Missarum* habet *de Tempore*, quod continet Orationes aliaque legenda propria Dominicarum omnium, Feriarum ac Solemnitatum Christi Domini, a Dominica I Adventus usque ad Sabbatum sanctum, deinde (interjecto *Ordine Missæ*) a Dominica Resurrectionis usque ad ultimam Dominicam post Pentecosten.

Tertia inscribitur *Proprium Missarum de Sanctis*, non quod Missæ omnes ibi positæ, vel ex toto, vel ex parte *propriæ* sint, multa enim in iis de Communi desumpta leguntur ; sed quod descripta habeantur quæcumque sunt propria, cætera vero, in aliquo Festo de Communi sumenda, vel indicantur, vel quandoque integra reponuntur in commodum celebrantis.

Quarta denique pars est *Commune Sanctorum*, in quo

pro singulis Sanctorum ordinibus, puta Martyrum, Confessorum, etc, duæ vel plures habentur Missæ juxta Rubricarum præscriptum seligendæ. Porro adduntur Missæ Votivæ per hebdomadam, et aliæ pro diversis rebus, Orationes itidem diversæ ac demum Missæ et Orationes pro Defunctis.

§. 2. *De distinctione Missarum.*

(Tit. præl).

Quæst. 102. *Quomodo dividuntur Missæ ratione solemnitatis extrinsecæ?*

R. Missæ dividuntur in *solemnes, cantatas* et *privatas.*

Missa *solemnis* communiter dicitur illa, quæ omnem habet solemnitatem cantus scilicet, thuris, ministrorum sacrorum, earumque cæremoniarum, quas præscribunt Rubricæ Missalis et Cæremoniale Episcoporum.

Missa *privata,* prout distinguitur a solemni, est illa quæ privatim et peculiariter sine cantu, uno dumtaxat clerico ministrante, sive in ecclesia, sive in oratorio privato celebratur.

Missa *cantata* seu *media* participat de utraque ; nam cum solemni habet cantum, cum privata vero convenit in hoc, quod celebratur sine ministris sacris, sed cum uno dumtaxat vel duobus acolythis.

Quoad Missam *Conventualem,* est illa quæ in Ecclesiis cathedralibus, collegiatis et conventualibus quotidie celebratur juxta ordinem Officii. Dicitur Conventualis quia a canonicis cum cleri conventu celebratur et Horis canonicis respondet. Plura a Rubricis decernuntur, quæ ad hanc Missam pertinent, præcipue Tit. III, IV, V et VI.

Quæst. 103. *Quotupliciter distinguitur Missa in Titulo præliminira Rubricarum?*

R. In Rubrica præliminari distinguitur Missa prout est vel *conformis Officio* seu Horis canonicis. vel *non conformis Officio* sequenti modo :

Missa celebratur
- juxta ordinem Officii de
  - Festo Duplici,
  - Festo Semiduplici,
  - Festo Simplici,
  - Dominica,
  - Feria,
  - Vigilia,
  - Octava;
- vel
- extra ordinem Officii
  - Votiva,
  - de Requiem.

Quæst. 104. *An et quare Missa ordinarie debet esse conformis Officio?*

R. Affirmative. Ratio hujus conformitatis esse videtur, ut dicit Gavantus, 1° quia ab Ecclesia destinantur singuli dies vel in cultum et honorem alicujus Sancti, vel in memoriam alicujus mysterii vel operis divini, et consequenter ipsa Ecclesia ordinat in eumdem finem omnes sacras functiones cujuslibet diei, quales præcipue sunt Officium canonicum et Missa; sic enim integrum cultum et non dimidiatum exhibet illis, quos intendit colere. 2°. Quia Officium est præparatio et dispositio ad Missam; dispositio autem debet esse proportionata ultimæ et sublimiori formæ ad quam disponit.

Quæst. 105. *Quandonam Missa discordat ab Officio?*

R. Præter casus enumeratos in Rubrica, Tit. III, n. 2 et 4, frequentiores sunt quando celebrantur Missæ Votivæ vel Missæ de *Requiem*, seu pro Defunctis, de quibus agunt Tit. IV, V et VI Rubricarum.

CAPUT II. DE MISSIS VOTIVIS.

§. 1. *De definitione et variis generibus Votivarum.*

(Tit. IV).

Missæ quæ non concordant cum Officio sunt *Votivæ* vel de *Requiem*.

Quæst. 106. *Quid est Missa Votiva ?*

R. Missa Votiva stricte sumpta ea sola dicenda est, quæ non convenit cum Officio diei; nec ab Ecclesia præscribitur celebranda, sed juxta votum seu voluntatem Missam celebrantis vel petentis dicitur, puta de Trinitate, de Spiritu Sancto, de Angelis etc. Late accepta, Missa Votiva vocatur illa, quæ, licet non fiat ad arbitrium sacerdotis, et non concordet cum Officio, præscribitur tamen dicenda tali die ab Ecclesia, non ratione Festi alicujus, sed ex voto, seu devotione ipsiusmet Ecclesiæ: talis est Missa B. Mariæ dicenda in Sabbatis Adventus (Tit. IV, n. 2) etiamsi non dicatur Officium de B. Maria sed feriale. Hæc Missa non dicitur stricte Votiva quia non dependet a voto et delectu sacerdotis; dicitur autem late Votiva, quia ejusmodi Missa, licet non conveniat cum Officio, est tamen præscripta ab Ecclesia ex ipsius devotione erga B. Virginem.

Quæst. 107. *Quomodo dividuntur Missæ Votivæ ?*

R. Dividuntur in *solemnes* et *privatas*. Solemnis est illa, quæ pro re gravi vel publica Ecclesiæ causa solemniter celebranda auctoritate Ordinarii præscribitur; et hæc est ritus Duplicis. Privata vero dicitur ea, quæ ex causa privata, speciali nimirum devotione, desiderio sacerdotis vel ejus qui Missam petiit, celebratur; est autem ritus Simplicis.

Hinc patet præcipuam differentiam inter utramque Votivam non consistere in solemnitate extrinseca cantus, ministrorum sacrorum, etc., hæc enim, si adsint in Votiva privata, faciunt quidem ut Missa sit solemnis, sed

Votiva manebit *privata*, quia non celebratur ex præscripto Ordinarii pro re gravi seu publica Ecclesiæ causa.

Hæc notanda sunt ob plura privilegia, quibus Votivæ solemnes præ privatis gaudent.

Quæst. 108. *Quotuplex genus Missarum Votivarum distingui potest, spectato earumdem objecto, hoc est Sancto, Mysterio, etc. de quo Votiva celebratur ?*

R. Triplex genus Missarum Votivarum distingui potest. *Primi generis* sunt illæ, quæ dicuntur de aliquo Sancto, vel de aliqua Solemnitate, de qua juxta Rubricas Missalis per anni circulum celebratur dies festus. *Secundi generis* sunt illæ quæ habentur in Missali romano post Commune Dedicationis Ecclesiæ. Hujusmodi autem Missæ, singulis diebus per Hebdomadam assignatæ, octo recensentur, videlicet:

Feria II de Sanctissima Trinitate,
Feria III de Angelis,
Feria IV de Apostolis Petro et Paulo,
Feria V de Spiritu Sancto—de SS. Sacramento,
Feria VI de Cruce — de Passione,
Sabbato de Beata Virgine Maria, quinque pro diversitate temporis.

Tertii generis sunt illæ quatuordecim pro diversis necessitatibus, quæ in fine Missalis enumerantur, v. g. pro eligendo summo Pontifice, pro infirmis, pro peregrinantibus, pro sponso et sponsa, etc.

Quæst. 109. *An et de quibus Sanctis et Beatis Votivæ dici possunt ?*

R. De Sanctis omnibus de quorum canonizatione certo constat, quamvis eorum nomen nondum romano insertum sit Martyrologio. De mere Beatis vero Missæ Votivæ celebrari nequeunt sine speciali indulto apostolico.

Quæst. 110. *Quid si Sanctus, de quo celebranda Missa Votiva, habeat Missam propriam, et quid si non habeat ?*

R. 1°. Si Sanctus habeat Missam propriam, hæc celebranda est, modo extra festivitatem verba retinent veritatem ; vel, ut hæc servetur, modica tantum opus sit immutatione, utpote commutando *natalitia, solemnitatem, festivitatem* et alia hujusmodi in *memoriam* vel

commemorationem ; aut pauca omittendo, v. g. *hodie, hujus diei, hodierna, annua,* etc ; vel commutando integram partem propriam in aliam de Communi et sic loco Introitus *Gaudeamus,* qui extra diem Festum non convenit, sumitur Introitus de Communi.

2°. Quod si Sanctus non habeat Missam propriam, vel, si propriam habeat , extra festivitatem servari nequeat veritas verborum, nisi vel plura omittendo, vel immutando, tunc sumenda erit Missa de Communi vel intra vel extra tempus quadragesimale vel paschale pro temporis qualitate.

Quæst. 111. *An de festivitatibus B. M. V., v. g. Annuntiationis, Assumptionis, Nativitatis, etc. Votivæ celebrari possunt ?*

R. Non possunt celebrari Votivæ de illis festivitatibus extra earum Octavas, sed una ex quinque Votivis de S. Maria, juxta congruentiam temporis (quæst 108) legenda est, cum intentione colendi mysterium in cujus honorem petita est Missa.

Missæ tamen Immaculatæ Conceptionis (8 Decembris) Septem Dolorum (Feria VI post Dominicam Passionis) de Monte Carmeli (16 Julii) SS. Rosarii (Dominica 1 Octobris) Votivæ dici possunt, ut eruitur ex Rubricis specialibus Missalis, locis citatis.

Quæst. 112. *Possuntne celebrari Missæ Votivæ de Tempore et quibuscumque Mysteriis per annum ?*

R. 1°. Quædam per annum Mysteria ita certo ac determinato tempori affiguntur, ut ritus Ecclesiæ de illis, alio tempore, Missas celebrare nullatenus ferat, qualia sunt : aliqua Dominica, Nativitas Domini, Epiphania, Resurrectio, Ascensio, etc., et de his nequit celebrari Votiva.

2°. Recoluntur et alia per annum Mysteria, quæ tempori non ita affiguntur, quin Ecclesia eorum commemorationem Missa etiam Votiva peragere indulgeat, sicuti Passionis Domini, SS. Trinitatis, Spiritus Sancti, Venerabilis Sacramenti, etc. Missæ tamen hæ, non e locis propriis, sed ex Votivis secundi generis, de quibus quæst. 108, sumi debent.

Quæst. 113. *Quare octo Votivæ secundi generis* (quæst.

108) *sic ordinatæ sunt ut singulis Feriis Hebdomadæ una vel altera determinate correspondeat ?*

R. Sic ordinatæ sunt ut quibusdam in casibus, in Rubrica Tit. IV, n. 3 expressis, suffragari possint pro Missa Conventuali, quæ alias deberet esse conformis Officio; sed *in Missis privatis,* ut pergit Rubrica, hoc est in Missis non Conventualibus, illæ *Missæ et omnes aliæ Votivæ* de Sanctis, etc. *dici possunt pro arbitrio sacerdotum, quocumque die Officium non est Duplex aut Dominica,* ut infra explicabitur.

§. 2. *De Votivis privatis.*

(Tit. IV, VII—IX, XII et XIII).

Quæst. 114. *An sacerdos, pro libitu suo potest quotiescumque Officium non est Duplex aut Dominica, celebrare Votivam?*

R. Rubrica, Tit. IV, n. 3, Missas Votivas privatas sacerdotibus certis diebus indulgens, addit: *id vero passim non fiat, nisi rationabili de causa, et quoad fieri potest Missa cum Officio conveniat,* ob rationes quæst. 104 allatas. Causa rationabilis ad licitam Votivæ celebrationem censetur vel necessitas aliqua, vel pietas specialis Missam petentis aut celebrantis, etc.

Quæst, 115. *Quibus diebus celebrari possunt Missæ Votivæ privatæ ?*

R. Votivæ privatæ *dici possunt quocumque die Officium non est Duplex aut Dominica,* inquit Rubrica Tit. IV, n. 3; sed sunt præterea alii dies in quibus, licet Officium non sit Duplex, prohibentur tamen Votivæ ob privilegia istis diebus a Rubricis concessa. Sunt autem sequentes:

1°. Octavæ privilegiatæ Nativitatis Domini, Epiphaniæ, Paschæ, Pentecostes et Corporis Christi,

2°. Feria IV Cinerum,

3°. Tota Hebdomada sancta,

4°. Vigiliæ majores Nativitatis Domini, Epiphaniæ et Pentecostes.

Quæst. 116. *An licet celebrare Votivam eo die, quo fit Officium illius Sancti, de quo Votiva dicenda esset ?*

R. Minime, ut patet; sed ipsa Missa festiva dicenda est, quæ majoris est dignitatis quam Votiva. Unde si quis 13 Octobris in Festo S. Eduardi, Semiduplex, deberet celebrare Missam in honorem hujus Sancti, eam persolveret non more *Votivo*, sed *Festivo*. Item si fiat Officium de *die infra Octavam Immaculatæ Conceptionis* et Votiva dicenda sit de Beata, Missa legetur conformis Officio hoc est de Immaculata Conceptione, non autem Votiva de S. Maria.

Quæst. 117. *Quæ sunt Missæ partes ad quas præcipue attendi debet in Votivis?*

R. Sunt præsertim sequentes : Hymnus angelicus, Orationes, Sequentia, Symbolum, Præfatio, Oratio *Communicantes, Ite Missa est* et ultimum Evangelium.

Quæst. 118. *An* Gloria *dicitur in Votivis privatis?*

R. *Gloria* est signum solemnitatis, festivitatis, ideoque, ut appareat differentia inter *Festa* Sanctorum et eorum *Commemorationes*, quæ Votivis peraguntur, non dicitur in Missis Votivis privatis.

Excipitur 1° Votiva de S. Maria si in Sabbato celebretur ; quia hæc dies nonnihil habet solemnitatis in honorem B. M. V., 2° Votiva SS. Angelorum, a quibus prima Hymni angelici verba fuerunt cantata, 3° Votiva cujuscumque Sancti dum legitur in ejus die *obitus*, v. g. 23 Septembris occurrit *Festum S. Lini, Semiduplex cum Commemoratione S. Theclæ;* si quis eo die de S. Thecla Votivam celebrare vellet, dicendum esset *Gloria*, et tunc illa Votiva fit *semifestiva*. Est enim partim Votiva, quia Officio non correspondet, et partim Festiva, quia eo die obiit Sancta de qua legitur Votiva (Tit. VIII, n. 4).

Quæst. 119. *Quot Orationes sunt dicendæ?*

R. Regula est, tot quot in Simplicibus, quorum naturam induunt Missæ Votivæ privatæ : ergo saltem *tres* dici debent; possunt tamen dici plures ad arbitrium sacerdotis, scilicet *quinque*, vel ad summum *septem*. Si ergo arbitrio sacerdotis quædam Orationes adduntur, simul cum aliis sint numero impares (Tit. IX, n. 14 et 12).

Quæst. 120. *Quæ dicuntur Orationes et quo ordine?*

R. Prima Oratio est ipsa Oratio Missæ Votivæ, secunda quæ Officio diei correspondet, tertia quæ in Missa diei secundo loco dici debuisset (Tit. IV, n. 3 et VII, n. 3).

Exemplum. Die 13 Novembris celebratur *Festum S. Didaci, Semiduplex. In Missa secunda Oratio est* A cunctis, *tertia ad libitum.* Si hac die legatur Votiva in honorem S. Aloysii, prima Oratio erit S. Aloysii, secunda S. Didaci, tertia *A cunctis.* Oratio *ad libitum* omitti potest, quia numerus ternarius Orationum completus est (Tit. IX, n. 16).

Quæst. 121. *Nonne aliquando plures quam tres Orationes dici debent?*

R. Affirmative, scilicet quando factæ sunt Commemorationes in Officio; nulla enim Commemoratio omitti potest in Votiva (Tit. IV, n. 3).

Exemplum. Die 11 Decembris *Festum S. Damasi, Semiduplex, Commemoratio Octavæ Immaculatæ Conceptionis et Feriæ Adventus.* In Votiva S. Aloysii, quam hodie supponimus celebrandam, prima Oratio est S. Aloysii, secunda S. Damasi, tertia Commemoratio Octavæ, quarta Commemoratio Feriæ.

Si aliqua Oratio ex præscripto Summi Pontificis vel Episcopi (inde vocata *imperata*) sit dicenda, hæc etiam in Votivis dicitur et quidem ultimo loco post alias omnes quæ dici debent, adeoque nulla ex illis propter imperatam omitti potest.

Unde in Votiva S. Aloysii die 13 Novembris celebranda, post tertiam Orationem *A cunctis* addenda erit quarta, nempe imperata. Quod si hæc Votiva celebretur 11 Decembris, post quartam Orationem, videlicet Commemorationem Feriæ, adjicienda erit quinta Oratio, imperata.

Quæst. 122. *Quid singulare habet Votiva de Beata quoad Orationes?*

R. *In Votivis Beatæ Mariæ secunda Oratio dicitur de Officio diei* in quo celebratur, juxta regulam generalem, et *tertia de Spiritu Sancto* (Tit. IX, n. 15).

Exemplum. Si Votiva de Beata dicenda est 13 Novembris, prima Oratio erit de Beata, secunda S. Didaci, tertia de Spiritu Sancto.

Ast si in Officio facta est aliqua Commemoratio, Oratio de Spiritu Sancto omittitur, quia completus est numerus ternarius Orationum. Cfr. quæst. 119.

Quæst. 123. *An in Votivis recitantur Sequentiæ, v. g.* Stabat mater *in Missa Septem Dolorum, et Symbolum?*

R. Sequentiæ et Symbolum numquam dicuntur in Votivis privatis, adeo ut nequidem recitandum sit *Credo* in Votiva quæ infra aliquam Octavam, requirentem Symbolum, celebraretur (Tit. XI, n. 1).

Quæst. 124. *Quæ sunt regulæ pro Præfationibus et Oratione* Communicantes?

R. Si Votiva propriam habeat Præfationem, hæc dicenda est; si talem non habeat, dicitur Præfatio de Octava, infra quam contigerit Votivam celebrari; si nulla occurrat Octava propriam Præfationem habens, legenda est præfatio de Tempore; si nihil horum occurrat, dicitur Præfatio Communis (Tit. XII, n. 4).

Quoad Orationem *Communicantes*, quæ infra quædam anni tempora est propria v. g. infra Octavam Ascensionis, hæc quoque in Votivis, quæ tunc temporis celebrantur, est dicenda.

Quæst. 125. *Quid notandum quoad* Ite Missa est *et ultimum Evangelium?*

R. Quando dictum est *Gloria* in Votiva, dicitur etiam *Ite Missa est;* omisso vero *Gloria*, dicitur *Benedicamus Domino,* juxta generalem in omni Missa servandam regulam (Tit. XIII, n. 1).

Quoad ultimum Evangelium *in Missis Votivis numquam legitur in fine aliud Evangelium nisi S. Joannis* (Tit. XIII, n. 2): invariabilis est regula, licet celebretur in Feria aut Vigilia proprium habente Evangelium.

Notandum. Si Missa Votiva privata cantari contingat, celebrans uti debet tono feriali. (Tit. XII, n, 4).

§. 3. *De Votivis solemnibus.*

(Tit. VIII, IX, XI et XII).

Quæst. 126. *Quæ est causa gravis et publica quam Rubricæ requirunt, ut ab Ordinario Missa Votiva solemnis cantanda indici vel permitti possit?*

R. Talis est spiritualis vel temporalis necessitas, quæ communitatem, vel saltem majorem ejus partem afficit, v. g. pro obtinenda pace, serenitate aeris; pro acquirendo insigni et publico beneficio vel avertendo malo; pro

recuperanda sanitate Pontificis, Episcopi, Regis; si gratiæ pro magno beneficio sint agendæ, etc. (Tit. VIII, n. 4, IX, n. 14, XI, n. 1 et alibi).

Quæst. 127. *Quibus diebus prohibentur Missæ Votivæ solemnes?*

R. Prohibentur tantum sequentibus diebus :

1°. In Festis Duplicibus 1 cl. et in Dominicis 1 cl.,

2°. In Feriis privilegiatis Cinerum et majoris Hebdomadæ,

3°. In Vigiliis Pentecostes et Nativitatis Domini.

Quæst. 128. *Quæ notanda sunt pro illis Votivis quoad* Gloria *et* Credo, *Orationes, Præfationem etc. ?*

R. 1°. *Gloria* et *Credo* semper dicuntur nisi Votiva exigat colorem violaceum. Attamen si esset dies dominica *Credo* diceretur.

2°. Quoad Orationes dicit Rubrica : *in Missis Votivis, quando solemniter dicuntur pro re gravi, vel publica Ecclesiæ causa, dicitur una tantum Oratio* (Tit. IX, n. 14).

3°. Quoad *Communicantes, Ite Missa est,* Præfationem, et ultimum Evangelium, eædem servandæ sunt regulæ quæ pro Votivis privatis traditæ sunt. Observandum tamen est pro Præfatione, quod si Votiva celebretur in Festo habente Præfationem propriam, v. g. in Festo alicujus Apostoli, non sit cantanda Præfatio huic Festo propria, sed vel Communis, vel de Tempore, vel Octavæ, ut dictum est quæst. 124. Sic etiam si in die dominico celebretur Votiva, non Præfatio SS. Trinitatis Dominicis Propria, sed Præfatio de Octava vel de Tempore vel Communis est sumenda.

Quæst. 129. *Cujus coloris esse debent paramenta tam Altaris quam Sacerdotis ?*

R. Utriusque paramenta debent esse convenientia Missæ Votivæ, non autem Officio ; quod intelligendum est de tempore Missæ, non de tota die, neque sub Laudibus vespertinis. Porro qui colores adhibendi sint docet Rubrica Tit. XVIII.

Notandum. Animadvertit Rubrica Tit. XII, n. 4, quod cantus in Votivis solemnibus debeat esse solemnis ut in Duplicibus.

Quæst. 130. *Quid facto opus si diebus prohibitis* (quæst. 127) *Votiva solemnis præscribatur?*

R. In eo casu cantanda est Missa Officio conformis, cum Orationibus, *Gloria*, *Credo*, etc. prout Missa illa exigit, cum hac tamen differentia quod Orationi principali hujus Missæ addenda sit per modum unius, seu sub una conclusione, Oratio Missæ Votivæ ; et sic Missa dici currentis substituitur Votivæ.

Quæst. 131. *An præter Votivas pro re gravi, vel publica Ecclesiæ causa a superiore præscriptas, aliæ solemnes non permittuntur ?*

R. Affirmative; tales sunt Missæ Votivæ, quas celebrari permittunt Rubricæ Missalis, Tit. VI, de Festo tranferendo; Votivæ quatuor Festorum, quorum Solemnitas est transferenda in Dominicam, juxta decretum Card. Caprara, 1802; Votivæ quæ celebrantur tempore precum XL horarum ; Missa *aurea*, quæ ex immemorabili consuetudine celebratur Feria IV Quatuor Temporum Adventus, etc. Attamen hæ et aliæ Votivæ solemnes eadem non habent privilegia, quibus gaudent Votivæ pro re gravi vel publica Ecclesiæ causa, præsertim quoad dies quibus celebrari permittuntur; ideo quid pro singulis sit concessum bene est advertendum. Consulantur auctores casu occurrente.

Quæst. 132. *In quibus casibus permittit Rubrica, Tit. VI, ut cantetur Votiva de Festo transferendo ?*

R. 1°. Quando Festum Tituli seu Patroni alicujus Ecclesiæ transferendum est ob occursum Festi vel Dominicæ etc., quæ ipsi præferuntur.

2°. Quando transferendum est, eadem de causa, Festum aliquod in Ecclesia ubi est concursus extraordinarius populi ad Festum istud celebrandum.

In utroque casu possunt cantari duæ Missæ, una de die, alia Votiva solemnis de Festo transferendo. Quinimo in Ecclesiis ubi non est obligatio cantandi quotidie Missam, qualis est in Ecclesiis cathedralibus et collegiatis, sufficit ut sola Votiva cantetur.

Excipiuntur tamen dies sequentes in quibus nullatenus Votiva hæc celebrari potest: Dominica I Adventus, Feria IV Cinerum, Dominica I Quadragesimæ, Dominica Palmarum, Hebdomada major, Dominica Resurrectionis et Dominica Pentecostes cum duobus Feriis sequentibus,

Festa Nativitatis, Epiphaniæ, Ascensionis Domini et Corporis Christi.

Exemplum. Ponamus S. Georgium, cujus Festum celebratur 23 Aprilis, alicubi esse Patronum Ecclesiæ. Si die 23 occurrat Dominica in Albis, quæ est 1 cl., juxta regulas Occurrentiæ Officium fiet de Dominica illa, Festum vero S. Georgii transferendum erit in primam diem liberam. Attamen vi præsentis Rubricæ potest in illa Ecclesia, præter Missam de die, hoc est de Dominica in Albis, cantari et alia, Votiva scilicet solemnis de Festo S. Georgii transferendo.

Quæst. 133. *Quomodo ordinandæ sunt Votivæ de Festo transferendo et cæteræ Votivæ, de quibus quæstione* 131 *actum est ?*

R. Votiva de Festo transferendo celebranda est eodem prorsus modo ac Votiva pro re gravi seu publica Ecclesiæ causa (quæst. 128).

Quoad cæteras Votivas facienda est distinctio, sed pro Orationibus tantum. Etenim, si præter Votivam celebretur Missa Conventualis, ut in Ecclesiis cathedralibus, collegiatis aliisque, in quibus Officium Divinum publice agitur, unica tantum Oratio in Votiva dicenda est, omissa Commemoratione Officii diei, cui per Missam Conventualem jam satisfactum est. In Ecclesiis vero parochialibus, et oratoriis, ubi Officium publice non agitur, illæ Commemorationes in Votiva, juxta Meratum, faciendæ sunt, quæ fierent in Festo solemni, scilicet de Festo Duplici, Semiduplici, Dominica, Octava privilegiata et Feria majori ; non autem de Octava communi, Festo Simplici nec de Vigilia.

Reliqua ad istas Votivas pertinentia explicata fuerunt, quæst. 92 et sequentibus.

§. 4. *De quibusdam Votivis determinatis.*

(Tit. III, IX et Rubr. spec).

Ad finem hujus capitis, claritatis causa, rejecimus casus quosdam peculiares, qui spectant ad Missas Votivas.

Quæst. 134. *Quæ Missa sumenda et quomodo ordinanda*

est, si Votiva de B. M. V. vel de aliquo Sancto infra eorumdem Octavas celebretur?

R. Sub distinctione. Vel enim Officium fit de die infra Octavam, et tunc non Votiva, sed Missa Officio conformis celebrari debet, ut dictum est, quæst. 116; vel Officium est de aliquo Festo Semiduplici, et in hoc casu sumitur quidem Missa de Octava, sed dicitur more Votivo, scilicet sine *Credo*, et in fine Evangelium S. Joannis; dicitur tamen *Gloria*.

Ratio cur *Gloria* dicendum sit in hoc casu, eadem est ob quam dicitur in Votiva celebrata die obitus seu festivo alicujus Sancti (quæst. 118). Etenim Octava est prorogatio diei Festi ad octo dies continuos, qui dies censentur esse unus dies; ergo quamdiu Octava durat, censetur Votiva celebrari in die festivo Sancti.

Sit exemplum sequens pro utroque casu : 11 Augusti celebratur *Festum S. Gaugerici Semiduplex, cum Commemoratione Octavæ S. Laurentii et SS. Martyrum Tiburtii ac Sociorum*. 13 Augusti Officium est *de die infra Octavam S. Laurentii*. Si quis haberet Votivas hisce diebus celebrandas in honorem S. Laurentii, die 13 non potest legere Votivam, sed Missam festivam de die infra Octavam. Die vero 11, sumet quidem Missam de die infra Octavam S. Laurentii, sed eam persolvet more Votivo, absque *Credo*, cum Evangelio S. Joannis; additur tamen *Gloria*, quia Votiva fit semifestiva.

Nota pro hoc ultimo casu, quoad Orationes: prima est Votivæ nempe S. Laurentii, secunda S. Gaugerici, tertia SS. Martyrum; nimirum omittitur Commemoratio Octavæ, quia illa Oratio jam recitata fuit primo loco, et numquam bis de eodem fit in eadem Missa (Tit. IX, n. 15) ut dicetur deinceps.

Quæst. 135. *Quando Vigilia, vel Feria Quatuor Temporum, vel Feria II Rogationum occurit cum die infra Octavam, tunc juxta regulas Occurentiæ Officium fit de die infra Octavam cum Commemoratione Vigiliæ, vel unius ex supradictis Feriis Majoribus* (quæst. 37). *At quoad Missam statuit Rubrica, Tit. III n° 2, eam dicendam esse de Vigilia, vel Feriis supradictis, cum Commemoratione Octavæ. V. g. die 14 Augusti simul occurunt dies infra Octavam S. Laurentii et Vigilia Assumptionis,*

Officium quidem est de Octava, sed Missa est de Vigilia; ergo ex ipso Rubricaram præscripto Missa in eo casu non est conformis Officio. Quæritur 1°, an ergo Votiva celebrari poterit de S. Laurentio, cujus recitatum est Officium? 2°, an Votiva de Beata, cujus Missa de Vigilia hac die præscribitur?

R. 1°. Missa de S. Laurentio Votiva celebrari potest; etenim, licet hujus Sancti sit recitatum Officium, Missa tamen propria diei est Missa Vigiliæ, utpote a Rubricis tali diei assignata. Sumenda autem est Missa de Octava, sed sine *Credo;* nec Evangelium Vigiliæ recitatur in fine, sed Evangelium S. Joannis et dicitur *Gloria,* ut quæst. præcedenti explicatum est.

2°. Quoad Votivam de Beata, melius est ut dicatur Missa Vigiliæ Assumptionis; et ita sacerdos universalis Ecclesiæ ritui et peculiaris oneris implemento simul consulit, juxta responsum S. R. C. 3 Septembris 1661 in præsenti casu, quod ad aliorum Sanctorum Vigilias videtur posse extendi.

Quæst. 136. *Quæ præcipue notanda sunt quoad Votivam pro* sponsa et sponsa ?

R. Sequentia : 1° prohibetur hæc Votiva quando nuptiæ prohibentur, scilicet *tempore clauso,* quod currit ab Adventu usque ad diem Epiphaniæ inclusive; a Feria IV Cinerum usque ad Octavam Paschæ, etiam inclusive.

Extra *tempus clausum* dici potest in Festo Duplici etiam majori, non autem in Duplici 2 cl. vel altioris ritus, neque illis diebus, qui Duplicia 2 cl. excludunt (uti sunt dies infra Octavas Epiphaniæ et Pentecostes hujusque Vigilia, et dies Octava Corporis Christi (quæst 36 et 31) neque tandem in Dominicis et Festis de præcepto.

2°. Missa pro sponso et sponsa, etsi celebrari possit in Duplici, sequitur tamen in omnibus naturam Votivarum privatarum, quoad *Gloria,* numerum Orationum, *Credo,* Præfationem etc. Sed, quæ erit tertia Oratio quando Votiva hæc celebratur in Festo Duplici, quod per se unam tantum habet Orationem? v. g. si die 4 Octobris, in Festo S. Francisci celebranda est Votiva pro sponso et sponsa, prima Oratio erit Collecta propria hujus Missæ Votivæ, secunda S. Francisci, ast quæ erit tertia? Tertia Oratio erit illa quæ in Missa Officio conformi diceretur

secundo loco, si celebraretur ritu Semiduplici ; atqui in casu proposito si Festum S. Francisci eo ritu perageretur, secunda Oratio esset *A cunctis*, nam in *Festis Semiduplicibus occurrentibus ab Octava Pentecostes usque ad Adventum... dicitur secunda Oratio* A cunctis (Tit. IX, n. 2) ergo in Votiva pro sponso et sponsa hæc Oratio erit tertia.

3°. Si extra *tempus clausum*, diebus impeditis benedicendæ sunt nuptiæ, tunc Missa Officio conformis celebratur cum Commemoratione Nuptiarum post Orationes a Rubricis in Missa diei præscriptas, sed ante Orationes imperatas. Hæc Commemoratio semper fieri debet sub distincta conclusione licet occurrat Festum Duplex 1 vel 2 cl.

Quæst. 137. *Quæ Missa dicenda est, si petatur Votiva in gratiarum actionem?*

R. Dicitur Missa de SS. Trinitate, vel de S. Spiritu, vel de B. Maria, quæ habentur in fine Missalis, juncta Oratione *Deus cujus misericordiæ non est numerus*, etc. sub una conclusione cum Oratione Missæ ; ut dicitur in Missali post Missam Votivam de SS. Trinitate.

De pluribus Votivis in specie agit De Herdt, Part. I a n. 39 ad 43, ut de Votivis in honorem plurium Sanctorum, unius vel plurium Apostolorum, Instrumentorum Passionis Domini, SS. Cordis Jesu, S. Cordis Mariæ, in honorem Omnium Sanctorum, S. Joannis-Baptistæ etc.

CAPUT III. DE MISSIS PRO DEFUNCTIS.

§. 1. *De Missis pro Defunctis in genere.*

(Tit. V).

Præter Missas Votivas est et alterum genus Missarum, quæ extra Ordinem Officii celebrantur juxta Rubricam præliminarem, et sunt Missæ pro Defunctis de quibus in hoc capite est agendum.

Quæst. 138. *Quot in Missali recensentur Missæ de* Requiem?

R. Quatuor: Prima Missa celebratur in *Commemoratione Omnium Fidelium Defunctorum*, 2 Novembris;

Secunda, quæ vocatur *Exequialis*, in *die Obitus* seu *Depositionis Defuncti*, et in die *tertio, septimo et trigesimo* ab Obitu seu Depositione sed cum aliis Orationibus.

Tertia in *Anniversario* unius vel plurium Defunctorum adhibetur;

Quarta, quæ vocatur *Quotidiana*, dum per annum Missa pro uno vel pluribus Defunctis petitur extra dies mox recensitos.

Quæst. 139. *In quibus conveniunt quatuor illæ Missæ?*

R. In omnibus, exceptis Orationibus, Epistolis et Evangeliis. Dicit quidem Rubrica in fine Missæ quartæ posita: *Epistolæ et Evangelia, superius posita in una Missa pro Defunctis, dici possunt etiam in alia Missa similiter pro Defunctis*, adeoque liberum est celebranti aliquando variare Epistolam vel Evangelium; convenit tamen ut regulariter cuilibet Missæ sua serventur Epistola et Evangelium, cum ob quamdam congruitatem unicuique Missæ assignata sint.

Quæst. 140. *Quid in omni Missa de* Requiem *omittendum, quid mutandum?*

R. *Non dicitur* Judica. *Celebrans ad Introitum non signat se, sed facit signum crucis super librum. Non dicitur* Gloria Patri, *sed post Psalmum repetitur:* Requiem æternam, *nec dicitur* Gloria in excelsis, *nec* Alleluia, *nec* Jube Domine benedicere, *nec* Dominus sit in corde meo, *nec osculatur librum. Non dicitur Credo, non benedicitur aqua in Calicem fundenda, dicitur tamen Oratio:* Deus qui humanæ substantiæ. *In fine Psalmi* Lavabo *non dicitur:* Gloria Patri. *Ad* Agnus Dei *non dicitur:* miserere nobis, *cujus loco dicitur:* Dona eis requiem (et tertia vice additur) sempiternam, *neque percutitur pectus. Non dicitur prima Oratio ante Communionem scilicet:* Domine Jesu Christe qui dixisti, *nec datur pax. In fine non dicitur:* Ite Missa est, *nec* Benedicamus Domino, *sed:* Requiescant in pace. *Et non datur benedictio, sed dicto:* Placeat *et osculato Altari dicitur:* In principio (Ritus celeb. Tit. XIII, n. 1).

Quæst. 141. *Quid in Missis solemnibus servandum ?*

R. Omnes Missæ solemnes de Requiem etiam illæ, quæ diebus solemnibus celebrantur, in tono feriali decantari debent. Insuper *non incensatur Altare ad Introitum, et subdiaconus, finita Epistola, non osculatur manum celebrantis, nec benedicitur : diaconus non petit benedictionem, nec osculatur celebrantis manum : non tenentur luminaria ad Evangelium, nec portatur incensum. Non insensatur liber, nec in fine celebrans, nec defertur liber osculandus, oblata et Altare incensantur : incensatur solus celebrans et non alii. Subdiaconus non tenet patenam, sed tempore elevationis Sacramenti genuflexus in cornu Epistolæ illud incensat. Ministri cum aliquid porrigunt celebranti, non osculantur ejus manum, neque rem, quæ porrigitur* (Ritus celebr. Tit. XIII, n. 2).

Quæst. 142. *Quid generatim pro Missis de* Requiem *notandum ?*

R. In Missis de *Requiem* nihil additur vel mutatur ratione Festi occurentis vel temporis; non fiunt Commemorationes nec dicitur imperata. Semper legitur Præfatio communis, *Communicantes* item, et in fine Evangelium S. Joannis. Tandem sive pro pluribus sive pro uno celebretur, semper in plurali dicitur : *Requiem æternam dona eis Domine ; Requiescant in pace,* etc.

Quæst. 143. *Quot Orationes dicuntur in Missis de* Requiem ?

R. 1°. Diebus Defunctorum solemnibus tam in Missa privata quam solemni dicitur una tantum Oratio, quia tunc Missa est ritus Duplicis. Solemnes autem sunt sequentes dies: Commemoratio Omnium Fidelium Defunctorum, 2 Novembris; dies Obitus seu Depositionis; dies tertius, septimus, trigesimus et anniversarius ab Obitu (Tit. V, n. 3).

2°. Diebus non solemnibus etiam *dicitur una tantum Oratio quandocumque pro Defunctis solemniter celebratur* (Tit. V, n. 3) ; *quoties Missa de Requie quotidiana decantatur cum diacono et subdiacono, excepta prima die mensis et Feria II* (S. R. C. 16 Aprilis 1853) et *in Missa de Requie cum cantu* (S. R. C. 12 Augusti 1854 et 19 Junii 1875).

3°. In Aliis omnibus Missis de *Requiem,* dicuntur

tres, quinque vel septem Orationes (Tit. V, n. 3, IX, n. 12) sunt enim ritus Simplicis.

Quæst. 144. *In quibus Missis dici debet* Dies iræ?

R. Prosa *Dies iræ* recitari debet *quandocumque in Missa dicitur una tantum Oratio, in aliis autem Missis pro Defunctis dicatur ad arbitrium sacerdotis* (Tit. V, n. 4).

§. 2. *De Missa in die Obitus seu Depositionis.*

(Rit. Rom. et S. R. C. decr.)

Quæst. 145. *Quid intelligitur per* diem Obitus *seu* Depositionis?

R. Intelligitur non tantum dies, quo Defunctus obiit, vel quo corpus cum precibus consuetis terræ mandatur, sed etiam pauci dies intermedii, adeo ut totum spatium, quod mortem inter et sepulturam intercedit, reputetur in favorem Defuncti tamquam unus dies. Porro Missa de *Requiem*, quæ hoc temporis spatio pro Defuncto celebratur, vocatur *Exequialis*.

Quæst. 146. *Quibus diebus prohibetur Missa solemnis Exequialis?*

R. Pauci admodum sunt dies in quibus Missa illa prohibetur, quia Ecclesia in votis maxime habet ut *præsente corpore Defuncti* celebrari possit. Dicit enim Rituale Romanum: *Quod antiquissimi est instituti illud quantum fieri poterit retineatur, ut Missa præsente corpore Defuncti pro eo celebretur antequam sepulturæ tradatur*, adeo ut juxta Rituale *magna* tantum *diei celebritas obstare* possit quominus Exequialis Missa celebretur. Quid vero intelligatur per *magnam diei celebritatem*, determinarunt S. R. C. decreta infra citata, juxta quæ Missa solemnis Exequialis *quando corpus Defuncti est præsens in Ecclesia* prohibetur:

1°. Sacro triduo, hoc est Feria V, VI et Sabbato majoris Hebdomadæ (S. R. C. 16 Aprilis 1831 et 23 Mai 1835).

2°. In Festis Duplicibus 1. cl., quæ festivantur seu quæ sunt de præcepto in populo; Festa autem de præcepto (in Belgio) præter Pascha et Pentecosten, sunt quatuor sequentia: Festum Nativitatis et Ascensionis Domini, As-

sumptionis et Omnium Sanctorum (S. R. C. 29 Januarii 1752 et 17 Julii 1830). Permittitur ergo Missa Exequialis præsente corpore in Dominicis 1 cl. ut Dominica I Adventus, I Quadragesimæ, etc., quia non sunt Festa; item in Feriis II et III Paschæ et Pentecostes, etc.

Sub his Festis comprehenduntur etiam quatuor illa, quæ olim erant de præcepto, sed quorum solemnitates modo in Dominicas subsequentes transferuntur, scilicet Festa Epiphaniæ, Corporis Christi, Apostolorum Petri et Pauli et Patroni principalis cujusque civitatis, oppidi vel pagi; neque tantum in illis Festis prohibetur Missa Exequialis, sed etiam in Dominicis, in quas transferuntur eorum solemnitates (S. R. C. 7 Septembris 1816, 24 Maii 1835).

3°. In Ecclesia ubi celebratur Festum Titularis seu Patroni principalis Ecclesiæ (S. R. C. 27 Martii 1779 et 9 Aprilis 1808).

4°. Tandem in Ecclesia in qua expositum est SS. Sacramentum ob causam publicam, sed tempore expositionis tantum; v. g. in precibus XL horarum, in adoratione perpetua, etc (S. R. C. 13 Martii 1804).

Notandum. Si ob causam rationabilem, uti ob morbum contagiosum, corpus insepultum Defuncti absens est ab Ecclesia, tunc Missa Exequialis prohibetur in omnibus Festis Duplicibus 1 cl. etiam in iis, quæ non sunt de præcepto.

Quæst. 147. *Quid faciendum si corpus Defuncti sepeliatur absque Missa, eo quod occurrant dies, qui excludunt Missam Exquialem, vel quod ob rationabilem causam fuerit vespere sepultum?*

R. Patet, corpore semel sepulto, effluxisse diem Depositionis, et consequenter Missam celebrandam non amplius gaudere privilegiis, quæ præsertim ob præsentiam corporis concessa sunt. In casu tamen proposito decreta S. R. C. 23 Maii 1603 permittunt ut *prima die* post sepulturam, non impedita Festo Duplici 1 vel 2 cl., aut Festo de præcepto, aut Dominica, Missa Exequialis celebretur. Permittitur ergo omnibus aliis diebus, etiam in Hebdomada sancta (excepto triduo sacro) infra Octavas privilegiatas, Feria IV Cinerum et Vigiliis Nativitatis Domini et Pentecostes. Ita De Herdt.

Quæst. 148. *An in die Obitus seu Depositionis plures Missæ de* Requiem *celebrari possunt ?*

R. 1°. Plures Missæ de *Requiem*, sive lectæ sive cantatæ celebrari possunt, quando occurrunt dies in quibus Missæ privatæ de *Requiem* permittuntur. Permittuntur autem iisdem diebus quibus Votivæ privatæ, ut dicetur infra.

2°. Quod si occurrant dies ritus Duplicis aut æquivalentis, unica tantum Missa permittitur et quidem solemnis aut cantata, quam Rubricam servandam mandant Statuta diœcesana, n. 353, *quacumque contraria consuetudine non obstante.*

Nota. In Exequiis tamen pauperum, qui solvere non valent expensas Missæ cantatæ, potest in diœcesi Mechliniensi, juxta responsum S. R. C. 22 Maii 1841, celebrari Missa lecta de *Requiem*, sed iis tantum diebus, in quibus permittuntur Anniversaria.

Quæst. 149. *Si unica tantum permittitur Missa Exequialis in Duplici, non poterunt ergo confraternitates, in Obitu alicujus ex confratribus, celebrare eo die Missam de* Requiem ?

R. *Licet unica tantum Missa de* Requiem, inquit De Herdt, *cantari possit causa Exequiarum seu Officii funeralis aut sepulturæ Defuncti, sive in eadem sive in diversa Ecclesia ; ex alio tamen titulo, scilicet confraternitatis, societatis, religionis, benefactoris, alia Missa Exequialis de* Requiem *cantari potest in* die Obitus seu Depositionis *sed non postea, corpore non præsente aut alibi sepeliendo, iisdem diebus quibus permittuntur Anniversaria.*

Nota. Ex indulto 11 Julii 1872, diœcesi nostræ concesso, in Ecclesiis parochialibus aliisque quæ jure sepeliendi fideles laicos gaudent, licet tribus in Hebdomada vicibus cantare Missam de *Requiem*, etsi ritus Duplex occurrat, exceptis Duplicibus 1 et 2 cl., Festis de præcepto servandis, Feriis, Vigiliis Octavisque privilegiatis.

Quæst. 150. *Quæ ex quatuor Missis de* Requiem *est sumenda pro Exequiali?*

R. Sumitur Missa secunda, quæ inscribitur : *In die Obitus seu Depositionis Defuncti.*

In Exequiis tamen Summi Pontificis, Cardinalium et Episcoporum dicitur Missa prima, cum Oratione propria,

ut indicant Rubricæ ad *Orationes diversæ pro Defunctis*, post quartam Missam positæ.

Ex concessione S. R. C. 29 Januarii 1752, potest etiam prima Missa dici pro Defuncto sacerdote; utralibet autem sumatur, sive secunda sive prima, Oratio semper sit oportet: *Deus qui inter apostolicos sacerdotes famulum tuum N., sacerdotali fecisti dignitate vigere*, etc.

§. 3. *De Missis in die tertio, septimo, trigesimo et anniversario.*

(Rubr. spec. et S. R. C. Decr.)

Quæst. 151. *Quomodo computandi sunt illi dies, qui sicut dies Obitus ab Ecclesia solemnes semper habiti sunt ?*

R. Dies tertius, septimus et trigesimus secundum variam Ecclesiarum consuetudinem computantur vel a die Obitus vel potius a die sepulturæ; ne scilicet dilata, more patrio, cadaveris inhumatione, dies tertius per celebrationem diei Obitus supprimatur vel hunc immediate sequatur. Anniversarius vero a die Obitus computatur (quæst. 59).

Quæst. 152. *Quandonam prohibetur Missa solemnis in die tertio, septimo, trigesimo et anniversario ?*

R. Quando occurrunt Festum Duplex 1 vel 2 cl., Dominica, dies infra Octavam privilegiatam, Feria IV Cinerum, Hebdomada sancta, vel Vigilia major. Permittitur ergo quando occurrit Festum Duplex majus, minus vel inferioris ritus.

Quæst. 153. *Quid specialiter statutum est pro præmemoratis diebus Defunctorum solemnibus, casu quo accidentaliter vel perpetuo sunt impediti ?*

R. Quod anticipari possunt vel differri in primam diem simili modo non impeditam. Hoc tamen privilegium non perseverat, si ultra primam diem non impeditam transferantur. Porro melius est anticipare quam differre, ut Missa citius animabus Defunctorum suffragetur.

Quod si dies tertius, septimus, trigesimus aut anniversarius est impeditus accidentaliter vel perpetuo, differri

vel anticipari potest Missa in *primam diem simili modo* non impeditam.

Quæst. 154. *Quid requiritur ut Missa de die tertio, septimo, trigesimo vel anniversario prædictis privilegiis gaudeat, videlicet ut possit in Duplici etiam majori celebrari, vel, occurrentibus diebus impeditis, transferri?*

R. Requiritur ut Missa cantetur, et pro Anniversario requiritur ut sit fundata quotannis cantanda, recurrente die Obitus aliave die a fundatore vel per consuetudinem assignata. Si Anniversarium pro pluribus est fundatum sufficit ut sit dies Obitus alicujus ex ipsis.

Notandum hic est S. R. C. decretum 19 Junii 1700, quo conceditur ut, quando petuntur per annum Anniversaria pro Defunctis parentibus, fratribus, amicis et aliis Defunctis, possit cantari Missa de *Requiem* in Festo Duplici minori, dummodo sermo sit de die vere anniversaria a die Obitus. Tales autem Missæ privilegio translationis non gaudent.

Quæst. 155. *Quænam Missa dicenda est in die tertio, septimo, trigesimo et anniversario?*

R. Rubrica in fine Missæ secundæ, seu in die Obitus posita dicit : *In die tertio, septimo et trigesimo Depositionis Defuncti dicitur Missa ut supra, exceptis Orationibus quæ dicuntur ut infra:* Quæsumus Domine, ut animæ famuli tui N. cujus Depositionis diem tertium, *vel* septimum, *vel* trigesimum commemoramus *etc.* In Anniversario vero dicitur Missa tertia quæ inscribitur : *In Anniversario Defunctorum.* Si dies isti transferantur nulla est mutatio in Collectis facienda.

Quod si agatur de Defuncto Summo Pontifice, Cardinali, Episcopo, tunc sumitur Missa prima, ut dictum est de eorum die Obitus, cum iisdem etiam Orationibus ; neque refert quod in Orationibus fiat mentio dici tertii, septimi, trigesimi, vel anniversarii. Idem privilegium extendi potest ad Defunctum sacerdotem.

Nota. Missæ confraternitatum animarum, quæ cantantur menstrue, vel infra Octavam Fidelium Defunctorum, etiam cum magno apparatu; item Anniversaria, quæ celebrantur a capitulis, collegiis, confraternitatibus etc. pro omnibus in genere Defunctis confratribus, permittuntur solummodo iis diebus, quibus licet Missas privatas de *Requiem* celebrare, nisi habeatur speciale indultum.

§. 4. *De Missis quotidianis Defunctorum.*

(Rubr. spec. et S. R. C. decr.).

Quæst. 156. *Quid intelligitur per Missas* quotidianas *Defunctorum?*

R. Intelliguntur illæ Missæ de *Requiem*, quæ celebrantur extra dies solemnes seu privilegiatos Defunctorum, scilicet extra diem Commemorationis Omnium Fidelium Defunctorum, diem Obitus, diem tertium, septimum, trigesimum et anniversarium. Illæ Missæ vocantur *privatæ* etiamsi cantentur.

Quæst. 157. *Quibus diebus prohibentur istæ Missæ?*

R. Iisdem diebus quibus prohibentur Votivæ privatæ (quæst. 115). Insuper nulla Missa de *Requiem* celebrari potest ad Altare in quo SS. Sacramentum exponitur, et, si exponatur ob publicam causam, v. g. tempore orationis XL horarum, adorationis perpetuæ, tunc ad nullum Altare Missa de *Requiem* permittitur. Non tamen prohibetur dici pro Defunctis Psalmus *Miserere* vel *De profundis* cum Versiculis et Oratione.

Quæst. 158. *Quot et quæ Orationes dicendæ sunt in Missis privatis Defunctorum?*

R. In Missis privatis Defunctorum tres saltem dicuntur Orationes eo ordine prout in Missali habentur in Missa de *Requiem* quarto loco posita; quarum prima est: *Deus qui inter apostolicos sacerdotes* pro Defunctis Episcopis et sacerdotibus; secunda: *Deus veniæ largitor* pro Defunctis fratribus, propinquis et benefactoribus; tertia: *Fidelium* pro omnibus Fidelibus Defunctis.

Attamen secunda Oratio aliquando in aliam mutari potest desumendam ex Orationibus diversis pro Defunctis. Potest etiam celebrans arbitrio suo alias addere Orationes usque ad quinque vel septem, ita tamen ut Oratio *Fidelium* semper sit ultima.

Unica Oratio dicenda est in Missa de Requie *cum cantu* (S. R. C. 12 Aug. 1854) et *conveniens esse debet personæ, aut personis pro quibus celebratur* (S. R. C. 19 Junii 1875).

SECTIO II.

DE ORATIONIBUS, HYMNO ANGELICO, SYMBOLO, PRÆFATIONE ET CONFORMITATE MISSÆ CUM OFFICIO.

CAPUT I. DE ORATIONIBUS.

(Tit. IX,).

§. 1. *De Orationibus in genere.*

Agunt Rubricæ generales, a Tit. VIII usque XIII inclusive, de diversis Missæ partibus, ex his seliguntur quæ junioribus clericis magis scitu necessaria esse videntur.

Quæst. 159. *Quot partibus constat Oratio seu Collecta?*

R. Sic ordinarie constructa est Collectæ series ut quatuor partibus explicite vel implicite constet, nimirum oratione, gratiarum actione, postulatione et obsecratione, juxta Apostoli monitum I. ad Tim. II. (S. Thomas 2. 2. quæst. 83, a. 17).

1°. Oratio seu elevatio mentis in Deum, statim initio præmitti solet, compellato Summo Numine hisce verbis: *Omnipotens sempiterne Deus...*, vel frequentius *Deus...*, *Domine...*, *Domine Deus..*, etc.

2°. Orationem excipit gratiarum actio sive pro mysterio quod ea die recolitur, ut cum dicimus: *Qui dedisti famulis tuis in confessione veræ fidei æternæ Trinitatis gloriam agnoscere.., Qui corda fidelium Sancti Spiritus illustratione docuisti...* etc, sive pro gloria, aut certa aliqua gratia Sancto, cujus Festum agitur, collata, vel etiam nobis ipsis illius ope et intercessione, cujusmodi sunt ista: *Qui B. Petrum a vinculis absolutum..., Qui universum mundum B. Pauli Apostoli prædicatione docuisti..., Qui populo tuo æternæ salutis Beatum Ambrosium ministrum tribuisti...* etc.

3°. Postulatione, quæ Collectæ præcipua pars est, continetur gratia seu beneficium quod a Deo poscitur, puta liberatio a peccatis, ereptio a periculis, vitæ æternæ adeptio, terrenorum contemptus, dona charitatis, humilitatis, patientiæ etc. Exprimitur hujusmodi postulatio hisce plerumque verbis: *concede, da, largire, præsta, tribue, quæsumus,* etc.

Pulcherrima aliquando est in postulatione allusio ad id quod in gratiarum actione fuit memoratum. v. g. in Festo S. Petri ad vincula 1 Augusti, in Transfigatione Domini 6 Augusti etc.

4°. Obsecratio Collectam terminat his verbis: *Per Dominum nostrum..., Qui vivis et regnas..., Qui tecum vivit...* etc.

Quæst. 160. *Ad quot species reduci possunt Orationes omnes quæ in Missa præter Orationem primam seu propriam Missæ, dici possunt?*

R. Ad tres species revocari possunt scilicet:

1°. *Commemorationes stricte sumptæ* seu *speciales.* Sunt autem illæ quæ correspondent Commemorationibus in Officio factis, puta de Dominica, de Octava, de Simplice etc. de quibus toto Tit. VII agitur.

2°. *Orationes ordinariæ* seu *Commemorationes communes,* per quas intelliguntur Orationes in Missis ritus Semiduplicis et Simplicis secundo et tertio loco addendæ; quales sunt: *A cunctis, Ad libitum, Pro Papa* vel *Ecclesiæ* etc., diversæ pro diverso anni tempore, ut docet Tit. IX; quæque ideo vocantur etiam *Orationes pro tempore assignatæ.* Hæ Orationes correspondere solent Commemorationibus communibus quæ in Officio ad Vesperas et Laudes fiunt.

3°. *Orationes votivæ* sunt illæ quæ præter Commemorationes speciales et communes quibusdam in casibus adduntur in Missa, nullamque habent relationem cum Officio, et ideo vocantur *votivæ.* Ex iis aliæ ex mandato Rubricæ aut Superioris dicendæ præscribuntur, quales sunt: Oratio de Venerabili dum exponitur SS. Sacramentum, Oratio in Anniversario creationis et coronationis Summi Pontificis, item in Anniversario electionis et consecrationis vel translationis Episcopi et Oratio imperata. Aliæ vero Orationes votivæ ad arbitrium celebrantis

addi possunt in Missis ritus Simplicis, et hæ sunt stricte votivæ. (Tit. VII n. 5, IX n. 12.

§. 2. *De Commemorationibus specialibus.*

(Tit. VII).

Quæst. 161. *Quid est Commemoratio?*

R. Commemoratio stricto sensu accepta proprie est memoria illius de quo fieret Officium nisi ab alio digniore impediretur, quæque per Orationem, Secretam et Postcommunionem Officio impediti correspondentes in Missa peragitur, v. g. 28 Augusti duo occurrunt Festa, videlicet S. Augustini, Duplex, et S. Hermetis, simplex, simul celebranda. Officium et Missa est de S. Augustino utpote Duplex, de S. Hermete vero recitatur tantum Oratio loco ipsius integri Officii et Missæ; hæc autem Oratio vocatur Commemoratio (quæst. 40).

Quæst. 162. *Quæ Commemorationes faciendæ sunt in Missa et quo ordine?*

R. Commemorationes eædem in Missis fiunt quæ in Officio factæ sunt, eodem ordine et numero (Tit. VII, n. 1 et 5); quæ autem fiant in Officio declaratum fuit quæstione 41. et seq.

Exceptiones a regula sunt sequentes:

1ª. Commemoratio Simplicis, licet facta in Officio, omittitur in Missa solemni, non autem privata, Festi Duplicis 2. cl.

2ª. Omittitur etiam in omni Missa in Dominica Palmarum et Vigilia Pentecostes.

3ª. E contra fit Commemoratio in Missa, etiamsi in Officio facta non sit, de Feria III et IV Rogationum et de Vigiliis quando hæ cadunt in Adventu, Quadragesima et quatuor Temporibus.

§. 3. *De Orationibus ordinariis seu Commemorationibus communibus.*

(Tit. IX).

Quæst. 163. *Quis est usus Orationum ordinariarum seu Commemorationum communium?*

R. Cum ritus Semiduplex et Simplex plures in Missa requirat Orationes et plerumque præter Orationem substantialem Missæ, seu Missæ propriam, alia Commemoratio facienda non occurrat, oportuit assignare quæ et quot Orationes in illo casu dicendæ sint; utrumque docetur per integrum Tit. IX.

Quæst. 164. *Quot ergo Orationes dicuntur in Missa ritus Semiduplicis, hoc est in Missis de Dominicis, Festis Semiduplicibus et diebus infra Octavas?*

R. Tres dicuntur, quarum prima est Oratio substantialis Missæ, reliquæ duæ sunt Orationes ordinariæ.

Excipe: 1°. Dominicam Passionis, dies infra Octavas Paschæ et Pentecostes et Dominicas infra Octavas occurrentes, in quibus duæ tantum dicuntur.

2°. Dominicam Palmarum, Vigilias Nativitatis Domini et Pentecostes, quæ præter Orationem sibi propriam aliam non admittunt.

Quæst. 165. *Quot dicuntur Orationes in Missa ritus Simplicis scilicet in Missis de Festo Simplici, Feria et Vigilia?*

R. Tres saltem dici debent, sed potest sacerdos alias addere usque ad quinque vel septem; hæ autem Orationes quæ ad libitum adduntur vocantur *votivæ*, de quibus infra agitur quæst. 169 n. 3.

Unica est exceptio pro Missa feriali tempore Passionis, in qua duæ tantum dicuntur.

Quæst. 166. *Si, cum plures Orationes ordinariæ, v. g. Secunda. A cunctis. tertia Ad libitum, dicuntur, occurrat fieri Commemorationem alicujus Sancti, quid faciendum jubet Rubrica,* (Tit. IX. n. 16)?

R. Ea Commemoratio ponitur secundo loco, et pro tertia Oratione ordinaria sumitur illa quæ alias secundo loco dicenda erat, quæ vero superest Oratio ordinaria ommittitur. In casu proposito secunda Oratio erit commemoratio Sancti, tertia *A cunctis*. Quod si duæ occurrant Commemorationes utraque omittitur Oratio ordinaria. Ex quibus colligitur hæc regula generalis: Orationes ordinariæ semper locum cedunt Commemorationibus specialibus.

Quæst. 167 *An in Missa ritus Semiduplicis plures quam tres Orationes dici non possunt?*

R. Si per Orationes intelligas Orationes ordinarias secundo et tertio loco assignatas, plures quam tres dici non possunt; si vero sub hoc vocabulo etiam comprehendas Commemorationes, sane plures quam tres dici possunt et quidem debent, quando nimirum tres vel quatuor occurrunt Commemorationes, tunc quatuor vel quinque habebis Orationes dicendas. Unde quando dicitur quod in Missa ritus Semiduplicis tres Orationes, vel aliquando duæ tantum recitentur (quæst. 164), abstrahitur a Commemorationibus quæ forte occurrunt.

Prorsus ut habet Rubrica Tit. IX, n. 1 : in Festis *Duplicibus una tantum dicitur Oratio, nisi facienda sit aliqua Commemoratio*, sive aliis verbis: in Festis Duplibus præter Orationem substantialem Missæ, alia non additur Oratio secundo vel tertio loco dicenda, sed casu quo aliqua Commemoratio est facienda, tunc plures erunt Orationes.

Quæst. 168. *An ritus Simplex requirit ut Orationes sint numero impares?*

R. Ex modo explicatis facilis est responsio; si Orationes ex Rubricarum exigentia recitandæ constituunt numerum parem, alia addi non debet ut conficiant numerum imparem, si vero unam vel plures Orationes votivas legere velis, sint numero impares oportet. (Tit. IX, n. 12).

§. 4. *De Orationibus votivis.*

Quæst. 169. *Quo loco ponendæ sunt Orationes votivæ?*

R. 1°. Ponuntur immediate post Commemorationes speciales et communes de quibus huc usque egimus. Ex quo sequitur nullam ex his Orationibus omitti posse ut ejus loco dicatur aliqua votiva; unde si Oratio tertio loco assignata est *A cunctis*, vel alia, non potest hæc omitti ut dicatur v. g. imperata ab Episcopo.

2°. Votivæ Orationes dicendæ vi decretorum aut præcepti Superioris, præcedunt votivas quas sacerdos ad libitum suum in Missa addit, et si plures sint dicendæ, ordo inter ipsas servandus videtur semper debere esse sequens: primo Oratio de Venerabili, deinde Oratio in Anniversario creationis et coronationis Summi Pontificis, postea Oratio in Anniversario electionis, consecrationis vel translationis Episcopi, tandem imperata.

3°. Ultimo sequuntur votivæ quas sacerdos pro sua devotione in Missa ritus Simplicis aliis superaddere potest eo numero ut simul cum his sumptæ surgant ad quinque vel septem, et vocantur etiam Orationes ad libitum. Orationes istæ desumi possunt non tantum ex serie Orationum diversarum ad calcem Missalis, sed e quacumque Missa de Communi vel Proprio, modo hæc ut Missa Votiva celebrari possit, et mutatis mutandis ut explicatum est in quæstionibus de Missis votivis quæst. 110, 111, 112 et 113.

Si plures dicantur Orationes votivæ, servandus est ordo dignitatis Orationum, ut de SS. Trinitate, de Spiritu Sancto, de SS. Sacramento, de Cruce ante votivam de Beata, et de Angelis, de S. Joanne-Baptista, de S. Joseph ante Apostolos et sic deinceps juxta ordinem Litaniarum (Tit. VII, n. 5). Cfr. quæst. 38.

Pro aliis Votivis quæ ex serie Orationum diversarum in fine Missalis eliguntur, servetur ordo juxta quem ibidem ponuntur.

Quæst. 170. *Commemoratio SS. Sacramenti publice expositi an in omni Missa facienda est?*

R. Distinguendo. 1°. De præcepto facienda est in omni Missa cantata ad Altare ubi exponitur Sanctissimum, et tempore Orationis XL horarum in Missis omnibus etiam privatis, ad quocumque Altare celebrentur.

2°. Ad arbitrium sacerdotis additur vel omittitur in Missis cantatis ad aliud Altare et privatis ad quodcumque Altare; nisi occurrat Festum Duplex 1 vel 2 cl., quo casu Commemoratio Sanctissimi fieri non potest etiamsi peragantur preces XL horarum.

Nota 1°. In Duplici 1 vel 2 cl. Commemoratio Sanctissimi unitur sub una conclusione Orationi Missæ cantatæ, modo nulla facta sit in Missa Commemoratio; nam tunc sub distincta conclusione, ut de more, facienda esset (quæst. 173).

Nota 2°. Quæ dicta sunt de omittenda Commemoratione in Duplici 1 et 2 cl. etiam intelliguntur de Missa Votiva solemni; est enim ritus Duplicis 1 cl. (quæst. 107), et extendenda sunt ad Dominicam Palmarum, Vigilias Nativitatis Domini et Pentecostes, quia hæ Missæ per Rubricas ita gaudent privilegio unicæ Orationis ut etiam occurrentium Simplicium Commemorationem expellant (quæst. 164.)

Quæst. 171. *Quæ Oratio vocatur* Imperata *et quibus in Missis est omittenda?*

R. Illa Oratio vocatur ordinarie *Imperata*, quæ non vi Rubricarum, sed ex speciali præcepto Ordinarii per aliquod tempus in Missa addenda est. Omittitur tamen in Missis solemnibus et cantatis Duplicium 1 et 2 cl., et in Missis privatis Festorum 1 cl.; nam in privatis 2 cl. ad arbitrium sacerdotis dici vel omitti potest. Omittitur etiam in Dominica Palmarum, Feria V in Cœna Domini, Sabbato Sancto, Vigiliis Nativitatis Domini et Pentecostes, et in Votivis solemnibus.

Si plures Orationes imperentur, dicendæ sunt non ordine temporis quo præscriptæ sunt, sed ordine dignitatis vel eo ordine, quo in fine Missalis referuntur, ut quæst. 169 dictum est.

Nota. Quando de mandato Ordinarii preces pro publica necessitate in Laudibus vespertinis (vel etiam post Missam) cantandæ vel recitandæ sunt, solent in Ecclesia metropolitana recitari non lingua vernacula sed latina et omitti

jam a primis Vesperis Festorum tam 1 quam 2 cl., nisi aliter ab Ordinario fuerit præscriptum.

Quæst. 172. *An eamdem semper Oratio habet conclusionem?*

R. Negative. Vel enim 1°. Oratio dirigitur, ut fere omnes, ad Deum Patrem, et tunc concluditur his verbis: *Per Dominum nostrum Jesum Christum Filium tuum, qui tecum vivit et regnat in unitate Spiritus Sancti Deus, per omnia sæcula sæculorum, Amen.* Additur: *eumdem* ante *Dominum,* quando in principio vel in medio Orationis fit mentio Filii. Omissis præcedentibus, directe concluditur: *qui tecum vivit* etc., quando in fine Orationis Filii fit mentio.

Vel 2°. Oratio dirigitur ad Filium, quo casu conclusio erit: *Qui vivis et regnas cum Deo Patre in unitate Spiritus Sancti Deus, per omnia sæcula sæculorum, Amen,* addito iterum: *cum eodem Deo Patre* et reliqua, si Oratio Patrem commemoret.

Tandem si in Oratione, quæ suam habet conclusionem, fiat mentio Spiritus Sancti (nulla enim Oratio ad tertiam SS. Trinitatis Personam dirigitur) in conclusione adjicitur: *ejusdem* ante *Spiritus Sancti,* etc.

Quæst. 173. *Quando plures dicuntur Orationes, quænam terminantur sua conclusione, et quibusnam præponitur* : Oremus?

R. *Quando dicuntur plures Orationes, prima tantum et ultima cum sua conclusione terminantur, et ante primam et secundam Orationem tantum dicitur:* Oremus. *Ante primam dicitur etiam:* Dominus vobiscum (Tit. VII, n. 7).

In Duplici tamen casu prima et secunda Oratio sub unica terminatur conclusione:

1° Quando Missa de die substituitur Missæ Votivæ solemni; tunc enim Oratio Votivæ cum Oratione Missæ de die unitur sub una conclusione, deinde si una vel plures Commemorationes in Missa diei factæ sunt, hæ sub altera terminandæ erunt conclusione quæst. 95, 96, 132 et alibi.

2° Quando Collecta SS. Sacramenti, ut dictum est quæst. 167, addenda est in Missis Festorum 1 et 2 cl., tunc iterum unitur Oratio Missæ cum Collecta Sanctissimi sub una conclusione. Ratio est quia hujusmodi Festa unam tantum habere debent Orationem saltem in Missa

solemni (hæc enim, etiamsi sit Duplex 2. cl., respuit tamen Simplicis Commemorationem, quæ tantum fit in Missis privatis (quæst. 162); per unionem autem utriusque Orationis, una tantum esse censetur. Quodsi v. g. Festum 1 vel 2 cl. cadat in Dominica, cujus numquam omittitur Commemoratio, quum non amplius subsistat Orationum uniendarum ratio, Collecta Sanctissimi Sacramenti ultimo recitanda loco, sub altera terminabitur conclusione, juxta regulam generalem.

Quæst. 174. *Accidit, cum plures dicuntur Orationes in Missa, ut una Oratio sit eadem cum alia, quid tunc faciendum jubet Rubrica Tit. VII, n. 8?*

R. Oratio posterius dicenda, illa scilicet quæ eadem est, commutari debet cum alia de *Communi* vel *Proprio* quæ sit diversa, idemque servandum est in Secretis et Postcommunionibus, casu quo respective sint eædem. Exempla præbet Missale simul indicando quomodo commutandæ sint Orationes, sequentibus in locis: Dominica Septuagesimæ pro Secreta tantum, die 24 Julii pro prima Oratione, in Festo S. Martini, 11 Novembris pro Secreta, in Communi Dedicationis Ecclesiæ pro omnibus Orationibus.

Commutatio illa etiam locum habet in Orationibus votivis, sic quando Oratio imperata pro quacumque necessitate *Deus refugium,* mutari debet, sumitur Oratio *Ne despicias* pro quacumque tribulatione, quæ in Missali immediate subsequitur. Hoc autem locum habet pro Postcommunione Feriæ VI Quatuor Temporum Pentecostes, item in Festo S. Martini pro Secreta, et Dominica XXII post Pentecosten pro omnibus Orationibus.

Quando alia similis Oratio in Missali non habeatur, tunc Oratio Votiva secunda omittitur. V. g. quando Oratio imperata pro Papa, *Deus omnium fidelium pastor,* dicenda esset in die anniversaro consecrationis Episcopi quo eadem dicenda est Oratio, tunc recitatur Collecta *Deus omnium fidelium pastor* pro Episcopo et omittitur imperata pro Papa.

Quæst 175. *Solemne est inter auctores:* De eodem bis non fit in eadem Missa ; *da hujus regulæ sensum.*

R. Sensus est quod in eadem Missa non possit fieri

Commemoratio specialis vel communis illius Mysterii, illius Sancti de quo Missa celebratur, vel cujus fit in Missa Commemoratio. Qua de causa jubet Rubrica, Tit. IX, n. 15, ut *in Votivis de Apostolis Petro et Paulo, quando ponitur Oratio* A cunctis, in qua eorumdem Apostolorum iterata fit mentio, *ejus loco dicatur Oratio de S. Maria* Concede nos famumlos tnos.

Hæc regula locum non habet in Orationibus Votivis quas sacerdos pro libitu suo addere potest, neque in Orationibus imperatis. Unde nihil refert quod in illis Orationibus iterata fiat mentio illius de quo in præcedentibus jam facta est.

§. 5. *De Orationibus quibusdam determinatis.*

(Tit. IX).

A) *A cunctis.*

Quæst. 176. *Quid est Oratio* A cunctis?

R. Est Oratio ad poscenda suffragia Sanctorum correspondens Suffragiis sive Commemorationibus communibus quæ fiunt in Horis, scilicet de B. M. V., S. Joseph, SS. Apostolis Petro et Paulo, S. Titulari Ecclesiæ, de Pace; sic enim sonat: *A cunctis nos, quæsumus Domine, mentis et corporis defende periculis: et, intercedente Beata et gloriosa semper Virgine Dei genitrice Maria,* cum Beato Joseph *cum Beatis Apostolis tuis Petro et Paulo, atque Beato N. et omnibus Sanctis, salutem nobis tribue benignus et pacem; ut destructis adversitatibus et erroribus universis Ecclesia tua secura tibi serviat libertate. Per eumdem Dominum,* etc. »

Decreto 7 Julii 1871 S. D. N. Pius P. IX statuit: *Volumus insuper quod in Oratione* A cunctis *quandocumque recitanda erit, adjiciatur semper post invocationem B. M. V. et ante quoscumque alios S. Patronos, exceptis Angelis et S. Joanne Baptista, Commemoratio S. Josephi per hæc verba* cum Beato Joseph.

Quæst. 177. *Cujus Sancti memoria recolenda est ad litteram N.?*

R. Recolitur memoria *S. Titularis seu Patroni Ecclesiæ*, in qua Missam celebrat sacerdos, non autem Patroni loci nisi celebret in oratorio privato vel publico, Patronum non habente, vel in ecclesia dedicata alicui Mysterio, puta SS. Trinitatis, S. Crucis, etc.

Si plures sint Patroni, omnes nominandi sunt, modo sint æque principales, alias solius principalioris fit mentio.

Cum de eodem bis fieri Commemoratio vetitum sit, si de Sancto, cujus nomen recurrit in illa oratione, celebretur Missa vel in Missa fiat Commemoratio, tunc omittenda erit ejusdem iterata nominatio, vel loco *A cunctis* dici poterit altera Oratio ad poscenda Suffragia Sanctorum, *Concede quæsumus*, quæ est prima inter Orationes diversas.

Quæst. 178. *Quare nomina SS. Angelorum, Joannis-Baptistæ et S. Joseph in hac oratione præponenda sunt Apostolis?*

R. Ut servetur ordo dignitatis personarum (quæst. 169); et tunc verba Orationis sic sunt disponenda: *intercedente Beata.... Maria, cum Beatis Angelis*, vel *cum Beato Michaele, Gabriele*, etc., *cum Beato Joanne-Baptista, cum Beato Joseph, Beatis Apostolis Petro et Paulo, et omnibus Sanctis.*

B) *Ad libitum.*

Quæst. 179. *Aliquando tertio loco præscribitur dicenda Oratio* ad libitum, *quare ita vocatur, et quid præcipue quoad illam notandum?*

R. Oratio *ad libitum* ita vocatur, non quod pro libitu suo possit sacerdos illam dicere vel omittere, sed quia penes ipsum est ejusdem electio; eligi autem potest ex quocumque Missalis loco, cum eadem limitatione tamen quam pro Orationibus Votivis adduximus quæst. 169, 3°. Cum autem Oratio illa sit Commemoratio communis, cavendum est ne talis sumatur in qua iterum fieret mentio ejus, de quo jam in præcedentibus facta fuit (quæst. 175) ideoque, cum Oratio *A cunctis* semper secundo loco dicenda ponitur quando tertia est *ad libitum* (Tit. IX, n.

2), pro hac sumi non poterit neque Oratio de Beata, neque de B. Joseph, neque de BB. Apostolis Petro et Paulo, neque de Titulari ecclesiæ; nam horum omnium mentio jam occurrit in Oratione *A cunctis*.

c) *Concede.*

Quæst. 180. *Quæ est illa Oratio* Concede *quæ in Rubricis* secundo *vel* tertio *loco subinde dicenda ponitur?*

R. Est Oratio de Beata Maria, quæ incipit *Concede nos famulos* et quæ habetur in ejusdem Missis Votivis, et in aliis locis Missalis v. g. post Missam Dominicæ in Albis; non autem Oratio *Concede quæsumus*, ad poscenda suffragia Sanctorum, nempe inter diversas ad calcem Missalis posita.

D) *Ecclesiæ vel pro Papa.*

Quæst. 181. *Quid notatu dignum quoad Orationem* Ecclesiæ vel pro Papa?

R. Quando alterutra dici jubetur, convenit ut alternis vicibus modo hæc, modo illa legatur, ut patet ex Missali in Dominicis Adventus.

Si forte tunc temporis Oratio imperata esset pro Papa, cum bis eadem dici vetitum sit (quæst. 175) semper dicenda esset utraque, ita ut non posset satisfieri præcepto Rubricæ et superioris per solam Orationem pro Papa, et vice-versa si Oratio imperata esset *Ecclesiæ*.

E) *Fidelium et pro Defunctis.*

Quæst. 182. *An et quandonam in Missa addi debet vel potest Collecta pro uno, vel pluribus, vel omnibus Defunctis?*

R. 1° Juxta Rubr. Tit. V, n. 1 et 2, Collecta *Fidelium* pro omnibus Defunctis addi debet in Missa de die, vel Votiva, omnibus feriis secundis per annum (extra tempus Quadragesimale et Paschale), quando Officium fit de Simplice, de Feria, Missam propriam habente, aut quando resumitur Missa Dominicæ præcedentis. Item (extra

Adventum, Quadragesimam et tempus Paschale), prima die in decursu mensis non impedita Festo Duplici aut Semiduplici.

2° Ad libitum vero celebrantis addi potest in Missa Collecta pro uno, pluribus, vel omnibus Defunctis, quotiescumque permittitur celebrari Missa privata de Requiem (quæst. 157), hocque licitum est in omni Missa conformi Officio vel Votiva ; non autem omittenda est ulla ex Collectis pro tempore assignatis.

Quoad Orationem Fidelium pro Defunctis, statuit Rubr. Tit. VII, n. 6, illam semper ponendam esse penultimo loco. Quando ergo collecta ista dicenda est ex præscripto Rubricarum, tunc ponenda est penultimo loco inter Commemorationes speciales vel communes, seu inter Orationes primæ et secundæ speciei ut quæst. 160 traditum est; in eo enim casu habet hæc Collecta *Fidelium* rationem Commemorationis. Si vero Oratio aliqua pro Defunctis ad libitum sacerdotis dicatur, tunc est vere Oratio Votiva, et ponenda est penultimo loco inter Orationes Votivas seu tertiæ speciei (cfr. etiam quæst. 169).

CAPUT II. DE HYMNO ANGELICO, SYMBOLO ET PRÆFATIONE.

§. 1. *De Hymno angelico.*

(Tit. VIII).

Quæst. 183. *Quandonam dicitur* Gloria?

R. In Missa conformi Officio *Gloria in excelsis* dicitur quando in Matutino dictus est Hymnus *Te Deum*, præterquam in Missa Feriæ V in Cœna Domini et Sabbati Sancti, in quibus *Gloria in excelsis* dicitur quamvis in Officio non sit dictum *Te Deum* (Tit. VIII, n. 3). In Missa vero non conformi Officio regulariter non dicitur Hymnus angelicus ut in præcedentibus quæstionibus declaratum fuit.

§. 2. *De Symbolo.*

(Tit. XI.

Quæst. 184. *Assigna casus magis obvios in quibus Symbolum dicendum vel omittendum sit?*

R. 1. Symbolum dicitur diebus Dominicis semper; in Missis vero de Feriis et Vigiliis numquam.

2. In Festis Sanctorum omittitur regulariter, si sint ritus Duplicis, et semper si inferioris sint ritus; nisi Festa illa occurrant in Dominica, vel infra Octavam requirentem Symbolum, quia tunc recitatur *Credo*, ratione Dominicæ vel Octavæ. NB.

Dicitur regulariter omitti Symbolum in Festis Duplicibus; nam præter Apostolos, cum Evangelistis, et Doctores (illi scilicet qui habent octavum Responsorium Matutini: *In medio*, et Antiphonam ad Vesperas: *O Doctor*) qui exigunt *Credo*, cœteri Sancti omnes eodem carent. Inde memoriæ juvandæ gratia factum est: DA *credit*, MUC *non credit*. Per DA, intelliguntur Doctores et Apostoli; in MUC autem, M designat Martyres, U Virgines et non Virgines, C Confessores Pontifices et non Pontifices.

In Festo tamen Mariæ Magdalenæ ob eminentiam ejus fidei, dicitur *Credo*.

3. Dicitur Symbolum in Festo Sancti, cujus in illa Ecclesia, in qua celebratur, asservatur reliquia insignis: modo ritu Duplici Officium illius Sancti recitari permittatur. Reliquiæ autem insignes sunt corpus integrum, aut magna pars ejusdem nempe caput, brachium, crus, aut illa pars corporis in qua passus est Martyr, modo sit integra et non parva, et legitime ab ordinariis approbata.

4. Dicitur Symbolum in Festo et per Octavam tum Patroni loci tum Tituli Ecclesiæ.

Quæst. 185. *An ergo in Festo et per Octavam Patroni vel Tituli ab omnibus sacerdotibus recitari debet Symbolum?*

R. Juxta superius explicata, quæst. 81 et 85, Symbolum, in Festo et per Octavam Patroni loci, ab iis sacerdotibus recitandum est, qui locum illum incolunt et

celebrant Missam in Ecclesiis vel Oratoriis hujus loci. In Festo vero et per Octavam Tituli Ecclesiæ, Symbolum dicendum est in illa Ecclesia tantum a sacerdotibus huic adscriptis.

Quoad sacerdotes extraneos, vel Ecclesiæ non adscriptos, possunt sed non debent recitare *Credo ;* nisi habeant Officium diversum et debeant Missam celebrare conformem Ecclesiæ alienæ in qua celebrant, tunc enim deberent etiam dicere Symbolum, ut explicatur quæst. 189 et sqq.

Quæst. 186. *Discrimen quod inter Patronum loci et Titulum Ecclesiæ ratione Symboli faciendum est, ostende exemplis.*

R. 1. Festum Patroni loci afficit totum locum cujus patronatum habet, unde in Festo et per Octavam S. Rumoldi, Patroni diœcesis Mechliniensis, dicitur *Credo* in omnibus Ecclesiis et oratoriis etiam privatis in diœcesi sitis.

Idem resolve de Festo S. Mariæ Magdalenæ, pro civitate Mechliniensi cujus etiam est Patrona.

Si sacerdos sæcularis, diœcesis incola, Missam celebrat infra Octavam S. Rumoldi in aliqua Ecclesia Regularium, v. g. Fratrum Minorum Mechliniæ, ibidem dicere debet *Credo*, quia, licet Regulares non teneantur ad Octavam Patroni loci (quæst. 81), Ecclesia tamen illa Regularium sita est in loco patronatus S. Rumoldi, et proinde exigit *Credo* respectu sacerdotis sæcularis qui ad Octavam obligatur.

2. Titulus vero Ecclesiæ, in supposito quod simul non sit Patronus loci, afficit tantum Ecclesiam cujus Titulus est, non autem se extendit extra limites Ecclesiæ. Unde sacerdos Ecclesiæ parochiali S. Catharinæ hujus civitatis adscriptus, si legat Missam extra suam Ecclesiam, in Festo vel per Octavam S. Catharinæ, non dicet Symbolum, nequidem in sacello Fratrum Cellitarum, licet in parochia sito.

Quæst. 187. *An ergo sacerdos qui, in Festo vel per Octavam sui Patroni, celebrat extra locum patronatus, vel extra Ecclesiam sui Titularis, nullo in casu addet Symbolum in Missa ?*

R. Certum est sacerdotem illum non debere dicere

Symbolum ratione loci, ad quem se non extendit Patronus; ast fieri potest ut ex alia causa Symbolum ab ipso sit dicendum. Etenim si Patronus sit Angelus, Apostolus, Doctor, etc. quibus Symbolum debetur *per se*, et non tantum quia Patroni alicubi sunt, tunc ubicumque celebret sacerdos ille Missam de die infra Octavam sui Patroni, addet Symbolum; non autem si infra Octavam celebret Missam de Festo occurrente, v. g. de Martyre, Confessore, cui Symbolum indebitum est.

Exemplum. Sacerdos hujus civitatis legens Missam in die Octava S. Mariæ Magdalenæ, 29 Julii, extra Mechliniam, debet dicere *Credo* non ratione loci ut patet, sed quia Missa S. Mariæ Magdalenæ istud exigit.

Quod si idem sacerdos celebret die 28 Julii, in Festo SS. Nazarii et Sociorum, licet infra Octavam S. Mariæ Magdalenæ, omittet Symbolum, quia neque locus, neque Missa SS. Martyrum quam legit, exigit *Credo*.

§. 3. *De Præfatione.*

(Tit. XII).

Quæst. 188. *Quot sunt Præfationes in Missali, et quæ pro Præfationum usu serviunt regulæ?*

R. Sunt undecim; pro quarum usu sint sequentes regulæ:

1ª. Si Missa habeat Præfationem propriam, hæc dicenda est. Excipe Festum S. Joannis, in quo non Præfatio Apostolis propria, sed illa de Octava Nativitatis Domini legitur.

2ª. Si Missa non habens propriam celebretur infra Octavam, dicitur Præfatio propria Octavæ. Si duæ currant Octavæ, præfertur Præfatio Octavæ dignioris.

3ª. Si neutrum locum habeat, dicitur Præfatio propria Tempori, videlicet Quadragesimali, Paschali, etc.

4ª. Si Missa neque propriam habeat Præfationem, neque celebretur infra Octavam vel Tempus cui propria est assignata, dicitur Præfatio de SS. Trinitate vel communis, prout celebratur die Dominica vel extra diem Dominicam.

5ª. In Missis Defunctorum semper dicitur Præfatio communis (Tit. XII, n. 4 et quæst. 124 et 128.

CAPUT III. DE CONFORMITATE MISSÆ CUM OFFICIO.

§. 1. *De Missis privatis in Ecclesia publica celebratis.*

Quæst. 189. *Missa, ut dictum est (quæst.* 104) *debet esse conformis Officio quod quisque recitavit, quandocumque occurrit Festum Duplex aut æquivalens; accidit autem ut sacerdos celebret in Ecclesia ubi diversum a suo servatur Officium, v. g. quia ibi agitur Festum Patroni Ecclesiæ, vel ob aliam causam; quæritur an sacerdos ille debeat Missam celebrare conformem suo Officio, an vero conformem Officio illius Ecclesiæ?*

R. Lex qua obligatur sacerdos ut Missam legat conformem suo Officio, est lex personalis, ipsumque sequitur in quemcumque is deveniat locum; duo tamen sunt casus, juxta decreta S. R. C., in quibus tenetur sacerdos se conformare, in Missis privatis, Officio Ecclesiæ in qua celebrat, scilicet:

1° Quando in illa Ecclesia celebratur Festum cum solemnitate et concursu populi.

2° Quando ibi celebratur Festum Duplex aut æquivalens, (quod scilicet rejicit Votivas, puta Dominica), diversum a suo colorem exigens.

Unde, si sacerdos habet Officium v. g. de Confessore, in colore albo, etiamsi sit ritus Duplicis 1. cl., et celebraret in Ecclesia ubi fit de Martyre in colore rubro, vel ubi ob Officium de Dominica adhibetur color viridis vel violaceus; in neutro casu posset legere Missam suo Officio conformem.

Quæst. 190. *An sacerdos cujus Officium est Semiduplex, seu cum Missis Votivis et de* Requiem *compatibile, potest celebrare Votivam vel de* Requiem *in Ecclesia ubi Officium est Duplex?*

R. Negative; nequidem potest celebrare Votivam ejusdem coloris quem exigit istud Officium Duplex. Ratio est, quod ritus Duplex illius Ecclesiæ prohibeat ne ibidem celebrentur Missæ Votivæ vel de *Requiem*; atqui sacerdos in casu tenetur huic se legi conformare, quandoquidem ad nullam obligatur concordiam personalem; habet enim Officium Semiduplex.

Similiter prohibetur sacerdos legere Votivam vel de *Requiem*, quando habet Officium Duplex, et celebrat in Ecclesia ubi Officium est Semiduplex vel inferioris ritus; quia in hoc casu obligatur lege personali ut se conformet Officio quod persolvit.

Unde præter duos casus in quæstione præcedenti declaratos, sacerdos exterus debet semper Missam legere conformem Officio quod recitavit, non autem conformem Officio Ecclesiæ in qua celebrat, sive Officium suum et Ecclesiæ sit æqualis, sive inæqualis ritus.

Quæst. 191. *An, quando celebrans alteri a suo Officio se conformare tenetur, Commemorationem sui Officii addere potest?*

R. Non potest; sed neglecto prorsus Officio suo, debet sequi in omnibus directorium Ecclesiæ in qua celebrat, quoad *Gloria*, Symbolum, Præfationem, Orationes quascumque.

Attamen si Officium illius Ecclesiæ includat pluralitatem Orationum (quæst. 163), poterit facere Commemorationem sui Officii. Et sic, habens Officium Dominicæ infra Octavam sui Patroni, in colore rubro, et celebrans in alia Ecclesia, ubi etiam fit de Dominica, sed in colore viridi, potest facere Commemorationem suæ Octavæ, servata Rubrica de duplici tantum Oratione dicenda in Dominica infra Octavam (Tit. IX, n. 10, quæst. 164). Notari hic etiam potest quoad Orationem imperatam, quod videatur dicendam esse eam quæ præcipitur in diœcesi in qua celebrat sacerdos, non vero illam quæ in sua diœcesi forte esset imperata; prout in Canone Missæ non nomen sui, sed Episcopi diœcesis in qua celebrat exprimendum est, Quod locum habet in omni Missa sive conformi sive non conformi suo officio.

§. 2. *De Missa solemni, Communitatis, et in Oratorio privato celebrata.*

Quæst. 192. *Dictum est supra, quæst.* 189, *leges conformitatis Missæ cum Officio respicere tantum Missas privatas, quid juris quoad alias Missas?*

R. « Sacerdos sive sæcularis, sive regularis, supplens vicem absentis vel infirmi parochi seu rectoris, aut Ecclesiæ addictus, deputatus seu vocatus ad satisfaciendum oneribus alicujus Ecclesiæ, licet Officium Duplex 1 vel 2 cl. habeat, debet suum prorsus negligere Officium, et sese conformare Officio Ecclesiæ, cantando Missam diei, Votivam aut de *Requiem* ad formam et ritum ejusdem Ecclesiæ. Hoc tamen tantum intelligendum est de omnibus et solis Missis, in quibus quis vicem rectoris agere dicitur; quales sunt quas rector qua talis, seu de jure aut ex consuetudine celebrare debet vel solet, et aliis sine ejus commissione celebrare non licet: tales sunt Missæ cantatæ, lecta parochialis, exequialis, nuptialis et similes, non autem Missæ privatæ, quæ occasione Exequiarum, Anniversariorum, aut ratione Votivæ solemnis celebrantur. » De Herdt.

Quæst. 193. *Quid si sacerdos celebrat in oratorio privato?*

R. Præcedentes solutiones spectant solum Ecclesias et Oratoria publica in quibus divina Officia publice peraguntur, non autem Oratoria privata, quibus nullum annexum est Officium. Unde celebrans in Oratorio privato ligatur sola lege personali, poteritque, permittente suo Officio, legere Votivas et de *Requiem*, etiamsi in Ecclesia parochiali, intra cujus limites situm est Oratorium, Officium peragatur Duplex. Excipitur Festum Patroni loci, quod etiam afficit Oratoria privata, utpote sita in illo loco.

Quæst. 194. *An idem resolvendum est pro capellano monialium quoad earum Missam Conventualem?*

R. Capellanus monialium, vel confessarius, vel quicumque ex debito tenetur in earum Ecclesiis celebrare, dicere potest Missam sive lectam sive cantatam, modo sit earum Missa principalis seu Conventualis, conformem Officio quod a monialibus in choro recitatur, numquam

respiciendo ad proprium Officium, de quo nequidem Commemorationem faciet. Ita juxta varia S. R. C. decreta.

Quæstio autem hic est de illis monialibus quæ ad chorum sunt professæ, seu quæ quotidie recitant Officium juxta proprium suum Kalendarium; non autem de iis quæ tantum recitant Officium parvum B. M. V.

Quæst. 195. *An ergo capellanus iste potest recitare Missas proprias Sanctorum illius ordinis ?*

R. Negative, si capellanus, ut supponitur, non sit regularis ejusdem ordinis, sed tenetur eas Missas legere ex Missali romano sive de Communi, sive de Proprio si adsit Missa propria in Missali romano. Estque regula generalis pro quibuscumque sacerdotibus in Ecclesiis regularium vel monialium celebrantibus; scilicet prohibitum ipsis est legere Missas proprias ordinibus concessas.

Attamen plures sunt regularium familiæ quæ gaudent speciali privilegio. Et ita, juxta indultum a Pio VI, 5 Septembris 1775 concessum, quodque reperitur in Missali romano-seraphico, quilibet sacerdos celebrans in Ecclesiis personarum utriusque sexus ordinis Minorum S. Francisci, potest in omnibus uti Missali franciscano.

Idem concessum fuit 14 Augusti 1777 pro celebrantibus quibuscumque in Ecclesiis ordinis Carmelitarum discalceatorum utriusque sexus; et 15 Julii 1778 pro celebrantibus in Ecclesiis Capuccinorum et monialium ejusdem ordinis.

Hujusmodi indulta nonnullis aliis ordinibus concessa sunt.

SECTIO III.

DE PARAMENTIS, DE ALTARI EJUSQUE ORNAMENTIS.

CAPUT I. DE PARAMENTIS.

Tit. XVIII.

§. 1. *De colore sacrorum Paramentorum.*

Quæst. 196. *Qui sunt colores Paramentis proprii et quis color in Missa adhibendus est?*

R. Rubrica (Tit. XVIII, n. 1): *Paramenta altaris, celebrantis et ministrorum debent esse coloris convenientis Officio et Missæ diei, secundum usum romanæ Ecclesiæ quæ quinque coloribus uti consuevit, Albo, Rubeo, Viridi, Violaceo et Nigro.* Quis autem color in Missa, conformi vel non conformi Officio, adhibendus sit, docet Rubrica numeris sequentibus ejusdem Tituli, juxta quæ generaliter statui possunt sequentia:

1° Tempore Adventus et Quadragesimæ, Feriis Quatuor Temporum et Vigiliis, Ecclesia utitur colore Violaceo ob pœnitentiæ mœrorem cui tunc specialiter vacant fideles. Tempus paschale requirit Album. Octava Pentecostes Rubrum. Ab Octava Epiphaniæ usque ad Septuagesimam, et ab Octava Pentecostes usque ad Adventum, utimur colore Viridi. Nigrum tandem colorem sumit Ecclesia Feria VI Parasceve.

2° Quoad Festa Sanctorum: Album colorem habent Festa B. M. V., Confessorum, Virginum et non Virginum; Rubrum vero Festa Martyrum.

Quæst. 197. *Quis color adhibendus est* infra Octavas *Sanctorum?*

R. Idem qui adhibitus fuit in ipso die Festi, modo Officium fiat de die infra Octavam. Excipiuntur tamen Dominicæ infra Octavam occurrentes, in quibus etiam utimur colore Octavæ etsi Officium factum sit de Dominica;

modo hæc Dominica non exigat colorem Violaceum, tunc enim rentineret suum colorem.

Quæst. 198. *Rubrica supra citata statuit Paramenta altaris et celebrantis ejusdem debere esse coloris, sed supponit Missam conformem esse Officio; quid si Missa discordat ab Officio?*

R. Tunc Paramenta celebrantis erunt convenientia Missæ quæ celebratur, Paramenta vero altaris conformia Officio; frequens casus est quando celebratur Votiva. Idem etiam accidit in Vigiliis, Feriis Quatuor Temporum et Feria II Rogationum, quæ veniunt infra aliquam Octavam; tunc enim Officium quidem est de die infra Octavam, sed Missa est de Vigilia, vel una ex supradictis Feriis majoribus; v. g. die 14 Augusti in Vigilia Assumptionis. Quod si Missa solemniter celebretur, convenit ut Paramenta altaris tempore Missæ sint ejusdem coloris cum Paramentis sacerdotis et ministrorum.

Quæst. 199. *Quis color adhibendus est exposito SS. Sacramento?*

R. « Paramenta altaris, in quo SS. Sacramentum exponitur, debent esse Alba, etiamsi Officium occurrens alium colorem exigat. Paramenta autem celebrantis et ministrorum, in Missa, Vesperis, aliisque Horis canonicis, ante vel post quas fit Expositio, ita ut celebrans paratus non recedat ab altari, debent esse Missæ aut Officio convenientia, sive color sit Albus aut Rubeus, Viridis aut Violaceus; sed numquam color Niger est adhibendus, et Albo semper velo humerali pro Benedictione danda utendum est. Quatenus vero Expositio fit tamquam functio omnino separata et distincta a Missa aut ab Officio Vesperarum aliarumque Horarum, celebrans et ministri uti debent Paramentis coloris Albi. » De Herdt.

§. 2. *De usu Paramentorum.*

Quæst. 200. *In quibus functionibus sacris utitur sacerdos pluviali?*

R. Pluviali utitur in processionibus et benedictionibus quæ fiunt in altari, v. g. cinerum, palmarum, imaginum etc., quæ cum solemnes sint, Pluviale jure merito

requirunt. Item in Officio Laudum et Vesperarum quando solemniter dicuntur. Eodem utitur assistens celebranti in Missa pontificali. Item quando celebrans post Missam Defunctorum facit in fine Absolutionem.

Cum celebrans utitur Pluviali, semper deponit Manipulum, et ubi Pluviale haberi non potest, in benedictionibus quæ fiunt in altari, celebrans stat sine Planeta, cum Alba et Stola. (Tit. xix, n. 3 et 4).

Quæst. 201. *Dic generaliter quandonam utendum sit Stola.*

R. Juxta decretum generale S. R. C. 7 Septembris 1816, indumentum istud sacerdotale adhibetur tantum in collatione et confectione sacramentorum, et in sacramentalibus uti sunt benedictiones.

Non potest igitur uti Stola neque hebdomadarius, neque parochus, neque alius in Vesperis aliisque Horis, vel in aliis functionibus pro quibus Rubricæ Stolam non requirunt, ut pluries decrevit S. R. C. Perperam enim dicitur Stolam esse signum jurisdictionis, cum sit vestis omnibus sacerdotibus communis.

Attamen delatio Stolæ concessa fuit, non tamen universaliter: 1° parochis, quando *collegialiter* incedunt in processionibus, ut eorum collegium a cæteris de clero distinguatur. 2° Capellani etiam uti possunt Stola, quando cum suis confraternitatibus incedunt in processionibus. 3° Existimat Gardellinus usum Stolæ permissum esse sacerdotibus adorantibus SS. Sacramentum, quia decet in actione quæ Deum immediate respicit, ut sacerdos coram Eo assistat ea veste indutus, *quæ est veluti forma totius ornatus sacerdotalis.* 4° Ad dubium, num sacerdos concionando adhibere debeat Stolam, respondit S. R. C. 12 Novembris 1831, servandam esse immemorabilem consuetudinem. Quoad modum induendi Stolam, notandum est, quod solius sit Episcopi Stolam gestare pendentem ab utroque humero absque eo quod Cingulo religetur ante pectus in modum crucis, ob rationem Crucis pectoralis quam Episcopi supra Albam deferunt; simplices vero sacerdotes Stolam super Albam semper in modum crucis deferre debent. Dicitur super Albam, quia si Superpelliceo induantur, Stola religari ante pectus non potest, deficiente Cingulo.

Quæst. 202. *Rochettum et superpelliceum in quo differunt?*

R. Quoad formam, præcipue in eo differt rochettum a superpellicco seu cotta, quod hæc manicas admodum amplas, rochettum vero angustiores habeat. Deinde rochettum est vestis dignitatis quæ de jure competit episcopis, et tantum ex privilegio aliis etiam conceditur. Superpelliceum vero est vestis sacra clericis omnibus communis, et qua omnes sacerdotes, etiam illi qui habent usum rochetti, utuntur in administratione sacramentorum. Ideo S. R. C. 10 januarii 1852 respondit: *Rochettum non esse vestem sacram adhibendam in administratione Sacramentorum, ac proinde tum ad ea administranda, tum ad suscipiendam primam tonsuram et minores ordines necessario superpelliceo utendum.* Et per decretum S. R. C. ab Urbano VIII approbatum, initio Missalis positum: *Item prohibetur usus rochetti, exceptis tamen quibus de jure competit; et præter hoc statuitur et declaratur, nemini licere inservire, aut assistere in celebratione Missarum aut divinorum Officiorum cum rochetto, neque cum cotta habente manicas angustas ad instar rochetti: et idem servandum est in concionibus.*

CAPUT II. DE ALTARI EJUSQUE ORNAMENTIS.

Tit. XX.

§. 1. *De Altari.*

Quæst. 203. *Quid de Altari statuit Rubrica Titulo XX?*

R. *Altare, in quo sacrosanctum Missæ Sacrificium celebrandum est, debet esse lapideum, et ab Episcopo consecratum: vel saltem ara lapidea, similiter ab Episcopo ut supra consecrata, in eo inserta, quæ tam ampla sit, ut Hostiam, et majorem partem Calicis capiat.* Altare quod prius describitur vocatur *fixum*, posterius vero *portatile*.

Quæst. 204. *Assigna discrimen inter utrumque Altare.*

R. Altare duabus tantum partibus proprie constat:

tabula seu *mensa*, et structura inferiori seu *stipite*, cui mensa imponitur. In Altari fixo mensa est ordinarie magnus lapis, qui stipiti ita adhæret ut unum totum cum eo efficiat; Altare vero portatile est simplex lapis consecratus, qui mensæ, ex ligno aliave materia confectæ, absque nexu plerumque inseritur. Essentialis tamen differentia inter utrumque Altare habetur in unctionibus quibus utrumque consecratur : etenim Altare portatile in superficie dumtaxat sacra linitur unctione; contra vero in Altari fixo alia adhibetur sacra unctio, qua lapis in angulis conjungitur et connectitur cum inferiori stipite, atque hoc pacto non unus lapis sed integrum Altare consecratum censetur. Tandem differt in utroque Altari *Sepulchrum reliquiarum ;* nam cum Altare portatile constet ex solo lapide, necessario in eo semper recluduntur reliquiæ; sepulchrum vero Altaris fixi esse potest, juxta Pontificale, vel in medio tabulæ Altaris a parte superiori, vel in stipite a parte anteriori aut posteriori vel in medio summitatis stipitis supra quem ponenda est ipsa tabula Altaris.

Quæst. 205. *Quid requiritur ut Altare gaudere possit privilegio Altaris privilegiati ?*

R. Ut Altare gaudeat indulgentia *Altaris privilegiati*, requiritur ut sit fixum, eo sensu quod tota structura inferior seu stipes a loco suo dimoveri non possit, licet lapis inde amovibilis sit; quia privilegium istud non tam adhæret lapidi consecrato quam structuræ inferiori. Unde Altare quod occasione alicujus solemnitatis, v. g. mensis Mariani, ad tempus in Ecclesia erigitur et postea aufertur, privilegiatum esse non posset.

§. 2. *De ornamentis Altaris.*

Quæst. 206. *Quæ requisita sunt Altaris ornamenta?*

R. Ea recenset Rubrica Tit. XX: *Altare cooperiatur tribus mappis, seu tobaleis mundis, ab Episcopo vel alio habente potestatem benedictis, superiori saltem oblonga, quæ usque ad terram pertingat, duabus aliis brevioribus, vel una duplicata. Pallio quoque ornetur coloris, quoad fieri potest, diei festo vel Officio convenientis. Super*

Altare collocetur Crux in medio, et candelabra saltem duo cum candelis accensis hinc et inde in utroque ejus latere. Ad Crucis pedem ponatur tabella Secretarum appellata. In cornu Epistolæ cussinus supponendus Missali: et ab eadem parte Epistolæ paretur cereus, ad elevationem Sacramenti accendendus, parva campanula, ampullæ vitreæ vini et aquæ, cum pelvicula et manutergio mundo in fenestella, seu in parva mensa ad hæc præparata. Super altare nihil omnino ponatur, quod ad Missæ Sacrificium, vel ipsius altaris ornatum non pertineat.

Quæst. 207. *Quid intelligitur per pallium Altaris?*

R. Est vestimentum quo pars Altaris anterior tegitur, a *palliando* dictum; nuncupatur etiam antipendium, quia ante Altare pendet. Potest tamen sine eo celebrari, puta si Altare est ornatum auro, lapide pretioso, etc.; quo in casu etiam non requiritur ut superior tobalea latera Altaris tegat et ad terram usque descendat.

Quæst. 208. *Quæ præcipue notanda sunt quoad Crucem?*

R. Crux cum imagine Crucifixi collocanda est in medio Altaris præalta, ita ut pes Crucis æquet altitudinem vicinorum candelabrorum, et Crux ipsa tota candelabris superemineat, inquit Cæremoniale Episcoporum.

In Altari in quo est magna statua Crucifixi, vel imago Crucifixi quæ occupet principem in Altari vel in picta tabula locum, non est necesse ut alia ponatur Crux.

Consuetudo non apponendi Crucem infra Missam quando SS. Sacramentum exponitur, potest retineri in illa Ecclesia vel diœcesi ubi existit.

Quæst. 209. *Quot cerei accendendi sunt in Missa, et ex qua materia confecti esse debent?*

R. Pro Missis privatis, plures quam duo cerei in Altari accendi nequeunt, nisi solemnitas quædam vel expositio SS. Sacramenti majorem numerum postulet. Pro Missis autem privatis Episcoporum, decet in Festis solemnibus accendi quatuor candelas, in aliis Festis non ita solemnibus et Feriis sufficiunt duæ, juxta Cæremoniale.

Pro Missis solemnibus, numerus candelarum non determinatur: in Missis tamen cantatis saltem quatuor sunt accendendæ, et in solemnibus cum Diacono et Subdiacono videntur sex accendendæ, quia in *Ritu celebrandi Missam*

Tit. IV, n 4, totidem supponuntur adesse, cum præscribatur trina incensatio ab utraque parte Altaris prout distribuuntur candelabra. Quatuor tamen in Missis minus solemnibus etiam adhiberi solent, sed et plures quam sex etiam accendi possunt, modo non ultra sex in linea recta ponantur. De Herdt.

Cerei seu candelæ confectæ esse debent ex cera, non ex sebo, neque uti licet candelis ut vocantur stearinis, nisi ad augendam solemnitatem supra numerum cereorum requisitum adhibeantur.

ORATIONES

MEMORITER RECITANDÆ.

Orationes dicendæ cum Sacerdos induitur sacerdotalibus paramentis.

1. *Sacerdos cum lavat manus dicit:* Da, Domine, virtutem manibus meis ad abstergendam omnem maculam: ut sine pollutione mentis et corporis valeam tibi servire.

2. *Ad Amictum, dum ponitur super caput.* Impone, Domine, capiti meo galeam salutis, ad expugnandos diabolicos incursus.

3. *Ad Albam, cum ea induitur.* Dealba me, Domine, et munda cor meum: ut in sanguine Agni dealbatus, gaudiis perfruar sempiternis.

4. *Ad Cingulum, dum se cingit.* Præcinge me, Domine, cingulo puritatis, et extingue in lumbis meis humorem libidinis, ut maneat in me virtus continentiæ, et castitatis.

5. *Ad Manipulum, dum imponitur brachio sinistro.* Merear, Domine, portare manipulum fletus et doloris: ut cum exultatione recipiam mercedem laboris.

6. *Ad Stolam, dum imponitur collo.* Redde mihi, Domine, stolam immortalitatis, quam perdidi in prævaricatione primi parentis: et quamvis indignus accedo ad tuum sacrum mysterium, merear tamen gaudium sempiternum.

7. *Ad Casulam, cum assumitur.* Domine, qui dixisti: Jugum meum suave est et onus meum leve: fac, ut istud portare sic valeam, quod consequar tuam gratiam. Amen.

8. *Ad Tunicellam, cum assumitur, Subdiaconus dicere potest:* Tunica jucunditatis, et indumento lætitiæ induat me Dominus.

9. *Ad Dalmaticam, Diaconus dicere potest:* Indue me, Domine, indumento salutis, et vestimento lætitiæ, et dalmatica justitiæ circumda me semper.

Orationes in Missa dicendæ.

10. *Sacerdos.* In nomine Patris, et Filii, et Spiritus sancti. Amen. Introibo ad altare Dei.

Minister. Ad Deum qui lætificat juventutem meam.

S. Judica me, Deus, et discerne causam meam de gente non sancta: ab homine iniquo et doloso erue me.

M. Quia tu es, Deus, fortitudo mea: quare me repulisti? et quare tristis incedo, dum affligit me inimicus?

S. Emitte lucem tuam, et veritatem tuam: ipsa me deduxerunt, et adduxerunt in montem sanctum tuum, et in tabernacula tua.

M. Et introibo ad altare Dei: ad Deum qui lætificat juventutem meam.

S. Confitebor tibi in cithara Deus, Deus meus: quare tristis es anima mea? et quare conturbas me?

M. Spera in Deo, quoniam adhuc confitebor illi: salutare vultus mei, et Deus meus.

S. Gloria Patri, et Filio, et Spiritui sancto.

M. Sicut erat in principio, et nunc, et semper, et in sæcula sæculorum. Amen.

S. Introibo ad altare Dei.

M. Ad Deum qui lætificat juventutem meam.

S. Adjutorium nostrum in nomine Domini.

M. Qui fecit cœlum et terram.

S. Confiteor Deo omnipotenti, beatæ Mariæ semper Virgini, beato Michaeli Archangelo, beato Joanni Baptistæ, sanctis Apostolis Petro et Paulo, omnibus Sanctis, et vobis fratres: quia peccavi nimis cogitatione, verbo, et opere, mea culpa, mea culpa, mea maxima culpa. Ideo precor beatam Mariam semper Virginem, beatum Michaelem Archangelum, beatum Joannem Baptistam, sanctos Apostolos Petrum et Paulum, omnes Sanctos, et vos fratres, orare pro me ad Dominum Deum nostrum.

M. Misereatur tui omnipotens Deus, et dimissis peccatis tuis, perducat te ad vitam æternam.

S. Amen.

M. Confiteor Deo etc., *dicendo* tibi pater *et* te pater.

S. Misereatur vestri omnipotens Deus, et dimissis peccatis vestris, perducat vos ad vitam æternam.

M. Amen.

S. Indulgentiam, absolutionem, et remissionem peccatorum nostrorum, tribuat nobis omnipotens et misericors Dominus.

M. Amen.

S. Deus tu conversus vivificabis nos.

M. Et plebs tua lætabitur in te.

S. Ostende nobis, Domine, misericordiam tuam.

M. Et salutare tuum da nobis.

S. Domine, exaudi orationem meam.

M. Et clamor meus ad te veniat.

S. Dominus vobiscum.

M. Et cum spiritu tuo.

11. S. Oremus. Aufer a nobis, quæsumus Domine, iniquitates nostras: ut ad Sancta sanctorum puris mereamur mentibus introire Per Christum Dominum nostrum. Amen.

S. Oramus te, Domine, per merita Sanctorum tuorum, quorum reliquiæ hic sunt, et omnium Sanctorum: ut indulgere digneris omnia peccata mea. Amen.

12. M. *Ad benedictionem incensi.* Benedicite Pater reverende.

S. Ab illo benedicaris, in cujus honore cremaberis. Amen.

13. S. Kyrie eleison. M. Kyrie eleison.
S. Kyrie eleison. M. Christe eleison.
S. Christe eleison. M. Christe eleison.
S. Kyrie eleison. M. Kyrie eleison.
S. Kyrie eleison.

14. S. et M. Gloria in excelsis Deo. Et in terra pax hominibus bonæ voluntatis. Laudamus te, Benedicimus te, Adoramus te, Glorificamus te. Gratias agimus tibi propter magnam gloriam tuam. Domine Deus Rex cœlestis. Deus Pater omnipotens. Domine Fili unigenite Jesu Christe. Domine Deus, Agnus Dei, Filius Patris. Qui tollis peccata mundi, miserere nobis. Qui tollis peccata mundi, suscipe deprecationem nostram. Qui sedes ad dexteram Patris, miserere nobis. Quoniam tu solus sanctus, Tu solus Dominus, Tu solus altissimus, Jesu Christe, Cum sancto Spiritu, in gloria Dei Patris. Amen.

15. S. *Ante Evangelium.* Munda cor meum, ac labia mea, omnipotens Deus, qui labia Isaiæ Prophetæ calculo mundasti ignito: ita me tua grata miseratione dignare mundare, ut sanctum Evangelium tuum digne valeam nuntiare. Per Christum Dominum nostrum. Amen. Jube Domine benedicere. Dominus sit in corde meo, et in labiis meis: ut digne et competenter annuntiem Evangelium suum. Amen.

In Missa solemni Diaconus recitat Munda cor etc., *ut supra; deinde petens benedictionem, dicit:* Jube, domne, benedicere.

S. Dominus sit in corde tuo, et in labiis tuis; ut digne et competenter annunties Evangelium suum: In nomine Patris, et Filii, et Spiritus sancti. Amen.

S. *Ad osculum libri.* Per Evangelica dicta deleantur nostra delicta.

16. S. et M. Credo in unum Deum. Patrem omnipotentem, factorem cœli et terræ, visibilium omnium, et invisibilium. Et in unum Dominum Jesum Christum, Filium Dei unigenitum. Et ex Patre natum ante omnia sæcula. Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero. Genitum non factum, consubstantialem Patri: per quem omnia facta sunt. Qui propter nos homines, et propter nostram salutem descendit de cœlis. Et incarnatus est de Spiritu sancto ex Maria virgine: Et homo fa-

ctus est. Crucifixus etiam pro nobis: sub Pontio Pilato passus, et sepultus est. Et resurrexit tertia die, secundum Scripturas. Et ascendit in cœlum: sedet ad dexteram Patris. Et iterum venturus est cum gloria judicare vivos et mortuos: cujus regni non erit finis. Et in Spiritum sanctum, Dominum et vivificantem: qui ex Patre Filioque procedit. Qui cum Patre et Filio simul adoratur, et conglorificatur: qui locutus est per Prophetas. Et unam sanctam catholicam et apostolicam Ecclesiam. Confiteor unum baptisma in remissionem peccatorum. Et expecto resurrectionem mortuorum. Et vitam venturi sæculi. Amen.

17. S. *Benedicens et infundens aquam in Calicem dicit:* Deus, qui humanæ substantiæ dignitatem mirabiliter condidisti, et mirabilius reformasti: da nobis per hujus aquæ et vini mysterium, ejus Divinitatis esse consortes, qui humanitatis nostræ fieri dignatus est particeps, Jesus Christus Filius tuus Dominus noster. Qui tecum vivit et regnat in unitate Spiritus sancti Deus: per omnia sæcula sæculorum. Amen.

18. S. et M. *Ad oblationem Calicis.* Offerimus tibi, Domine, calicem salutaris, tuam deprecantes clementiam: ut in conspectu divinæ Majestatis tuæ, pro nostra et totius mundi salute cum odore suavitatis ascendat. Amen.

19. M. *Ante benedictionem incensi.* Benedicite Pater reverende.

S. *Benedicens incensum dicit:* Per intercessionem beati Michaelis Archangeli stantis a dextris altaris incensi, et omnium electorum suorum, incensum istud dignetur Dominus benedicere, et in odorem suavitatis accipere. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

S. *Dum incensat Oblata.* Incensum istud a te benedictum, ascendat ad te Domine, et descendat super nos misericordia tua.

S. *Dum incensat Altare.* Dirigatur, Domine, oratio mea sicut incensum in conspectu tuo: elevatio manuum mearum sacrificium vespertinum. Pone, Domine, custodiam ori meo, et ostium circumstantiæ labiis meis: ut non declinet cor meum in verba malitiæ, ad excusandas excusationes in peccatis.

S. *Dum reddit thuribulum.* Accendat in nobis Domi-

nus ignem sui amoris, et flammam æternæ charitatis. Amen.

20. S. Orate fratres: ut meum ac vestrum sacrificium acceptabile fiat apud Deum Patrem omnipotentem.

M. Suscipiat Dominus sacrificium de manibus tuis (*vel* meis) ad laudem et gloriam nominis sui, ad utilitatem quoque nostram, totiusque Ecclesiæ suæ sanctæ.

S. Amen.

21. S. et M. Sanctus, Sanctus, Sanctus, Dominus Deus Sabaoth. Pleni sunt cœli et terra gloria tua. Hosanna in excelsis. Benedictus qui venit in nomine Domini. Hosanna in excelsis.

22. S. *Initio Canonis:* Te igitur, clementissime Pater, per Jesum Christum Filium tuum Dominum nostrum supplices rogamus ac petimus, uti accepta habeas, et benedicas, hæc dona, etc.

23. S. Supplices te rogamus, omnipotens Deus: jube hæc perferri per manus sancti Angeli tui in sublime altare tuum, in conspectu divinæ Majestatis tuæ: ut quotquot, ex hac altaris participatione, sacrosanctum Filii tui, Corpus, et Sanguinem sumpserimus, omni benedictione cœlesti, et gratia repleamur. Per eumdem, etc.

24. S. et M. Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, miserere nobis. Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, miserere nobis. Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, dona nobis pacem.

In Missis pro Defunctis loco miserere nobis *dicitur:* dona eis requiem, *et in tertio additur,* sempiternam.

25. S. *Orationes ante Communionem, quæ recitandæ sunt intentis ad SS. Sacramentum oculis.* Domine Jesu Christe, qui dixisti Apostolis tuis: Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis: ne respicias peccata mea, sed fidem Ecclesiæ tuæ: eamque secundum voluntatem tuam pacificare, et coadunare digneris. Qui vivis et regnas Deus, per omnia sæcula sæculorum. Amen.

S. *Si danda est pax.* Pax tecum.

M. Et cum spiritu tuo.

S. Domine Jesu Christe, Fili Dei vivi, qui ex voluntate Patris, cooperante Spiritu sancto, per mortem tuam mundum vivificasti: libera me per hoc sacrosanctum Corpus, et Sanguinem tuum, ab omnibus iniquitatibus

meis, et universis malis, et fac me tuis semper inhærere mandatis, et a te numquam separari permittas. Qui cum eodem Deo Patre et Spiritu sancto vivis et regnas Deus in sæcula sæculorum. Amen.

Perceptio Corporis tui, Domine Jesu Christe, quod ego indignus sumere præsumo, non mihi proveniat in judicium et condemnationem: sed pro tua pietate prosit mihi ad tutamentum mentis et corporis, et ad medelam percipiendam. Qui vivis et regnas cum Deo Patre in unitate Spiritus sancti Deus; per omnia sæcula sæculorum. Amen.

26. S. *Ad Communionem.* Panem cœlestem accipiam, et nomen Domini invocabo.

Domine, non sum dignus, ut intres sub tectum meum: sed tantum dic verbo, et sanabitur anima mea. Domine, non sum dignus, *iterum et tertio repetitur.*

Corpus Domini nostri Jesu Christi custodiat animam meam in vitam æternam. Amen.

Quid retribuam Domino pro omnibus, quæ retribuit mihi? Calicem salutaris accipiam, et nomen Domini invocabo. Laudans invocabo Dominum, et ab inimicis meis salvus ero.

Sanguis Domini nostri Jesu Christi custodiat animam meam in vitam æternam. Amen.

27. M. *Si distribuatur sacra Communio dicit:* Confiteor Deo omnipotenti, etc.

S. Misereatur vestri omnipotens Deus, et dimissis peccatis vestris, perducat vos ad vitam æternam.

M. Amen.

S. Indulgentiam, absolutionem, et remissionem peccatorum vestrorum, tribuat vobis omnipotens et misericors Dominus.

M. Amen.

S. Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi. Domine, non sum dignus, ut intres sub tectum meum, sed tantum dic verbo, et sanabitur anima mea. Domine, non sum dignus, etc. *iterum et tertio repetitur.*

Corpus Domini nostri Jesu Christi custodiat animam tuam in vitam æternam. Amen.

28. S. *Ad purificationem Calicis.* Quod ore sumpsimus,

Domine, pura mente capiamus: et de munere temporali fiat nobis remedium sempiternum.

S. *Ad ablutionem digitorum.* Corpus tuum, Domine, quod sumpsi, et Sanguis, quem potavi, adhæreat visceribus meis: et præsta, ut in me non remaneat scelerum macula, quem pura et sancta refecerunt Sacramenta. Qui vivis et regnas in sæcula sæculorum. Amen.

Gratiarum actio post Missam.

29. *Sacerdos dum redit ad sacristiam et deponit paramenta dicit Antiphonam:* Trium puerorum cantemus hymnum : quem cantabant sancti in camino ignis, benedicentes Dominum. *Temp. Pasch. additur* Alleluia.

Benedicite omnia opera Domini Domino: * laudate et superexaltate eum in sæcula.

Benedicite Angeli Domini Domino: * benedicite cœli Domino.

Benedicite aquæ omnes, quæ super cœlos sunt, Domino : * benedicite omnes virtutes Domini Domino.

Benedicite sol et luna Domino : * benedicite stellæ cœli Domino.

Benedicite omnis imber et ros Domino : * benedicite omnes spiritus Dei Domino.

Benedicite ignis et æstus Domino: * benedicite frigus et æstus Domino.

Benedicite rores et pruina Domino : * benedicite gelu et frigus Domino.

Benedicite glacies et nives Domino : * benedicite, noctes et dies Domino.

Benedicite lux et tenebræ Domino : * benedicite fulgura et nubes Domino.

Benedicat terra Dominum: * laudet et superexaltet eum in sæcula.

Benedicite montes et colles Domino: * benedicite universa germinantia in terra Domino.

Benedicite fontes Domino : * benedicite maria et flumina Domino.

Benedicite cete, et omnia quæ moventur in aquis Domino: * benedicite omnes volucres cœli Domino.

Benedicite omnes bestiæ et pecora Domino: * benedicite filii hominum Domino.

Benedicat Israel Dominum: * laudet et superexaltet eum in sæcula.

Benedicite Sacerdotes Domini Domino: * benedicite servi Domini Domino.

Benedicite spiritus et animæ justorum Domino: * benedicite sancti et humiles corde Domino.

Benedicite Anania, Azaria, Misael Domino: * laudate et superexaltate eum in sæcula.

Benedicamus Patrem et Filium cum sancto Spiritu: * laudemus et superexaltemus eum in sæcula.

Benedictus es Domine in firmamento cœli: * et laudabilis, et gloriosus, et superexaltatus in sæcula.

Hic non dicitur Gloria *neque* Amen.

Laudate Dominum in sanctis ejus: * laudate eum in firmamento virtutis ejus.

Laudate eum in virtutibus ejus: * laudate eum secundum multitudinem magnitudinis ejus.

Laudate eum in sono tubæ: * laudate eum in psalterio, et cithara.

Laudate eum in tympano, et choro: * laudate eum in chordis, et organo.

Laudate eum in cymbalis benesonantibus: laudate eum in cymbalis jubilationis: * omnis spiritus laudet Dominum. Gloria Patri, et Filio.

Ant. Trium puerorum *repetitur.*

Kyrie eleison. Christe eleison. Kyrie eleison. Pater noster. ℣. Et ne nos inducas in tentationem. ℟. Sed libera nos a malo. ℣. Confiteantur tibi Domine omnia opera tua. ℟. Et sancti tui benedicant tibi. ℣. Exultabunt sancti in gloria. ℟. Lætabuntur in cubilibus suis. ℣. Non nobis, Domine, non nobis. ℟. Sed nomini tuo da gloriam. ℣. Domine exaudi orationem meam. ℟. Et clamor meus ad te veniat. ℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Oremus. Deus, qui tribus pueris mitigasti flammas ignium: concede propitius; ut nos famulos tuos non exurat flamma vitiorum.

Actiones nostras, quæsumus Domine, aspirando præveni, et adjuvando prosequere: ut cuncta nostra oratio et operatio a te semper incipiat, et per te cœpta finiatur.

Da nobis, quæsumus Domine, vitiorum nostrorum flammas exstinguere, qui beato Laurentio tribuisti tormentorum suorum incendia superare. Per Christum Dominum nostrum. ℟. Amen.

Preces in aspersione aquæ benedictæ dicendæ.

30. S. *incipit Ant.:* Asperges me. *Et chorus prosequitur:* Domine, hyssopo et mundabor: lavabis me et super nivem dealbabor.

Interim S. *cum* M. *dicit Ps.* Miserere.

Post Ps. repetitur Ant.

Temp. Pasch. dicitur Ant.: Vidi aquam egredientem de templo a latere dextro, allelùia: et omnes, ad quos pervenit aqua ista, salvi facti sunt, et dicent: Alleluia, alleluia. *Ps.* 117. Confitemini. *In Brev. Dom. ad Primam.*

INDEX.

RUBRICÆ BREVIARII ROMANI.

Bullæ Pontificiæ et Decreta S. Rituum Congregationis.

Bulla Pii Papæ V. 1
Bulla Clementis Papæ VIII. 6
Bulla Urbani Papæ VIII. 9
Decreta S. Rituum Congregationis. 13

De Anno et ejus partibus.

De anni correctione ejusque necessitate, ac Kalendario gregoriano. 17
De Quatuor Temporibus. 18
Nuptiæ quando celebrari non possint juxta decretum Concilii Tridentini. 18
De Cyclo decennovennali Aurei numeri. 19
Modus brevis cognoscendi Aureum numerum cujusque anni. 20
De Epactis et Noviluniis. 20
De Indictione. 26
De Festis mobilibus. 27
Tabula Paschalis Antiqua Reformata. 32
Tabula Paschalis Nova Reformata. 34
Tabella Temporaria Festorum Mobilium. 36
Kalendarium. 38

Rubricæ generales Breviarii.

I. De Officio Duplici. 59
II. De Officio Semiduplici. 60
III. De Officio Simplici. 61
IV. De Dominicis. 62
V. De Feriis. 64
VI. De Vigiliis. 66
VII. De Octavis. 67

VIII. De Officio S. Mariæ in Sabbato. 69
IX. De Commemorationibus. 70
X. De Translatione Festorum. 74
XI. De Concurrentia Officii. 76
XII. De ordinando Officio ex prædictis Rubricis. 80
XIII. De Matutino. 81
XIV. De Laudibus. 83
XV. De Prima. 84
XVI. De Horis, Tertia, Sexta, et Nona. 85
XVII. De Vesperis. 86
XVIII. De Completorio. 86
XIX. De Invitatorio. 87
XX. De Hymnis. 87
XXI. De Antiphonis. 89
XXII. De Psalmis. 90
XXIII. De Canticis. 92
XXIV. De Versibus. 92
XXV. De Absolutionibus et Benedictionibus ante Lectiones. 93
XXVI. De Lectionibus. 94
XXVII. De Responsoriis post Lectiones. 97
XXVIII. De Responsoriis brevibus Horarum. 99
XXIX. De Capitulis. 101
XXX. De Oratione. 102
XXXI. De Hymno Te Deum. 103
XXXII. De Oratione Dominica, et Salutatione Angelica. 104
XXXIII. De Symbolo Apostolorum, et Symbolo S. Athanasii. 105
XXXIV. De Precibus. 105
XXXV. De Commemorationibus communibus, seu Suffragiis Sanctorum. 106
XXXVI. De Antiphonis B. Mariæ in fine Officii. 107
XXXVII. De Officio parvo B. Mariæ, et aliis. 108

Tabellæ.

Duæ Tabellæ ex Rubricis generalibus excerptæ. 108
Duplicia primæ classis. 109
Duplicia secundæ classis. 110

Dominicæ primæ classis. 110
Dominicæ secundæ classis. 111
Duplicia majora per annum. 111
Feriæ majores. 112
Tabula Occurrentiæ. 112
Tabula Concurrentiæ. 114

RUBRICÆ MISSALIS ROMANI.

Bulla Pii Papæ V. 116
Bulla Clementis Papæ VIII. 120
Bulla Urbani Papæ VIII. 124
Decreta S. Rituum Congregationis. 126

Rubricæ generales Missalis.

I. De Duplici. 132
II. De Semiduplici, et Simplici. 132
III. De Feria, et Vigilia. 133
IV. De Missis votivis S. Mariæ, et aliis. 134
V. De Missis Defunctorum. 134
VI. De Translatione Festorum. 136
VII. De Commemorationibus. 136
VIII. De Introitu, Kyrie eleison, et Gloria in excelsis. 138
IX. De Orationibus. 138
X. De Epistola, Graduali, Alleluja, et Tractu, ac de Evangelio. 140
XI. De Symbolo. 141
XII. De Offertorio, Secretis, Præfationibus, et Canone. 142
XIII. De Communione, Orationibus post Communionem, Ite Missa est, vel Benedicamus Domino, de Benedictione, et Evangelio S. Joannis. 143
XIV. De ordinanda Missa ex supradictis Rubricis. 144
XV. De hora celebrandi Missam. 145

XVI. De his quæ clara voce aut secreto dicenda sunt in Missa. 146
XVII. De ordine genuflectendi, sedendi, et standi in Missa privata, et solemni. 147
XVIII. De coloribus Paramentorum. 148
XIX. De qualitate Paramentorum. 150
XX. De præparatione Altaris et Ornamentorum ejus. 152

Ritus servandus in celebratione Missæ.

I. De præparatione sacerdotis celebraturi. 153
II. De ingressu sacerdotis ad altare. 155
III. De principio Missæ, et Confessione facienda. 156
IV. De Introitu, Kyrie eleison, et Gloria in excelsis. 158
V. De Oratione. 161
VI. De Epistola, Graduali, et aliis usque ad Offertorium. 162
VII. De Offertorio, et aliis usque ad Canonem. 165
VIII. De Canone Missæ usque ad Consecrationem. 169
IX. De Canone post Consecrationem usque ad Orationem Dominicam. 173
X. De Oratione Dominica, et aliis usque ad factam Communionem. 174
XI. De Communione, et Orationibus post Communionem dicendis. 179
XII. De Benedictione in fine Missæ, et Evangelio S. Joannis. 181
XIII. De his quæ omittuntur in Missa pro Defunctis. 183

De Defectibus in celebratione Missarum occurrentibus.

I. De Defectibus. 186
II. De defectibus materiæ. 186

III. De defectu panis. 186
IV. De defectu vini. 187
V. De defectibus formæ. 189
VI. De defectibus ministri. 189
VII. De defectu intentionis. 189
VIII. De defectibus dispositionis animæ. 190
IX. De defectibus dispositionis corporis. 191
X. De defectibus in ministerio ipso occurrentibus. 192

QUÆSTIONES

IN RUBRICAS BREVIARII.

Procœmium. 1

Sectio I. — *De Officio divino.*

De Officio divino ejusque divisione. 2
De Festis. 4
De Dominicis. 7
De Feriis. 13
De Vigiliis. 14
De Octavis. 15
De Officio S. Mariæ in Sabbato. 17

Sectio II. — *De Occurrentia et Concurrentia.*

De effectibus Occurrentiæ. 18
Quodnam Officium alteri præferendum sit. 19
De Commemorationibus. 22
Casus Occurrentiæ. 24
De translatione et mutatione Festorum. 28
De effectibus Concurrentiæ. 33
De Regulis in Concurrentia servandis. 35

Sectio III. — *De Horarum partibus.*

De Hymnis. 39
De Antiphonis, Versibus et Oratione. 41
De Lectionibus ad Matutinum. 43

Appendix. — *De Patronis.*

De Distinctione Patronorum. 47
De ritu quo celebratur Festum Patroni. 48
De Festis quorum Solemnitas transfertur. 53

Orationes memoriter recitandæ.

Preces ante et post Officium. 57
Absolutiones et Benedictiones dicendæ ante Lectiones in Officio novem et trium Lectionum. 58
Preces aliæ in Horis recitandæ. 59

QUÆSTIONES

IN RUBRICAS MISSALIS.

Proœmium. 61

Sectio I. — *De Missali, Missa et Missarum distinctione — de Missis Votivis — et pro Defunctis.*

De divisione Missalis Romani. 62
De distinctione Missarum. 63
De definitione et variis generibus Votivarum. 65
De Votivis privatis. 68
De Votivis solemnibus. 71
De quibusdam Votivis determinatis. 74
De Missis pro Defunctis in genere. 77

De Missa in die Obitus seu Depositionis. 80
De Missis in die tertio, septimo, trigesimo et anniversario. 83
De Missis quotidianis Defunctorum. 85

SECTIO II. — *De Orationibus, Hymno angelico, Symbolo, Præfatione et conformitate Missæ cum Officio.*

De Orationibus in genere. 86
De Commemorationibus specialibus. 88
De Orationibus ordinariis seu Commemorationibus communibus. 89
De Orationibus votivis. 91
De Oratione *A cunctis.* 95
— Ad libitum. 96
— *Concede.* 97
— *Ecclesiæ* vel pro Papa. 97
— *Fidelium* et pro Defunctis. 97
De Hymno angelico. 98
De Symbolo. 99
De Præfatione. 101
De Missis privatis in Ecclesia publica celebratis. 102
De Missa solemni, Communitatis, et in Oratorio privato celebrata. 104

SECTIO III. *De Paramentis, de Altari ejusque Ornamentis.*

De colore sacrorum Paramentorum. 106
De usu Paramentorum. 107
De Altari. 109
De Ornamentis Altaris. 110

Orationes memoriter recitandæ.

Orationes dicendæ cum Sacerdos induitur sacerdotalibus paramentis. 112
Orationes in Missa dicendæ. 113
Gratiarum actio post Missam. 119
Preces in aspersione aquæ benedictæ dicendæ. 121

Reimprimatur.

Mechliniæ 5 Septembris 1877.

J. B. LAUWERS, Vic. Gen.

U.C. BERKELEY LIBRARIES
C008497169